INTERGEMEENTELIJKE STRUCTUURVISIE MAASPLASSEN 2030

DEFINITIEF, december 2013

ARCADIS

Colofon

Opdrachtgevers:	Gemeente Echt-Susteren Gemeente Maasgouw Gemeente Roermond Gemeente Leudal Gemeente Beesel
Status:	Definitief
Datum:	december 2013
Auteurs:	Sandra Kemps Kees Swinkels Frans Dotinga
Vrijgegeven door:	Merijn van Essen

ARCADIS Nederland BV
Stationsplein 18d
Postbus 1632
6201 BP Maastricht
043-3523300
www.arcadis.nl

handelsregister 09036504

INHOUD

1. Inleiding **5**
1.1. Inleiding 5
1.2. Doelstelling en ambitie structuurvisie 5
1.3. Betekenis structuurvisie 7
1.4. planMER 7
1.5. Procesverantwoording 9
1.6. Leeswijzer 9

Deel A: Algemeen **11**

2. Visie op de Maasplassen **13**
2.1. Inleiding 13
2.2. Ontwerpprincipes blauwgroene raamwerk 14
2.3. Blauwgroene raamwerk 15
2.4. Recreatie en toerisme 19
2.5. Omgevingskwaliteit 22

3. Beleidskader **23**

4. Duurzaamheid **25**
4.1. Inleiding 25
4.2. Duurzaamheid 25

5. Uitvoerbaarheid **29**
5.1. Inleiding 29
5.2. Specifieke kenmerken Maasplassengebied 29
5.3. Strategie economische uitvoerbaarheid 32
5.4. Kostenverhaal 34
5.5. Projectenoverzicht 36

Deel B: Gemeenten **37**

6. Gemeente Echt-Susteren **39**
6.1. Inleiding 39
6.2. Streefbeeld 39
6.3. Maatregelen 40
6.4. Project 42

7. Gemeente Maasgouw **45**
7.1. Inleiding 45
7.2. Streefbeeld 45
7.3. Maatregelen 50
7.4. Projecten 56

8. Gemeente Roermond **63**
8.1. Inleiding 63
8.2. Streefbeeld 63
8.3. Maatregelen 66
8.4. Projecten 68

9. Gemeente Leudal **73**
9.1. Inleiding 73
9.2. Streefbeeld 73
9.3. Maatregelen 75
9.4. Projecten 75

10. Gemeente Beesel **81**
10.1. Inleiding 81
10.2. Streefbeeld 81
10.3. Maatregelen 82
10.4. Projecten 84

Bijlagen **87**

Bronnenlijst **89**

Bijlage 1: Nautisch Programma van Eisen **91**

Bijlage 2: Beleidskader **93**
Europees beleid 93
Rijksbeleid 94
Provinciaal beleid 101
Regionaal beleid 111
Gemeentelijk beleid 112

Bijlage 3: Projectenoverzicht **115**

Bijlage 4: Brief ministerie Ien M **119**

Bijlage 5: Rekenkundige eenheden RWS voor Maasplassen **129**

Bijlage 6: Belangrijkste verschillen tussen IG-SV en masterplan Maasplassen **133**

Bijlage 7: Toelichting op legenda bij verbeelding **135**

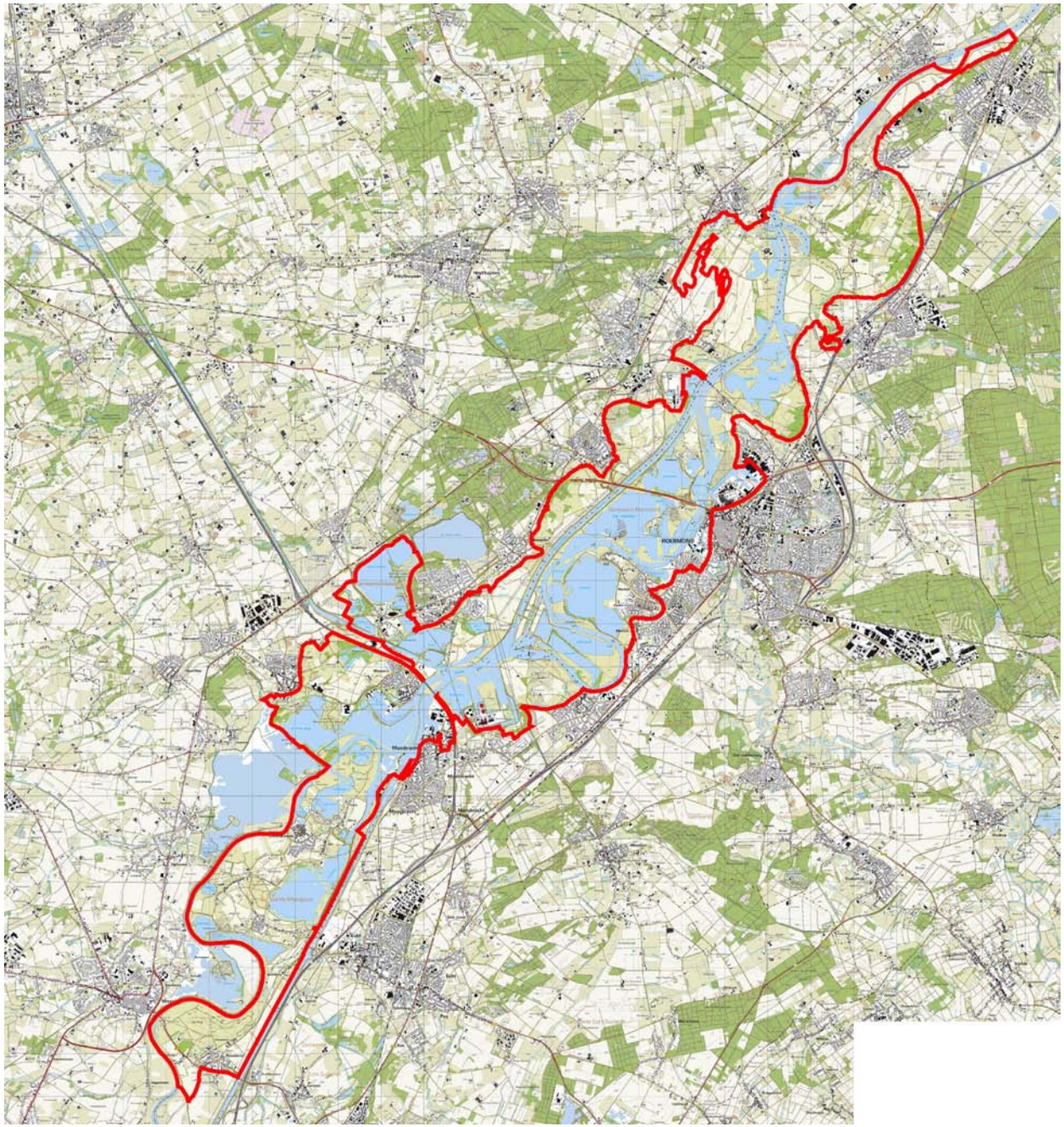

plangrens intergemeentelijke structuurvisie Maasplassen

1. Inleiding

1.1. Inleiding

Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking getreden. Op grond van artikel 2.1 Wro zijn gemeenten verplicht een structuurvisie op te stellen. Artikel 2.1 Wro omschrijft de structuurvisie als volgt: "De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied, alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. De structuurvisie gaat tevens in op de wijze waarop de raad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkelingen te doen verwezenlijken."

Naast de wettelijke verplichting is er behoefte aan een ruimtelijk beleidskader voor de Maasplassen in de vorm van één overall-visie voor het Maasplassengebied, waarin ruimte is om economisch potentieel in het gebied te ontwikkelen alsmede waarden te beschermen en waarbij de taakstelling voor de hoogwaterveiligheid niet uit het oog wordt verloren. Om binnen het Maasplassengebied samenhang te brengen en te behouden, wensen de gemeenten voor de komende jaren plannen en beleid samen te brengen in 1 kaderstellend document: de intergemeentelijke structuurvisie Maasplassen.

De intergemeentelijke structuurvisie (IG-SV) schetst het toekomstbeeld voor de Maasplassen tot 2030. Met een gemeenschappelijk gedragen toekomstvisie kunnen ontwikkelingen beter en met meer onderlinge samenhang tot stand worden gebracht. Daarnaast maakt de structuurvisie het voor de gemeenten mogelijk om beter samen met andere organisaties ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De intergemeentelijke structuurvisie is een thematische structuurvisie en heeft een kaderstellende status voor andere gemeentelijke ruimtelijke instrumenten, zoals bestemmingsplannen die de gemeente vaststelt. Voor de gemeenten is de intergemeentelijke structuurvisie een voor zichzelf bindend en richting gevend document. Het is echter geen document dat juridisch bindend is voor de burger en/of andere belanghebbenden. Burgers en marktpartijen mogen er echter op rekenen dat de gemeenten zich houden aan de voornemens in deze visie. Er is voor gekozen om op basis van het Masterplan Maasplassen uit 2011 een thematische intergemeentelijke structuurvisie op hoofdlijnen op te stellen die voldoende ruimte en flexibiliteit geeft voor nadere uitwerking. Doordat de gemeenten zich beperken tot de hoofdlijnen is een hanteerbare, overzichtelijke en inspirerende structuurvisie ontstaan, die geschikt is voor het beoogde gebruik.

Concreet zal de structuurvisie vooral gebruikt worden bij:
- Het richtinggeven van nieuwe beleidsinitiatieven.
- Het vertalen van het beleid in nieuwe bestemmingsplannen en planologische maatregelen.
- Het beoordelen van nieuwe plannen en particuliere initiatieven.
- Het inspireren en verleiden van ondernemers om het Maasplassengebied te ontwikkelen tot een krachtige regio.

Daarnaast vormt de structuurvisie het document om een voorkeursrecht te kunnen vestigen of bestendigen op grond van de Wet Voorkeursrecht en het kostenverhaal te kunnen regelen.

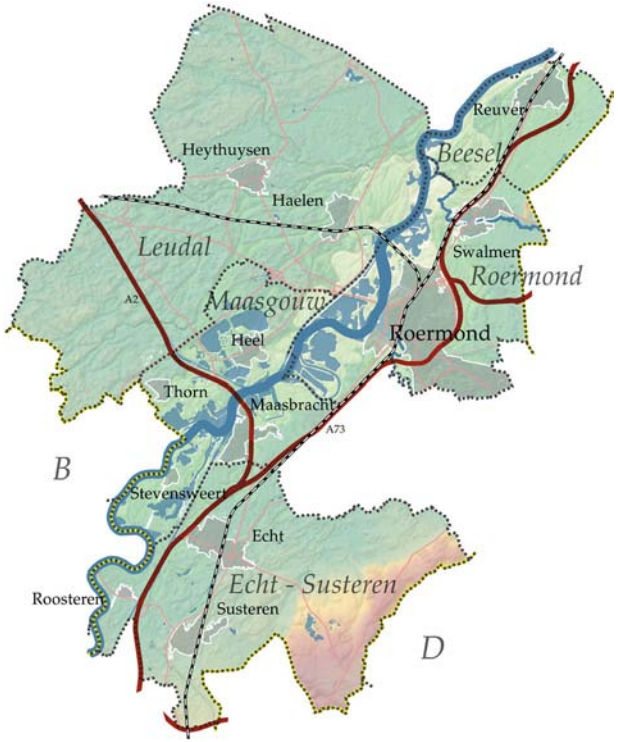

1.2. Doelstelling en ambitie structuurvisie

De Maasplassen vormen een gebied dat met een breedte van gemiddeld 10 kilometer over en langs de Limburgse Maas ligt.

Over een afstand van 43 kilometer rijgt de Maas 39 plassen tot een aaneengesloten watersportgebied van circa 3000 ha. Het plassengebied is een compact maar uiterst veelzijdig en uniek gebied en gelegen in de Nederlandse gemeenten Echt-Susteren, Maasgouw, Leudal, Roermond en Beesel en de Belgische gemeenten Kinrooi en Maaseik. De Maasplassen zijn ontstaan door grindwinning, voornamelijk in de 20e eeuw. Hierdoor ontstonden grote aaneengesloten plassen. De omliggende gemeenten profiteerden hiervan en hebben getracht er een attractief (water)recreatiegebied van te maken. Langs de plassen liggen diverse horecagelegenheden, jachthavens, dagstranden, campings en natuurgebieden. Het Maasplassengebied heeft echter een "boost" nodig door onder andere clustering van voorzieningen en een kwaliteitsimpuls, maar ook door de balans te herstellen tussen economie, infrastructuur en leefmilieu. Het Maasplassengebied is aantrekkelijk en gevarieerd en vormt in Midden-Limburg een belangrijke pijler voor de provinciale én regionale economie. Mede als gevolg van de regelgeving ten aanzien van de hoogwaterveiligheid is de afgelopen periode onvoldoende ingespeeld op onder meer de veranderende leisuremarkt. Daardoor is ook de positionering en branding van het gebied achtergebleven. Het Maasplassengebied moet een krachtige regio worden; het top-waterrecreatiegebied van Nederland en de Euregio. Hier ligt zowel een rol bij ondernemers en marktpartijen (initiatieven) als bij de overheid (stimuleren en ondersteunen).

Doelstelling
De intergemeentelijke structuurvisie Maasplassen biedt een gedragen planologisch kader tot 2030 voor de thema's:
- water (hoogwaterveiligheid);
- natuur en landschap.
- recreatie en toerisme.
- watergerelateerde woon- en werkfuncties.

De intergemeentelijke structuurvisie is daarmee dus een thematische structuurvisie.

Deze intergemeentelijke structuurvisie is opgesteld vanuit de volgende uitgangspunten:
- Veranker het Masterplan Maasplassen juridich-planologisch in een structuurvisie voor de lange termijn (2030) en werk een realiseringsstrategie uit in tussenstappen. Geef daarbij tevens een doorkijk tot 2050 en 2100 en verwerk de nieuwe 6d-regeling en het Deltprogramma in de structuurvisie.
- Denk integraal. Ga uit van een relatie tussen water, natuur en landschap, recreatie en toerisme en watergerelateerde woon- en werkfuncties. Zorg er bovendien voor dat voorgestelde ontwikkelingen zoveel als mogelijk de verschillende thema's tegelijktijd bedienen.
- Ga uit van de aanwezige gebiedskwaliteiten. Bescherm en versterk wat het Maasplassengebied bijzonder maakt en houd rekening met water, natuur en landschap en cultuurhistorie als er iets nieuws wordt ontwikkeld.
- Ontwikkel een gevarieerd Maasplassengebied met daarbinnen verschillende accenten in verschillende deelgebieden.

Ambitie
De ambitie van de intergemeentelijke structuurvisie is het optimaal en duurzaam benutten van het economisch potentieel van de Maasplassen en het in balans brengen van de verschillende functies, zodat de Maasplassen als herkenbaar gebied op de kaart wordt gezet.

Met individuele projecten of met plannen per functie / deelgebied kan de impasse in het gebied echter niet worden doorbroken. De sleutel tot succes ligt in een integrale aanpak van het gebied, zoals beschreven in het Masterplan Maasplassen, waarbij de gewenste ontwikkelingen met betrekking tot leisure / (water)sport en watergerelateerde woon- en werkfuncties mogelijk worden gemaakt en waarbij op duurzame wijze aandacht wordt geschonken aan hoogwaterbescherming, behoud en ontwikkeling van natuur en landschap.

1.3. Betekenis structuurvisie

De intergemeentelijke structuurvisie voor het Maasplassengebied is een concrete doorvertaling van het Masterplan Maasplassen en biedt het ruimtelijke kader voor het wervende toekomstperspectief van de Maasplassen, zoals verwoord in het Masterplan. Deze intergemeentelijke structuurvisie betreft een thematische uitwerking van het Masterplan, waarin de ambities voor het Maasplassengebied worden aangescherpt en een (financieel) uitvoeringsplan wordt opgesteld.
De rivierkundige en landschappelijke thema's zijn de leidende principes en vormen het kader waarbinnen functies op het gebied van recreatie en toerisme en watergerelateerde woon- en werkfuncties tot ontwikkeling kunnen komen. Hierbij wordt opgemerkt dat de land- en tuinbouwbedrijven ook een bijdrage leveren aan de realisatie van deze intergemeentelijke structuurvisie naast alle andere vormen van economische activiteiten langs de Maas. Hier zijn zonder meer kansen voor win-winsituaties.
De begrenzing van deze intergemeentelijke structuurvisie is bepaald aan de hand van het Masterplan Maasplassen, de grens van de beleidsregels grote rivieren, lands- en gemeentegrenzen (zie afbeelding pagina 6).

De gemeenten Echt-Susteren, Maasgouw, Roermond, Leudal en Beesel zetten met het maken van deze thematische intergemeentelijke structuurvisie een belangrijke stap richting de toekomst van de Maasplassen, want de gemeenten geven hierin aan welke ambities zij hebben en hoe die gewenste situatie kan worden bereikt.

In de vigerende structuurvisies van de 5 gemeenten hebben deze gemeenten vrij recent hun integrale visie op de ruimtelijke inrichting van hun grondgebied neergelegd.
Deze intergemeentelijke structuurvisie voor het Maasplassengebied overschrijft voor de thema's water (hoogwater-veiligheid), natuur en landschap, recreatie en toerisme en watergerelateerde woon- en werkfuncties-daarmee de vigerende structuurvisies binnen het Maasplassengebied en is leidend voor deze thema's. Dit betekent ook dat reeds gemaakte keuzes en koersen in de vigerende gemeentelijke structuurvisies voor de overige thema's niet ter discussie staan. De intergemeentelijke structuurvisie en gemeentelijke structuurvisies zijn daarmee complementair aan elkaar.

Opgemerkt wordt dat echter niet alles vooraf kan worden bepaald. De gemeenten blijven alert op nieuwe ontwikkelingen. Ook wordt in nauw overleg met belanghebbenden, bewoners en ondernemers de intergemeentelijke structuurvisie uitgewerkt en geconcretiseerd. Dit kan en zal zeker tot bijsturing van het beleid leiden. De aansturing van deze processen en projecten vindt vanuit de voorliggende intergemeentelijke structuurvisie plaats.

1.4. planMER

Gekoppeld aan de intergemeentelijke structuurvisie is een zogenaamde millieueffectrapportage (planMER) uitgevoerd. Doel van het planMER is het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming over de intergemeentelijke structuurvisie te geven. In de notitie Reikwijdte en detailniveau werd de scope van de milieubeoordeling reeds beschreven: over welke onderdelen van het plan gaat de milieubeoordeling, welke milieuthema's komen daarbij aan bod en tot in welke mate van detail worden de milieugevolgen beschreven.
De notitie werd ter advisering voorgelegd aan de bestuursorganen die te maken kunnen krijgen met de uitvoering van het plan. Na deze 'raadpleging' is gestart met het opstellen van het planMER. Het planMER is samen met de intergemeentelijke structuurvisie in procedure gebracht.

De planMER-plicht geldt voor de intergemeentelijke structuurvisie als geheel, maar komt voort uit de mogelijke milieugevolgen van afzonderlijke onderdelen van het plan, namelijk de MER-(beoordelings)plichtige onderdelen van het plan en/of de onderdelen waarvoor een Passende Beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1988 nodig is. Verder moet rekening gehouden worden met cumulatie van de gevolgen van deze activiteiten met die van andere activiteiten.

In het MER staan de verschillende maatregelen en projecten uit het Masterplan Maasplassen centraal. Deze maatregelen en projecten worden mogelijk gemaakt met deze intergemeentelijke structuurvisie. Het gaat om de rivierkundige aanpassingen, de landschappelijke en natuurmaatregelen, de leisure-projecten en watergerelateerd wonen en werken. Het MER beschrijft welke milieueffecten deze met zich mee brengen. Het totaal van deze maatregelen en projecten is in het MER opgevat als voorkeursalternatief.
Het voorkeursalternatief is getoetst op doelbereik en op effecten. De highlights van het MER zijn de volgende:

- De hoofdconclusie van het MER is dat met de voorgenomen rivierkundige maatregelen de norm voor hoogwaterbescherming in het jaar 2050 wordt gehaald. Deze norm voor hoogwaterbescherming is gedefinieerd als een risico van 1 op 250 per jaar dat er overstroming plaatsvindt van bebouwd gebied. Absolute bescherming, in de vorm van 'nooit overstroming', is niet te garanderen. Indien ook aan de Vlaamse zijde maatregelen worden doorgevoerd, dus buiten de scope van de IG-SV, dan verbetert de hoogwaterbescherming. Er is ook vooruitgeblikt naar het jaar 2100. Op het riviertraject Beegden-Belfeld zijn na 2050 aanvullende maatregelen nodig op het pakket aan maatregelen dat in de IG-SV is geregeld voor een hoogwaterbescherming van eens op 250 jaar. Wat betreft aanzanding of erosie worden geen problemen verwacht; de Maas is ter plaatse van de Maasplassen vrij inactief. Wel wordt aangeraden om in een vervolgstap nader te bekijken of bruggen en pijlers moeten worden verstevigd, bijvoorbeeld vanwege plaatselijk optredende hogere stroomsnelheden.
- Door de rivierkundige maatregelen en de natuur- en landschapsversterkende maatregelen verbetert ook de biologische toestand van het watersysteem. De belasting vanuit landbouwpercelen door fosfaat en nitraat zal door afgraven van de bouwvoor op landbouwpercelen ook gaan afnemen. Indien er verontreinigingen in de bodem aanwezig zijn op locaties waar gegraven gaat worden, dan wordt die verontreiniging weggehaald, hetgeen in het MER positief is gewaardeerd.
- Het maatregelenpakket zoals dat is vastgelegd in deze intergemeentelijke structuurvisie heeft een positief effect op met name natuurwaarden die samenhangen met robuuste natuur, te weten Maas- en beeklandschap en boslandschap. Gidssoorten (dierensoorten die voor een groot deel van hun leven aan een specifieke biotoop (natuurlijke omgeving waarin een plant of dier kan leven en zich kan voortplanten) gekoppeld zijn) die met deze landschapstypen samenhangen, zoals bever, watervogels, eekhoorns en vleermuizen zullen hier ook van profiteren.
- De effecten op specifieke zwaar beschermde natuur (Natura 2000) zijn negatief ingeschat. Significante effecten op Natura2000 kunnen niet worden uitgesloten. Dit omdat projecten extra verkeer met zich kunnen brengen, die ook extra stikstofbelasting van Natura2000 met zich brengt. De achtergrondbelasting met stikstof van sommige habitattypen (natuursysteem op het land of water met karakteristieke kenmerken) ligt nu al te hoog.
- Landschappelijk gezien leveren de voorgenomen maatregelen en projecten zoals vastgelegd in deze structuurvisie een positieve impuls. Dit is vooral het geval als het gaat om terugbrengen van landschappelijke waarden en als het gaat om landschapsbeleving. Door de vergravingen zullen echter soms ook historische waarden worden aangetast. Er zijn geen vergravingen gepland ter plaatse van nu bekende archeologische monumenten.
- De doelstellingen voor leisure laten zich kenmerken onder de noemers verbreding en kwaliteitsverbetering van het toeristische aanbod. De conclusie is dat het Maasplassengebied de potentie heeft zich te positioneren als topwaterrecreatiegebied, maar daartoe zal wel een aantal stappen in de uitvoering moeten worden gezet, waarbij nadrukkelijk prioriteiten dienen te worden gesteld. Het voorkeursalternatief draagt aan deze leisuredoelstellingen bij. Door zonering (plassentypologie) wordt duidelijker ingezet op specifieke kwaliteiten en specifieke gebruikers. Er wordt in de structuurvisie ruimte geboden aan nieuwe initiatieven of aan groei en verbreding van bestaande initiatieven. De structuurvisie creëert ook helderheid voor ondernemers aan welke voorwaarden zij moeten voldoen en op welke ondersteuning zij kunnen rekenen voor het ontplooien van initiatieven. De ruimte en de helderheid zijn geboden, het hangt uiteraard van de initiatieven zelf af in hoeverre de doelstellingen daadwerkelijk bereikt worden.
- Van de gebruiksfuncties levert vooral de landbouw in, met name vanwege de omzetting van landbouwareaal naar natuur. De recreatiesector profiteert van de ontwikkelingen die zijn voorzien. Op andere gebruiksfuncties zoals wonen en werken zijn er kleine effecten of geen/neutrale effecten.

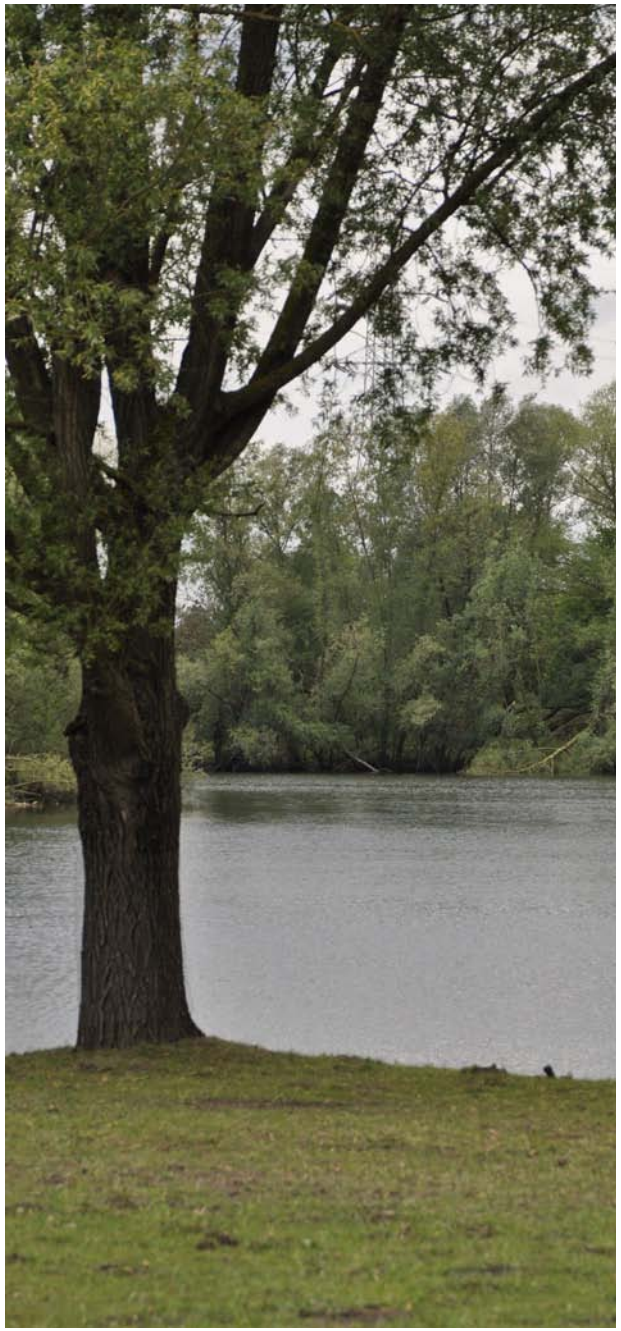

1.5. Procesverantwoording

De intergemeentelijke structuurvisie geeft richting aan het gesprek met andere overheden, maar is minstens zo belangrijk voor de inwoners, de ondernemers en belangengroeperingen in het Maasplassengebied. In de toekomst worden op basis van de intergemeentelijke structuurvisie keuzes gemaakt die doorwerken naar ander gemeentebeleid en bestemmingsplannen.

De projectgroep van de intergemeentelijke structuurvisie, die ook het masterplan Maasplassen begeleidde, bestond uit vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten, de GOML (Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg), Rijkswaterstaat en de provincie Limburg. De projectgroep heeft de relevante thema's en projecten voor de intergemeentelijke structuurvisie benoemd en in de inhoudelijke werkzaamheden van Arcadis begeleid. De projectgroep legde verantwoordelijkheid af aan de bestuurlijke begeleidingsgroep, waarin naast het GOML ook de portefeuillehouders van de diverse gemeenten, provincie en Rijkswaterstaat zitting hadden. Tijdens het proces zijn de tussenresultaten een aantal keren voorgelegd aan de projectgroep en zijn de tussenresultaten eveneens voorgelegd en bediscussieerd met een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van diverse belangenorganisaties en buurgemeenten.
Inwoners en individuele ondernemers hebben via het formele inspraakproces hun mening kunnen geven over de intergemeentelijke structuurvisie.

Het samenspel tussen projectgroep, stuurgroep en klankbordgroep heeft geleid tot een ontwerp intergemeentelijke structuurvisie dat in de periode van 3 oktober tot en met 13 november 2013 ter visie heeft gelegen. Tevens is het ontwerp gepubliceerd op de gemeentelijke websites en op ruimtelijkeplannen.nl.

De voorliggende intergemeentelijke structuurvisie is een weerslag van bovenstaand proces.
Voor de intergemeentelijke structuurvisie is een planMER opgesteld. Daar waar het planMER consequenties heeft voor de inhoud van de intergemeentelijke structuurvisie zijn die verwerkt in deze intergemeentelijke structuurvisie.

1.6. Leeswijzer

De intergemeentelijke structuurvisie Maasplassen 2030 is een beleidsdocument dat richting geeft aan het beleid en handelen van de gemeenten Echt-Susteren, Maasgouw, Roermond, Leudal en Beesel op de thema's water, natuur en landschap, recreatie&toerisme en watergerelateerde woon- en werkfuncties. Het is het vertrekpunt voor het uitwerken van het verdere beleid en is gebaseerd op vigerend beleid en het masterplan Maasplassen. Dit document schetst het ruimtelijk streefbeeld van deze gemeenten voor het Maasplassengebied en maakt inzichtelijk welke ontwikkelingen worden aangezet voor de komende jaren.

De intergemeentelijke structuurvisie heeft een thematisch karakter en biedt een robuust kader dat geschetste veranderingen kan opvangen zonder dat deze afbreuk doen aan de gewenste ontwikkelingsrichting op hoofdlijnen.
Het kader is flexibel: dat wil zeggen veranderingen kunnen opvangen, maar ook aanpasbaar zijn als gevolg van nieuwe inzichten. Bovendien moet het kader van de intergemeentelijke structuurvisie creativiteit en vernieuwing uitlokken om bewoners, ondernemers en overige partijen in de gemeenten de kansen te laten benutten die de toekomst met zich meebrengt.

De intergemeentelijke structuurvisie is opgebouwd uit 2 delen: A. Algemeen en B. Gemeenten.
Deel A omvat het algemene deel van de intergemeentelijke structuurvisie en is opgebouwd uit de volgende 5 hoofdstukken:
Masterplan Maasplassen (hoofdstuk 2) geeft een compacte toelichting het Masterplan Maasplassen, waarbij ingegaan wordt op de verankering van het masterplan in deze intergemeentelijke structuurvisie en het blauwgroene raamwerk als onderdeel van het Masterplan.

In hoofdstuk 3 Beleidskader wordt een beknopt overzicht gegeven van het vigerende beleid ten aanzien van de thema's water (hoogwaterveiligheid), natuur en landschap en recreatie en toerisme. Hierbij wordt aandacht besteed aan zowel europees-, rijks-, provinciaal, regionaal als gemeentelijk beleid. Een uitgebreider overzicht van het beleid is opgenomen in bijlage 2.
In hoofdstuk 4 ingegaan op het aspect duurzaamheid. Uitvoerbaarheid (hoofdstuk 5) geeft weer hoe de intergemeentelijke structuurvisie tot realisatie komt. Hier staan de hoofdlijnen van de uitvoerbaarheid en is een overzicht opgenomen van een aantal juridische instrumenten waar de intergemeentelijke structuurvisie de basis voor legt.

Deel B omvat de 5 gemeenten die samen deze intergemeentelijke structuurvisie hebben opgesteld. Per gemeente wordt kort ingegaan op de rivierkundige structuur, natuur en landschap, recreatie en toerisme en vervolgens een overzicht gegeven van de (hoogwater)maatregelen en de fysieke projecten waarmee de gemeente de ontwikkelingen vanuit de structuurvisie realiseert. Tevens worden eventuele wijzigingen tussen het Masterplan, gemeentelijke structuurvisies en voortschrijdende inzichten weergegeven.

Deel A: Algemeen

2. Visie op de Maasplassen

2.1. Inleiding

De afgelopen periode is een heel traject voorafgegaan aan het opstellen van deze intergemeentelijke structuurvisie. Van een zeer abstract vlekkenplan "Maas en Meer" is er gekomen tot een Masterplan Maasplassen met daarin een ruimtelijk-functionele uitwerking van genoemd vlekkenplan en de beschrijving van een aantal meer of minder concrete projecten. Het masterplan Maasplassen schetst het gewenste toekomstbeeld voor het Maasplassengebied van Echt-Susteren tot en met Beesel inclusief de Belgische gemeenten Kinrooi en Maaseik. De rivierkundige en landschappelijke thema's zijn daarbij de leidende ontwerpprincipes geweest en vormen het kader waarbinnen overige functies (recreatie en toerisme en watergerelateerde woon- en werkfuncties) tot ontwikkeling kunnen komen.

Door de klimaatverandering zal de Maas in de toekomst waarschijnlijk grotere hoeveelheden water afvoeren dan nu het geval is. Om dit op een goede en veilige wijze te laten verlopen zullen Maas en Maasdal op een aantal plaatsen ingrijpende veranderingen ondergaan. Dit gebeurt zowel door de rivier meer ruimte te geven (bijvoorbeeld door weerdverlaging of het graven van neven- en hoogwatergeulen), als door de aanleg van kades op de plaatsen waar andere maatregelen niet uitvoerbaar zijn.Vanuit de studie Integrale Verkenning Maas II (IVM2), bevestigd in het Deltaprogramma, is er de doelstelling om de waterstandseffecten als gevolg van klimaateffecten te kunnen compenseren. De verwachting is dat in 2100 de maatgevende afvoer bij een beschermingsniveau 1:250 gestegen zal zijn van 3.275 naar 3.950 m3/s. Om de maatgevende hoogwaterstanden niet te laten stijgen worden rivierverruimende maatregelen ingezet. Voor de Maas als regenrivier is het daarnaast van belang te constateren, dat er door de klimaatverandering ook perioden met grotere droogte te verwachten zullen zijn. Door minder neerslag zal de rivier dan een sterk verlaagde afvoer hebben. Bij de ontwikkelingen binnen het gebied zal ook hiermee rekening dienen te worden gehouden. In 2011 is het bestuursakkoord "Droge voeten voor Limburg" gesloten tussen het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, de provincie Limburg en de beide Limburgse Waterschappen. Voor het Maasplassengebied is onderdeel 6 'Toepassingskader Beleidslijn grote rivieren' van belang. Doel hiervan is te komen tot een meer uniforme en werkbare toepassing van artikel 6 Beleidsregels grote rivieren. Duidelijkheid over deze toepassing is van belang voor de realisatie van de niet-riviergebonden activiteiten gelegen in het stroomvoerend rivierbed van de Maas. Dit geldt voor een aantal rode ontwikkelingen van het masterplan. Uitwerking van het bestuursakkoord dient er o.a. voor te zorgen dat realisering van het Masterplan Maasplassen, binnen de regelgeving van de Beleidsregels grote rivieren, mogelijk wordt.

Verankering Masterplan

Om de ingrepen (maatregelen) en projecten uit het Masterplan Maasplassen daadwerkelijk te kunnen uitvoeren en ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan is een planologische verankering van het Masterplan noodzakelijk. Daarbij is gekozen voor de vorm van een intergemeentelijke structuurvisie. Het Masterplan vormt de basis van deze inter-gemeentelijke structuurvisie, dat het ruimtelijk kader biedt voor de maatregelen die invulling geven aan de taakstelling van het Deltaprogramma, het toetsingskader vormt voor de projectplannen en als ontwikkelingskader kan worden gehanteerd voor toekomstige plannen.
Daar waar in de tussentijd wijzigingen hebben plaatsgevonden tussen het Masterplan en recenter vastgestelde gemeentelijke structuurvisies of voortschrijdende inzichten spelen, worden deze in de intergemeentelijke structuurvisie meegenomen. Daarnaast kunnen de uitkomsten van het planMER als consequentie hebben, dat onderdelen uit het Masterplan niet of op een andere wijze in de intergemeentelijke structuurvisie dienen te worden opgenomen. Aan deze specifieke onderdelen wordt in dat geval specifiek aandacht besteed.

2.2. Ontwerpprincipes blauwgroene raamwerk

Aan de ontwikkeling van het blauwgroene raamwerk voor de Maasplassen ligt een negental ontwerpprincipes ten grondslag. Deze ontwerpprincipes formuleren concrete, richtinggevende uitspraken voor de toekomstige ontwikkeling van de natuur in het Maasplassengebied. De ontwerpprincipes zijn gebaseerd op de bijzondere landschapsecologische ontwikkelingspotenties van de Plassenmaas en sluiten aan op reeds bestaande plannen en beleid.

1. Rivierdynamiek als leidende kracht

Zowel voor een veilige waterafvoer als voor de verdere ecologische ontwikkeling van de Maasplassen speelt meer ruimte voor (de effecten van) overstromingen een sleutelrol. De transformatie van landbouw naar natuur geeft de mogelijkheid om meer rivierdynamiek toe te laten in de overstromingsvlakte. De afzettingen van zand en grond gedurende hoogwaters hoeven niet langer als 'schade' beschouwd te worden en oevers hoeven niet overal meer tegen afslag beschermd te worden. Erosie en sedimentatie kunnen weer de motor worden achter het ecologisch herstel van het gebied. Daarom vormt het toelaten van grind- en zandafzettingen, erosie-effecten en oeverprocessen een essentieel principe voor de kwaliteit van de Maasplassen, zowel voor de natuur als voor de belevingskwaliteit.
De meest kansrijke locaties voor rivierdynamiek zijn Lus van Linne, Laakerweerd e.o., Oude Maas/Geleenbeek, Stadsweide, Asseltse Plassen-zuid, Bouxweerd en doorstroming retentiegebied Heel-Beegden-Horn.

2. Ontwikkel het Maasplassengebied tot een boslandschap

Bos, bomen en natuurlijke begroeiingen bepalen in toenemende mate het landschapsbeeld van het Maasplassengebied. Binnen natuurgebieden hangt dit samen met de spontane ontwikkelingen die hier weer kunnen plaatsvinden. Ooibos is in staat zich eenvoudig op eigen kracht te vestigen en groeit in relatief korte tijd uit tot een volwassen bos. Ook buiten natuurgebieden neemt het aandeel opgaande begroeiing de laatste decennia toe, onder andere als oeverbegroeiing rond de plassen, als beplanting langs infrastructuur en als landschappelijke beplanting rond recreatievoorzieningen en woningen. Rond de Plassenmaas is in zekere zin sprake van een transformatie van een open agrarisch stroomdal naar een waterrijk boslandschap. Zet deze ontwikkeling door en zet daarbij in op de ontwikkeling van natuurlijke hard- en zachthoutooibossen. Dit ontwerpprincipe kiest er voor om het Maasdal rond de Maasplassen doelgericht te ontwikkelen tot een natuurlijk rivierboslandschap.

3. Ontwikkel Maasplassen tot levende meren

Door de permanente stuwing (Belfeld, Leeuwen, Linne) functioneren delen van het Maasplassengebied in een groot deel van het jaar vooral als een doorstromend meer en nauwelijks meer als riviersysteem. De verblijftijden van het water zijn lang, de waterkwaliteit en watertemperaturen worden slechts deels door de Maas beïnvloed en ontwikkelen zich min of meer autonoom. Dit ontwerpprincipe stelt voor om de Maasplassen te beschouwen als "doorstromende meren" en ze vanuit dat perspectief ecologisch te optimaliseren, waarbij de natuurdoelen voor de Maasplassen duidelijk af dienen te wijken van de Grensmaas en de Zandmaas.

4. Versterk de terrasranden

Het terrassenlandschap van de Maas tussen Linne en Gennep is op internationaal schaal bijzonder. Nergens in Nederland, maar ook nauwelijks in andere delen van Europa, zien we op zo'n fraaie wijze de uniek ontstaansgeschiedenis van een terrassenrivier terug in het landschap. De terrassen kenmerken de scheiding tussen verschillende geologische perioden in het ontstaan van het Maasdal en bepalen tot op de dag van vandaag het landgebruik van het gebied. Belangrijk zijn de landschappelijke en belevingswaarde die deze rivierterrassen vertegenwoordigen. Daarom is het behoud en de ontwikkeling van resterende terrasranden als (ecologisch) waardevolle elementen een belangrijk leidend principe. Hierbij hoort ook het zuinig omgaan met aansluitende hogere terrasgronden.

Ligging van terrasranden en natte terrasvoeten

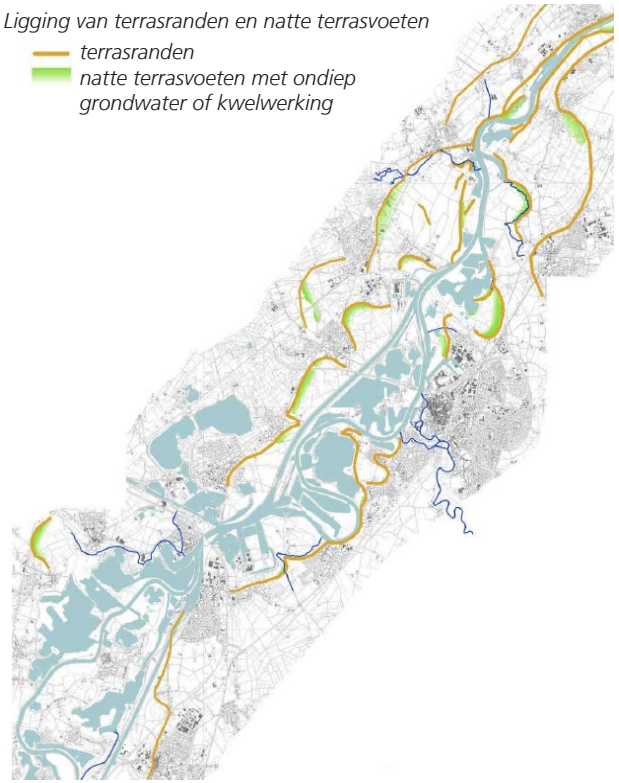

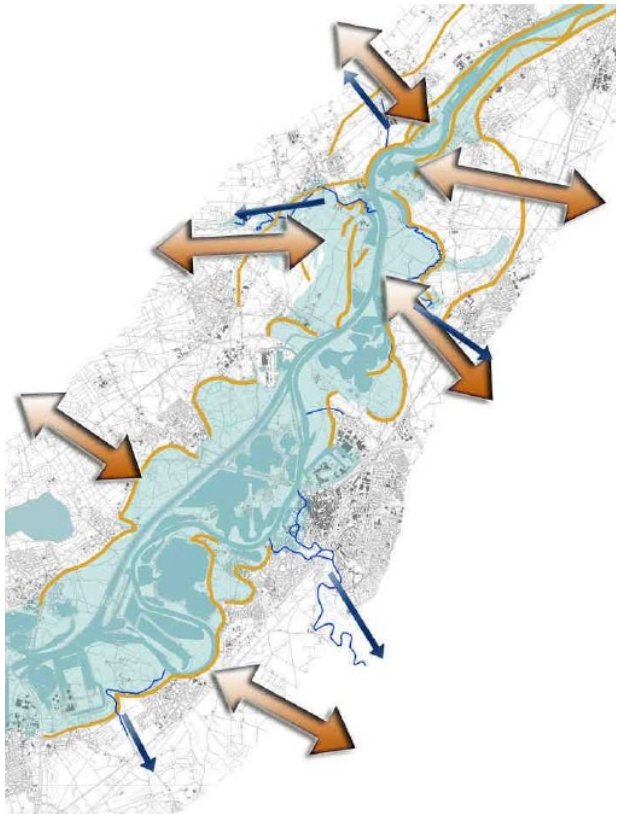

Belangrijke ecologische verbindingsrichtingen (over land en via beekdalen) met andere natuurgebieden in de regio.

5. Benut kwelstromen waar mogelijk
In oude Maasgeulen onder aan de terrasranden treedt op veel plaatsen grondwater uit, dat vanaf de hogere terrassen naar de Maas stroomt. Deze natte terrasvoeten bieden specifieke kansen aan bijzondere natuurwaarden die helemaal afhankelijk zijn van dit heldere, mineraalrijke kwelwater. Dit principe geeft het belang aan van het beschermen en ontwikkelen van deze natte kwelmoerassituaties in oude Maasgeulen, aan terrasvoeten en soms in bepaalde plassen.

6. Ontwikkel drie robuuste natuurkernen
De hiervoor besproken ontwerpprincipes leiden tot de kwalitatieve ontwikkeling van een natuurrijk rivierenlandschap in het Maasdal. Voor de ontwikkeling van een volwaardige natuur is echter niet alleen de kwalitatieve kant van belang maar speelt ook de schaal een rol. In dat kader is de ontwikkeling van drie grotere kerngebieden noodzakelijk. Deze kerngebieden kunnen worden gerealiseerd rond Stevensweert, rond Linnen/Osen en rond Asselt/Beesel. In deze gebieden moeten de bestaande natuurterreinen door ontwikkeling van nieuwe natuur uitgroeien tot robuuste, samenhangende en als zodanig duidelijk herkenbare natuurkerngebieden.

7. Natuurlijk zoneren
Er worden drie grotere natuurgebieden voorgesteld die vrij toegankelijk zijn, maar waar het accent ligt op rust en natuurbeleving. Binnen de grenzen van deze natuurgebieden wordt ingezet op extensieve vormen van recreatie als wandelen, fietsen en kanoën. De zonering die hiervoor nodig is kan tot stand komen door “natuurlijke zonering”. Dit betekent zonering en toegankelijkheid op basis van de gesteldheid en aard van het gebied. Naast ruimte voor meer verstorende recreatievormen wordt zo eveneens ruimte voor rust en natuur gewaarborgd.

8. Koester onvergraven en onbebouwde delen
Dit principe erkent het gegeven dat de landschappelijke onbalans van de Maasplassen alleen enigszins hersteld kan worden als er niet nog meer gebieden vergraven of op grote schaal bebouwd worden. Vooral de gebieden ten noorden van Roermond en tussen Thorn en Wessem, die deels nog een onvergraven karakter hebben, verdienen hierbij extra aandacht.

9. Versterk de ecologische netwerken
Voor het optimaal functioneren van het Maasplassengebied is een vrije uitwisseling tussen het Maasdal en de aangrenzende hogere gronden van essentiële betekenis. Door de voortgaande ontwikkeling van bebouwing, infrastructuur en intensivering van het agrarisch landgebruik zijn de mogelijkheden daartoe de afgelopen decennia sterk afgenomen en in de huidige situatie is het al moeilijk om deze verbindingen te realiseren. Daarom moet zoveel mogelijk nu nog beschikbare ruimte voor het realiseren van ecologische verbindingen vrijgehouden worden en optimaal worden ingericht en beheerd.

2.3. Blauwgroene raamwerk

Net zoals er een verband aanwezig is tussen rivierkundige ingrepen en de beneden- en bovenstroomse gevolgen, zit er ook een relatie tussen de rivierkundige ingrepen en het hierbij gewenste landschapsbeeld. Het realiseren van de hoogwaterveiligheid en het herstellen van het landschappelijke evenwicht is dan ook een keiharde voorwaarde van het Masterplan Maasplassen. Het rivierkundig en landschappelijk kader vormt hierbij het leidende ontwerpprincipe waarbinnen overige functies tot ontwikkeling kunnen komen. De realisatie van het blauwgroene raamwerk is voorwaarde voor het realiseren van rode ontwikkelingen (bebouwing) en daarmee draagt de realisatie van natuur bij aan de economische ontwikkeling van het gebied.

De Maas is een rivier die voornamelijk door regenwater wordt gevoed, waardoor het waterpeil sterk kan variëren. Door de verbreding en verdieping van de Maas (vanaf 1840) werd het water steeds sneller afgevoerd en de indijking van de rivier zorgde ervoor dat dit water nergens opgeslagen kon worden. Om die redenen waren er heel wat overstromingen in de 20e eeuw. Door het meanderen en bij overstromingen heeft de Maas ook vaak haar bedding verlegd. In het Maasland zijn dan ook nog heel wat Maasarmen te herkennen. De Maasterrassen zijn gecreëerd door de Maas en zijn ruimtelijk herkenbaar. Daar waar deze geomorfologische structuren een flink hoogteverschil hebben, zijn de steilranden vaak bebost en zichtbaar in het landschap. De Maasterrassen vertellen met terugwerkende kracht het "verhaal" waar de dynamische Maas toe in staat was. Beken stromen dwars door de Maasterrassen en hebben daardoor permanente watervoerende dalen in de terrassen uitgesneden. Ze voeren het water over hun eigen stroomgebied af naar de Maas. De beekstructuren zijn een visueel en fysiek onderdeel van het totale rivierensysteem.

De landschapsstructuur van het Maasdal kent een breed palet aan structuren en functies. De herkenbare structuur van de riviervallei ontstaat door de combinatie van een aantal ingrepen (hoogwatermaatregelen) en ontwikkelingen. De Maas wordt herkenbaar als doorgaande structuur. Het ideaalbeeld is het consequent realiseren van een natuurlijk rivierprofiel waardoor een aaneenschakeling van riviernatuur een samenhangende en herkenbare riviervallei ontstaat en waarmee de rivier beter wordt onderscheiden van de plassen en de herkenbaarheid van de Maas in het landschap wordt vergroot; de Maas wordt weer 'leesbaar' in het landschap. Op enkele plekken betekent dit dat er concessies moeten worden gedaan aan het ideaalbeeld en het gewenste natuurlijke rivierprofiel niet gerealiseerd kan worden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om milieutechnische beperkingen (aanwezigheid mijnsteen) of vanuit landschappelijke overwegingen (rivierkundige ingrepen (maatregelen) mogen niet verder mogen gaan dan het landschap toelaat).
De riviervallei als structurerend element bevat voldoende indentiteit en uniciteit om een goede basis te vormen voor de ontwikkeling van de gewenste kwaliteitsregio.

In de meanderzones kan de natuur zich onder invloed van de rivierdynamiek ontwikkelen. Het interessante van deze natuurontwikkeling is de overgang tussen de kronkelwaarden op de rivieroevers en de natuurlijke oevers van aangrenzende plassen. Daardoor ontstaat een grote variatie in natuur mede door verschillen in reliëf, steilranden in de buitenbocht en flauwe oevers in de binnenbocht van de Maas. Ook het verschil in waterdiepte is interessant voor flora en fauna.
De ontwikkeling van nieuwe natuur in de directe omgeving van de rivier heeft ook als doel een sterke noord-zuid gerichte ecologische verbindingszone te realiseren.
De beken zorgen voor een fysieke verbinding tussen de Maas en het achterland. De beken vormen de (natte) 'sporten' van de ecologische ladder. De beken stromen vanaf de hogere delen naar de Maas en vormen de continuïteit die droge bossen en natuurgebieden verbindt met de natte bosgebieden en natuur. Ze verbinden de gradiënten met elkaar. In de nabijheid van de beken bevinden zich nog met regelmaat delen van een cultuurlandschap. Bij de herkenning van het oorspronkelijke rivierenlandschap hoort de herkenning van de steilranden tussen de verschillende Maasterrassen. De natuur op de steilranden is wisselend van aard door de overgangen in grondsoorten en daardoor in de verscheidenheid van plantensoorten in het Maasdal. Deze beboste steilranden en de bestaande bossen worden aaneengeschakeld tot een samenhangend groen raamwerk en markeren de rand van het Maasdal. Tevens drie robuuste natuurkerngebieden (grindplassen in het Eiland van de Maas, Lus van Linne e.o. en Asseltse plassen/Rijkelse Bemden) gerealiseerd die samen met de natuur langs de rivier en op de terrasranden bijdragen aan de ruimtelijke identiteit en het recreatieve product van het Maasdal.

De grootschalige natuur in het Maasdal, die gebaseerd is op het rivierensysteem, biedt de mogelijkheid om van het Maasplassengebied een herkenbare eenheid te maken. Vanuit de landschappelijke benadering neemt de herkenbaarheid van de dynamische rivier een zeer prominente rol in.

Blauwgroene raamwerk Maasplassen

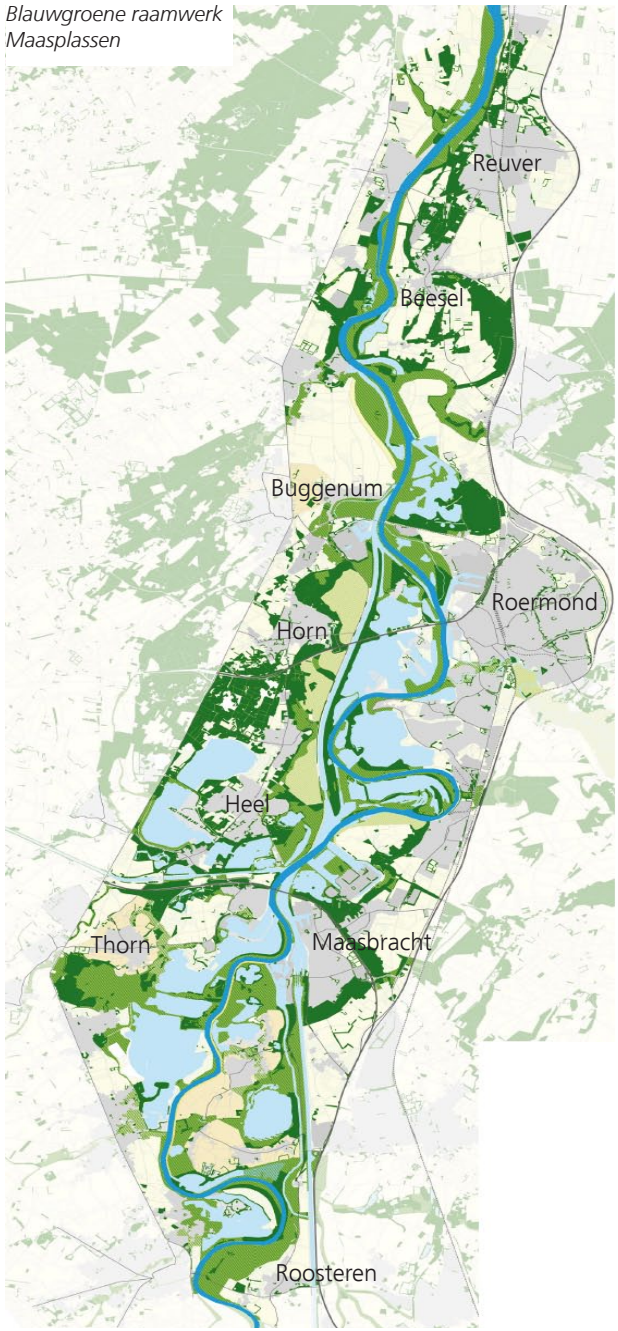

Plassentypologie

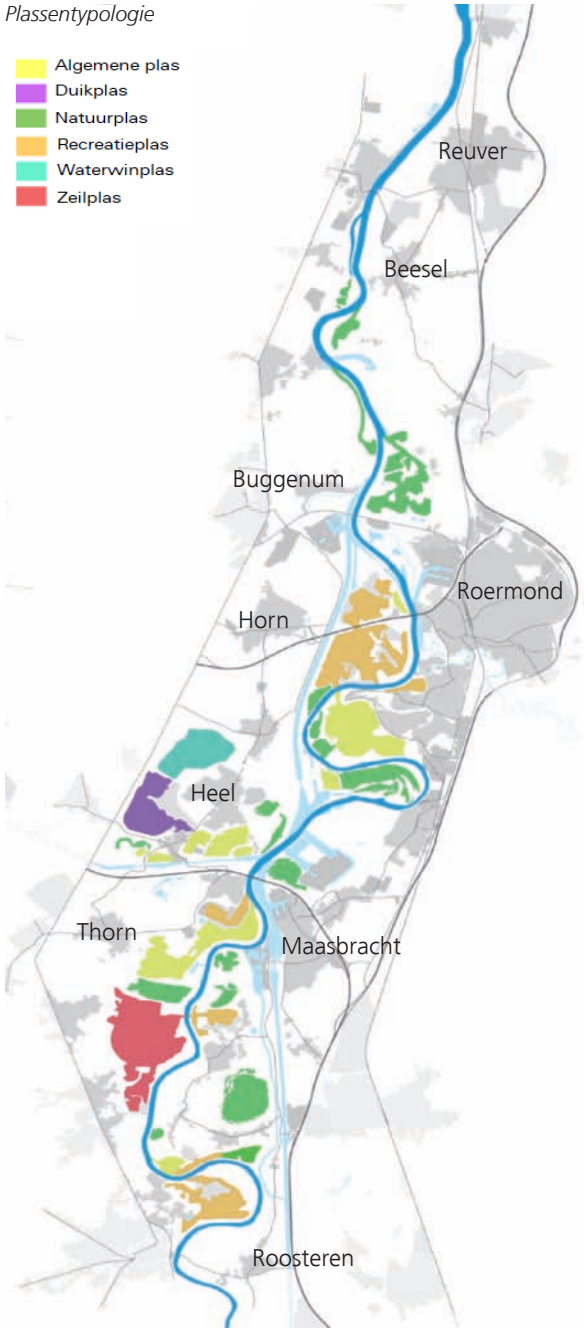

Juist de herkenbaarheid en samenhang die het water, de natuur en het landschap van het Maasdal uitstralen genereert een uniek decor waar elke bezoeker zich toe aangetrokken voelt.

De realisatie van dit blauwgroene raamwerk moet een fundamentele en duurzame basis bieden en is voorwaarde voor het realiseren van 'rode' ontwikkelingen. Daarmee draagt de realisatie van natuur bij aan de economische ontwikkeling in het Maasplassengebied. Op deze wijze wordt versnippering en verrommeling voorkomen en wordt het groen niet alleen gebruikt als camouflage van ongewenste ontwikkelingen.

Het streven naar eenheid en herkenbaarheid binnen het Maasplassengebied is een belangrijk ontwerpprincipe. De plassen vormen daarbij een belangrijke rol in het Maasplassengebied. Omdat het rivierkundig-landschappelijk kader ook kansen biedt voor ontwikkelingen, zal de druk op en aan het water toenemen. Om te voorkomen dat een spanningsveld ontstaat tussen natuur/landschap en recreatie, worden zoneringen en regulering in de tijd en ruimte voorgesteld. Hiervoor is in het masterplan een 'plassentypologie' ontwikkeld. Het doel van de plassentypologie is het bewaken van een goede balans tussen de verschillende belangen, een goede spreiding of juist een zonering van het aanbod aan functies en voorzieningen. De plassen zijn gecategoriseerd op basis van hoofdfuncties, waarbij overige functies niet per definitie worden uitgesloten. De hoofdfuncties zijn:

- Recreatieplas: op of aan de oevers van deze plas zijn recreatieve voorzieningen mogelijk, liggen jachthavens of een dagstrand.
- Algemene plas: op deze plas zijn diverse vormen van water- en dagrecreatie mogelijk.
- Zeilplas: op deze plas krijgt zeilen het primaat en dienen liefst alle overige functies op/aan het water dit te ondersteunen.
- Natuurplas: binnen deze plas is de natuurfunctie van groot belang. Er kan sprake zijn van recreatief medegebruik.
- Duikplas: in combinatie met het heldere water, is deze plas uitermate geschikt om te duiken.
- Waterwinplas: de drinkwaterwinning staat in deze plas voorop. Op deze plas is geen enkele mogelijkheid voor recreatie.

Rivierkundige maatregelen

In deze intergemeentelijke structuur zijn de rivierkundige ingrepen (maatregelen) in het Nederlandse gedeelte van het Maasplassengebied opgenomen (zie deel B). Het hoofddoel van deze ingrepen is het vergroten van het doorstromingsprofiel en daarmee het verlagen van de waterstanden tijdens extreem hoge afvoeren in de Maas. Vanwege de grote ruimtelijke impact ligt de nadruk op de hoogwaterveiligheid, maar is zeker ook gekeken naar andere 'blauwe' aspecten, zoals laag water, vervoer over water, nautische veiligheid, (sluitstuk)kades en grondwater. In het kader van het detailniveau waarop het Masterplan Maasplassen is uitgewerkt is in ieder geval geen tegenstrijdigheid met deze aspecten aangetoond. Daarnaast heeft een aantal maatregelen tot doel het beter onderscheiden van de rivier van de plassen en daarmee de herkenbaarheid van de Maas in het landschap te vergroten. Dit wordt gedaan door het aanleggen van kronkelwaarden en hierop en langs andere oevers van de Maas riviernatuur te laten ontwikkelen.

De maatregelen die worden uitgevoerd ten behoeve van de rivierverruiming zijn:

Weerdverlagingen

Bij deze ingreep, inclusief de varianten uiterwaardverlaging en winterbedverbreding, wordt het maaiveld van de uiterwaarden cq. het winterbed van de Maas door afgraving verlaagd, waardoor er per saldo meer waterbergende capaciteit ontstaat in het Maasdal. Van winterbedverbreding is sprake als de maaiveldverlaging plaatsvindt binnen het onbedijkte riviertraject. Bij weerdverlaging bedraagt de verlaging aan de oever 1 tot 2 meter, na ca. 150 meter uit de oever is de verlaging 0 meter geworden, waardoor een flauw talud ontstaat. Soms wordt ook 'reliëfvolgend' verlaagd om landschapsstructuren in stand te houden.

Kronkelwaarden
Over een breedte van 100 tot 400 meter wordt de oever afgegraven, waarbij het talud begint ter hoogte van de waterlijn en geleidelijk oploopt tot bestaand maaiveld. Om deze kronkelwaarden te realiseren is het op een aantal locaties nodig om de bestaande oever tussen het zomerbed en de plas te verbreden, waardoor plassen deels opgevuld worden.
De kronkelwaarden zijn bedoeld om een meer dynamisch karakter aan de Maas te geven.
Er ontstaan brede stroken waar riviernatuur de kans krijgt om tot ontwikkeling te komen. Bij een kronkelwaard ontstaat bij de waterlijn een zone met grind of pioniervegetatie, op de hogere delen zal natuurlijk grasland ontstaan en via droge ruigte en struweel zal zich op de hoogste delen (hardhout) ooibos ontwikkelen.

Verdiepen van retentiegebied
Het gebied tussen het Lateraalkanaal en de van nature aanwezige terrasrand langs de dorpen Heel, Beegden en Horn is aangewezen als retentiegebied. Dit gebied, Lateraalkanaal West (LKW), wordt over grote delen reliëfvolgend verlaagd. In totaal is er een tijdelijke bergingscapaciteit van circa 5 miljoen m^3. De instroming ligt ter plaatse van het inlaatwerk nabij Heel, het water wordt na het hoogwater via pompen in het Lateraalkanaal gepompt.

Mee laten stromen van Lateraalkanaal
Het Lateraalkanaal tussen Linne en Buggenum gaat bij hogere waterstanden meer water afvoeren. Het betreft hier het afleiden van circa 400 m^3/s via het Lateraalkanaal. Deze hoeveelheid wordt aan de bovenstroomse (stroomopwaarts) zijde van de sluis Heel onttrokken en aan de onderstroomse (stroomafwaarts) zijde geloosd. Hierdoor neemt de hoeveelheid water in de Maas tussen Heel en Buggenum af en zorgt dit voor een waterstanddaling.

Hoogwatergeulen
Hoogwatergeulen zijn alle geulen die een hoogwaterdoelstelling hebben. Hoogwatergeulen zijn meestal eenzijdig aangetakt en stromen pas mee bij hoge afvoeren als de weerden onderlopen. In feite functioneren ook plassen, waarvan de omringende dammen zijn aangepast, als hoogwatergeul. Hoogwatergeulen kunnen bij normale / lage afvoeren uitzien als een plas, een groene / droge rivier of als een natte / eenzijdig aangetakte geul.

Nevengeulen
De nevengeulen die in het kader van het Masterplan worden genoemd hebben een natuurdoelstelling. Ze zijn tweezijdig aangetakt aan de Maas en permanent watervoerend. Nevengeulen hebben geen hoogwaterdoelstelling. Wil een nevengeul ook als hoogwatergeul dienst doen, dan stelt dat eisen aan de inrichting van die geul (groter, getrapt, profiel).

Herstel van Maasmeanders
Door het verlagen van het maaiveld in oude, verlande Maasmeanders worden deze "natte nevengeulen" aan twee zijden verbonden met de Maas. Bij normale en hoge waterstanden voeren zij water af.

Obstakelverwijdering (doorsteken dammen/oevers)
Door lokale ingrepen wordt een betere afvoer van het water gerealiseerd. Zo worden (stroom)geleidingsdammen verlaagd of verwijderd, in- en uitstroomopeningen in plassen aangepast en dijken verlegd.

Obstakelverwijdering (bruggen)
Dit betreft hydraulische knelpunten, die opstuwing van de rivier veroorzaken. Obstakels die kunnen worden beperkt of verwijderd zijn met name de landhoofden van bruggen of dijklichamen van wegen die haaks op de rivier liggen. Dijklichamen kunnen worden vervangen door installaties die minder hydraulische weerstand bieden.

De maatregelen in deze intergemeentelijke structuurvisie (deel B) zijn beschreven aan de hand van deze rivierkundige ingrepen.

Waterstandseffecten
In het Deltaprogramma rivieren wordt gewerkt aan de lange termijn taakstelling voor de Maas. Binnen dit programma is onderzocht of de genoemde rivierkundige ingrepen (maatregelen) uit het Masterplan Maasplassen aan de taakstelling voor de lange termijn voldoen. Op basis van deze toets in het kader van het Deltaprogramma blijkt dat de taakstelling voor 2050 haalbaar is, maar de taakstelling voor 2100 niet volledig wordt gehaald. Er is nog sprake van een knelpunt ten noorden van de spoorbrug bij Buggenum. Een mogelijke oplossing dient voor 2100 gevonden te zijn en kan onder andere liggen in het benedenstrooms (ten noorden van Kessel) meer rivierverruiming te realiseren of binnen de begrenzing van de thans voorziene hoogwatermaatregelen te zoeken naar aanvullende maatregelen (rivierkundige ingrepen).

2.4. Recreatie en toerisme

Doel van het masterplan Maasplassen is het optimaal en duurzaam benutten van het economisch potentieel van het Maasplassengebied en het in balans brengen van de verschillende functies. Om dit doel te bereiken is het noodzakelijk om de functies van het gebied meer op elkaar af te stemmen zodat ze in samenhang met elkaar in het Maasplassengebied beter op de kaart te zetten. De toeristisch-recreatieve sector wordt door de gemeenten aangemerkt als sector van economisch en maatschappelijk belang. Leisure is daarmee een wezenlijke factor in het verbinden binnen het Maasplassengebied en een vliegwiel voor economische ontwikkeling.

Het toeristisch aanbod in de regio is echter toe aan een kwaliteitsimpuls. Ondanks de kansen voor verdere toeristisch-recreatieve ontwikkeling van het gebied laat de huidige situatie nog te wensen over. Clustering van voorzieningen kan het gebied een boost geven. De toerist heeft nu vaak een enkelvoudig bezoekmotief en wordt niet verleid om langer in het gebied te verblijven en/of van andere voorzieningen gebruik te maken. Ook genieten de Maasplassen nog weinig bekendheid als toeristisch-recreatieve bestemming.

De Maasplassen worden gezien als de motor van de vrijetijdseconomie in Midden-Limburg en een deel van Noord-Limburg. Het grootste aaneengesloten watergebied in Zuid-west Nederland en de goede bereikbaarheid per auto vanuit het nabijgelegen Belgische en Duitse achterland) vormen een visitekaartje voor de regio en bieden volop kansen voor economische ontwikkeling. De grote variatie aan toeristisch-recreatieve voorzieningen op relatief korte afstand van elkaar, gecombineerd met het aaneengesloten oppervlaktewater bepaalt de attractiewaarde van het Maasplassengebied.
Het Masterplan heeft de aanzet gegeven om het gebied nadrukkelijk te profileren als waterrecreatiegebied voor uiteenlopende doelgroepen, waardoor het Maasplassengebied kan uitgroeien tot top-waterrecreatiegebied van Nederland en de Euregio. Voorwaarde is wel dat aan die keuze nog meer dan tot nu toe het Maasplassengebied als waterrecreatiegebied in te richten en een kwalitatieve verbeterslag op het bestaande aanbod te maken. Het is vervolgens aan de ondernemers om de kansen te grijpen en geboden mogelijkheden te benutten door met eigen initiatieven aan te haken en het water als gebiedseigen kwaliteit te benutten. Water wordt hiermee het verbindende element binnen het gevarieerde pallet aan recreatie en toerisme.

Integrale benadering
Ruimte bieden vanuit het groenblauwe raamwerk aan ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme betekent dat de voorgenomen ontwikkeling daar waar mogelijk ook de ontwikkeling van groen en blauw integraal meeneemt in de planvorming én realisatie. Het landschap en de natuur bepalen in grote mate het decor van de recreatieve beleving en vormen in het geval van Limburg één van de belangrijkste redenen voor toeristen om de provincie te bezoeken.

Zorg voor de omgeving, investeringen in ruimte en ruimtelijke kwaliteit dragen bij aan het verdien-model van recreatief-toeristische ontwikkelingen. Het water is voor het Maasplassengebied een van de belangrijkste landschappelijke omgevingswaarden en heeft daarmee voor Limburg een toegevoegde waarde.

Door vanuit de dorpen en kernen rondom de Maasplassen meer aandacht te besteden aan het wateraspect draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de omgeving en de belevingswaarde voor recreanten, waardoor betere voorwaarden voor ondernemerschap ontstaan. Een integrale benadering betekent ook het verbinden van initiatieven door samenwerking van ondernemers, wellicht soms ook samen onder één dak.
Synergie door gezamenlijke investeringen kan onder andere worden bereikt op het gebied van voorzieningen, hoogwaardige uitstraling, naamsbekendheid en grote publieksaantrekkende werking. Samen met de investeringen in water, natuur en landschap, vergroot samenwerking hierdoor de aantrekkelijkheid van de regio als vestigingsplaats voor burgers en bedrijven.

Verblijfsrecreatie volgt dagrecreatie
Het Maasplassengebied heeft in beginsel de potentie om op eigen wijze invulling te geven aan een toeristisch-recreatief profiel dat leidt tot het verlengen van de verblijfsduur, een jaarronde programmering en herhalingsbezoeken. De behoefte aan vakantiewoningen (en hoeveel) is afhankelijk van meerdere factoren. Een daarvan is de kracht van het dagrecreatief aanbod. Duidelijke positionering van de Maasplassen en het aansluiten van het totale aanbod op die positionering, verhoogt de aantrekkingskracht van de regio. Diversiteit in het aanbod leidt tot meervoudig bezoekmotief en de mogelijkheid tot combinatiebezoeken. Hoe groter het aanbod hoe meer de gast verleid wordt langer te blijven en de behoefte aan verblijfsmogelijkheid toeneemt.

Wateroppervlakte in relatie tot gebiedsfunctie
Er is een aantal factoren dat invloed heeft op de mogelijkheden voor actieve waterrecreatie. Zo is er een aantal (al dan niet afgesloten) plassen waar natuurwaarden in het zomer- en/of winterhalfjaar prevaleren, wat consequenties kan hebben voor het gebruik in een bepaalde periode. Rustige vormen van watersport of oeverrecreatie zullen daar eerder tot de mogelijkheden behoren dan intensieve vormen. Op enkele van deze plassen wordt niet gevaren; oeverrecreatie is nagenoeg overal mogelijk. Tenslotte is er ook een wisselwerking tussen het (toekomstig) aantal drijvende woningen en de hoeveelheid oppervlaktewater. Al deze factoren (via zonering in ruimte en tijd dan wel ruimtebeslag) kunnen dus leiden tot een verandering in het waterareaal en daaraan gekoppelde recreatievormen. Op zich hoeft dat echter geen probleem te zijn. Essentieel is echter dat er voldoende water beschikbaar blijft om de waterrecreatiedoelgroepen, die belangrijk worden geacht, voldoende mogelijkheden te bieden, zodat ook de voor deze doelgroepen aanwezige verblijfsvoorzieningen en andere aan waterrecreatie gekoppelde faciliteiten rendabel kunnen worden uitgebaat.

Watersport
Het grote wateroppervlak is een van de kenmerkende elementen van Midden-Limburg. Met daar nog de unieke ligging in de nabijheid van Duitsland en België bij opgeteld, leent het Maasplassengebied zich uitermate goed om als watersportgebied en waterrecreatiegebied op de kaart te worden gezet. Door de lokale bevolking en dagrecreanten te interesseren voor watersport kunnen investeringen minder seizoensgevoelig en daarmee rendabel gemaakt worden en kan gewerkt worden aan een watertraditie. Wanneer daarbij toeristische routestructuren langs het water worden geleid kan de waterbeleving worden verhoogd.

Nautisch Programma van Eisen
In het Masterplan Maasplassen zijn globaal richtingen geschetst voor de verdere ontwikkeling van watersport en waterrecreatie. Aanvullend op het Masterplan Maasplassen is het Nautisch Programma van Eisen Maasplassen Limburg (februari 2013) opgesteld.

Het Nautisch Programma van Eisen geeft invulling aan de in het Masterplan Maasplassen geformuleerde ambitie om het Maasplassengebied te laten uitgroeien tot Top-Waterrecreatiegebied.

In het Nautisch Programma van Eisen staat een twaalftal speerpunten vermeld die nodig worden geacht om de Maasplassen te kunnen ontwikkelen tot een uniek en groots watersportgebied, te weten:

1. Flexibiliteit in aanbod en regelgeving: de regelgeving in het gebied is sterk beperkend geweest voor bedrijven die flexibel in moeten spelen op trends in vraag en aanbod. Flexibilisering is noodzakelijk.
2. Watersport voor iedereen: Het gebied moet het kennismakingsgebied bij uitstek zijn voor verschillende leeftijdsgroepen. Leren varen, funvaren, sportvissen en spelevaren krijgen ieder hun eigen ruimte, maar ook voor rustzoekers worden maatregelen genomen.
3. Integratie met verblijfsrecreatie: Watersport kan beter worden ingezet als element in de kwaliteitsontwikkeling voor bungalowparken en woonmilieus in steden en dorpen. Vissen, huren en leren varen vormen de nieuwe meerwaarde.
4. Bestemmingen om heen te varen: Het gebied moet gevarieerde vaarbestemmingen krijgen, in de natuur, bij stranden, bij stadjes en dorpjes, bij winkelcentra en bij toeristische attracties. Ook de bungalowparken en jachthavens moeten aantrekkelijk worden als bestemming, door hun voorzieningen of ambiance. Bestemmingen moeten bereikbaar worden voor rondvaarten, riviercruises en voor pleziervaartuigen.
5. Variatie in haventypologieën: De jachthavens en watersportvoorzieningen moeten gedifferentieerd worden, met veel aandacht voor verblijfskwaliteit in de haven en veel aandacht voor laagdrempelige vormen van watersport. Daarmee worden regionale doelgroepen en bungalowgasten naar het water gehaald voor kennismaking.
6. Service en bedrijvigheid: Ondersteunende voorzieningen voor de watersport zoals service en verkoop kunnen door clustering versterkt worden tot een compleet aanbod.
7. Jonge doelgroepen binden: Jonge mensen naar de waterkant trekken en activiteiten bieden zorgt voor de markt van de toekomst. Inzetten op watersport met een hoge fun-factor is belangrijk. Een lage drempel in tijd en geld verbreedt de doelgroep
8. Variatie voor oeverrecreatie: Het veelzijdige gebied met plassen leent zich ervoor verschillende doelgroepen een eigen plek te geven aan het strand of de waterkant.
9. Beleefbare waterkant: De waterkant moet beter toegankelijk gemaakt worden voor mensen die er langs fietsen of wandelen, met gebruik van pontjes voor meerdere routes. Horeca, museumhaven of beachclub maken de waterkant aantrekkelijk
10. Activiteiten vanaf de oever: de locaties om te vissen en te duiken vragen om uitbreiding en betere bekendheid. Zij worden ingezet als activiteit voor verblijfsrecreanten en inwoners.
11. Rondvaarten en riviercruises: Bestemmingen om naar toe te varen met rondvaartboten of meerdaagse riviercruises moeten ontsloten worden en eenduidige voorzieningen krijgen.
12. Kennis, evenementen, tijdelijke functies en marketing: Waterrecreatie heeft niet alleen voorzieningen nodig maar ook een organisatievorm die aansluit bij de doelstellingen. Er moet ruimte zijn voor (culturele) evenementen op en aan het water om de regionale bevolking te betrekken bij de gebiedskwaliteiten. (Tijdelijke) voorzieningen moeten mogelijk zijn. De waterrecreatiemogelijkheden van de Maasplassen moeten beter bekend worden bij traditionele watersporters en bij anderen, in Nederland en het nabije buitenland.

Deze speerpunten zijn nader uitgewerkt in het Nautisch Programma van Eisen waarbij is aangegeven op welke wijze deze invulling zouden kunnen krijgen. Vervolgens is per deelgebied aangegeven welke maatregelen er genomen kunnen worden, welke mogelijkheden er zijn en (eventueel) welke (markt)initiatieven invulling kunnen geven aan de ambitie van het gebied. Het Nautisch Programma van Eisen is opgenomen in bijlage 1.

In de intergemeentelijke structuurvisie zijn in deel B per gemeente, voor zover van toepassing en aanvullend op de reeds genoemde projecten per gemeente, de mogelijke nautische voorzieningen samengevoegd als project "Nautische voorzieningen Maasplassen".

2.5. Omgevingskwaliteit

Het Maasdal is een geliefd gebied om in te wonen en aantrekkelijk om in te recreëren. Het reliëf van de Maasterrassen, de Maas, de Maasplassen en de afwisseling van percelen met een verschillend grondgebruik (kleinschalige cultuurlandschappen, akkers, weiden en bossen) bepalen de sfeer van het gebied. Dit bijzondere landschap vormt het basiskapitaal van de Maasplassen. Het bewaren en verder ontwikkelen van deze kwaliteiten in het landschap in relatie tot de noodzakelijke hoogwatermaatregelen en het bieden van ruimte voor "rode ontwikkelingen" is speerpunt van beleid en vraagt veel aandacht vanwege de kwetsbaarheid van het gebied. De grootschalige natuur in het Maasdal, die gebaseerd is op het rivierensysteem, biedt de mogelijkheid om van het Maasplassengebied een herkenbare eenheid te maken. Het is een uitdaging om alleen te groeien waar het kan en niet ten koste van de omgevingskwaliteit, teneinde het groene en duurzame karakter van de Maasplassen te behouden en verder vorm te geven. Vanuit de landschappelijke benadering neemt hier de herkenbaarheid van de Maas een belangrijke plek in. Juist de herkenbaarheid en samenhang die het water, de natuur en het landschap van het Maasdal uitstralen genereert een uniek decor waar elke bezoeker zich toe aangetrokken voelt.

De gemeenten hechten veel waarde aan het Maasplassengebied. De gemeenten streven er naar de kwaliteiten van het Maasplassengebied te beschermen en te verbeteren en kwaliteitsverlies in het gebied tegen te gaan.
Voorop staat dat er kwaliteit en meerwaarde nagestreefd wordt bij alle initiatieven in het Maasplassengebied.

De conclusie is dat het Maasplassengebied de potentie heeft zich te positioneren als topwaterrecreatiegebied, maar daartoe zullen wel een aantal stappen in de uitvoering moeten worden gezet, waarbij nadrukkelijk prioriteiten dienen te worden gesteld.

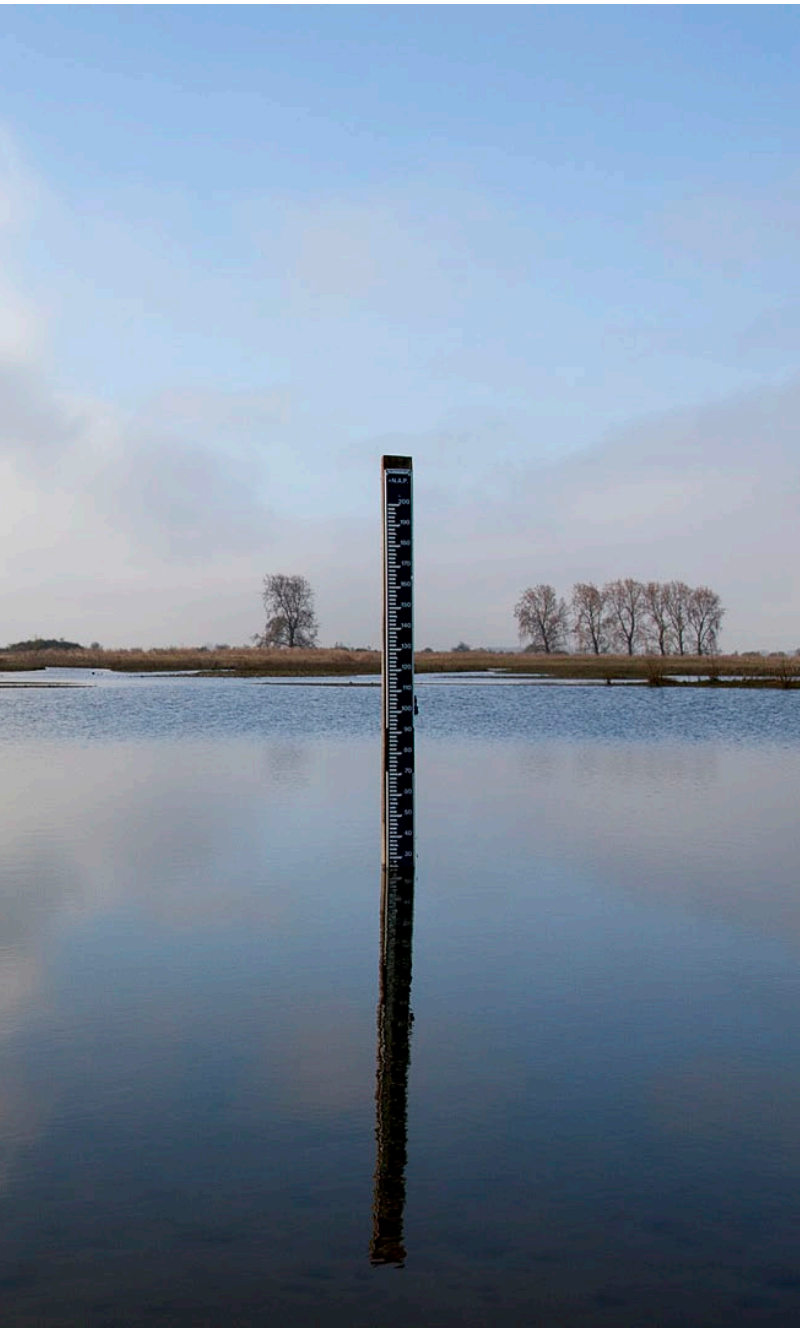

3. Beleidskader

In bijlage 2 is een uitgebreide weergave opgenomen van het relevante beleid voor het Maasplassengebied. Uit de aangehaalde beleidstukken zijn een aantal beleidsmatige randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied gedistilleerd. Deze staan hieronder vermeld.

Randvoorwaarden vanuit het beleidsthema hoogwaterveiligheid:

» Op basis van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte dient het beleid gericht te zijn op ruimte voor waterveiligheid en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling.

» Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening schrijft voor dat voor afwijkingen van een bestemmingsplan voor een gebied gelegen in het rivierbed rekening moet worden gehouden met de belangen voor waterafvoer en waterberging.

» In het Deltaplan Grote Rivieren Deltaplan is de doelstelling neergelegd om in 2015 een hoogwaterbescherming van 1/250 jaar in het Maasdal te realiseren.

» Bij de gebiedsontwikkeling dient rekening te worden gehouden met de langetermijnopgave. Voorlopig kan daar bij gebruik worden gemaakt van de Handreiking langetermijnbijdrage.

» De rivier de Maas mag niet veranderen, tenzij een projectplan of een inpassingsplan wordt opgesteld waarbij getoetst wordt aan de eisen van artikel 2.1 Waterwet. Het gaat daarbij om in ieder geval de volgende criteria: (a) voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met (b) bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en (c) vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

» Bij de voorgenomen gebiedsontwikkkeling dient rekening gehouden te worden met de scheepvaart en de nautische veiligheid.

2. Randvoorwaarden vanuit het beleidsthema landschap en natuur:

» Volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte dient het beleid gericht te zijn op het bieden van ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten.

» Bij ruimtelijke ingrepen moet voldaan worden aan de in het Barro neergelegde EHS-bescherming. Deze gaat uit van een ‘nee, tenzij’-regime, inclusief saldobenadering, kleinschalige herbegrenzing en compensatie.

» Conform het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en de POLherziening EHS geldt voor ingrepen die leiden tot significant negatieve effecten binnen de EHS het nee, tenzij regiem, inclusief saldobenadering.

» Voor zover gebieden zijn aangewezen als Natura2000 gebied geldt dat voldaan moet worden aan de Natuur beschermingswet (geen significant negatief effect, tenzij ADC-toets) en de eisen die zijn neergelegd in het provinciale beheerplan.

» Ingevolge het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water en het Beheer en ontwikkelplan Rijkswateren dient rekening te worden gehouden met de voor de Maas opgenomen waterkwaliteitseisen.

» De kernkwaliteiten op regionaal niveau, zoals die zijn opgenomen in het Landschapskader Noord- en Midden-Limburg, dienen te worden betrokken en benut bij ontwikkelingen.

» Voor zover de gebieden in de POL Zandmaas zijn aangeduid als ecologisch water ligt de nadruk op versterking van de natuurfunctie.

3. Randvoorwaarden vanuit het beleidsthema recreatie en toerisme:

» De Structuurvisie Infrastructuur en ruimte wijst erop dat er voldoende recreatiemogelijkheden moeten worden geboden.

» Voldaan moet worden aan de in de gemeentelijke kwaliteitsmenu's neergelegde eisen.

4. Duurzaamheid

4.1. Inleiding

De aandacht voor de ontwikkelingen op het gebied van energie en klimaat is groot. Hoe zal de klimaatverandering zich voltrekken? Met welke gevolgen krijgen we te maken en welke maatregelen worden getroffen? Zekerheid bestaat in het feit dat het dagelijks handelen wordt beïnvloed door beleid over duurzaamheid. Ruimtelijke ontwikkelingen hebben invloed op de milieukwaliteit. Een duurzaam, leefbaar en gezond Maasplassengebied is van belang voor het welzijn van inwoners, het imago van het gebied en het vestigingsklimaat. Naast het menselijke aspect is een duurzame en vooral gezonde leefomgeving van wezenlijk belang voor de aanwezige flora en fauna in het gebied. De 5 gemeenten streven naar het verbeteren van de leefbaarheid en duurzaamheid in hun gemeenten en in het bijzonder in het Maasplassengebied. De gemeenten dragen bij aan de aantrekkelijkheid van de omgeving om te leven, wonen en recreëren door het tegengaan van vervuiling en in te zetten op het thema duurzaamheid. Duurzaamheid betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen het milieu (bodem, water, lucht) zo weinig mogelijk belasten en bijdragen aan herstel van natuurlijke systemen, zowel in het Maasplassengebied als in de gemeenten.

De toekomst moet een ontwikkelingsrichting bieden die op termijn een mindere druk op het leefmilieu oplevert en die een verdergaande duurzame ontwikkeling mogelijk maakt van het Maasplassengebied. Het vinden van een goede balans tussen milieu en veiligheid enerzijds en ruimtelijke dynamiek en economische ontwikkelingen anderzijds, is een uitdaging waar de gemeenten in het Maasplassengebied dagelijks voor staat.
Duurzaamheid als leidraad van beleid en handelen betekent dat bij elke beslissing of handeling mens, aarde en economie worden afgewogen. Dat gebeurt op alle terreinen van natuur en landschap tot wonen en werken en van milieu tot leefbaarheid.

4.2. Duurzaamheid

Impliciet kent het Masterplan Maasplassen al volop duurzame ingrediënten (groene en blauwe maatregelen). Het geeft hierbij de ontwikkelingsrichting aan, waarbij een duurzame basis gelegd wordt voor verdere economische groei en ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit. Het uitgangspunt hierbij is dat ontwikkelingen duurzaam zijn als deze bijdragen aan een evenwichtige groei van het sociaal-cultureel kapitaal (people), van het natuurlijk kapitaal (planet) en van het economisch kapitaal (profit/prosperity).

Om het aspect duurzaamheid voor het plangebied in beeld te brengen in relatie tot het Masterplan Maasplassen en deze Intergemeentelijke structuurvisie is een tweetal duurzaamheidscans verricht. In de periode september-november 2012 zijn de duurzame kansen en opbrengsten voor het Maasplassengebied in opdracht van de provincie Limburg in beeld gebracht aan de hand van een DSO-scan en een DR-analyse (respectievelijke Duurzame Structuurvisie Ontwikkeling-scan en Duurzaam Rendement-analyse). De provincie Limburg heeft IVAM een scan laten voeren van de duurzame uitwerking van het masterplan Maasplassen met behulp van het instrument Duurzame Structuurvisie Ontwikkeling. Daarna is de workshop Duurzaamheid Masterplan Maasplassen Limburg georganiseerd op 25 september 2012 met als één van de vragen: wat kan duurzaamheid aan waarde toevoegen aan het project de Maasplassen?

Daarnaast is in het kader van deze structuurvisie de mate van evenwicht van de duurzaamheidsaspecten People, Planet en Profit inzichtelijk gemaakt.

Hieronder volgt een korte schets van de uitgevoerde scans en vervolgens wordt stil gestaan bij de mogelijke bijdrage die de projecten aan People, Planet en Profit leveren.

Duurzame Structuurvisie Ontwikkeling – scan
Uit de DSO-scan blijkt dat duurzaamheid een belangrijk onderdeel vormt van het Masterplan Maasplassen, maar wel relatief smal geïnterpreteerd. Het plan dient primair 2 thema's uit het DSO instrument: de hoogwaterbescherming en de natuur- en landschapsontwikkeling. Het element Planet staat daarmee centraal gecombineerd met de gebiedstypen Landschap met dorpen en natuur. Leisure is een belangrijk Profit onderwerp uit het Masterplan. Cultuurhistorie is een belangrijk People onderwerp. Het realiseren van de hoogwaterveiligheid en het herstellen van het landschappelijke evenwicht is de kern van dit masterplan. Vooral voor deze thema's zijn heldere ambities te vinden. Bij andere thema's zijn de ambities minder duidelijk. Het rivierkundig en landschappelijk casco vormen het leidende ontwerpprincipe in het Masterplan. Voor de overige functies en gebiedstypen is duurzaamheid minder goed uitgewerkt.

Duurzaam Rendement analyse
Een eerste inschatting uit de Duurzaam Rendement-analyse is dat de mogelijke opbrengsten voor de directe belanghebbenden gezamenlijk een jaarlijks exploitatie voordeel van € 50 miljoen en mogelijk meer kan zijn, evenals een eventuele reductie van enige miljoenen op een aantal geplande investeringen. Uiteraard onder alle voorbehoud en onder de nodige randvoorwaarden. Deze inschatting is bevestigd door de resultaten van de workshop van 25 september 2012. Het gaat hierbij overigens wel om "harde" financiële opbrengsten die gekoppeld zijn aan de financiële huishouding van de belanghebbenden.
Deze opbrengsten zijn direct te koppelen aan het groen-blauwe casco en een duurzame aanpak op onderdelen.
De opbrengsten blijven niet beperkt tot financiële voordelen, ook economische en maatschappelijke opbrengsten zijn te behalen zoals bijvoorbeeld een toename van de werkgelegenheid, hand in hand met een toekomst bestendige bedrijvigheid, een forse reductie van de CO_2 uitstoot, naast meer klimaatveiligheid tevens een verbetering van de leefomgeving met meer gezondheid voor de mensen en een goede invulling aan de Natura 2000 doelstellingen. Deze meer "zachte" opbrengsten zijn hierbij niet vertaald in de genoemde € 50 miljoen aan financiële baten, maar kunnen wel degelijk een belangrijke overweging vormen bij de besluitvorming door partijen.

Analyse evenwicht van de duurzaamheidsaspecten People, Planet en Profit
Onderstaande analyse richt zich op het onderbrengen van de rivierkundige maatregelen en projecten uit de intergemeentelijke structuurvisie onder de duurzaamheidsaspecten People, Planet en Profit. Deze hoofdthema's van duurzaamheid zijn onderverdeeld in een aantal thema's en per thema een aantal duurzaamheidsindicatoren

People
Voor een aantal van de duurzaamheidsindicatoren kan gesteld worden dat de rivierkundige maatregelen en projecten geen invloed hebben, bijvoorbeeld een levensloopbestendig leefmilieu en een goed aanbod van basisvoorzieningen. Binnen de set aan projecten is er aandacht voor cultuurhistorische inpassing, zeker ook door de landschapsontwikkeling die deel uitmaakt van het programma van het Masterplan. Natuur- en milieueducatie maakt deel uit van het project 'Oolderpier, bezoekerspaviljoen Limburgs Landschap en (brug)verbinding'. De lagenbenadering is de onderlegger van de rivierkundige maatregelen, en voor zover mogelijk sluiten de maatregelen aan op de bestaande landschappelijke structuren of worden nieuwe structuren gecreëerd.

Planet
Net als bij de people-indicatoren, geldt ook bij de planet-indicatoren dat een aantal ervan onder invloed staan van de maatregelen en projecten en andere niet (bijvoorbeeld CO_2 en energie). Er is vooral positieve invloed op de indicatoren van klimaatadaptatie en natuur & landschap.

Hoofdthema	Thema	Duurzaamheidsindicator
PEOPLE	Kunst en cultuur	Karakteristieke omgeving met cultuurhistorische waarden wordt benut en versterkt
		Natuur- en milieu-educatie
	Diversiteit in leefmilieus	Diversiteit bieden in woonmilieus
		Levensloopbestendig
	Benutting en versterking omgeving	Beschermen cultuurhistorische waarden
		Lagenbenadering
		Gebruik bestaande landschappelijke structuren
		Kernranden/dorps-mantels
	Kwaliteit leefomgeving	Beperken van hinder (geluid, geur)
		Gezonde omgeving (lucht, bodem, water)
		Veilige omgeving (verkeer, externe veiligheid).
	Divers aanbod van voorzieningen	Goed aanbod basisvoorzieningen
		Verbeteren recreatieve verbindingen

Hoofdthema	Thema	Duurzaamheidsindicator
PLANET	Zorgvuldig ruimtegebruik	Intensief ruimtegebruik
		Functiemenging
		Bescherming buitengebied
		Verminderen verrommeling
	Hoogwaardige kringlopen energie, materialen en voedsel	Opwekking duurzame energie
		Energiebesparing
		CO2 uitstoot beperken
		Gebruik gebiedseigen materiaal
		Lokale voedselproductie
	Klimaat adaptatie	Benutting regenwater
		Waterveiligheid
		Waterberging
		Bodemdaling
	Versterking natuur en landschap	Behoud waardevolle landschappen
		Behoud waardevolle natuur
		Versterken verbindingen blauw en groen
		Beschermen plaatselijke biodiversiteit

Hoofdthema	Thema	Duurzaamheidsindicator
PROFIT	Optimale bereikbaarheid	Gericht op duurzaam vervoer
		Goede verbindingen met omgeving
		Korte reistijden
	Diversiteit bedrijvigheid	Optimale capaciteit bedrijventerreinen
		Duurzame bedrijventerreinen
		Gebiedskenmerkende bedrijvigheid
	Werkgelegenheid	Balans tussen vraag en aanbod arbeid
		Werken aan huis
		Ondernemerschap stimuleren
	Regionale/(inter)nationale profilering	Verbeteren culturele en recreatieve voorzieningen
	Flexibiliteit plan	Handelingsruimte voor particulier initiatief
		Gemengde bestemmingen

Vanwege het inleveren van landbouwgrond staat de indicator lokale voedselproductie onder druk. Aangezien gestreefd wordt naar toevoegen of uitbreiden van meerdere functies in het plangebied (recreatie, landbouw, natuur, landschap, beleving) kan geconcludeerd worden dat functiemenging en intensief ruimtegebruik in positieve zin beïnvloed worden. Hierbij wordt opgemerkt dat de land- en tuinbouwbedrijven ook een bijdrage leveren aan de realisatie van deze intergemeentelijke structuurvisie naast alle andere vormen van economische activiteiten langs de Maas. Hier zijn zonder meer kansen voor win-winsituaties.

Profit

De profit-indicatoren komen ten opzichte van die voor people en planet minder goed uit de verf. De structuurvisie richt zich op hoogwaterveiligheid, natuur & landschap, recreatie en aan water gebonden wonen en werken. In hoeverre de mogelijkheden worden ingevuld voor recreatieve ontwikkelingen is vooral ook afhankelijk van de economische perspectieven. Daarnaast is de helderheid die nog zal worden verschaft over de mogelijkheden vanuit rivierkundige compensatie van belang. Op de indicatoren ten aanzien van bereikbaarheid heeft de structuurvisie geen invloed, dit valt buiten de scope. Bij aantrekken van de economie en het zich aandienen van initiatieven heeft de structuurvisie de positieve bijdrage dat er meer helderheid aan ondernemers wordt verschaft.

Balans

De balans tussen people-planet-profit indicatoren verandert niet door de structuurvisie. Wel ligt er een accent op people en planet. Voor profit geldt vooral dat er meer duidelijkheid en mogelijkheden worden geschapen, maar dat het benutten van kansen afhangt van de economische ontwikkelingen en met name ook de consumentenbestedingen in vrije tijd. Duidelijk is dat een aantal indicatoren in het geheel niet onder invloed staan door de maatregelen en projecten, omdat deze vallen buiten de scope en invloedssfeer van de structuurvisie.

5. Uitvoerbaarheid

5.1. Inleiding

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) vereist dat de intergemeentelijke structuurvisie wordt voorzien van een uitvoeringsparagraaf. De uitvoeringsparagraaf gaat in op de wijze waarop de gemeenteraden zich voorstellen de voorgenomen ontwikkeling te doen verwezenlijken. De economische uitvoerbaarheid zélf hoeft pas in de bestemmingsplanfase te worden aangetoond. Met het vaststellen van deze structuurvisie gaan de gemeenten dus nog geen financiële verplichtingen aan.
Aan de mate van diepgang en detail van de uitvoeringsparagraaf zijn geen wettelijke vereisten gekoppeld.
De mate van diepgang en detail is in deze uitvoeringsparagraaf nog beperkt, vanwege de bijzondere context waarmee de projecten en maatregelen van het Maasplassengebied te maken hebben. Paragraaf 2 beschrijft de specifieke kenmerken van het Maasplassengebied als het gaat om de uitvoerbaarheid van projecten en maatregelen. De paragraaf onderbouwt dat deze uitvoeringsparagraaf vooral in het teken staat van een procesbeschrijving om tot een economisch uitvoerbaar plan te komen. In paragraaf 3 wordt dit proces nader beschreven .
De in deze intergemeentelijke structuurvisie genoemde (sleutel)projecten, rivierkundige maatregelen en natuur- en landschapsontwikkelingen zullen door de overheid of middels particulier initiatief gerealiseerd worden. Paragraaf 4 beschrijft het beleid en de instrumenten die gemeenten kunnen inzetten om kostenverhaal vanuit de overheid veilig te stellen en tot een economisch uitvoerbaar plan te komen.
Het is essentieel dat de projecten en maatregelen waar mogelijk in samenhang en in balans met elkaar worden uitgevoerd. De laatste paragraaf gaat in op de projecten en maatregelen. In een projectenoverzicht (bijlage 3) zijn de verschillende projecten en maatregelen die in deze structuurvisie worden beschreven kort samengevat.

5.2. Specifieke kenmerken Maasplassengebied

Inleiding

De economische uitvoerbaarheid van deze structuurvisie dient te worden gezien in het licht van een aantal bijzondere omstandigheden:

1. Deze Structuurvisie wordt vastgesteld terwijl het Rijk de zogenaamde Deltabeslissingen nog in voorbereiding heeft. Het Deltaprogramma en het Regioproces Deltaprogramma Maasvallei is opgestart om samen met de regionale partners een regionaal advies op te stellen ter voorbereiding van de Deltabeslissingen. Deltabeslissingen zijn hoofdkeuzen voor de aanpak van waterveiligheid en zoetwatervoorziening in Nederland.
2. Deze Structuurvisie wordt vastgesteld terwijl het nieuwe Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) inclusief de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), nog niet is afgerond.
3. Op het plangebied van deze structuurvisie zijn de Beleidsregels Grote Rivieren van toepassing.
4. Daarnaast heeft de provincie Limburg een Limburgs kwaliteitsbeleid geïntroduceerd op basis waarvan initiatiefnemers in het buitengebied een bijdrage moeten leveren aan de omgevingskwaliteit.

Bovenstaande punten worden hieronder verder toegelicht. Vervolgens staan we stil bij de gevolgen die een initiatiefnemer ondervindt van de combinatie van deze punten.

Relatie met het Regioproces Deltaprogramma Maasvallei

In het Regioproces Maasvallei worden de benodigde rivierkundige maatregelen in de provincie Limburg, en dus ook binnen het plangebied van deze structuurvisie, verkend die nodig zijn om de hoogwateropgave 2050 en 2100 te halen. Daarbij is ook in beeld gebracht wat een eventuele verhoging van de veiligheidsnormen voor consequenties heeft.

Het Regioproces loopt tot begin 2014. Waar mogelijk is deze Structuurvisie afgestemd op de tussenresultaten van het Regioproces, en vice versa hebben de hier genoemde rivierkundige maatregelen gediend als input voor het Regioproces.

Naar verwachting zal de Tweede Kamer in 2015 uitspraak doen over de Deltabeslissingen, waarbij de veiligheidsnormen en rijksfinanciering van hoogwaterbescheringsmaatregelen belangrijke onderwerpen zijn. Dit maakt dat de hoogwateropgave en financiële dekking van de rivierkundige maatregelen zoals genoemd in deze structuurvisie ten tijde van het vaststellen van deze intergemeentelijke structuurvisie nog onduidelijk is. Gemeenten zijn zich bewust van deze onzekerheid, maar willen niet wachten op de uitkomsten van het Deltaprogramma omdat daarmee teveel kostbare tijd verloren gaat voor alle lopende en toekomstige initiatieven in het Maasplassengebied.

Relatie met de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
Een zelfde soort parallelschakeling speelt rond de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS middelen zijn van rijkswege substantieel verminderd, en parallel aan het opstellen van deze structuurvisie werkt de provincie aan een herijking van de EHS en een nieuw Provinciaal Omgevingsplan Limburg, dat naar verwachting eind 2014 wordt vastgesteld. Deze structuurvisie is zoveel mogelijk afgestemd op de herijking van de EHS en het nieuwe POL, en vice versa.

Toepassing Beleidsregels grote rivieren
Bijna alle initiatieven in het plangebied hebben te maken met de voorwaarden van de Beleidsregels Grote Rivieren. Deze Beleidsregels zijn van toepassing via RO-spoor (barro) en via Waterwet-spoor. Grofweg komt het hierop neer:

- Initiatieven in het waterbergend regime moeten het volume van hun initiatief compenseren (artikel 7 Bgr); (behoudens enkele in het kader van de Beleidslijn grote rivieren opgenomen gebieden (artikel 2.2 Bgr)).
- Voor riviergebonden initiatieven geldt ja, mits (o.a. compensatie effecten) (artikel 7 Bgr); (Onder riviergebonden activiteiten wordt verstaan: de aanleg of wijziging van de waterstaatkundige functies, de realisatie van voorzieningen voor een betere en veiligere afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart, de bouw of wijziging van waterkrachtcentrales, de realisatie van natuur, de realisatie van voorzieningen die onlosmakelijk met de waterrecreatie zijn verbonden, de winning van oppervlaktedelfstoffen).
- Voor niet-riviergebonden initiatieven in het stroomvoerende regime geldt: nee, tenzij. Een van de nee, tenzij criteria is artikel 6d. Dit artikel houdt grofweg in dat per saldo meer ruimte voor de rivier opgeleverd moet worden (artikel 6d Bgr). Het gaat hier dus om rivierverruiming én het compenseren van effecten.

Ten tijde van het opstellen van deze structuurvisie vindt nadere uitwerking van artikel 6d Bgr plaats. Daarmee moet er meer duidelijkheid komen over de toepassing, met name de voorwaarden aan de vereiste verruiming (omvang, locatie, etc.) en de wijze waarop initiatieven worden gekoppeld aan verruimingen. Er wordt gewerkt aan rekenregels die op deeltrajecten van de Maas (de zogenaamde rivierkundige eenheden) dienen te worden toegepast. In bijlage 4 is ter informatie een brief van minister Schultz opgenomen die de hoofdlijnen van de nieuwe rekenmethodiek beschrijft en in bijlage 5 zijn de rivierkundige eenheden opgenomen zoals Rijkswaterstaat die wil hanteren. Sommige rivierkundige eenheden zijn gemeentegrensoverschrijdend. Dit betekent dat compensatie van rivierverruiming in sommige gevallen gemeentegrensoverstijgend zal plaatsvinden.
Binnen de regio bestaat de overtuiging dat initiatiefnemers aan de voorwaarden van de Beleidsregels grote rivieren kunnen voldoen als zij gezamenlijk zorg dragen voor voldoende netto rivierverruiming. Een andere mogelijkheid is dat de regio één of meer rivierverruimende maatregelen treft en op die manier watercompensatie voorfinanciert indien sprake is van concrete initiatieven die daaraan kunnen worden gekoppeld. De initiatiefnemers moeten de kosten van deze ingrepen geheel of gedeeltelijk dragen.

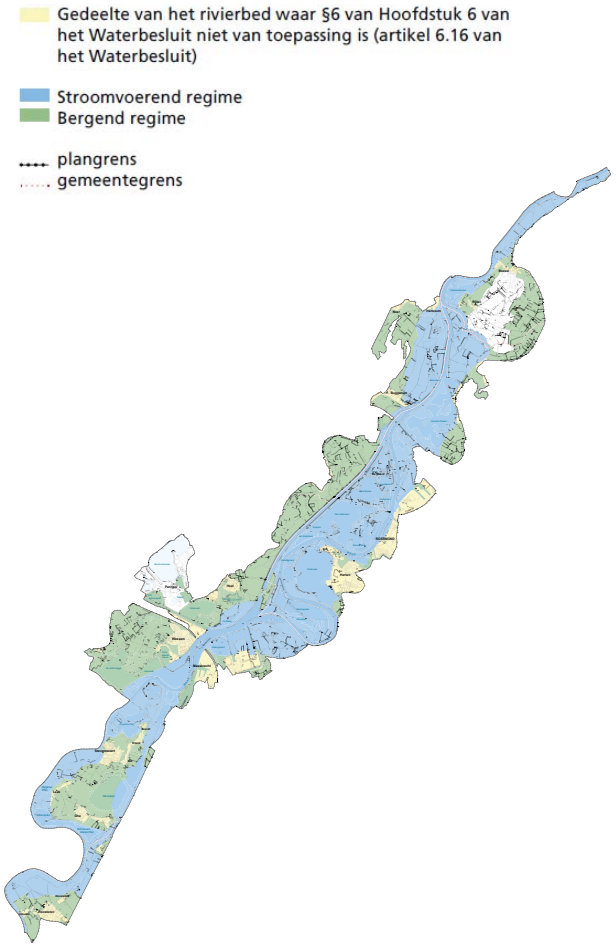

Beleidsregels grote rivieren

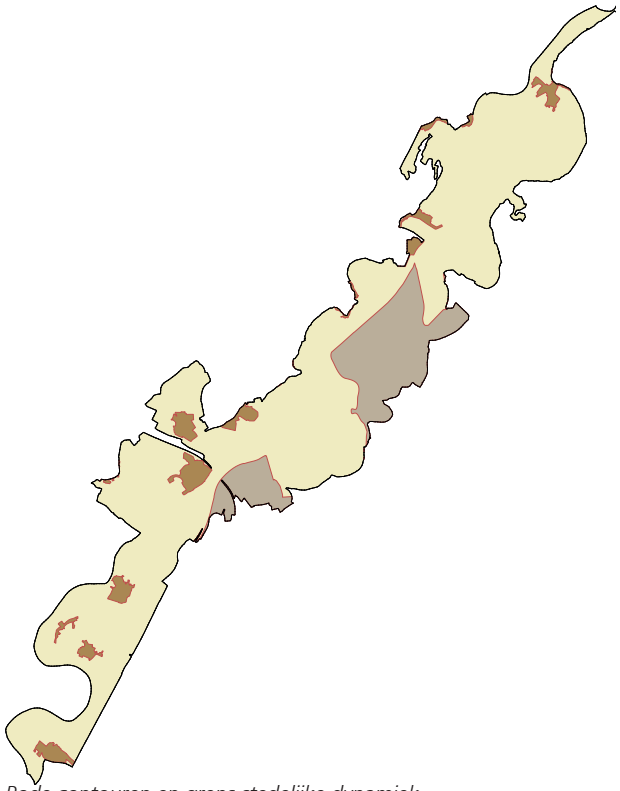

Rode contouren en grens stedelijke dynamiek

Bjdrage aan de omgevingskwaliteit

Het plangebied van de IG-SV bestaat met name uit buitengebied. De provincie Limburg heeft enkele jaren geleden geconstateerd dat het buitengebied "op slot zit" en dat ontwikkelingen in dat gebied niet of nauwelijks mogelijk zijn. De Provincie wil ontwikkelingen in het buitengebied mogelijk maken en toch de kwaliteit van het gebied handhaven en zo mogelijk verbeteren. Daartoe heeft zij kwaliteitsbeleid en verschillende kwaliteitsinstrumenten ontwikkeld. Deze zijn samengebundeld in een Limburgs Kwaliteitsmenu (LKM).

In 2012 is dit instrumentarium overgedragen aan de gemeenten: de verantwoordelijkheid voor het al dan niet toestaan van projecten en de controle op de uitvoering van de afgesproken kwaliteitsbijdrage is immers in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Het LKM heeft in dit plangebied zijn vertaling gekregen in een vijftal (deels van elkaar afwijkende) Gemeentelijke Kwaliteitsmenu's.

Met het kwaliteitsbeleid maken de gemeenten dus ontwikkelingen mogelijk in het buitengebied die normaliter niet zouden kunnen, onder de voorwaarde dat een ontwikkeling planologisch aanvaardbaar is en dat er een ruimtelijke kwaliteitsbijdrage geleverd wordt die zorgt dat per saldo de kwaliteit van het buitengebied verbetert.

Voor gebiedseigen ontwikkelingen (bijvoorbeeld landbouw en bepaalde vormen van recreatie en toerisme) geldt dat een ontwikkeling landschappelijk goed moet worden ingepast. Voor niet-gebiedseigen ontwikkelingen (bijvoorbeeld woningbouw of bedrijventerreinen) geldt naast de landschappelijke inpassing als aanvullende voorwaarde dat er een ruimtelijke kwaliteitsbijdrage geleverd wordt (bijvoorbeeld natuurontwikkeling).

Integrale (multifunctionele) gebiedsontwikkelingen dienen (meestal binnen het project) groene en of blauwe kwaliteitsverbetering door te voeren. Het Gemeentelijke Kwaliteitsmenu (GKM) is van toepassing op monofunctionele niet-gebiedseigen initiatieven buiten de contour, zoals die is vastgelegd in de Contourenatlas Noord- en Midden Limburg (11 mei 2010).

In de praktijk zal in het kader van deze (thematische) structuurvisie niet of nauwelijks sprake zijn van toepassing van het GKM omdat projecten en initiatieven rond natuur en landschap, hoogwaterbescherming en soms ook toerisme en recreatie in de regel als 'gebiedseigen' zullen worden betiteld, danwel omdat het integrale gebiedsontwikkelingen betreft (veel van de zogenaamde sleutelprojecten uit het masterplan) . Wél zal in veel gevallen sprake zijn van een investering in omgevingskwaliteit, hetzij op het gebied van landschappelijke inpassing van het betreffende project, hetzij in natuur en landschapsontwikkeling binnen het project hetzij in de vorm van een financiële afdracht aan een kwaliteitsfonds.

Perspectief initiatiefnemer: Afdracht rivierkundige compensatie én omgevingsbijdrage

Samenvattend kan gesteld worden dat een nieuwe ontwikkeling in het plangebied van de IG-SV Maasplassen in de huidige situatie grofweg te maken krijgt met twee belangrijke plaatsgebonden investeringen danwel afdrachten :

1. Investeringen of een afdracht ten behoeve van rivierkundige compensatie.
2. Een bijdrage aan de omgevingskwaliteit (in de vorm van een afdracht danwel in natura).

Soms dient een initiatiefnemer daarnaast nog bovenwijkse voorzieningen te (co)financieren.

Een initiatiefnemer kan een ondernemer zijn, maar het kan ook een samenwerkingsverband of een vereniging of stichting zijn (bijvoorbeeld een watersportvereniging).

Ad 1 Investeringen of een afdracht ten gevolge van rivierkundige compensatie en of verruiming

De rivierkundige compensatie voor initiatieven in het waterbergende regime en voor riviergebonden initiatieven in het stroomvoerende regime (art 7) variëren sterk in aard en omvang (is maatwerk afhankelijk van het initiatief).

De rivierkundige verruiming voor niet-riviergebonden initiatieven in het stroomvoerend regime (art 6d) is onderwerp van de hiervoor reeds genoemde nadere uitwerking artikel 6d Bgr.

Ad 2 Bijdrage aan de omgevingskwaliteit
De hoogte van de bijdrage aan de omgevingskwaliteit wordt vastgesteld op basis van of geïnspireerd op de uitgangspunten in het Gemeentelijke Kwaliteitsmenu. Het betreft generieke uitgangspunten en 'afdrachtregels' die de balans zoeken tussen zoveel mogelijk kwaliteitsverbetering in de omgeving en betaalbare afdrachten voor de initiatiefnemer. De hoogte van de kwaliteitsbijdrage wordt per individueel geval door de betreffende gemeente via drempels en maatwerk bepaald, en kan sterk variëren. Omdat bijdragen in de regel binnen het project danwel in de directe omgeving van het initiatief geïnvesteerd worden vindt weinig fondsvorming plaats.

Onderbenutting van het economische potentieel van de Maasplassen
In de afgelopen jaren zijn nauwelijks initiatieven van de grond gekomen. Dat ligt enerzijds aan het economische tij en aan keuzes van de betreffende initiatiefnemers. Anderzijds is er de onzekerheid over de investeringen om te voldoen aan de voorwaarden van de Beleidsregels grote rivieren en in sommige gevallen aan de stapeling van kosten ten behoeve van zowel omgevingskwaliteit alsook rivierkundige compensatie / verruiming.

Kaders en uitgangspunten nog in beweging
Gemeenten kiezen ervoor dat deze structuurvisie wordt opgesteld terwijl nog niet alle kaders en uitganspunten helder zijn. Zij willen nadrukkelijk níet wachten op de uitkomsten van het Regioproces omdat daarmee weer twee tot drie kostbare jaren verloren gaan. Zij willen deze structuurvisie juist benutten om de insteek van de regio gezamenlijk uit te dragen en vast te leggen.

Met in acht name van bovenstaande onzekerheden beschrijft deze uitvoeringsparagraaf vooral het proces en de condities en uitgangspunten op basis waarvan gemeenten de genoemde projecten en maatregelen tot uitvoerbaarheid willen brengen. De gezamenlijke strategie om te komen tot een uitvoerbare intergemeentelijke structuurvisie voor de Maasplassen is beschreven in de volgende paragraaf.

5.3. Strategie economische uitvoerbaarheid

Leidende principes
Deze structuurvisie is een intergemeentelijke samenwerking tussen vijf gemeenten. De belangrijkste constatering van de regio (zowel gemeenten, als GOML als de provincie Limburg) is: we kunnen samen veel meer dan alleen. De ambities van het Maasplassengebied vragen om een integrale aanpak waarin de voor de regio beste keuzes worden gemaakt.

Daarbij hanteren de gemeenten de volgende leidende principes:
1. Het gebied wordt als geheel geprofileerd;
2. Centraal staat de realisatie van projecten die het economisch potentieel van de Maasplassen versterken, in balans met hoogwaterbescherming en natuur en landschap (de doelstelling van deze structuurvisie). Dit betekent:
   a. Helderheid, eenheid en eenvoud in beleid: praktische spelregels ten aanzien van bijdragen en uitvoering.
   b. Betaalbare afdrachten voor gewenste initiatiefnemers.
3. Waar mogelijk zoeken gemeenten, GOML en provincie naar synergie tussen (sleutel)projecten, projecten in het kader van het Nautisch Programma en maatregelen op het gebied van rivierkunde, natuur en landschap.

Prioriteit op de korte termijn
Absolute prioriteit is om zo spoedig mogelijk te kunnen beschikken over de nadere uitwerking van artikel 6d Bgr.

In de tussentijd staat het initiatieven vrij, net zoals dat nu al het geval is, op individuele basis afspraken te maken over rivierkundige compensatie / verruiming.

Gebiedsontwikkelingen en initiatieven die niet afhankelijk zijn van de nadere uitwerking van artikel 6d Bgr kunnen in ieder geval verder tot realisatie worden gebracht. Indien het totaal aan afdrachten voor een gewenst initiatief (met een overheidsbelang) leidt tot stagnatie van het initiatief, kunnende gemeenten de bijdrage aan de omgevingskwaliteit en/of de bovenwijkse voorzieningen laten vervallen.

Daarnaast verkent GOML met de vijf gemeenten en initiatiefnemers binnen het Maasplassengebied de mogelijkheid om op basis van afspraken met initiatiefnemers een of meer rivierkundige maatregelen voor te financieren, zodanig dat daarmee trekkingsrechten worden gecreëerd voor de betreffende initiatieven. Dit gebeurt vanzelfsprekend in afstemming met Rijkswaterstaat als vergunningverlener.

Vooralsnog geen nadere prioritering van projecten
De beschikbare dekking vanuit het Rijk voor rivierkundige maatregelen zal op zijn vroegst in 2015 duidelijk worden (besluitvorming Deltaprogramma). Tot die tijd kiest de regio ervoor om het tempo van de projecten (in het Masterplan 'sleutelprojecten' genoemd) en de overige maatregelen te laten afhangen van de omvang en de kasstroom van de beschikbare particuliere- en (eventuele) overheidsbijdragen.
Daarbij wordt vooralsnog geen verdere prioritering toegepast: de projecten zijn per definitie (in het Masterplan) geprioriteerde projecten en ze zijn daarmee allemaal belangrijk. Om geen kansen te missen in deze economische laagconjunctuur en om het economisch potentieel niet op voorhand te beknotten haken de gemeenten aan op de dynamiek en de initiatieven die zich aandienen (indien passend binnen de kaders en doelstellingen van deze structuurvisie).

Daarbij is het de uitdaging om rivierkundige maatregelen zó te kiezen dat er tevens meerwaarde ontstaat voor natuur, landschap en recreatie, en vice versa: om projecten te ontwikkelen die zo goed mogelijk aansluiten op rivierkundige, ecologische en landschappelijke ambities.

Overheidsbijdragen noodzakelijk
Het Rijk en de andere overheden spelen per definitie een belangrijke rol bij het verwezenlijken van de ambities en gebiedsontwikkelingen in deze structuurvisie.
Bijdragen van Rijk, provincie en regio zijn nodig. In ieder geval voor hoogwaterbescherming en natuur en landschap. Aard en omvang van de bijdragen kunnen nu nog niet worden vastgesteld, maar dienen in het kader van het Deltaprogramma, de EHS herijking en de nadere uitwerking van artikel 6d Bgr zo snel mogelijk te worden geconcretiseerd.
Het nieuwe POL bevat nieuwe financieringsafspraken voor natuurontwikkeling in het kader van de herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Grofweg komen de afspraken erop neer dat nieuwe natuur van de hoogste prioriteit (Natura2000 en beken met specifieke ecologische functie) in aanmerking komt voor 100% provinciale financiering. Dit is grofweg de aanduiding 'natuur' op de verbeelding van deze structuurvisie. Voor gebieden met de aanduiding 'agrarisch gebied met natuurambitie' is 50% provinciale cofinanciering beschikbaar voor de ontwikkeling van natuur.

Kleur intergemeentelijke structuurvisie	financiering	omschrijving	Beschermingsniveau POL 2014
Donkergroen	100%	Prioritaire natuur	Goudgroen
		Bestaande natuur	
		Verworven, nog niet ingericht als natuur	Zilvergroen
Groen	50%	Agrarisch gebied met natuurambitie	
Lichtgroen	0%	Agrarisch gebied met landschapsambitie	Bronsgroen
Geel	0%	Agrarisch gebied	--

Maasplassenfonds
Om de krachten te bundelen en te waarborgen dat rivierkundige, landschappelijke, ecologische en recreatieve doelstellingen elkaar zoveel mogelijk versterken (dit is immers de basisfilosofie van deze structuurvisie) overweegt de regio om een Maasplassenfonds in het leven te roepen.
Met een Maasplassenfonds kan een instrument worden gerealiseerd om hoogwatermaatregelen te treffen zodat initiatiefnemers, die in het stroomvoerend regime van de Maas rode ontwikkelingen wensen te realiseren maar zelf niet (goed) in staat zijn om te voldoen aan de in artikel 6d van de beleidslijn grote rivieren gestelde eisen van 'netto rivierverruiming', toch de benodigde vergunningen kunnen verkrijgen. Met het instellen van een fonds stralen de vijf Maasgemeenten in de regio uit dat ze samen optrekken en wordt de broodnodige samenhang onderstreept.
Met het fonds wil de regio financiering regelen voor het realiseren van rivierverruiming en kunnen de beschikbare financiële middelen over de gemeentegrenzen heen worden ingezet.
Het Maasplassenfonds wordt beheerd door de provincie. Besluiten over de afdracht van rode initiatieven en financiering van verruimingsmaatregelen worden door de provincie in overeenstemming met de Maasgemeenten in het maasplassengebied genomen. Vanuit het Regiofonds Midden-Limburg wordt een eerste dotatie van € 1,5 miljoen aan het fonds gedaan. Hierbij is géén aanvullende cofinanciering door gemeenten aan de orde.
Naast het Maasplassenfonds moeten door provincie, gemeenten en RWS per rivierkundige eenheid afspraken gemaakt worden over de uitvoering en koppeling van rood en blauw. Hierin kunnen dan ook de besluiten vanuit het Maasplassenfonds over financiering van verruiming en koppeling aan rode initiatieven hun beslag krijgen. De regio en RWS zullen dan ook afspraken maken over de inzet van eventuele overmaat aan rivierverruimende effecten van ontgrondingen. Daarnaast zullen de komende periode de bevoegde gezagen (gemeente, provincie, RWS, waterschappen) procesafspraken maken hoe de stap van planvorming naar vergunningverlening wordt gemaakt.

Vervolg
De verdere uitwerking van deze uitvoeringsparagraaf willen gemeenten nadrukkelijk samen met provincie en Rijk oppakken. Als de nadere uitwerking van artikel 6d Bgr beschikbaar is, zal deze uitvoeringsparagraaf aangescherpt worden. Ook ander voortschrijdend inzicht kan aanleiding vormen om deze uitvoeringsparagraaf te actualiseren.
Onderzocht wordt de meerwaarde van een Maasplassenconvenant tussen provincie, gemeenten en Rijkswaterstaat waarin onderlinge afspraken over rolverdeling, projectafdrachten, financiële bijdragen en fondsvorming kunnen worden vastgelegd.

Organisatie van de uitvoering
De verdere uitvoering van deze intergemeentelijk structuurvisie wordt ter hand genomen binnen de nieuwe structuur van de regionale samenwerking in Midden-Limburg en in het bijzonder binnen de uitvoeringsorganisatie Maasplassen als onderdeel van het 'fysieke domein'. Binnen de uitvoeringsorganisatie Maasplassen werken de vijf gemeenten en de overige betrokken partijen samen aan de ontwikkeling van het Maasplassengebied en de implementatie van deze intergemeentelijke structuurvisie.

5.4. Kostenverhaal
Onder "kostenverhaal" binnen gebiedsontwikkeling wordt verstaan het verrekenen van zogenaamde grondkosten, dat wil zeggen, de kosten van de aanleg van voorzieningen van openbaar nut (zoals straten, riolering , groen, parkeergelegenheid en waterpartijen met een openbare functie) binnen een bepaald ruimtelijk plan. Dat kan een bestemmingsplan zijn, een projectbesluit, een wijzigingsplan of een aanpassing van een beheersverordening.
Meestal is een gemeente de verhalende partij, maar dit kan ook een andere overheid zijn, zoals het Rijk of een provincie. Kostenverhaal is verplicht op basis van de grondexploitatiewet. Hier wordt beschreven hoe de gemeenten het kostenverhaal van de initiatieven en maatregelen in deze structuurvisie kunnen waarborgen.

Algemeen
Bij actief grondbeleid vindt kostenverhaal plaats door gronduitgifte. Bij faciliterend grondbeleid tracht de gemeente de door de overheid te maken kosten privaatrechtelijk te verhalen via een zogenaamde anterieure overeenkomst op basis van onderhandeling met de grondeigenaar (initiatiefnemer).
Mocht de grondeigenaar niet bereid zijn tot het sluiten van een anterieure overeenkomst dan kan de gemeente in het kader van het ruimtelijk belang kiezen voor kostenverhaal via de publiekrechtelijke weg van het exploitatieplan.

Anterieure overeenkomsten
De gemeenten hebben in het kader van kostenverhaal de voorkeur om op basis van onderhandeling een privaatrechtelijke overeenkomst te sluiten. De zogenaamde anterieure overeenkomst: een overeenkomst gesloten voordat publiekrechtelijk kostenverhaal gaat plaatsvinden via een exploitatieplan. In deze overeenkomst kunnen meer kosten verhaald worden dan via een exploitatieplan. Een voorbeeld hiervan is een bijdrage aan een ruimtelijke ontwikkeling als deze expliciet in de structuurvisie is benoemd. Denk hierbij aan de bijdrage aan het kwaliteitsfonds in het kader van het Gemeentelijk kwaliteitsmenu. Deze bijdrage is alleen door onderhandeling met de initiatiefnemer te verkrijgen.

Exploitatieplan
De hoofdregel is dat de gemeenten bij het nemen van een planologisch besluit een exploitatieplan moeten vaststellen tenzij kostenverhaal in het kader van het planologisch besluit is veiliggesteld. Een exploitatieplan is dus het publiekrechtelijk kostenverhaal.
Kostenverhaal kan veilig gesteld zijn doordat de gemeente actieve grondpolitiek voert en de kosten verhaalt via gronduitgifte of middels een gesloten anterieure overeenkomst.
De te verhalen kosten in een exploitatieplan zijn limitatief opgenomen in de wet. De zogenaamde kostensoortenlijst is nader uitgewerkt in de artikelen 6.2.3 tot en met 6.2.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).
Daarnaast is het kostenverhaal beperkt tot de opbrengstcapaciteit van het plan, de zogenaamde macro-aftopping. Dit betekent dat er niet meer kosten verhaald kunnen worden dan er opbrengsten zijn. Bij beperkt kostenverhaal van een gewenst initiatief dient de gemeente/provincie voor het tekort in aanvullende dekking te voorzien.

Kosten bovenwijkse voorzieningen
In de diverse gemeentelijke structuurvisies is een aantal voorzieningen opgenomen met een functie voor meerdere projecten. . Op basis van de criteria: profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit zijn deze kosten toe te rekenen aan diverse projecten.
Met de invoering van de Wro is het begrip bovenwijkse voorzieningen wettelijk gedefinieerd. Wat onder voorzieningen moet worden verstaan, is limitatief opgesomd in art 6.2.5 Bro.
Het kostenverhaal van mogelijke bovenwijkse voorzieningen is veiliggesteld in de diverse gemeentelijke structuurvisie, waardoor het niet nodig is om hieraan in deze structuurvisie aandacht te besteden.

Bovenplanse kosten (verevening)
Wat onder bovenplanse kosten moet worden verstaan is verder niet in de wet gedefinieerd.
Algemeen wordt er van uitgegaan dat hiermee bedoeld is een verevening tussen locaties, waarbij bij de ene locatie een exploitatiewinst wordt verwacht en bij de andere locatie een exploitatieverlies. Deze locaties moeten dan wel functioneel en ruimtelijk aan elkaar gerelateerd zijn, wat in de structuurvisie tot uitdrukking moet komen. Dat bovenplanse kosten behoren tot de te verhalen kosten blijkt uit art. 6.13 lid 7 Wro.
Binnen de structuurvisie is er naar huidige inzichten geen zicht op dergelijke locaties, waardoor het instrument van bovenplanse verevening vooralsnog niet wordt ingezet. Wel zou in het kader van een Maasplassenfonds sprake kunnen zijn van verevening tussen locaties, maar dan betreft het verevening in het kader van rivierverruiming.

Bijdrage aan ruimtelijke ontwikkeling
De wet geeft in artikel 6.24 Wro gemeenten/provincie de mogelijkheid om met een private initiatiefnemer van een ontwikkeling een bijdrage aan een ruimtelijke ontwikkeling overeen te komen.
Deze bijdrage kan bestemd worden voor een belangrijke, maatschappelijke functie die expliciet is benoemd in de structuurvisie. De bijdrage maakt dus geen onderdeel uit van de kostensoortenlijst en kan daarmede niet publiekrechtelijk worden afgedwongen.
In de structuurvisie is in het kader van bijdrage aan ruimtelijke ontwikkeling een relatie gelegd met het provinciale en de gemeentelijke kwaliteitsmenu's voor nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied waar naast specifieke kwaliteitsverbeterende maatregelen ook om een kwaliteitsbijdrage kan worden gevraagd.

Co-financiering en subsidies / bijdragen van derden
Voor sommige projecten zal de gemeente in het kader van de economische uitvoerbaarheid een beroep doen op een bijdrage van hogere overheden of andere instanties. Zeker als het project meer dan het gemeentelijke belang dient. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat een initiatiefnemer zonder financiële steun van de overheid niet tot een economisch uitvoerbaar plan kan komen en cofinanciering vanuit de overheid gewenst is. Het is van belang dit tijdig te onderkennen en hiervoor middelen te reserveren.

5.5. Projectenoverzicht
In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de in de structuurvisie benoemde (sleutel)projecten, de projecten uit het Nautisch Programma van Eisen, de rivierkundige maartregelen per gemeente en de projecten in het kader van de natuurontwikkeling .

Tweejaarlijkse evaluatie
Het projectenoverzicht is geen statisch document maar moet eerder worden beschouwd als een aan te passen leidraad voor de planning van projecten. Afhankelijk van wijzigingen van inzicht (marktvraag, particuliere initiatieven, aard en omvang van rivierkundige maatregelen, etc) kan de wens ontstaan het programma aan te passen. Partijen zullen tweejaarlijks het projectenoverzicht evalueren en gemeenten zullen het overzicht indien nodig actualiseren. Daarmee waarborgen partijen een blijvende goede onderlinge afstemming in de prioritering en uitvoering van deze structuurvisie. Synergiekansen kunnen tijdig worden benut.

Toelichting projectenoverzicht
De projecten zijn opgedeeld in
- (sleutel)projecten (veelal gebiedsontwikkeling),
- waar mogelijk gekoppeld aan (vaak kleinschaligere) projecten en ingrepen in het kader van het Nautisch Programma van Eisen en
- maatregelen:
  - rivierkundige maatregelen en
  - beheermaatregelen op het gebied van natuur en landschap.

Door de gemeenten is de beoogde fasering waar mogelijk aangegeven (korte termijn –middellange termijn - lange termijn). Tevens is waar mogelijk aangegeven of het betreffende initiatief in het waterbergende (1) of het stroomvoerende regime (2) valt.

Mede door de eerder beschreven onzekerheden en door de huidige economische situatie verkeert een groot aantal projecten in de Maasplassenregio al geruime tijd in de verkennende danwel afwachtende fase. Van de meeste projecten zijn nog geen (indicatieve) investeringskosten en dekking bekend.

Deel B: Gemeenten

6. Gemeente Echt-Susteren

6.1. Inleiding

Het gebied van de gemeente Echt-Susteren kenmerkt zich door de fysieke overgang van de Grensmaas naar het Maasplassengebied. De zone ligt in de "groene taille" en behoort tot het smalste stukje van Nederland. Midden op de Pater Sangersbrug over de Maas ontmoeten Nederland en België elkaar. De brug vormt nog een van de weinige verbindingen over de Maas. Aan Nederlandse zijde liggen geen plassen. De plas Heerenlaak aan Belgische zijde heeft een van de grootste plezierjachthavens in het Maasplassengebied.
Het landschap bestaat voornamelijk uit het agrarisch cultuurlandschap. De kleinere kernen Visserweert, Kokkelert en Roosteren liggen te midden van de grootschalige landbouwgronden. Ten noorden van de kern Roosteren ligt het natuurgebied 'de Rug'. Dit open, glooiende en uitgestrekte gebied bestaat uit halfnatuurlijk grasland met populieren-opstanden en boomgroepen en heeft een open landschapsbeeld. Het terrein wordt begraasd door middel van Konink-paarden. Waterleidingsmaatschappij Limburg (WML) wint hier (on)diep drinkwater en faciliteert vanuit dit waterwingebied de drinkwatervoorziening voor de Westelijke Mijnstreek.

6.2. Streefbeeld

Rivierkundige structuur

De gemeente Echt-Susteren vormt het verwevingsgebied tussen de Grensmaas en het Maasplassengebied. Hierbinnen is het belangrijk dat de continuïteit van de beleving en de herkenbaarheid van de Maas wordt versterkt. Ter plaatse van Visserweert worden vanuit het Grensmaasproject rivierkundige ingrepen in de vorm van weerdverlagingen en stroomgeulverbreding uitgevoerd. Hierdoor ontstaat in dit gebied weer een natuurlijk rivierenlandschap met hoge natuurwaarden. Ter plaatse van natuurgebied 'de Rug' zal de weerdverlaging voor de ontwikkeling van een belangrijke schakel in de doorlopende natuurstructuur aan de Nederlandse zijde van de Maas zorgen. De beoogde weerdverlaging ligt aan de oostzijde van de rivier en is het breedst ter hoogte van de Pater Sangersbrug. Bij hogere waterstanden zal de uiterwaard eerder inunderen dan in de huidige situatie. Realisatie van deze voorgestelde ingreep heeft mogelijk gevolgen voor de waterwinning ter plaatse.

Natuur en landschap

De kenmerkende landschappelijke openheid in de gemeente Echt-Susteren is een gevolg van het overwegende agrarische grondgebruik en het ontbreken van grotere kernen. De gemeente zet voor het Maasdal in op een landschapstype dat past bij de identiteit van het Maasdal en waarin de schaal en de kenmerken van dit landschapstype bepalen welke andere functies mogelijk zijn. De gemeente wil komen tot een groen-blauwe ecologische ladder, waarbij natuurgebieden met elkaar worden verbonden, ook gemeentegrensoverschrijdend. Concreet wil de gemeente zowel in oostelijke als in westelijke richting het Maasdal op meerdere plekken verbinden met het hoogterras, maar ook met het Belgische en Duitse achterland. Een kans voor een dergelijke verbinding ligt onder andere langs de Geleenbeek.
De resultante van de noodzakelijke rivierkundige ingrepen is riviernatuur die direct grenst aan de Maas. Deze doorlopende groenstructuur versterkt de herkenbaarheid van de Maas. De weerdverlaging die ter plaatse van het gebied 'de Rug' wordt voorgesteld, verbindt letterlijk de Grensmaas met het Maasplassengebied. Na de herinrichting bestaat 'de Rug' uit een open, glooiend en uitgestrekt natuurgebied. De inrichting bestaat uit natuurlijk grasland met populierenopstanden en boomgroepen. Grote grazers beheren het gebied en zorgen voor variatie in de vegetatiestructuur en behoud van de waardevolle landschappelijk openheid. Het gebied is opengesteld voor recreatief medegebruik en enkele belangrijke landschapsvensters (vista's) blijven gehandhaafd.

Recreatie en toerisme
De gemeente Echt-Susteren is op toeristisch recreatief gebied een kleine(re) speler, maar ook voor deze gemeente is wel duidelijk dat toerisme een belangrijke economische motor is. De gemeente wil voor de toekomst voldoende aantrekkingskracht houden voor de consumenten. Het huidige aanbod bestaat vooral uit extensieve vormen van recreatie zoals wandelen en fietsen.
Naast de lokale wandel-, fiets- en ruiterroutes lopen er door de gemeente een Landelijke Fietsroute (Maasroute), een Lange-Afstand-fietspad (Fietserspad) en drie Lange-Afstand-Wandelpaden (het Pieterpad, het Pelgrimspad en het St. Jacobspad). Op het gebied van verblijfsrecreatie heeft de gemeente vooralsnog voldoende voorzieningen. Hiernaast bevindt zich in de gemeente een aantal recreatieve attracties en musea en is er aanbod op spiritueel/religieus gebied. Genoemde recreatieve voorzieningen bevinden zich vooral buiten het Maasdal. Er wordt ingezet op het verder ontwikkelen van kwalitatieve routestructuren waarbij niet alleen eenduidige en overzichtelijke bewegwijzering, maar ook goed begaanbare paden en wegen, voldoende rust- en picknickplaatsen en horecagelegenheden langs deze routes ervoor zorgen dat men op een prettige manier kan recreëren in deze gemeente.
De gemeente wil zich vooral profileren en onderscheiden met haar "natuurlijke" sterke punten, zoals het landschap en de hierin aanwezige natuurgebieden, de Grensmaas en het Maasplassengebied en de ligging van de gemeente in het smalste stukje van Nederland "schakel in de Euregio". Daarbij wil de gemeente vooral insteken op een oriëntatie die meer op de Maas is gericht.

Belgische zijde
Bij deze Belgische weerd (westzijde) is een aantal ingrepen voorzien die de doorstroming van de uiterwaard bij hoogwater verbeteren. Daarnaast wordt door de aanleg van een kronkelwaard de Maas beter benadrukt. De plas Heerenlaak is de enige Maasplas in de nabijheid van de gemeente Echt-Susteren. De aanwezige jachthaven is een van de grootste plezierjachthavens in het Maasplassengebied. De laatste jaren is er een groei waarneembaar van de snelle watersport. De aanwezige ondernemers anticiperen hierop door de realisatie van voorzieningen voor deze doelgroep. Overleg met NV de Scheepvaart heeft uitgewezen dat de plas Heerenlaak een geschikte plas is voor de verdere uitbouw van de snelle watersport. De plas Heerenlaak fungeert hierdoor als uitwijkmogelijkheid voor de snelle watersport in Nederland.

6.3. Maatregelen

Weerdverlaging/kronkelwaard De Rug (mp38)
De beoogde weerdverlaging bij natuurgebied 'de Rug' ligt aan de oostzijde van de Maas en begint bij rkm 51 en eindigt bij rkm 54. Op het breedste punt, ter hoogte van de Pater Sangersbrug, is de weerdverlaging 300 meter breed. Het talud loopt vanaf de waterlijn (ca. 21 m +NAP) geleidelijk op tot het huidige maaiveld (ca. 28,5 m +NAP). Vanwege de weerdverlaging wordt een deel van de Maaseikerweg op pijlers geplaatst. Doordat het talud net boven stuwpeil (20,85 m +NAP) begint, zal onder normale omstandigheden de breedte van de Maas onveranderd blijven. Bij hogere waterstanden zal de uiterwaard eerder inunderen dan in de huidige situatie. De exacte dimensionering van de weerdverlaging zal in combinatie met de hoogte van de Contelmo-inlaat opnieuw doorgerekend moeten worden om de taakstelling voor dit deel te halen. De nieuwe berekening kan gevolgen hebben voor de beschreven maatregelen en kan haar weerslag hebben op de directe omgeving. De natuurlijke verhoging Schansberg blijft behouden. De weerdverlaging wordt ingericht als een kronkelwaard met een open karakter.
Deze maatregelen staan echter op gespannen voet met de huidige ligging van een batterij waterwinputten (Waterleidingmaatschappij Limburg). In deze putten wordt ondiep grondwater voor de drinkwatervoorziening opgepompt. Zodra vervangingsinvesteringen aan de orde zijn kan een nieuwe batterij in het (zuid)oostelijke deel van 'de Rug' worden gerealiseerd. De delfstoffen die vrijkomen bij de rivierkundige ingreep leveren een financiële bijdrage aan zowel de hoogwaterveiligheid als de duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening. Door de weerdverlaging krijgt de Maas de kans om bij hoge afvoeren in een breder bed te stromen.

Profielaanpassing Geleenbeek (mp14)
De Geleenbeek krijgt een profielaanpassing, waarbij de beek breder en indieper wordt gemaakt en wordt omgeven door natuurlijk grasland. Door de profielaanpassing wordt het wateroppervlak bij normale afvoeren groter. Tegelijkertijd ontstaat daardoor een minder steil verhang waardoor bij hoog water de stroomsnelheden zullen afnemen en het gebied minder schade zal ondervinden door erosie. In de gemeente Maasgouw wordt vervolgens de directe verbinding op de Stevolplas ongedaan gemaakt. Er wordt een variantenstudie uitgevoerd naar de herinrichting van de Geleenbeek.

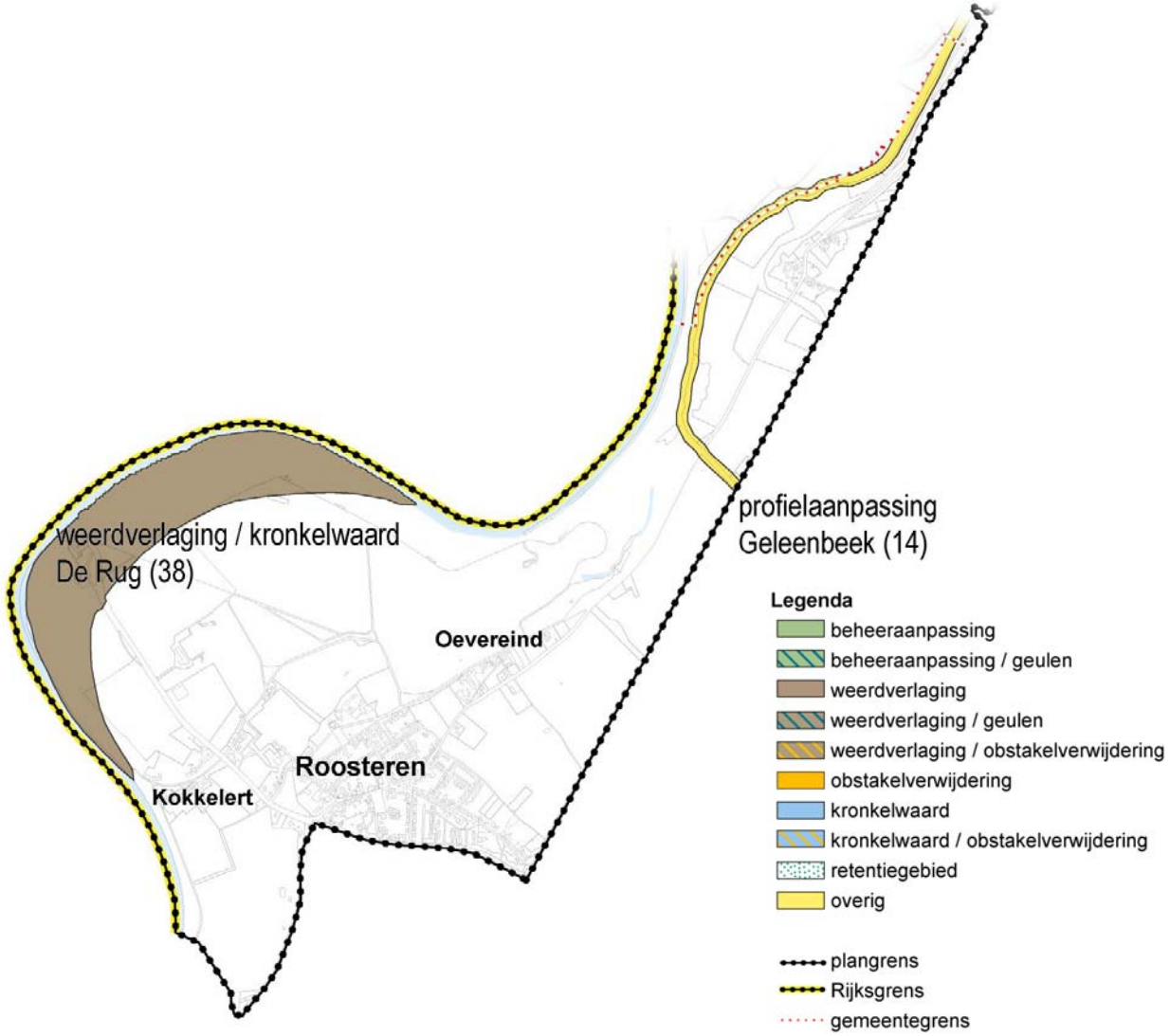

Overzicht maatregelen in gemeente Echt-Susteren

6.4. Project

Recreatief schakelpunt met uitzichtpunt

In het kader van het project ‘Stad aan de Maas’ wil de gemeente Maaseik op de huidige plek van de Pater Sangersbrug een nieuwe brug bouwen. De nieuwe brug moet een grote architectonische uitstraling krijgen en de poortfunctie van de stad Maaseik vervullen. De nieuwe brug zorgt voor de duurzaam veilige passage voor langzaamverkeer en biedt tevens kansen om de huidige stuwing te verminderen. Midden op de brug ligt de grensovergang tussen Nederland en België. Aan Nederlandse zijde liggen enkele minder kwaliteitsvolle gebouwen en dito functies. Het transformeren van deze plek tot bezoekerscentrum met uitzichtpunt levert dubbele kwaliteitswinst op.

Het archeologisch waardevolle Romeinse gebouw ter plaatse van de Schansberg krijgt een nieuw leven. Het flexibele en multifunctionele bezoekerscentrum is het startpunt van wandel- en fietsroutes, de huur van fietsen en kano’s is mogelijk, maar er wordt ook gedacht aan milieu-educatie en kleinschalige congresfaciliteiten. De horecafunctie en de wisselende exposities over de Grensmaas en het Maasplassengebied alsmede de informatie die gegeven wordt over het toeristisch-recreatieve aanbod in Maaseik, Echt-Susteren, Selfkant, Waldheucht en Gangelt maken het verblijf interessant. De gemeente kan zich hier profileren als 1 van de recreatieve toegangspoorten van Midden-Limburg en het Maasplassengebied, maar ook als een gebied waar de recreant of toerist op 1 dag 3 landen kan bezoeken. Het bezoekerscentrum vervult hierbij een duidelijke schakelfunctie in het grenzeloos ontmoeten.

Afhankelijk van het brugontwerp is dit van nature hoger gelegen gebied een gunstige plek voor de oprichting van een uitzichttoren.

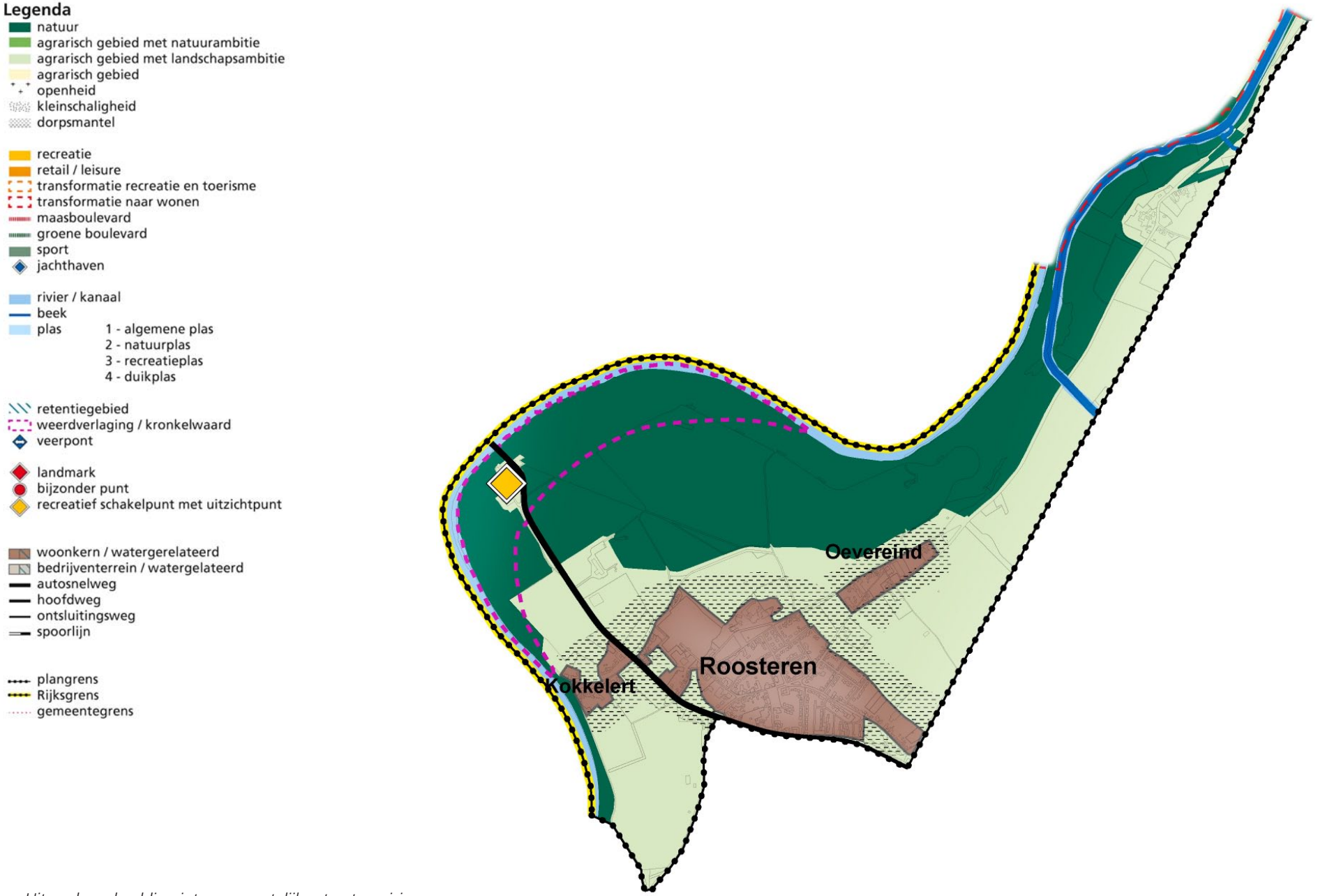

Uitsnede verbeelding intergemeentelijke structuurvisie

7. Gemeente Maasgouw

7.1. Inleiding

Het Eiland in de Maas, in het zuiden van de gemeente Maasgouw, herbergt veel bijzondere kwaliteiten. Het gebied is alleen maar te bereiken over bruggen of via het water en daardoor ontstaat bij een bezoek het gevoel dat je een andere wereld bezoekt. Dat geeft aan het gebied een bepaalde charme die wordt versterkt door de cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied. Beeldbepalend daarbij zijn vooral de Vestingstad Stevensweert en de Hompesche Molen. Samen met de grote natuurgebieden op het eiland (Schroevendaalse Plassen, Stevol / Molenplas e.o., Brandt e.o.) geeft dit aan het gebied een sfeer van rust en onthaasting. In het algemeen zal voor het Eiland in de Maas een evenwicht gevonden moeten worden tussen het wonen in leefbare dorpen en de ontwikkeling van toerisme en recreatie. Deze ontwikkeling zal "gematigd" moeten zijn omdat ze anders de bijzondere charme en aantrekkingskracht van het eiland aantast. Voor andere economische sectoren, naast toerisme en recreatie, is op het eiland slechts beperkte ruimte beschikbaar. Die ruimte is vooral bestemd voor de consolidering van de landbouw in het gebied.

Het gebied Thorn-Wessem beschikt over twee bijzondere cultuurhistorische kernen aan de Maasplassen waardoor dit gebied veel potenties heeft voor toeristisch recreatieve ontwikkelingen. Vooral "het witte stadje" Thorn heeft een grote naamsbekendheid en kan beschouwd worden als één van de grootste publiekstrekkers van het Maasplassengebied.

Het deelgebied Maasbracht en omgeving kan beschouwd worden als één van de economische centra van de regio, voornamelijk voor wat betreft watergelieerde industriële bedrijvigheid. Het gebied ligt op een knooppunt van auto- en vaarwegen met het havengebied en de Clauscentrale als economische dragers. De koeltorens van de Clauscentrale aan de A2 vormen een belangrijke landmark voor Midden-Limburg. Door de miljardeninvestering in de Clauscentrale zal deze kunnen uitgroeien tot de grootste elektriciteitscentrale van Nederland.

Ten noorden van de A2 en het kanaal Wessem-Nederweert bevinden zich Panheel en Heel. Beide kernen zijn niet rechtstreeks verbonden aan de Maas, maar worden wel omringd door grote Maasplassen. Daarnaast bevinden zich in deze zone grote bos- en natuurgebieden. Daardoor kenmerkt deze zone zich als een bijzonder woonmilieu van kwalitatief rustig wonen in een natuurlijke omgeving van bossen en water. Dagrecreatieve of stedelijke voorzieningen zijn nauwelijks in dit gebied aanwezig, maar liggen wel binnen handbereik. Vanuit toeristisch-recreatief oogpunt wordt dit gebied vooral gekenmerkt door twee grote recreatieparken met verblijfsrecreatieve voorzieningen: Boschmolenplas en Heelderpeel.

De kernen Linne en Beegden worden gekenmerkt door een rustig woon- en leefklimaat in de directe nabijheid van de stedelijke kern Roermond. Beegden ligt in de nabijheid van het Lateraalkanaal en Linne ligt direct aan de Maas. Tussen deze kernen ligt een groot onbebouwd deel van het Maasdal met een gecombineerde functie van landbouw, veeteelt en natuur. Het natuurlijk hart van dit gebied wordt gevormd door de Lus van Linne en omgeving en het gebied ten westen van het Lateraalkanaal. Momenteel wordt dit hoofdzakelijk ingezet voor landbouw en veeteelt.

7.2. Streefbeeld

Het streven is om aan de verdere ontwikkeling van het Eiland in de Maas een kwaliteitsimpuls te geven. Daarbij kunnen verschillende sporen gevolgd worden. In de eerste plaats zal het "blauwgroene" karakter van het eiland versterkt moeten worden. Niet alleen kan daardoor worden voldaan aan rivierkundige en natuur doelstellingen, maar ook kan hierdoor de landschappelijke uitstraling als eiland verbeterd worden.

In de tweede plaats zal de aantrekkingskracht van de cultuurhistorische parels vergroot moeten worden. Dat kan door de unieke kwaliteiten zoveel mogelijk "op te poetsen" en terug te brengen in historische staat. Een voorbeeld is een reconstructie van de vestingwerken, waardoor inwoners en bezoekers het unieke karakter van een vestingstad beter kunnen ervaren. Ook de reconstructie van de verbinding Hompesche Molen-kasteel Walborgh past in dit streven. In aansluiting daarop zullen voorzieningen moeten worden getroffen om deze cultuurhistorische parels te laten fungeren als vertrek- en knooppunt voor fietsers en wandelaars, zodat al het moois van het Eiland in de Maas ook beter toegankelijk wordt voor recreanten. In de derde plaats is het een uitdaging om aan de verblijfsrecreatie een kwaliteitsimpuls te geven. Daar waar deze kwaliteit al aanwezig is (bv. het kleinschalig kamperen bij opgeknapte hoeves) zal onderzocht moeten worden of en hoe in de toenemende vraag voorzien kan worden zonder het unieke karakter van het eiland aan te tasten. Daar waar de kwaliteit beter kan of dreigt minder te worden, zoals bv. bij Porta Isola, zal gezocht moeten worden naar nieuwe kwaliteitsimpulsen. Een dergelijke impuls vraagt om maatwerk omdat deze zal moeten passen bij de kwaliteiten van het eiland (landschappelijke en cultuurhistorische uitstraling).

Het streven is om de positie Van Thorn te behouden en daar waar mogelijk te versterken. Daarbij laat het historisch centrum van Thorn en de nabije omgeving geen grootschalige ontwikkelingen toe. Alleen een zorgvuldige inpassing van kwalitatief hoogwaardige voorzieningen kan in dit gebied iets toevoegen aan het product Thorn.
Meer ruimte voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen biedt het landelijk gebied tussen Thorn en Wessem, inclusief het gebied de Groeskamp. Dit gebied aan de plas Grote Hegge is bedoeld voor een verblijfsrecreatief park (vakantiewoningen en -appartementen en een hotel) met aanverwante dagrecreatieve voorzieningen. Bijzonder aspect in deze zone is de aanwezigheid van industriële bedrijfscomplexen in een gebied waarin (in ieder geval voor de lange termijn) een verdere landschappelijke en toeristischrecreatieve ontwikkeling wordt beoogd. Het streven is om hier op termijn een transformatie te laten plaatsvinden. Het "witte stadje Thorn", het handelsstadje Wessem en het tussenliggend gebied hebben veel potentie om bijzondere ingrediënten toe te voegen aan het totaalproduct van de Maasplassen.

Belangrijk streven is om het Essent Energie Productie (EEP)-terrein met de Clauscentrale en omliggende bedrijventerreinen zoals Koeweide-Battenweg in Maasbracht te voorzien van een volwaardige ontsluiting omdat deze op dit moment onder de maat is en tot overlast voor omwonenden leidt. Daarnaast vormt het voor de regio een uitdaging om te zoeken naar mogelijke spin-off van deze economische motor.
Dankzij de centrale ligging op de Maasroute vervult de haven van Maasbracht, met name voor de beroepsvaart, een maritieme centrumfunctie. Deze functie zal verder versterkt worden door de grootschalige renovatie van het sluizencomplex en de bouw van een regiocentrale waardoor alle sluizen op de Maasroute tussen Maastricht en Belfeld centraal vanuit Maasbracht worden aangestuurd. Het streven is om de economische positie van de haven van Maasbracht verder te versterken. Niet alleen als thuis- en rusthaven voor de beroepsvaart, maar ook voor de aan scheepvaart verwante bedrijven (o.a. scheepsbouw- en reparatie). Door de bijzondere dynamiek van de Maasbrachtse haven kunnen ook recreatieve functies en horeca van een verbeterde uitstraling van de haven profiteren. Ook geeft het Havenfront (waarbij de bebouwing niet met de rug, maar met het gezicht naar de haven ligt) een bijzonder uitstraling aan Maasbracht als woonmilieu. Er is een bovenlokaal aanbod aan winkelvoorzieningen aanwezig. Bovendien wordt het gebied van Maasbracht en Linne ook gekenmerkt door bijzondere natuurgebieden, waarbij met name de waarde van de nog onaangetaste Linnerweerd genoemd kan worden en bescherming verdiend.

Het aanbod van recreatiewoningen in het gebied rond de kern Heel is groot, maar in disbalans met het aanbod van dagrecreatieve voorzieningen. In het verlengde daarvan past terughoudendheid ten aanzien van nieuwe initiatieven die nog meer recreatiewoningen aan het gebied willen toevoegen, buiten de contouren van de huidige recreatieparken. In of in de nabijheid van de grote verblijfsrecreatieve parken moet ingezet worden op het vergroten van het aanbod van dagrecreatieve voorzieningen. De ontwikkeling van een Belevenispark op het terrein van Daelzicht in Heel kan daarbij kansrijk zijn.

Het gebied ten westen van het Lateraalkanaal (LKW) functioneert nu al als retentiebekken en wordt in de toekomst verder ontwikkeld tot een grootschalig retentiebekken dat bij hoogwater op een meer effectief moment vol zal stromen dan in de autonome situatie. In een toekomstperspectief voor het gebied rond de kernen Linne en Beegden zijn kansen aanwezig door het onbebouwde gebied van het Maasdal te ontwikkelen als een gebied met een mooie combinatie tussen landbouw, veeteelt en natuur dat aantrekkelijk is voor recreanten (wandelen, fietsen en diverse vormen van oever-/watergebonden recreatie) om te bezoeken. In een toekomstperspectief voor het gebied past vanuit economisch oogpunt ook een toekomst voor de agrarische bedrijven die daar nu actief zijn. In het masterplan wordt voor dit het gebied daarom ingezet op een reliëfvolgende maaiveldverlaging. Het gewenste groene open landschapsbeeld blijft hierdoor gehandhaafd.

Rivierkundige structuur

Om het Eiland in de Maas nog nadrukkelijker het karakter van een eiland te geven is het wenselijk met name aan de oostzijde, van waaruit het eiland wordt benaderd, een groter wateroppervlak te realiseren.
De ingrepen in de Schroevendaalse plas en Dilkensplas zorgen in combinatie met de ingrepen in de Heerenlaak voor een betere doorstroming met hoogwater. Door het toestaan van de ontwikkeling van ruigte en behoud van het bestaande bos langs de oevers blijft deze landschappelijk waardevolle begroeiing gehandhaafd en wordt het meanderende karakter van de rivier verder versterkt.
Langs de oostoever van de Maas op het traject van de nieuwe uitstroom van de Dilkensplas tot aan de monding van de Oude Maas vindt herprofilering van de oever plaats. Het waardevolle agrarische cultuurlandschap blijft zo veel mogelijk behouden. Door op de nieuwe oever gebiedseigen grind te storten is het mogelijk de onderliggende mijnsteen duurzaam vast te leggen. Daarnaast biedt het goede mogelijkheden om dicht langs de Maas te recreëren en op deze manier de beleving van de Maas te vergroten.
Het gebied ten noorden van Porta Isola wordt voor een gedeelte opnieuw ingericht met als reden om aan het gebied een nieuwe impuls te geven door een betere landschappelijke uitstraling en een duidelijke zonering. Een aantal aanpassingen betreft rivierkundige ingrepen. Deze hebben echter weinig invloed op de doorstroming, maar bieden mogelijk wel oplossingen als het gaat om bestaande erosieproblemen bij de invaart van de jachthaven.
De mijnsteen die vrijkomt bij de rivierkundige ingrepen in het Eiland in de Maas worden bij voorkeur gebruikt om de oude invaart op te vullen. Bij de landsgrens worden de maatregelen voor een betere doorstroming van de plassen doorgezet.

Het gebied ten westen van het Lateraalkanaal dient als retentiegebied (LKW). Dit retentiegebied bestaat uit een noordelijk en zuidelijk bekken. De inrichting van het noordelijk bekken is afgerond. De inrichting van het zuidelijk bekken is momenteel in uitvoering en zal naar verwachting eind 2015 zijn afgerond.

Natuur en landschap

Binnen het landschappelijke kader vormen de drie ecologische oost-west verbindingen cruciale onderdelen. In dit gebied loopt deze verbinding via het natuurgebied Brandt naar het natuurgebied Kollengreend (België) en Koningssteen aan de westzijde van de Maas. Bij het positioneren van deze ecologische verbindingen is optimaal gebruik gemaakt van bestaande natuurgebieden of groenstructuren.
Goede mogelijkheden voor het passeren van de Maas, zwemmend of lopend bij laag water, hebben hierbij ook een rol gespeeld. De geprojecteerde ecologische verbindingszones vormen een onderdeel van een groter ecologisch netwerk van verbindingen en natuurkerngebieden. Op het eiland in de Maas wordt de ecologische verbinding ten oosten van de Stevolplas doorgezet richting Brandt.
Vanuit rivierkundig oogpunt moet een groot deel van het bestaande bos ten zuiden van de brug (Prior Gielenstraat) worden verwijderd. De relatief smalle strook tussen Stevolplas en kanaaldijk wordt juist steviger aangezet met bos. Omdat de ecologische verbindingsroute hier erg smal is, is de route kwetsbaar en moet een aantal objecten die fysiek in de weg liggen voor een ongestoorde doorgang op termijn verdwijnen. Het landschap rondom plas Brandt en de Huijskensplas kent al vele natuurwaarden.

Door het aanbrengen van een recreatieve zonering en het verleggen van de huidige haveninvaart kan in dit noordelijk deel van het Eiland in de Maas de natuur zich nog beter ontwikkelen.
Het historisch uiterwaardenlandschap in de omgeving van Thorn en Wessem met oude verlande Maasmeanders, Maasdorpen en (micro)reliëf is sterk aangetast door de grindwinningen. Met name hierdoor is de noodzaak voor de ontwikkeling van een herkenbare riviervallei in dit gebied bijzonder groot. Een duidelijke structuur ontbreekt. De beken en beekvalleien worden structuurbepalend. De herinrichting van de beek(valleien) levert een bijdrage aan de natuur- en waterbergingsfunctie. Tevens vergroten zij de leesbaarheid in het landschap en brengen daardoor structuur en identiteit terug in het gebied. De Itterbeek en Thornerbeek vormen de structuurdragers in het landschap en zijn de belangrijkste beken in dit gebied die met hun dooradering grote delen van het buitengebied ontsluiten.
Deze beken hebben een specifieke ecologische functie (SEF-beken) en de waterschappen hebben de taak deze SEF-beken natuurlijk in te richten.

De herinrichting van deze beken heeft een positieve uitwerking op de waterkwantiteitsopgave (houden langer water vast bij hoogwater afvoeren), zorgen voor ecologische verbindingen voor natte en oevergebonden soorten, vergroten de leesbaarheid van het landschap en vormen daarmee structuurdragers waaraan recreanten zich kunnen oriënteren of gebruik kunnen maken van de doorlopende recreatieve routestructuur. Door de doorlopende structuren van de beken worden verschillende gebieden fysiek met elkaar verbonden.
De bestaande natuurgebieden (Vijverbroek, Kollengreend, Koningssteen) worden uitgebreid en met elkaar verbonden. Ook hierdoor ontstaat er meer landschappelijke identiteit en meer ecologische kwaliteit, waarbij de grensoverschrijdendheid ervan niet leidt tot beperkingen maar juist kansen biedt. Tussen de kernen, beken en natuurgebieden zorgt een samenhangend landbouwgebied met grondgebonden landbouw als drager voor het behoud van de open ruimte. Juist vanwege die openheid kunnen landschapsstructuren worden ervaren. De ecologische verbinding vindt met name plaats via de groen-blauwe structuren van de Itterbeek en Thornerbeek, waarbij de aanwezige onderdoorgang onder de A2 zorgt voor de fysieke ontsluiting richting het deelgebied Panheel / Heel.
Door de aanwezigheid van forse infrastructurele werken en het zicht op de bedrijvigheid manifesteert de omgeving van Maasbracht zich als verstedelijkt gebied. Het realiseren van ongestoorde, doorlopende groenstructuren is hierdoor complex.

De ecologische verbindingszone op het Eiland in de Maas splitst zich in westelijke richting (Kollengreend en Koningssteen) en in oostelijke richting krijgt de ecologische verbinding haar vervolg door nieuwe voorzieningen in het Julianakanaal zodat dieren het kanaal makkelijker kunnen passeren. De recreatieve routestructuur die voor een groot deel parallel loopt met de groenstructuur buigt af via het sluizencomplex van Maasbracht. De groenstructuur vervolgt haar weg ten zuiden van de kern Maasbracht. Vanuit het zuidoosten voegt de Vlootbeek zich samen met de nieuwe groenstructuur en vloeit ten zuiden van de Linnerweerd in de Maas. De Vlootbeek wordt in een brede zone heringericht en zorgt daardoor voor een aantrekkelijke ecologische verbinding met de Maas. De Linnerweerd is een onvergraven deel en ontwikkelt zich verder als landgoederenzone. Op de noordelijke oever wordt weerdverlaging toegepast binnen de bestaande begrenzing van de ecologische hoofdstructuur.
Ten oosten van het kanaal Wessem-Nederweert worden de bestaande structuren rondom het Leerke Ven en de St. Antoniusplas gebruikt om samen met de structuur van de Haelense beek een ecologische verbinding te maken met de Uffelse Beek en de bos- en natuurgebieden van de Heelderpeel.

Door op de dam tussen de Boschmolenplas en de plas de Lange Vlieter natuurwaarden tot ontwikkeling te laten komen wordt het bosgebied verbonden met de bos- en natuurgebieden van de Heelderpeel e.o.

Door deze ecologische verbinding worden de aanwezige natuurwaarden verder ontwikkeld en wordt de basis gelegd voor een duurzame instandhouding ervan. Ook ontstaat er een aantrekkelijke recreatieve verbinding tussen Heel en Heelderpeel.
Om een goede verbinding te maken met de steilranden van de Maasterrassen ten zuidoosten van Heel wordt de dam tussen het kanaal en de Polderveldplas aan de plaszijde verbreed. Hierdoor wordt ruimte gecreëerd voor een robuustere groenstructuur die aansluit op het gebied rondom plas de Slaag en een fysieke verbinding vormt met de groenstructuur op de damtussen de Polderveldplas en de plas Tesken. Vanaf hier wordt de structuur van de Sleijbeek verder ontwikkeld. Via de plas St. Annabeemden wordt met de groenstructuur aansluiting gezocht op de zich hier markant manifesterende terrasrand/steilrand. Ten oosten van St. Annabeemden wordt de Sleijbeek verbonden met de Mortelsgraaf en de Breulesgraaf die beiden aan de voet van de terrasranden lopen. Zo wordt waardevol beekwater ingezet voor de voeding van de vaak droogvallende oude beeksystemen.

In het deelgebied tussen Linne en Beegden zorgen faunavoorzieningen voor een ongestoorde passage van het Lateraalkanaal. Deze ecologische verbinding zorgt er voor dat de Linnerheide via het Maasdal wordt verbonden met de Beegderheide.

Via de buitenbocht van de Lus van Linne zorgt het grote natuurgebied binnen de lus voor een verbinding met de omgeving van de stuw Linne. Het gebied ten westen van het Lateraalkanaal bestaat uit een groot aaneengesloten agrarisch gebied waarbij eventueel door agrarisch natuurbeheer een vergroting van landschaps- en natuurwaarden ontstaat. Dit gebied wordt aan de westzijde begrensd door heringerichte beken die als leesbare groen-blauwe linten door het retentiegebied lopen. Aan de voet van de steilrand ontwikkelt zich op de kwelrijke plekken broekbos. Op de steilrand wordt plaatselijk nieuw bos aangelegd zodat de ruimtelijke begrenzing van het Maasdal duidelijker wordt.

Recreatie en toerisme
In het verlengde van het herstel, het behoud en de ontwikkeling van de aanwezige kernkwaliteiten op Eiland in de Maas ontstaan betere voorwaarden voor de routegebonden recreatie, het toerisme dat gericht is op cultuurhistorie en voor de echte natuurliefhebbers die op zoek zijn naar rust en groen.
Met name de nieuwe oostelijke Maasoever maakt het recreëren direct langs de Maas mogelijk. De rivierkundige ingreep draagt bij aan de vergroting van het recreatieve routenetwerk op het eiland. Het pontje over de Maas, de enscenering van kasteel Walborgh en de aanwezigheid van de Hompesche molen vormen een belangrijke schakel in het recreatieve routenetwerk.

Zowel het Maasplassengebied als de regio ‘Limburgse Kempen en Maasland’ zijn belangrijke toeristisch-recreatieve gebieden. Enerzijds vormen uitgestrekte bos- en natuurgebieden een attractief decor voor extensieve natuur- en landschapsgerichte recreatievormen en recreatief medegebruik, anderzijds is sprake van een sterk uitgebouwde infrastructuur van hoogdynamische toeristisch-(dag) recreatieve voorzieningen.
Het rivierkundig-landschappelijke casco, biedt gunstige voorwaarden voor het verder uitbouwen van laagdynamische toeristischrecreatieve routestructuren en de transformatie van bouwkundig erfgoed tot toeristisch-recreatieve bestemmingen. De inrichting van het agrarisch gebied draagt bij aan het ontsluiten van deze erfgoedbakens, vergroot de beleving van het landschap en biedt kansen voor verbreding of heroriëntering van landbouwactiviteiten naar toerisme en recreatie.
De hoogdynamische toeristischrecreatieve activiteiten worden maximaal ingepast in of aansluitend bij de kernen en langs de plassen. Dergelijke ontwikkelingen zijn niet gewenst in het open landelijk gebied.
Het landschappelijk en cultureel erfgoed in deze (deel)grensregio zoals de uitgestrekte bos- en heidecomplexen, de beekvalleien, kasteelparken, historische kernen, industrieel erfgoed van watermolens en mijnverleden, plassen en Maas vormen aanknopingspunten voor de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen.

Belgische zijde
Aan de Belgische zijde van de gemeente Maasgouw bevinden zich de dorpen Ophoven, Geistingen en Kessenich. Deze dorpen liggen niet aan de Maas, maar wel aan de Maasplassen. Daarbij is de grootste plas, de Spaanjerdplas, beeldbepalend. Rondom deze plas, die op korte termijn afgerond zal worden in de afmetingen van een Olympische Zeilplas, hebben zich de recreatieve voorzieningen geconcentreerd.
Het gebied wordt verder gekenmerkt door een mooie recreatieve fietsroute direct langs de Maasplassen met verbindingen naar Maaseik, Thorn en het Eiland in de Maas (via een druk bezocht veerpontje). Op sommige punten wordt deze route geoptimaliseerd zodat dat het gebruik daarvan nog verder zal gaan toenemen.
Grootschalige ontwikkelingen in dit gebied vormen de projecten Agropolis en Kinjoy. Agropolis wordt het innovatief centrum van agrarische technieken. Dit project inclusief een bezoekerscentrum krijgt gestalte aan de oevers van de Spaanjerdplas en kan gaan uitgroeien tot een belangrijke publiekstrekker in dit gebied. Het project Kinjoy betreft een verblijfspark voor gezondheids- en energievakanties aan de voormalige grindplassen in Ophoven-Geistingen. De ambitie bestaat er in om een duurzaam verblijfsconcept te realiseren waarbij een structurele band wordt gelegd tussen toerisme, gezondheid en land- en tuinbouw. KinJoy wil focussen op gezondheidsen energievakanties met een bijzondere klemtoon op gezonde voeding en beweging.
Langs de Belgische (west)zijde is een aantal ingrepen opgenomen om de doorstroming en uitstroming van de plassen te verbeteren bij hoge afvoeren.

7.3. Maatregelen

Verlegging en profielaanpassing Geleenbeek (mp14)
Om het eiland in de Maas nog nadrukkelijker het karakter van een eiland te geven wordt het profiel van de Geleenbeek/ Oude Maas aangepast. Bij het aanpassen van de Geleenbeek wordt meteen een aantal andere problemen aangepakt. Deze problemen betreffen de grote snelheden die ontstaan bij hoge afvoeren door de zeer smalle doorgang tussen de kade van Ohé en Laak en de kanaaldijk, met als gevolg erosieproblemen bij de brug (Prior Gielenstraat) en de Geleenbeek. Daarnaast is er de blauwalgproblematiek in de Stevolplas en zijn er problemen ontstaan met visoptrek, doordat bij de vorige aanpassing van de Geleenbeek via de Stevolplas de lokstroom verdwenen is. Door het profiel van de Geleenbeek breder en ondieper te maken wordt het wateroppervlak bij normale afvoeren groter. Tegelijkertijd ontstaat daardoor een minder steil verhang waardoor bij hoog water de stroomsnelheden zullen afnemen en het gebied minder schade zal ondervinden door erosie. Daarnaast wordt het traject van de Geleenbeek verplaatst naar zijn oorspronkelijke ligging, waardoor de hoofdstroom niet meer via de Stevolplas loopt. Er wordt een variantenstudie uitgevoerd naar de herinrichting van de Geleenbeek.

Schroevendaalse plas en Dilkensplas (mp03, A9)
De ingrepen in deze plassen zorgen in combinatie met de ingrepen in de Heerenlaak (B) voor een betere doorstroming met hoogwater. Om dit te realiseren wordt de invaartopening naar de Schroevendaalse plas gedicht (mp03a). Vanwege de morfologische problemen in het zomerbed op dit traject, was deze invaart altijd al een probleem. De invaart is verplaatst naar de benedenstroomse zijde van de Dilkensplas en takt ter hoogte van rkm 58.4 aan op het zomerbed (mp03b). Daarnaast wordt de hoge dam (Maasterp) tussen de Schroevendaalse plas en de Dilkensplas verwijderd zodat deze twee plassen met elkaar verbonden worden (A9). De dam tussen het zomerbed en de Schroevendaalse plas is in de nieuwe situatie verlaagd (22 m+ NAP). Door het verplaatsen van de invaart naar de Dilkensplas wordt het oostelijke deel van de Schroevendaalse plas rustiger en kan zich achter de dam moeras ontwikkelen.
Aansluitend is langs de oever van de Dilkensplas de verlaging doorgetrokken en de oever loopt hier aan zomerbedzijde geleidelijk af naar stuwpeil (22,85 m +NAP) (mp03b).

Herprofilering oostelijke Maasoever (mp04)
Langs de oostoever van de Maas op het traject van de nieuwe uitstroom van de Dilkensplas (rkm 58.3) tot aan de monding van de Oude Maas (rkm 65,1) vindt herprofilering van de oever plaats. De herprofilering is vrij beperkt waardoor het verlagende effect op de hoogwaterstanden klein zal zijn. Het waardevolle agrarische cultuurlandschap blijft hierdoor zo veel mogelijk behouden. De verlaging begint vanaf de waterlijn (20,9 m+ NAP) dus net boven stuwpeil, en loopt schuin op over een afstand van 40 meter. Aan de bovenkant van deze oeververlaging ontstaat een kleine steilrand om aan te sluiten op het huidige maaiveld. De plassen die door deze weerdverlaging aangesneden worden, worden deels opgevuld.
Verder is net bovenstrooms van Stevensweert de scherpe hoek in de oostelijke oever wat meer gestroomlijnd, waardoor het water hier efficiënter afgevoerd wordt. De hoge kade rondom Stevensweert blijft onveranderd. In het benedenstroomse traject is de dam op de oever rondom de visvijver als gevolg van de herprofilering verdwenen. Dit gebied gaat nu bij lagere hoogwaters jaarlijks meestromen.

Obstakelverwijdering nabij Walborgh (mp05)
Om het water ook makkelijker door de uiterwaard benedenstrooms van de Dilkensplas te laten stromen wordt rondom Walborgh een aantal obstakels verwijderd. Net ten noordoosten worden de zomerkaden verlaagd tot maaiveld en worden hogere delen van het maaiveld verlaagd tot maximaal 25,3 m+ NAP.

Daarnaast is de hoge kade ten noordwesten van de Walburgisstraat ongeveer 100 meter zuidoostwaarts verplaatst waardoor het doorstroomprofiel iets verbreed wordt. Dit betekent dat dit terrein eerder zal gaan meestromen.

Noordzijde Porta Isola (mp07)
In het gebied ten noorden van Porta Isola vinden enkele rivierkundige ingrepen plaats. Deze hebben echter weinig invloed op de doorstroming, maar bieden mogelijk wel oplossingen als het gaat om bestaande erosieproblemen bij de invaart van de jachthaven. Door het verbreden van de oeverdam net benedenstrooms van Stevensweert, wordt de dam verstevigd en zal de nieuwe invaartopening niet eroderen. De verbrede dam is ook onderdeel van de hiervoor beschreven herprofilering van de oever (mp07).

Kade bij Koningssteen (mp12)
De hoge kade langs de oever bij Koningssteen wordt weggehaald en daar waar het maaiveld in de huidige situatie hoger is dan 22,5 m+ NAP wordt het lokaal verlaagd. Ook via deze uiterwaard kan het water doorstromen.

Plas Koeweide (mp13)
Het verbreden van de dam bij de plas Koeweide is met name bedoeld om het onderscheid tussen de plas Koeweide, de Maas en de aftakking van/naar het Julianakanaal te vergroten. Dit wordt gedaan door het verbreden van de dam tussen de plas Koeweide en de Maas. Het gebied Koningssteen wordt met deze nieuwe oppervlakte land/natuur vergroot.
De bestaande instroomopening (rkm 65,7) wordt opgevuld en de nieuwe opening wordt 900 meter benedenstrooms aangelegd. De huidige dam is aan de plaszijde aangevuld waardoor een 100 meter brede dam ontstaat. De hoogte van de dam loopt aan de rivierzijde geleidelijk op van 21,0 m+ NAP tot 22,0 m+ NAP.
Dit hele gebied ligt boven stuwpeil waardoor het een groot deel van het jaar droog staat.

Brug A2 (mp08 en mp15)
De brug van de A2 is een hydraulisch knelpunt. Om dit probleem op te lossen wordt een tweetal ingrepen uitgevoerd. Ten eerste wordt het eerste deel van de geleidingsdam van de Bunkerhaven bij Maasbracht verlaagd (tot 23,30 m+NAP) dat overeenkomt met een afvoer van 2.300 m3/s, het moment waarop de scheepvaart wordt stil gelegd (mp08). Hiervoor is naast de kade/dam een bestaande verdieping waar grote schepen ligplaats kunnen nemen bij het trekken van de stuwen.

Bij de verdere uitwerking van deze maatregel moet, gezien de ligging van de invaart van het Julianakanaal, rekening met de scheepvaart gehouden worden. Het werkeiland dat in het verlengde van deze kade ligt, is aan de oostzijde versmald van maximaal 170 meter naar 45 meter breed. Twee van de drie pijlers die op dit eiland stonden, komen nu in het water te staan. Daarnaast wordt het maaiveld met ongeveer een halve meter verlaagd (tot 21,5 m+NAP). Op dit moment is nog niet duidelijk of deze maatregel ook mogelijk is qua stabiliteit van de brug. Een ruimtereservering voor een extra brugverruiming aan Maasbrachtse zijde blijft daarom belangrijk. Behalve dit eiland is ook op de oostelijke oever het profiel verruimd door het maaiveld onder de brug en verder benedenstrooms langs de oever van de Molengreend en de Clauscentrale te verlagen (tot 21,5 m+NAP) (mp15). Ook de hoge kades op de oevers van dit traject worden verwijderd. Het gevolg is dat deze oevers al bij een lagere afvoer (herhalingstijd is 2 jaar) gaan meestromen. Door het ontbreken van voldoende zicht is de huidige invaart van de plas Molengreend vanuit nautisch oogpunt gevaarlijk, de plas blijft daarom afgesloten voor invaart.

Plas de Slaag (mp34)
Op de oever tegenover de Clauscentrale wordt de geleidingsdam verder van de rivier afgelegd, waardoor deze langs de plas de Slaag komt te liggen. De hoogte van de dam blijft gehandhaafd. De oever die nu tussen de dam en het zomerbed ligt, wordt iets verlaagd (21,5 m +NAP).waardoor deze oever vaker mee zal stromen. Omdat dit gebied is opgevuld met mijnsteen verdiend het de overweging om ook hier het gebied na herinrichting af te werken met gebiedseigen grind. Hiermee wordt de mijnsteen duurzaam vastgelegd en wordt aan recreanten de mogelijkheid geboden om de Maas beter en dichterbij te beleven. Voorts wordt overgaan tot een afsluiting van de invaart van plas de Slaag zodat deze plas zich verder kan ontwikkelen tot ecologische plas met bijzondere natuurwaarden.

Retentiegebied Lateraalkanaal West (LKW) (waq03)
Er wordt een project uitgevoerd om het gebied Lateraal-Kanaal-West (LKW) geschikt te maken als retentiegebied. In dit gebied kan bij extreem hoogwater de afvoerpiek worden afgevlakt door een extra onttrekking van 50 m3/s. Deze maatregel zorgt voor een waterstandsdaling benedenstrooms. Het noordelijk bekken (ten noorden van N280) is al gerealiseerd en de afronding van het zuidelijk bekken van dit project LKW is voorzien in 2015. Het gebied LKW wordt op dit moment grotendeels gebruikt voor agrarische doeleinden en ook na afronding van de eerste fase van het project LKW kan dit agrarisch gebruik ongewijzigd worden voortgezet.
De retentiecapaciteit van het gebied kan in een volgende (tweede) fase van het project LKW verder worden vergroot door het gebied reliëfvolgend (met ongeveer 1,25 meter) af te graven tot op een halve meter boven het grondwaterpeil (dieper afgraven dan grondwaterpeil heeft vanuit rivierkundig oogpunt geen meerwaarde). In het Masterplan Maasplassen is echter vermeld dat deze tweede fase naar verwachting de komende decennia niet aan de orde zal zijn. Daarbij is aangegeven dat deze ingreep in de planning van het Deltaprogramma rivieren pas zo laat mogelijk wordt uitgevoerd en pas wordt uitgevoerd indien is gebleken dat andere rivierkundige maatregelen onvoldoende effect hebben bij het bereiken van de taakstellingen die zich op dat moment voordoen. Om die reden wordt aangenomen dat binnen de planningstermijn van deze structuurvisie (tot 2030) alleen fase 1 van het project LKW wordt afgerond en geen afgraving van het gebied plaatsvindt."

Afvoeronttrekking sluizencomplex Heel (waq04)
Bij de afvoeronttrekking gaat men uit van een afleiding van 400m3/s water via het sluizencomplex van Heel rechtstreeks naar het Lateraalkanaal.

Beheeraanpassing Linnerweerd (mp16)
Vanwege de cultuurhistorische waarde en de ligging nabij de stuw wordt hier niet ingestoken op een fysieke rivierkundige maatregel als vergraven, maar wordt het beheer van het gebied aangepast naar hooiland.

Beheeraanpassing (mp36)
In het gebied tussen de A2 en de Molengreend wordt een beheeraanpassing toegepast in de vorm van opgaande begroeiing (hardhout ooibos). Ook in het gebied ten zuiden van de St. Annabeemden wordt het beheer aangepast naar opgaande begroeiing.

Beheeraanpassing (mp40)
Op de hoger gelegen gronden van het retentiegebied Lateraalkanaal West wordt eveneens het beheer aangepast naar opgaande begroeiing (hardhout ooibos).

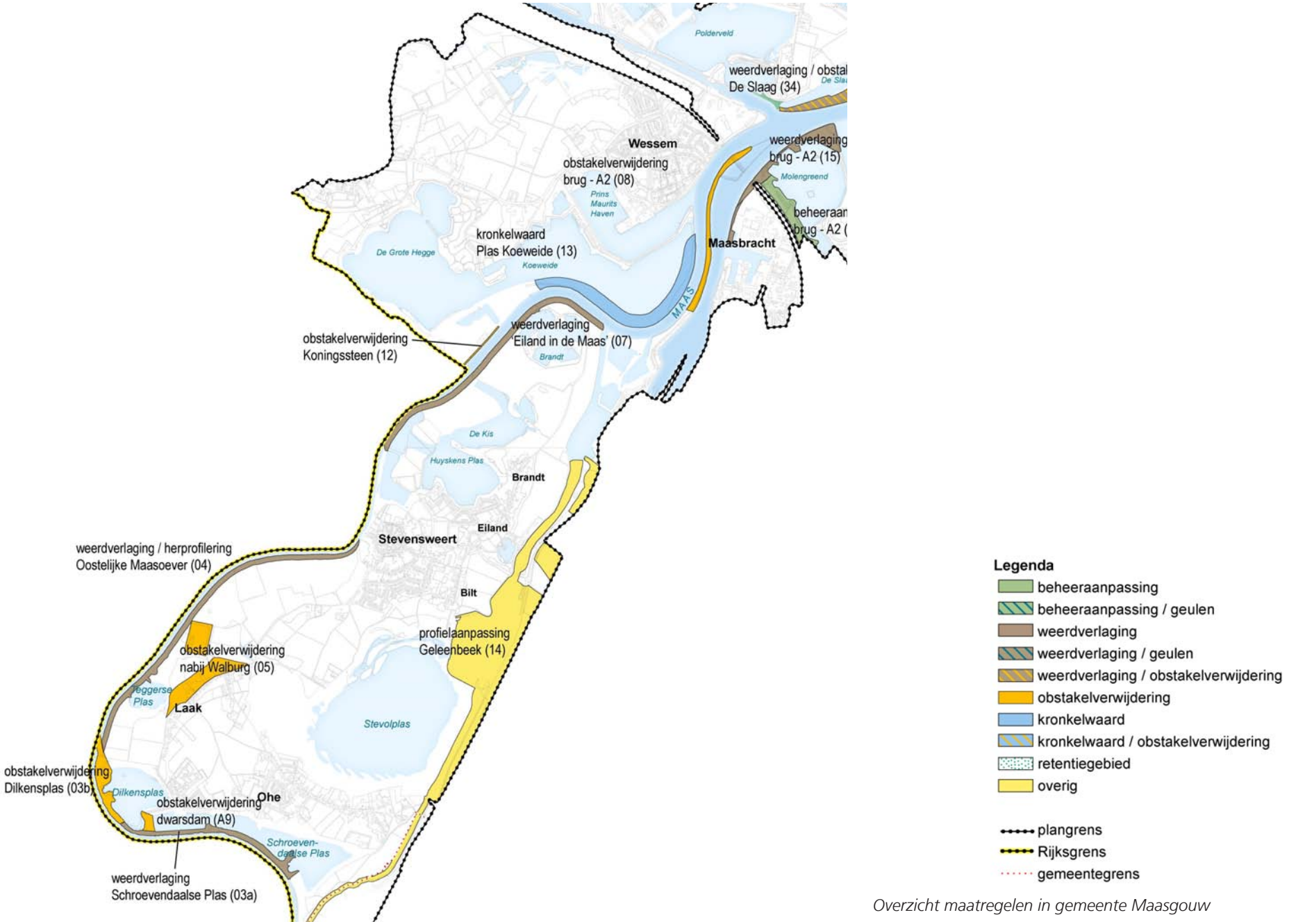

Overzicht maatregelen in gemeente Maasgouw

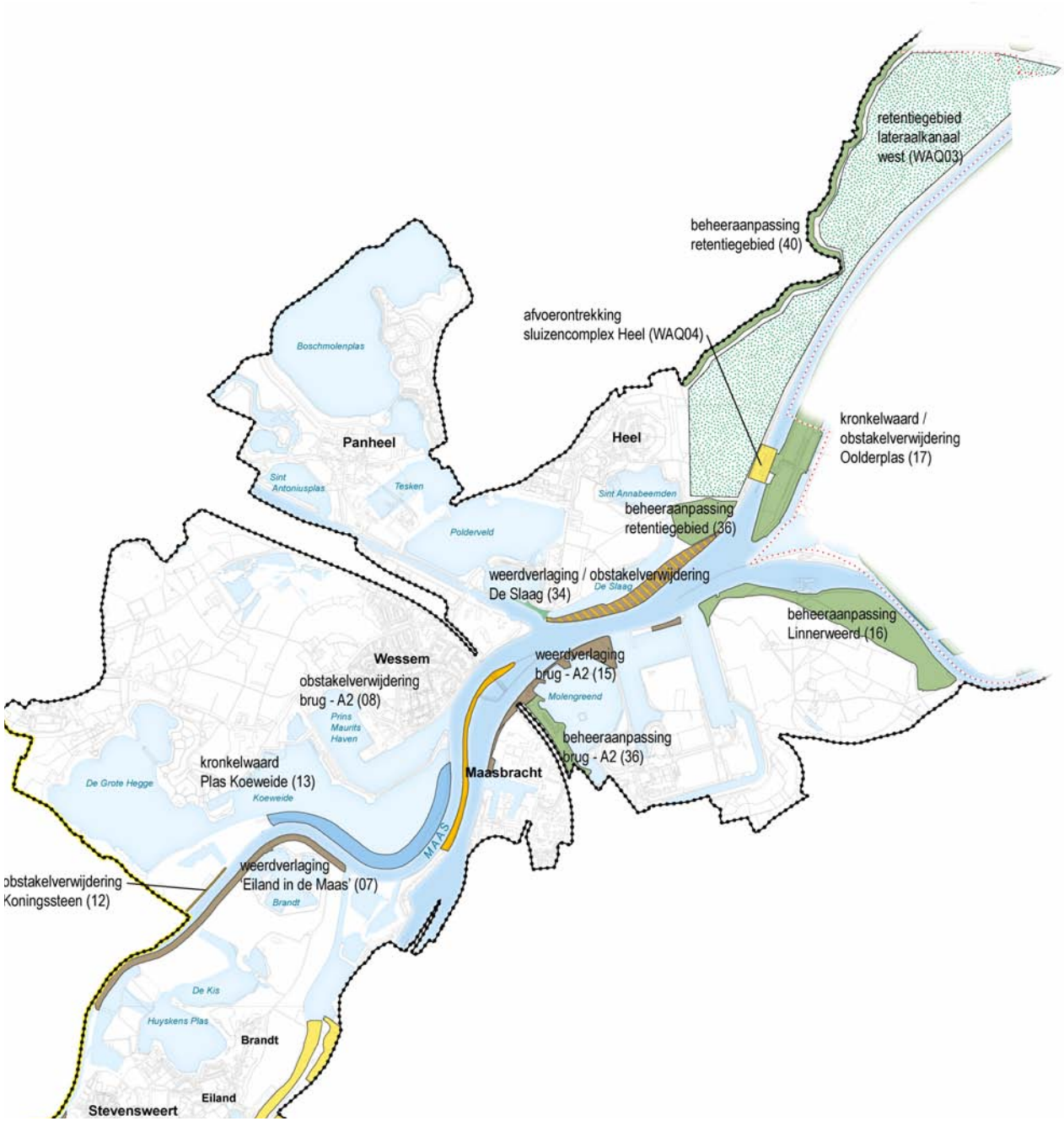

Overzicht maatregelen in gemeente Maasgouw

7.4. Projecten

Recreatieve as kasteel Walborgh – Hompesche molen

Vereniging Natuurmonumenten heeft het voornemen om de plek van voormalig kasteel Walborgh nieuw leven in te blazen. De aanplant van brede lanen en fruitboomgaarden versterken de historische context. Vlak ten zuiden van het voormalige kasteel vaart het pontje. In de nabijheid ligt de Hompesche molen.
De molen fungeert nu al als recreatief routeknooppunt en kan deze faciliteiten nog verder uitbouwen. Door beide locaties in samenhang te bezien en verder te ontwikkelen ontstaat een recreatieve as van formaat die de diverse doelgroepen iets te bieden heeft.

Porta Isola e.o.

Porto Isola is het gebied ten noordoosten van de vestingstad Stevensweert met twee jachthavens en een park van vakantiewoningen en vormt samen met De Kis een belangrijk maar sterk verouderd dag- en verblijfsaccommodatie-complex. De oorspronkelijke beoogde bouw van vakantiewoningen is niet afgerond en het recreatiepark heeft ook geen centrumvoorzieningen. Daardoor dreigt de kwaliteit van dit gebied te verminderen, terwijl het juist een unieke locatie in het Maasplassengebied betreft. Om die reden is een kwaliteitsimpuls van het gebied noodzakelijk.
De Kis en Porta Isola worden in dat kader ontwikkeld tot hoogwaardig knooppunt van dag- en verblijfsrecreatie. Het doel is mede om de bestaande knelpunten duurzaam op te heffen. Nieuwe voorzieningen dienen maximaal op het bestaande te worden afgestemd. Het kader voor deze ontwikkeling wordt gevormd door huidige begrenzing van de jachthaven, het dagstrand, de verblijfsaccommodatie en de sportvelden.
Ook de vestingwerken maken deel uit van dit gebied. De vesting Stevensweert en het gedeeltelijk herstel van de vestingwerken vormen een impuls tot vernieuwing van het gebied. De uitstraling van deze vestingwerken is bepalend bij de verdere ontwikkeling van Port Isola e.o., waarbij steeds moet worden aangesloten bij de uitstraling van de vestingwerken.
Prioriteit wordt gegeven aan optimalisering van de dagrecreatieve voorzieningen in de sfeer van het Eiland in de Maas. Deze voorzieningen en de wijdere omgeving vormen immers de reden waarom dag- en ook verblijfsrecreanten naar het gebied aangetrokken worden. De dag- en verblijfsrecreant komt naar het gebied om een aantal redenen:

1. fietsen;
2. rust;
3. (huur)boten/watersport;
4. sport en ontspanning.

Het aanbod en de kwaliteiten van het Eiland in de Maas zijn alleen geschikt voor activiteiten in het relatief korte zomerseizoen. Seizoensverlenging is noodzakelijk door het product te verbreden. Hierbij is het van belang dat het gebied verder wordt ontwikkeld vanuit een integraal concept, waarbij het totale gebied, zowel op het land als op het water, een impuls krijgt. Daarbij zullen de havens en de verblijfsrecreatieve voorzieningen aan kwaliteit moeten winnen en moet worden gezocht naar mogelijkheden om dagrecreatieve voorzieningen aan het gebied toe te voegen. Een focus op de thema's 'cultuur- en natuureiland' en 'sport en avontuur' wordt als kansrijk en onderscheidend gezien. Zowel de zomerhaven (ten noorden van de vestingwerken) als de winterhaven (in de plas "De Kis") worden beschouwd als leisure-ontwikkelingsgebied op het water. Daarmee wordt gedacht aan een ontwikkeling die voorziet in een opwaardering van beide havens in de vorm van een evenwichtige combinatie van jachthaven, passantenhaven, aanlegplaats rederijen en drijvende recreatiewoningen. Een ontwikkeling die bovendien bijdraagt aan het behalen van de hoogwatertaakstelling. Voor wat betreft de drijvende recreatiewoningen is in het kader van het masterplan Maasplassen uitgegaan van situering in de winterhaven. In het kader van de uitwerking van deze structuurvisie zal nadrukkelijk worden onderzocht of dit, rekening houdend met alle relevante ruimtelijke- en hydraulische argumenten, de meest geschikte locatie is.

Daarbij zal in aanmerking worden genomen dat het van belang is dat in de zomerhaven ruimte beschikbaar blijft voor een passantenhaven en een aanlegplaats voor de rederijen en dat er in het totale gebied voldoende ruimte beschikbaar blijft voor het in stand houden van de jachthavenfunctie. Er zal worden gezocht naar een integraal concept dat leidt tot de gewenste / noodzakelijke kwaliteitsimpuls én dat, mede gelet op de vele juridische randvoorwaarden die in dit gebied gelden, economisch haalbaar is. In de structuurvisie Maasgouw 2030 is in deel 2 een stappenplan opgenomen in paragraaf 5.4.2. voor de uitwerking van dit beleid.

Maasfront Thorn

Het historisch centrum van Thorn is een krachtige publiekstrekker aan de rand van de Maasplassen. Er wordt ingezet om de relatie tussen het historisch centrum en de Maasplassen te versterken. Belangrijke elementen daarbij zijn het Bastion aan het einde van de Waterstraat en het landgoed met Kasteelhoeve de Grote Hegge. Binnen dit landschapsbeeld wordt getracht om door middel van kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen tot een opwaardering te komen en een verdere profilering van de oeverlijn van de Grote Hegge voor toerisme en recreatie.

De wens bestaat om aan het toeristisch product van de gemeente Maasgouw tenminste één zelfstandig hotel toe te voegen gericht op de toeristische en regionale zakelijke markt. De voorkeur gaat uit naar de noordelijke punt van de "groene boulevard" aan het Maasfront van Thorn. De grootte wordt mede bepaald door de mate waarin voorzieningen van aangrenzende accommodaties kunnen worden benut. Bijvoorbeeld, het restaurant "Kasteel-hoeve de Grote Hegge", een zwembad of de faciliteiten die op Groeskamp worden aangeboden.
Het is belangrijk om op het snijpunt tussen de "groene boulevard" en de Waterstraat een aantrekkelijk ingericht bastion te creëren. Mensen moeten geprikkeld worden om vanuit Thorn naar dit punt te wandelen en enige tijd te verblijven. Naast een beeldentuin kan hierbij ook aan een in omvang bescheiden restaurant worden gedacht, bijvoorbeeld in de vorm van een theehuis. De omvang van dit gebouw is bescheiden, teneinde het aantrekkelijk zicht vanaf het water op Thorn niet te verstoren.

Groeskamp & Meersveld

Het gebied "Groeskamp" wordt tot een duurzame verblijfsaccommodatie ontwikkeld. Deze keuze is in principe richtinggevend voor de beoogde invulling van dit tussen de kernen Thorn en Wessem gelegen gebied.

Het gebied "Groeskamp" wordt onder de naam "Maasresidence Thorn" tot een duurzaam verblijfsrecreatief park ontwikkeld met ruimte voor recreatiewoningen, -appartementen en aanverwante dagrecreatieve voorzieningen voor horeca, sport en spel. Aan het gebied worden ook havenfaciliteiten toegevoegd. De ontwikkeling van dit gebied gebeurt in samenhang met de ontwikkeling van het Maasfront Thorn en het daar beoogde hotel. De uitgangspunten die worden genoemd in de structuurvisie Maasgouw worden als vertrekpunt voor verdere ontwikkeling genomen. Vanuit de projecten "Maasfront Thorn" en "Groeskamp-Meersveld" wordt ook aansluiting gezocht bij het Nautisch Programma van Eisen voor de Maasplassen. Door deze ontwikkeling kan het gebied verder uitgroeien tot één van belangrijkste publiekstrekkers in het zuidelijke deel van de Maasplassen.

Het toeristisch-recreatief motief voor een bezoek aan de Maasplassen wordt momenteel bepaald door de historische kernen langs de Maas en de Maasplassen. De recreatieve activiteiten concentreren zich daarbij hoofdzakelijk in het zomerseizoen. De gemeente streeft er naar om in de overige jaargetijden eveneens toeristen/recreanten naar het gebied te trekken. Dit kan alleen worden bereikt door de toevoeging van nieuwe attracties die in principe jaarrond zijn te exploiteren. De locatie en de aard van de bedrijfsgebouwen van Starlift en de voormalige dakpannenfabriek zijn zodanig dat herbestemming tot een vergelijkbare grootschalige bedrijvigheid niet meer gewenst is. Er zal rekening gehouden moeten worden met volledige afschrijving van de waarde van deze complexen.

In het kader van de structuurvisie kan niet exact worden aangegeven welke herbestemming/transformatie voor deze locatie het meest reëel is.

Haven Wessem
De Haven Wessem biedt een unieke locatie in het Maasplassengebied. Het historische handelsstadje Wessem (incl. Maasboulevard) beschikt over een industrie- en recreatiehaven. Het gecombineerd gebruik door industriële en recreatieve functies levert echter een sterk spanningsveld op. In het recreatieve gedeelte ligt naast een camping één van de grootste jachthavens van Midden-Limburg waarbinnen het innovatieve Comfort Ship Parc Wessem in ontwikkeling is. Deze ontwikkeling van luxe-comfort schepen voor recreatieve woondoeleinden onderscheid zich duidelijk van het aanbod van verblijfsrecreatieve voorzieningen elders in de Maasplassen. Deze ontwikkeling kan verder worden versterkt als een deel van de ontsierende industriële bedrijvigheid uit de haven verdwijnt en de haven van Wessem voor een deel wordt getransformeerd tot woonhaven. Een dergelijke ontwikkeling is echter afhankelijk van de bereidheid bij bestaande bedrijven om mee te werken aan een transformatie.
Een nadere uitwerking van de ontwikkeling rond Haven Wessem (Prins Mauritshaven) is opgenomen in de structuurvisie Maasgouw 2030 (deel 2 paragraaf 3.5.2).

Kanaalzone
In tegenstelling tot het masterplan Maasplassen kiest de gemeente Maasgouw in haar structuurvisie voor de verdere ontwikkeling en thematisering naar een "bouwstoffenboulevard". Voor de langere termijn is het streven gericht op het geleidelijk transformeren naar een hoogwaardig bedrijventerrein. Teneinde een handvat te bieden voor een mogelijk toekomstige herontwikkeling heeft de structuurvisie Maasgouw 2030 een aantal randvoorwaarden en kansen voor een mogelijke herontwikkeling van deze percelen weer (deel 2 paragraaf 4.8.3.).

Clauscentrale e.o.
De Clauscentrale is gesitueerd aan de plas Molengreend. Deze plas is door Rijkswaterstaat aangemerkt als mogelijke locatie voor een slibdepot. In het masterplan wordt de plas Molengreend een belangrijke natuurfunctie toebedeeld. Op dit moment is de plas Molengreend afgesloten en herbergt een grote populatie watervogels. Het inzetten van de plas Molengreend als slibdepot staat daarmee op gespannen voet.

RWE/Essent zijn bezig met de modernisering van deze centrale tot de grootste gasgestookte elektriciteitscentrale van Nederland. In het kader van de bedrijfsvoering wordt ook gelet op duurzaamheiddoelstellingen, waaronder CO_2-buffering en het benutten van de restwarmte van de centrale. De structuurvisie ondersteunt deze belangrijke ontwikkeling.

Niet alleen vanaf de A2, maar vanuit vrijwel het hele Maasplassengebied manifesteren de koeltorens zich als landmarks. Als herkenningspunten bieden ze de recreant en toerist oriëntatie. Ter plaatse van de Maasbrug en de koeltorens maakt de A2 een knik. Juist deze plek biedt mogelijkheden om passanten op de A2 opmerkzaam te maken op het Maasplassengebied. Het scherm aan de zuidzijde van de brug maakt dit uitzicht over dit deel van het Maasplassengebied onmogelijk. Het gebied rondom de Clauscentrale en de A2 brug geven aanleiding om nog meer kwaliteiten uit deze strategische marketingplek te halen. Een integrale benadering van de ontwerpopgave leidt ongetwijfeld tot een meerwaarde voor het hele Maasplassengebied. De gemeente Maasgouw heeft hierbij de wens uitgesproken om de huidige aansluiting van Maasbracht op de A2 volwaardig te maken in 4 fasen.

Havenfront Maasbracht
Het Havenfront van Maasbracht omvat een bovenlokaal aanbod aan specifieke watersportwinkels en horeca (horeca-concentratiegebied). Dit uitgaansgebied sluit aan op het sluizencomplex. De hierbij gelegen nieuwe Regiocentrale annex bezoekerscentrum (architectonische landmark) vormt een voorbeeld van toeristisch medegebruik.

Het versterken van de toeristische functie van het gehele havenfront kan op termijn ook leiden tot een grondige renovatie van de ligplaatsenlocatie van de woonschepen in de benedenvoorhaven. Tevens wordt de gehele nautische infrastructuur voor de beroepsvaart in de haven door Rijkswaterstaat opgeknapt.
Verder zal de gehele openbare infrastructuur van het havenfront een stevige kwaliteitsimpuls krijgen door uitvoering van het project 'Havenfront Midden Maasbracht' in samenwerking tussen gemeente en GOML. Binnen dit project wordt gewerkt aan een verbetering van de recreatieve faciliteiten in de haven (passantenhaven, rederijsteiger, havenkantoor) en verder aan grootschalige herstructurering van fiets-, wandel-, parkeer-, speel- en terrasvoorzieningen aan het havenfront.

Boschmolenplas en Daelzicht
De landelijk onderscheidende functie van de Boschmolenplas als duikplas met helder water kan verder worden benut. Dit betekent onder meer dat bij de duikschool ook verkoopactiviteiten van duikspullen e.d. kunnen plaatsvinden. Ook de koppeling aan andere outdooractiviteiten (of Leerke Ven of nieuwe vervangende voorzieningen rond de Boschmolenplas) zijn mogelijk. De attractiviteit van de Boschmolenplas wordt verlevendigd door naast de bovenregionale duikschool ook andere sportactiviteiten te concentreren. Hiervoor komen 2 zones in aanmerking: de zuidkant van de plas en de noordoostkant. In deze zones kan worden gedacht aan ontwikkeling van een outdoorcentrum en een strandbad. Hiermee wordt het aanbod van voorzieningen in deze ontwikkelingszone geconcentreerd en worden kwetsbare gebieden, waaronder het Leerke Ven, duurzaam ontzien. Beide zones zijn nu respectievelijk matig tot goed ontsloten. De externe bereikbaarheid van de duikschool aan de zuidkant van de plas kan worden verbeterd door aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg aan de noordwestkant van Panheel in de richting van de Pater Jac. Schreursweg.

Het voornemen van Daelzicht voor de ontwikkeling van een Belevenispark leidt tot kwaliteitsimpulsen voor recreatiepark Boschmolenplas. Een integrale ontwerpopgave moet synergievoordelen in beeld brengen waarbij het Boschmolenpark verder ontwikkeld kan worden binnen de huidige contouren, maar waarbij heel sterk wordt ingezet op vergroting van het huidige voorzieningenniveau. Vooral het vliegwieleffect van de Thuishaven behorende bij het Belevenispark Daelzicht op de omgeving (overnachtingen familieleden, dagbestedingsactiviteiten, werkgelegenheid, etc.) hebben een grote maatschappelijke meerwaarde voor de kern Heel, maar zorgt daarnaast ook voor een groei van de verblijfsrecreatieve tijdsbesteding in het Maasplassengebied.

Nautische voorzieningen Maasplassen
Aanvullend op de genoemde projecten worden in het Nautisch Programma van Eisen voor Maasgouw nog diverse voorzieningen voorgesteld. Het gaat daarbij onder andere om het realiseren van aanlegplaatsen nabij natuurgebieden in de Dilkensplas, Brandt, Antoniusplas en De Slaag. Toegankelijke steigers/aanlegplaatsen vergroten de binding met het water. Daarnaast wordt in de Dilkensplas een aanlegplaats gerealiseerd bij het strand van Maasterp en vindt er een herontwikkeling plaats van de jachthaven. Ook de jachthaven in de Schroevendaalse plas nabij de kern Ohé en Laak wordt herontwikkeld. Hierbij wordt een koppeling gemaakt met Watersportvereniging Leverkusen aan de vernieuwde jachthaven.
In de omgeving van de kernen Panheel en Heel wordt een (stads)gastenhaven nabij Heel gerealiseerd in het Polderveld en komen er in de Antoniusplas een aanlegplaatsen voor het strand van Fun Beach (Leerke Ven).

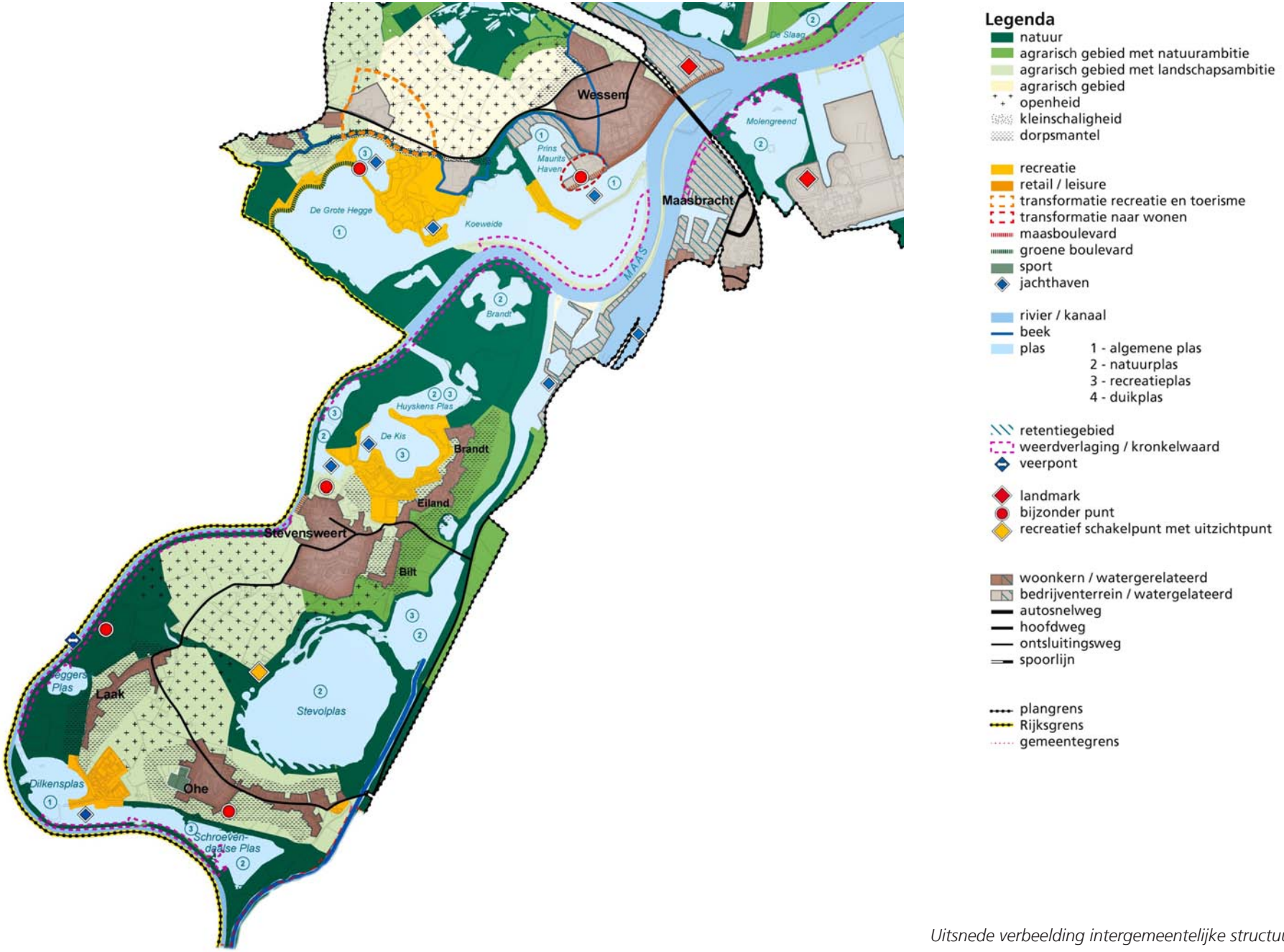

Uitsnede verbeelding intergemeentelijke structuurvisie

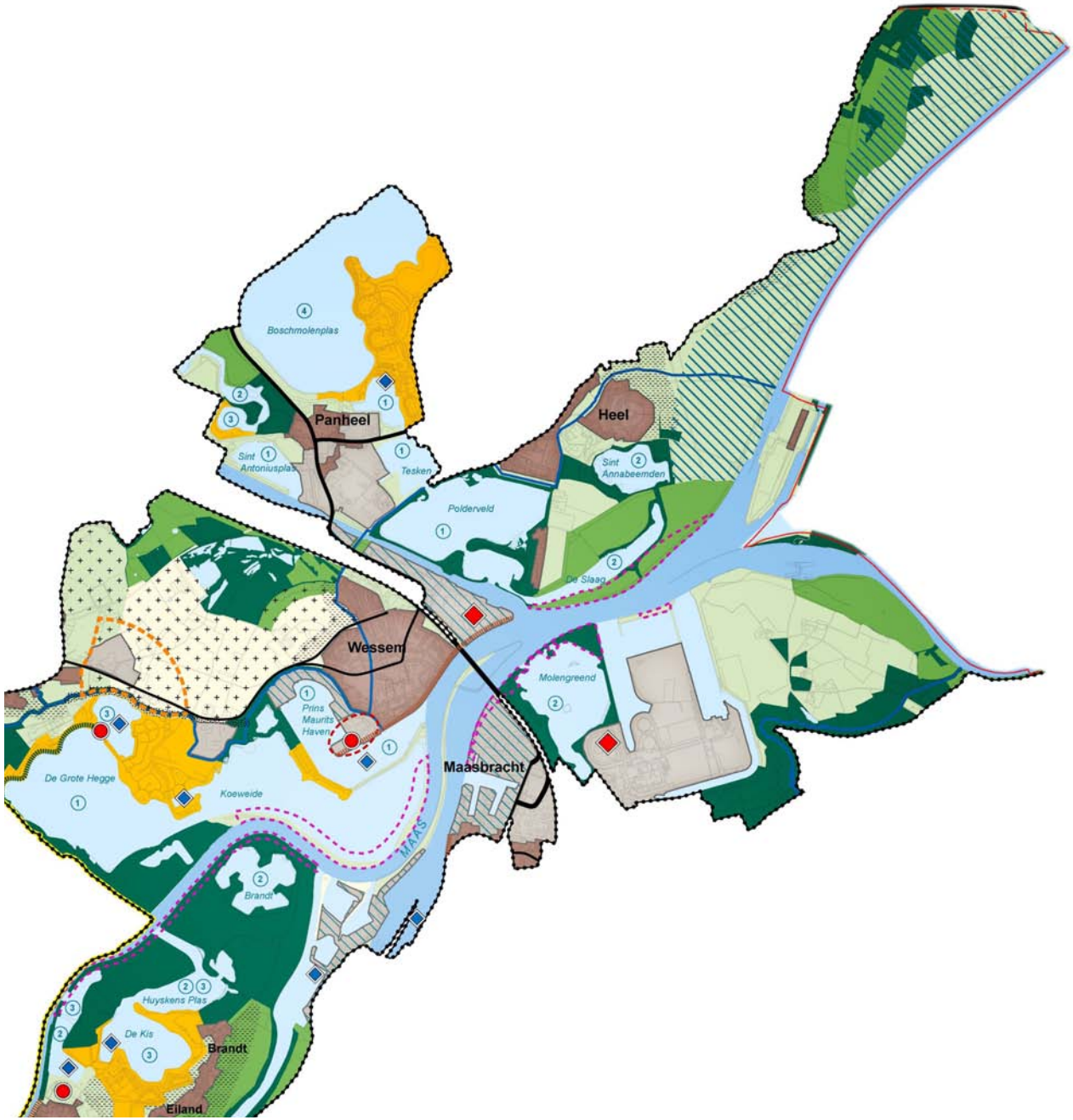

Uitsnede verbeelding intergemeentelijke structuurvisie

Maasbrug

8. Gemeente Roermond

8.1. Inleiding

Roermond profileert zich als een bruisende, prachtige, compacte en complete centrumstad aan de Maas. Een economisch sterke stad die samenwerkt met de regio. Roermond wil zich verder ontwikkelen tot een dynamische, compacte kwaliteitsstad aan het water. Een stad die haar culturele en natuurlijke waarden koestert en die het zoekt in haar centrumfunctie, innovatieve herstructurering en hoogwaardige voorzieningen op het gebied van (koop)toerisme en recreatie naast industriële productie. Sleutelbegrippen daarbij zijn kwaliteit en vernieuwing.
Roermond is van oudsher een centrumstad met een sterk accent op handel en dienstverlening. Het voorzieningenpeil is goed ontwikkeld en afgestemd op de centrumfunctie. Vooral de ligging aan de Maas en een aantal doorgaande wegverbindingen heeft Roermond in het verleden perioden van bloeiende welvaart opgeleverd.

8.2. Streefbeeld

Roermond wil zich meer met het gezicht naar de Maas gaan keren. Op die manier kan aangesloten worden bij het historisch feit dat de Maas een belangrijke levensader van Roermond was. Herstructurering, restauratie en revitalisering van oudere stadsdelen leiden tot sterke kwaliteitsverbetering en maximale intensivering en benutting van de nog aanwezige ruimte binnen de bestaande stad. De kansen die hier liggen kunnen nog beter worden benut. Het verder doorvoeren van deze ontwikkelingen zal leiden tot een verbeterde ligging aan en relatie met het water om de stad, de Maas en de Maasplassen. Grootschalige industriecomplexen aan de rand van de stad, zoals ECI-terrein, nabij de Maas worden getransformeerd in moderne verblijfsgebieden met opgeknapte historische panden die dynamische, culturele en recreatieve functies onderdak bieden. Ook het wonen richt zich meer en meer op de randen van de stad aan het water. Bij de transformatie van oude haven- en industriegebieden krijgt de woonfunctie een belangrijke plaats. Al deze ontwikkelingen dragen ertoe bij dat de relatie tussen de binnenstad en het rivierfront versterkt wordt. Zo ontwikkelt Roermond steeds meer een waterfront met stedelijke allure.
Verder van het centrum af vinden, zeker aan het Maasfront, ook nog ontwikkelingen plaats, maar dan in een duidelijk mindere intensiteit en omvang dan in het centrum. Hierin past de ontwikkeling van De Rosslag als kwaliteitsimpuls van een gebied dat een belangrijke schakel tussen de woonwijken en het water vormt.

Roermond ligt direct naast het rivierenlandschap met uitgestrekte vergezichten. De ontwikkeling van het Designer Outlet Centre en de ligging van de binnenstad aan de Maas bieden kansen voor de verdere ontwikkeling van de relatie stad-water. Projecten als RoerDelta en CityMeadow kunnen in dit kader al genoemd worden. Dergelijke projecten zorgen voor de daadwerkelijke verbinding van stad en water. Versterking van het recreatief en toeristisch potentieel moet zich richten op een kwaliteitsverbetering van bestaande (jacht) havens en voorzieningen in het Maasplassengebied rondom Roermond.

Watersport is een belangrijke peiler in het Maasplassengebied. De kansen die dit biedt wil Roermond nog meer gaan benutten. Roermond wil zich optimaal gaan profileren in de watersport. Daarbij moet ook ruimte geboden worden aan watersportevenementen waarbij van de publieke belangstelling een economische meerwaarde uitgaat naar Roermond.
De Maas en Maasplassen maken dus integraal onderdeel uit van de totale aantrekkingskracht van Roermond. De kansen die deze ligging biedt kunnen echter nog beter worden benut. Toeristen en bezoekers verblijven nog te kort in het gebied en de potentie van de Maasoevers als prachtige woon- en verblijfsomgeving wordt nog nauwelijks benut. Hier ligt een belangrijke rol weggelegd voor vernieuwende woonmilieus en recreatieve verblijfsmogelijkheden met een kwalitatief hoogwaardige architectuur op en aan het water.

Projecten als De Rosslag, Kop Hatenboer en Nautisch Kwartier kunnen het gebied een dusdanige kwaliteitsimpuls geven dat dit uitstraalt naar omliggende gebieden waardoor de economische potenties van de Maasplassen als geheel beter benut kunnen worden.

Rivierkundige structuur
In de Lus van Linne worden maatregelen uitgevoerd waarmee de bovenstroomse waterstanden ter plekke verlaagd worden. In het verlengde van de Lus van Linne ligt de Oolderplas. Door in deze plas aan bovenstroomse zijde de hoogwatervrije dam/oever deels te verlagen en aan benedenstroomse zijde westelijk van Ool een nieuwe (tweede) invaart te maken is het mogelijk om het water, in combinatie met net boven- en benedenstrooms gelegen ingrepen, effectiever door te voeren. Aan de bovenstroomse zijde, net bij het begin van de Oolderplas, wordt een verlaging in de bestaande hoogwatervrije dam/kade gemaakt. De oever tussen de Oolderplas en het zomerbed is omgevormd tot een kronkelwaard. In de huidige situatie zijn er drie plassen. In de nieuwe situatie wordt de meest bovenstroomse plas opgevuld om meer ruimte te creëren voor de landbiotopen van de kronkelwaard, de middelste plas wordt zodanig opgevuld dat de bestaande invaart en aanlegsteigers gehandhaafd blijven. Vanwege de geschiktheid voor watervogels blijft de benedenstrooms gelegen plas Isabellagreend onveranderd. Ter plaatse van de bestaande invaart wordt een brug gerealiseerd.

Tegenover de nieuwe uitstroom van de Oolderplas ligt Oolderhuuske en de plas Hatenboer (ook wel bekend als Zuidplas). Ten westen van Marina Oolderhuuske wordt de plas Hatenboer met de Maas verbonden waarbij een ontsluitingsweg/ brugverbinding zorgt voor de verkeerskundige ontsluiting van Marina Oolderhuuske en bijbehorende camping. Om de bestaande plas Smalbroek geïsoleerd te houden is aan de bovenstroomse zijde van de nieuwe invaart een dam gelegd. Hierdoor wordt het oppervlak van plas Smalbroek iets verkleind. De bestaande invaart van plas Hatenboer blijft gehandhaafd. Vanaf de bestaande invaart bij Marina Oolderhuuske tot aan de brug bij de N280 wordt de Groene Maasboulevard aangelegd in de vorm van een kronkelwaard.

Roermond heeft de ambitie om langs de Maas een hoogwaardig stedelijk front te ontwikkelen dat zich uitstrekt van plas de Rosslag tot en met de Willem Alexanderhaven. Als tegenhanger van dit stedelijke front wil Roermond zich op de westelijke Maasoever, in aansluiting op bestaande recreatieve voorzieningen, nadrukkelijk manifesteren met de verdere ontwikkeling van water(sport)-gerelateerde leisure functies (project Kop Hatenboer). Zo ontstaat aan de westoever een breed aanbod aan verschillende dagrecreatieve en verblijfsrecreatieve voorzieningen en functies op en aan het water. Om de grote diversiteit aan functies ruimtelijk en functioneel op een goede manier te structureren wordt de Groene Maasboulevard ontwikkeld. De Groene Maasboulevard is een structurerend element dat bestaat uit een kronkelwaard met grindoevers en open begroeiing en wordt op het hoogste punt begeleid door middel van een recreatieve ontsluiting. Vanwege de eenduidigheid van dit gebaar ontstaat samenhang en wordt ruimtelijke kwaliteit geboden waaraan en waarachter een breed palet aan toeristisch-recreatieve voorzieningen en functies tot ontwikkeling kan komen. Er ontstaan aan beide Maasoevers duidelijke waterfronten: stedelijk versus leisure. De recreatieve ontsluiting van bestaande en nieuwe voorzieningen op de plas Hatenboer kan, naast de route via de Kanaalweg, ook rechtstreeks plaatsvinden vanaf de brug N280.

In de Noorderplas worden eveneens diverse rivierverruimende ingrepen opgenomen om de doorstroming te verbeteren.

Het gebied Stadsweide is een lopende ontwikkeling die ten tijde van de totstandkoming van het Masterplan is ontwikkeld. Het inrichtingsplan is één op één meegenomen in het Masterplan en onderhavige structuurvisie.
In het traject benedenstrooms van de spoorbrug vindt met name oeververlaging plaats wat een gunstig effect heeft op het verlagen van de hoogwaterstanden. Benedenstrooms van de spoorbrug wordt de oever tussen de Asseltse plassen en het zomerbed verlaagd.

Natuur en landschap

De oevers van de Maas ter hoogte van de Oolderplas worden uitgevoerd als kronkelwaard. Vanaf de waterlijn ontstaat er een opbouw in vegetatie die begint met water- en oeverplanten aan de oever die via half-natuurlijk grasland, struweel overgaat in ooibos. In ecologische zin vormt de kronkelwaard een waardevolle voortzetting op het natuurgebied Lus van Linne. De groenstructuur krijgt haar vervolg door de Groene Maasboulevard. Aan de zijde van de plas Hatenboer wordt op enkele plekken land gewonnen, in de binnenbocht van de Maas wordt een weerdverlaging uitgevoerd.
Het landschapsbeeld bestaat uit overwegend korte vegetaties of zand-/grindoevers met verspreidstaande bomen en boomgroepen.
In Stadsweide zal er spontane ontwikkeling van natuur plaatsvinden. Er ontstaat een aantrekkelijk landschap met ooibossen en stroomdalgraslanden waarbij de populierenopstanden prominent aanwezig zijn. Vanaf de stuw Osen is het gebied tussen de dijk van het Lateraalkanaal en de Maas en plassen bebost en vormt daarmee een ecologische uitloper van het natuurgebied Lus van Linne. In het uiterste noorden van het Lateraalkanaal ontstaan mogelijkheden voor een ecologische verbinding met Stadsweide en de Asseltse plassen. Vanaf het stedelijke Maasfront van Roermond zorgt dit in combinatie met de groene Maasboulevard voor een aantrekkelijk landschapsdecor. Voor de Asseltse plassen en de oevers er om heen ligt het primaat bij de verdere ontwikkeling van de natuurfunctie.
Op de oeververlaging tussen de Asseltse plassen en de oude meander en de hiermee gepaardgaande terreinverlaging vindt geen landbouw meer plaats en er wordt uitgegaan van het beheer van natuurlijk grasland. Omdat het gebied tussen de Maasmeander en het zomerbed van de Maas een eiland wordt zullen spontane processen uiteindelijk leiden tot de ontwikkeling van ooibos. Doordat het droge deel van de oude Maasmeander ongeveer 60 dagen/jaar zal overstromen, is de verwachting gerechtvaardigd dat hier een drassig gebied ontstaat. Deze oude Maasmeander blijft gescheiden van de Maas door een hoge oever. Voor zover de Hanssumerweerd via deze hoge oever bereikbaar blijft, zal bosontwikkeling op de oeverstrook worden tegen gegaan. In combinatie met het ondiepe water in het zuidelijke deel van de Maasmeander en de monding van Swalm in het noordelijke deel van de meander ontstaat hier een landschapsecologisch waardevolle plek. Door het ontwikkelen van brede herinrichtingszones aan weerszijden van de beek zal de Swalm zich nadrukkelijk als groenblauw lint in het landschap manifesteren en een goede verbinding voor mens en dier vormen met het achterland.

De Lus van Linne zal de komende jaren uitgroeien tot een ruim 200 hectare groot robuust natuurgebied waarvan de ontwikkeling allereerst wordt gestuurd door de ter plaatse nog relatief grote rivierdynamiek. Door de ligging direct benedenstrooms van de stuw Linne biedt het gebied unieke kansen voor dynamische en soortenrijke riviernatuur. Door een integrale herinrichting van de Lus van Linne wordt de ruimte geschapen voor de ontwikkeling van ondiepe geulen, grindbanken, natuurlijke oevers, ooibos en andere voor de Maas karakteristieke natuur. Het gebied moet uitgroeien tot zowel een kerngebied in de Midden-Limburgse Ecologische Hoofdstructuur, met een meerwaarde die uitstraalt naar het gehele Maasplassengebied. Tegelijk wordt de bescherming van het bovenstrooms gelegen gebied tegen overstromingen vergroot, door verlaging van de overstromingskansen bij hoogwaters.

Recreatie en toerisme

De Maas en Maasplassen nabij Roermond worden intensief gebruikt. Het beoefenen van watersport en de hierbij horende tijdelijke drukte op en aan het water past perfect bij de hoogdynamische stad Roermond. Het rivierkundig en landschappelijk kader in deze structuurvisie zorgt voor een toename van de omgevingskwaliteiten waardoor het interessanter wordt hier op of aan het water te recreëren. De structuurvisie biedt marktpartijen de mogelijkheid om onderscheidende initiatieven op de goede plek binnen dit ruimtelijk kader te ontwikkelen en te exploiteren. De bouw van drijvende vakantiewoningen, de uitbreiding van aanlegsteigers en de realisatie van een pier zijn op dit moment enkele voorbeelden van marktinitiatieven. Op (midden)lange termijn zullen ongetwijfeld nog andere private plannen worden ingediend. De bestaande initiatieven op het water gaan wel ten koste van bevaarbaar water. Los van de nu bekende marktinitiatieven zijn er meerdere invullingen denkbaar op de locaties aangegeven als recreatie/leisure.

Zo zoekt de gemeente Roermond altijd nog naar en goede evenementenlocatie. Verder is hier ruimte voor andere (dag) recreatieve voorzieningen die het gebied een impuls kunnen geven. Daarnaast bieden deze gronden mogelijkheden voor nu niet te voorziene zaken, mits planologisch aanvaardbaar en passend binnen de kaders van deze structuurvisie. Binnen het rivierkundig en landschappelijk kader kunnen onderscheidende marktinitiatieven op de goede plek tot ontwikkeling komen.

De nieuwe voorzieningen zorgen voor een aantrekkende werking van watersportbeoefenaars, terwijl dezelfde voorzieningen er voor zorgen dat het "speelveld" (lees: wateroppervlak), waarbinnen zij hun hobby uitoefenen steeds kleiner wordt. Er wordt verwacht dat er daarnaast nog een autonome groei van watersportbeoefenaars zal ontstaan. Het wordt dus drukker op een kleiner wordend wateroppervlak.
Nieuwe ontwikkelingen moeten vooral ook een meerwaarde voor de eigen bewoners hebben. Met name dit uitgangspunt ligt ten grondslag aan de nieuwe invulling van de Oolderplas. Deze doelgroep heeft een grote behoefte aan recreatief uitloopgebied met een goede kwaliteit. Liefst zo dicht mogelijk bij huis. Het benutten van de oevers van de Oolderplas voor een rondgaande recreatieve routing zorgt voor een prachtig uitloopgebied. Hierbij kunnen naast de eigen burgers ook de recreanten en toeristen van een optimale water- en natuurbeleving genieten. Het bestaande pont kan personen overzetten naar de westelijke oever van de Oolderplas en de Groene Maasboulevard. Het edutainment (combinatie van educatie en entertainment) concept van het geplande bezoekerscentrum levert een meerwaarde op voor de waterbeleving van de Oolderplas. De positie van de pier dient samen bezien te worden met de gewenste kwaliteitsimpuls van de aanwezige surfvereniging en de wens van Stichting Limburgs Landschap voor de bouw van een (bezoekers)paviljoen annex uitkijktoren.
Rondom de Noorderplas bij Roermond zijn reeds vele vormen van dag- en verblijfsrecreatie gesitueerd, zoals campings, dagstranden, horeca (Sunset Lounge) en een surfvereniging. De inspanningen zullen erop worden gericht om deze voorzieningen zodanig aan te passen dat ze aansluiten bij de wensen van de recreant en toerist.

In Stadsweide zullen allerlei waardevolle vormen van recreatief medegebruik (wandelen, fietsen, ed.) mogelijk zijn. Dit in combinatie met de ligging tegen het centrum van Roermond en de kern Leeuwen maakt dit gebied ideaal als uitloopgebied. De omgeving van de Arloflat wordt als zoekgebied voor een centrale aanlegsteiger voor rondvaartboten gezien. Bij de nadere uitwerking dient rekening gehouden te worden met de nautische aspecten.
In het stuwpand Leeuwen-Osen zijn twee snelvaartgebieden aangewezen. Het betreft een in het noordelijke deel van het Lateraalkanaal en een in de Maas ten noorden van de Lus van Linne. Het beoefenen van snelle watersporten, maar ook gebouwde voorzieningen op het water en natuurfuncties, staan op gespannen voet met het bedrijven van deze lawaaierige vorm van watersport. De binnenvaart geeft aan dat de combinatie beroepsvaart en snelle watersport in het Lateraalkanaal de nautische veiligheid soms in het gedrang brengt en dat deze locatie niet ideaal is.

Na afronding van het herinrichtingsproject wordt het natuurgebied de Lus van Linne in de zomermaanden periodiek opengesteld voor langzaam varende en stille bootjes. Buiten de openstellingsperiode blijft de Gerelingsplas gesloten en treedt er een periode van rust op. Het gebied zal vooral in trek zijn bij de echte natuurliefhebbers en rustzoekers. Aan de noordzijde van de Lus van Linne bestaat de mogelijkheid voor het beoefenen van snelle watersport. Het voor snelle watersport gereserveerde tracé op de Maas is wettelijk aangewezen.

8.3. Maatregelen

Lus van Linne (llkva)
In de Lus van Linne worden maatregelen uitgevoerd waarmee de bovenstroomse waterstanden ter plekke verlaagd worden. Hierbij wordt gedacht onder andere aan de ontwikkeling van ondiepe geulen.

Oolderplas (mp17, mp19 en mp44)
In de Oolderplas wordt aan de bovenstroomse zijde de hoogwatervrije dam/oever deels verlaagd en aan de benedenstroomse zijde westelijk van Ool een nieuwe (tweede) invaart gemaakt (mp19), waardoor het mogelijk is om het water, in combinatie met net boven- en benedenstrooms gelegen ingrepen, effectiever door te voeren. Aan de bovenstroomse zijde, net bij het begin van de Oolderplas, wordt een verlaging in de bestaande hoogwatervrije dam/kade gemaakt met een instroomdrempel (hoogte van 18,52 m +NAP), waardoor de plas een aantal dagen per jaar (vanaf 1.000 m3/s) via deze dam zal gaan instromen en de plas gaat meestromen. Deze instroomopening is niet doorvaarbaar. De oever tussen de Oolderplas en het zomerbed wordt omgevormd tot een kronkelwaard, waarbij het talud vanaf de waterlijn over een lengte van ca. 350 m (ongeveer 16 m +NAP) oploopt naar een hoogte van maximaal 20 m+NAP (mp17). In de nieuwe situatie wordt de meest bovenstroomse plas opgevuld om meer ruimte te creëren voor de landbiotopen van de kronkelwaard, de middelste plas wordt zodanig opgevuld dat de bestaande invaart en aanlegsteigers gehandhaafd blijven. De plas Issabellagreend blijft onveranderd en is op twee plekken direct verbonden met de Maas. Ter plaatse van de bestaande invaart wordt een brug gerealiseerd. De brug zal landschappelijk en hydraulisch zodanig worden ingericht dat de brug met staande mast kan worden gepasseerd. De nieuwe invaart van de Oolderplas komt ter hoogte van rkm 76. De bodem van de invaart ligt op een hoogte van 14 m +NAP (2 meter onder stuwpeil). De nieuwe invaart wordt wel geschikt gemaakt voor een ongehinderde doorvaart van zeilboten. Ter hoogte van rkm 73 wordt een hoogwatervluchtplaats aangelegd (mp44) met een hoogte van 22 m+NAP.

Beheeraanpassing (mp35)
Het streven is gericht op zoveel mogelijk laten ontstaan van opgaande begroeiing (hardhout ooibos) aan de oostzijde van het Lateraalkanaal. Deze opgaande begroeiing komt ook rondom het sluiscomplex Heel-Linne.

Plas Hatenboer (Zuidplas) (mp20)
Ten westen van Marina Oolderhuuske wordt de plas Hatenboer met de Maas verbonden waarbij een ontsluitingsweg/brugverbinding zorgt voor de verkeerskundige ontsluiting van Marina Oolderhuuske en bijbehorende camping. De bestaande invaart van plas Hatenboer bij rkm 77 blijft gehandhaafd. Vanaf de bestaande invaart bij Marina Oolderhuuske tot aan de brug bij de N280 wordt de groene boulevard aangelegd in de vorm van een kronkelwaard. De bestaande dam tussen de plas en de Maas wordt breder. Het talud heeft een maximale breedte van gemiddeld 125 meter en loopt vanaf de waterlijn op naar huidige maaiveldhoogte die hier in de orde van 18 m+NAP is. Aan de benedenstroomse zijde wordt de smalle oever tussen het zomerbed en de Donckernack ook nog iets verlaagd naar 17 m+NAP.

Noorderplas Roermond (mp21 en mp22)
In de Noorderplas worden diverse rivierverruimende ingrepen opgenomen om de doorstroming te verbeteren. Ten eerste wordt de onderdoorgang van de N280, de verbinding tussen de plas Hatenboer en de Noorderplas 1,5 keer vergroot (mp21). Ook het net benedenstrooms gelegen schiereiland voor de bouwkundige restanten van de voormalige voet van een hoogspanningsmast wordt deels afgegraven en onderdeel van de plas. Op deze manier worden de obstakels in de stroom, richting rivier verwijderd. De rivier zelf wordt verbreed tot 150 meter (mp21). De kade tussen het Lateraalkanaal en de Noorderplas wordt verlaagd tot een hoogte die overeenkomt met een afvoer van 2.000 m3/s.
De vegetatie rondom de campings wordt aangepast naar natuurlijk grasland (mp22).

Stadsweide (stadwei)
Het gebied Stadsweide is een lopende ontwikkeling die ten tijde van de totstandkoming van het masterplan ontwikkeld is. Het inrichtingsplan is één op één meegenomen in het masterplan en onderhavige structuurvisie. In tegenstelling tot het inrichtingsplan wordt nu rekening gehouden met een vergroting van het doorstroomprofiel ter plaatse van de spoorbrug door de aanleg van drie duikers die bij een maatgevende afvoer ieder 20 m3/s doorlaten. Door maaiveldverlaging en het deels opvullen van de plas De Sneppen wordt een nevengeul gecreëerd.

Op het diepste punt in de nevengeul wordt een 2.400 meter lange permanent meestromende beek gegraven die van het bovenste naar het onderste stuwpand stroomt. In principe wordt de geul na het graafwerk vrij gelaten om zichzelf verder te vormen. De hoeveelheid water die door de geul stroomt wordt geregeld door een inlaatwerk.

Spoorbrug Buggenum (waq02)
Een deel van de taakstelling wordt bereikt door de spoorbrug bij Buggenum te verruimen. Het waterstandverlagend effect bedraagt circa 5 cm en dit effect is merkbaar over het traject tussen rkm 69 en 84.

Asseltse plassen (mp25, mp28)
In het traject benedenstrooms van de spoorbrug vindt met name oeververlaging plaats wat een gunstig effect heeft op het verlagen van de hoogwaterstanden. Benedenstrooms van de spoorbrug wordt de oever tussen de Asseltse plassen en het zomerbed verlaagd over een traject van 2 km. Het terrein wordt over een breedte van 80 meter met iets meer dan 2 meter verlaagd tot 15,3 m +NAP, ongeveer 80 cm boven stuwpeil. Hierdoor zal dit verlaagde terrein ongeveer twee maanden per jaar mee gaan stromen.

Dode Maasarm (mp29)
Er wordt een reliëfvolgende verlaging van 50% ten opzichte van stuwpeil van de oude meander voorgesteld met een begroeiing van natuurlijk gras/hooiland, waarbij in de lagere delen zachthoustruweel tot ontwikkeling kan komen.

Asselt e.o. (mp37)
Benedenstrooms van de spoorbrug wordt de oever tussen de Asseltse plassen tot aan de pont Neer-Rijkel (rkm 89) verlaagd. Het terrein is over een breedte van 80 meter met iets meer dan 2 meter verlaagd tot 15,3 m+NAP, ongeveer 80 cm boven stuwpeil. Hierdoor zal dit verlaagde terrein ongeveer twee maanden per jaar gaan meestromen. In het laatste stukje van het traject ligt een oude meander. Deze meander ligt voor een deel onder waterniveau. In de toekomstige situatie vindt voor de rest van de meander een ondiepe vergraving plaats, waardoor er ook in dit deel sprake is van (ondiep) water zodat de meander beter zichtbaar wordt in het landschap. Rivierkundig gezien heeft deze aanpassing weinig invloed. In tegenstelling tot de oeververlaging in het bovenstrooms gelegen traject wordt de oever tussen de meander en het zomerbed reliëfvolgend verlaagd waardoor het natuurlijke reliëf, minder uitgesproken, behouden blijft. Dit reliëfvolgend verlagen vindt plaats volgens het principe dat overal de bodemhoogte ten opzichte van stuwpeil (14,1 m+NAP) met 50% verlaagd wordt.
De verlaagde oever zal dus iets frequenter mee gaan stromen dan voorheen.

8.4. Projecten

Nautisch Kwartier
Dit initiatief in de Noorderplas, de Douvesbeemd en de Donckernack behelst de ontwikkeling van vakantiewoningen op en aan het water. De hierbij horende voorzieningen hebben tevens meerwaarde voor de bewoners van Roermond. Voorbeelden hiervan zijn een overdekt zwembad, wellnessvoorzieningen, horeca en de watertaxi verbinding naar het centrum van Roermond. Teneinde de kwaliteit van de Noorderplas en de omgeving voor iedereen toegankelijk te maken, wordt een recreatief netwerk voorzien rond de Noorderplas. Aan dit netwerk, dat deel uit maakt van een groter wandel- en fietsnetwerk, worden bijzondere verblijfs- en rustplekken gerealiseerd.
Het nader uitwerken van een onderscheidend concept voor het Nautisch Kwartier in relatie tot de nabijheid van de stedelijke allures van Roermond maken deze integrale ontwerpopgave tot een cruciaal project. Het Nautisch Kwartier moet de dynamiek van de stad in een nautische setting uitstralen en met name een doelgroep cityhopper kunnen bedienen.

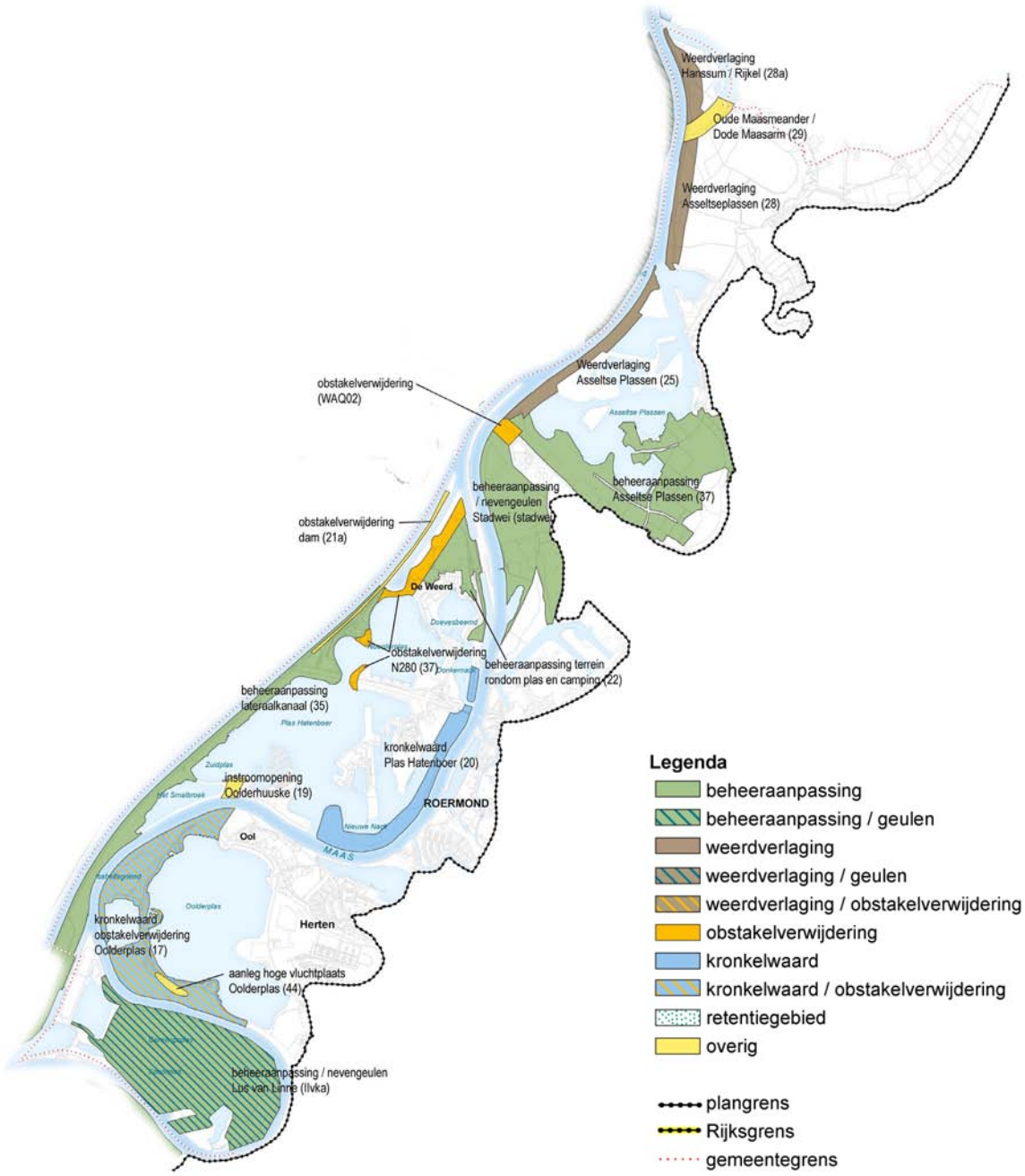

Overzicht maatregelen in gemeente Roermond

Overigens zijn ook andere recreatieve functies mogelijk op deze locatie, mocht dit door de economisch mindere tijden meer kans van slagen hebben. Voorop staat dat op deze plek een goede, passende recreatieve invulling ontstaat, die recht doet aan de locatie, meerwaarde biedt voor bewoners en gebruikers in het gebied en de stad Roermond.

Oolderpier, bezoekerspaviljoen Limburg Landschap en (brug)verbinding
De beleving van water door met name ook de bewoners van de wijk Oolderveste vormt een belangrijk aspect bij de nieuwe inrichtingsvoorstellen voor de Oolderplas. Ondanks de permanente aansluitingen aan de Maas wordt door een pont en/of brug de mogelijkheid voor het maken van een ommetje rondom de plas gegarandeerd. Hierbij wensen watersportverenigingen en de gemeente dat zeilboten met staande mast onder de nieuwe brug door moeten kunnen varen.
De huidige eigenaar en terreinbeheerder Stg. Limburgs Landschap beheert deze weerdverlaging (met kronkelwaarden) door middel van grote grazers. Het vormt een interessante ontwerpopgave om een brug te ontwerpen en deze op een goede landschappelijke manier in te bedden waarbij wordt voldaan aan de ogenschijnlijke strijdigheden van een relatief hoge onderdoorvaart, passage van mensen en grote grazers en dat alles in overstroombaar gebied ten tijde van hoogwater. Wellicht dat een combinatie gezocht kan worden met de regionale uitstraling van het bezoekerspaviljoen met uitkijktoren en/of de Oolderpier en de gewenste ruimtelijke kwaliteitswinst ter plaatse van de bestaande surfschool.

De Rosslag
Jachthaven De Rosslag is een bestaande jachthaven met 700 ligplaatsen. Het project omvat een modernisering van de jachthaven in combinatie met de realisatie van woningbouw en een nieuw havengebouw met beheerderswoning. Tevens vindt er een verplaatsing plaats van Watersportvereniging WSV Hertha. Tevens wordt hier natuur gerealiseerd en worden openbaar toegankelijke wandelpaden aangelegd. Om deze modernisering mogelijk te maken is het noodzakelijk om het wateroppervlak van de haven te vergroten (oostzijde haven).

Kop Hatenboer
Het project Kop Hatenboer behelst de bouw van ongeveer 70 recreatiewoningen aan het water. De woningen worden gesitueerd aan de jachthaven. De infrastructuur hiervoor ligt al jaren lang klaar. Echter de inrichting is er nooit gekomen. De daadwerkelijke inrichting van de jachthaven maakt ook onderdeel uit van het project. Ook het bouwterrein ligt al jaren braak. De ontwikkeling van dit recreatiepark is namelijk bijna twintig jaar geleden stil komen te liggen, door veranderende wetgeving op watergebied. Daardoor is er nu al jaren sprake van een braakliggende situatie met weinig uitstraling. De langverwachte realisering van dit project zal dus zeker bijdragen aan de alom gewenste kwaliteitsimpuls voor het gebied, doordat er eindelijk een complete invulling aan het gebied wordt gegeven.
Daarnaast haakt dit plan in op de vele watersportgerelateerde voorzieningen in de omgeving en zorgt voor verdere invulling hiervan.

Nautische voorzieningen Maasplassen
In het Nautisch Programma van Eisen worden aanvullend op de reeds genoemde projecten nog diverse voorzieningen voorgesteld. Naast aanlegplaatsen bij attracties, zoals de Osenplas en het DOC, worden er onder andere ook diverse aanlegplaatsen natuur (Zuidplas, Hatenboer, DOC, Asseltse plassen) gerealiseerd.
Verder worden (stads)gastenhavens voorgesteld bij Roermond centrum in combinatie met de herontwikkeling van de havens in het project Roerdelta en het DOC.
Op de Maasplassen bij Roermond wordt tevens gedacht aan botenverhuur, het stimuleren van een zeil- en surfschool, een watersportservicepunt, passagiers- en rondvaartsteiger. Daarnaast staat de (her)ontwikkeling van jachthaven Hatenboer en de (her)ontwikkeling van de verblijfsrecreatie Zuidplas en Hatenboer op het programma. Bij de Zuidplas wordt tevens gedacht aan een recreatieve inrichting van de stranden.

Legenda

- natuur
- agrarisch gebied met natuurambitie
- agrarisch gebied met landschapsambitie
- agrarisch gebied
- openheid
- kleinschaligheid
- dorpsmantel

- recreatie
- retail / leisure
- transformatie recreatie en toerisme
- transformatie naar wonen
- maasboulevard
- groene boulevard
- sport
- jachthaven

- rivier / kanaal
- beek
- plas
  - 1 - algemene plas
  - 2 - natuurplas
  - 3 - recreatieplas
  - 4 - duikplas

- retentiegebied
- weerdverlaging / kronkelwaard
- veerpont

- landmark
- bijzonder punt
- recreatief schakelpunt met uitzichtpunt

- woonkern / watergerelateerd
- bedrijventerrein / watergelateerd
- autosnelweg
- hoofdweg
- ontsluitingsweg
- spoorlijn

- plangrens
- Rijksgrens
- gemeentegrens

Uitsnede verbeelding intergemeentelijke structuurvisie

9. Gemeente Leudal

9.1. Inleiding

De gemeente Leudal vormt samen met de gemeente Beesel de noordelijke entree tot het Maasplassengebied. Het Maasdal is hier aanzienlijk smaller dan in de rest van het Maasplassengebied. Karakteristiek voor dit deelgebied is de combinatie van uitgestrekte agrarische gebieden en natuurgebieden, waterbeleving en idyllische dorpskernen. De kernen Horn, Buggenum en Neer worden gekenmerkt door een rustig woon- en leefklimaat in de directe nabijheid van de stad Roermond. Tussen deze 3 kernen ligt een groot onbebouwd deel van het Maasdal met gecombineerde functie van landbouw, veeteelt en natuur. Neer ligt aan het Neerbeekdal in een oude stroomgeul van de Maas. Langs het dal heeft de oude dorspkern een waardevolle dorpsrand Direct aan de Maas ligt Hanssum. Het uitgestrekte Maaspanorama maakt de kern Hanssum uniek.

9.2. Streefbeeld

Het Buggenumerbroek is één van de mooiste nog bijna oorspronkelijke rivierlandschappen in Midden-Limburg. Door de populierenrijen en de lager gelegen graslanden ontstaat een beeld voor de bezoeker dat als uniek en waardevol wordt ervaren. De historische kern van Buggenum draagt bij aan het waardevolle beeld van dit stukje Leudal.
In en rondom Buggenum wordt het project 'Mooi Buggenum' gerealiseerd. Dit project richt zich op het verbeteren van de natuurwaarden en het bevorderen van de recreatieve ontwikkelingen in het Buggenumerbroek.
Het Buggenumer Veld en het Veld ten noorden van Buggenum liggen tussen de kernen Neer en Buggenum en is een uiterwaard van de Maas. Aan de vorm van het gebied is te herkennen dat de Maas in het verleden door dit gebied heeft gemeanderd. Karakteristiek voor dit gebied is het weidse, open karakter. In het Buggenumer Veld zijn oude cultuurhistorische patronen te herkennen en het gebied is archeologisch van belang vanwege de aanwezigheid van Romeinse relicten. De hydrologische relatie tussen het Buggenumer Veld als intrekgebied voor regenwater (grondwatervoeding) en het zomerbed van de Maas bij Bouxweerd als kwelgebied is zeer bijzonder. Deze kwelstroom vindt plaats dankzij de specifieke bodemkundige situatie ter plekke.

In Hanssum wordt de 'Poort aan de Maas' gerealiseerd. Deze poort vervult de scharnierfunctie tussen de Maas en het achterland, tussen waterrecreatie en landrecreatie. Bezoekers vanaf het water kunnen hier aan land gaan en het prachtige Leudal met haar omgeving bezoeken en bezoekers die vanuit het Leudal komen, kunnen hier de Maas op om te recreëren of om een bezoek aan een ander gebied te brengen.

Het gebied ten westen van het Lateraalkanaal (LKW) functioneert nu al als retentiebekken en kan in de toekomst verder worden ontwikkeld indien de overige maatregelen in dit Maasplassenplan aantoonbaar tekort schieten om de hoogwaterveiligheidsnormen te realiseren. In dat geval wordt dit gebied ingezet op reliëfvolgende maaiveldverlaging. Het gewenste groene open landschapsbeeld blijft gehandhaafd.

Rivierkundige structuur
Het gebied ten westen van het Lateraalkanaal dient als retentiegebied (LKW). Dit retentiegebied bestaat uit een noordelijk en zuidelijk bekken. De inrichting van het noordelijk bekken is afgerond. De inrichting van het zuidelijk bekken is momenteel in uitvoering en zal naar verwachting eind 2015 zijn afgerond.
Bouxweerd ligt op de westelijke oever van de Maas tussen Buggenum en Hanssum. Doelstelling is het verbeteren van de doorstroming en de waterkwaliteit van de plas Bouxweerd.

Daarnaast wordt door een nieuwe inrichting een ruimtelijke kwaliteitsimpuls gerealiseerd.

Natuur en landschap
Het gebied ten westen van het Lateraalkanaal blijft vooralsnog in zijn huidige vorm bestaan. De terrasranden worden versterkt, zodat met name de westelijke begrenzing van de Maasvallei nadrukkelijker herkenbaar wordt. De bestaande ooibossen rondom de Bouxweerd blijven behouden. Het karakteristieke open landschapsbeeld in het Buggenummer Veld ter plaatse van de rivierkundige ingrepen blijft zoveel mogelijk behouden.

Recreatie en toerisme
De gemeentelijke ambitie is gericht op versterking van de recreatief-toeristische sector. Vanwege de kernkwaliteiten groen, ruimte en rust en de hiermee samenhangende landschappelijke setting is het Maasdal in de gemeente Leudal met name gericht op en geschikt voor extensieve vormen van recreatief medegebruik, maar de vestiging van een toeristische trekker die voor spin-off zorgt, is wel een optie. Ook kleinschalige initiatieven worden door de gemeente ondersteund. De gemeente let daarbij in het Maasdal echter wel nadrukkelijk op het gezoneerd ontwikkelen van recreatief-toeristische ontwikkelingen, waarbij Hanssum als "Poort aan de Maas" het zwaartepunt wordt.

Overig
Uitbreiding bedrijf Nunhems
Het bedrijf Nunhems Netherlands BV te Nunhem is wereldwijd actief en gespecialiseerd en toonaangevend in het veredelen van groentezaden. Vanuit planologisch oogpunt betreft het een bedrijf dat kan worden omschreven als een specifieke combinatie van grondgebonden vollegronds tuinbouwactiviteiten met teeltondersteunend glas en overige bedrijfsactiviteiten (laboratoria met kantoren).

Numhems Netherlands heeft uitbreidingsruimte nodig om ook op langere termijn concurrerend te blijven. Na een uitvoerige locatiestudie waarin diverse locaties zijn overwogen is gekozen voor een ontwikkeling/uitbreiding van het bedrijf aan de overzijde van de bestaande bedrijfslocatie aan de Napoleonsweg te Nunhem, het Buggenummer Veld.
De betreffende bedrijfslocatie omvat een oppervlakte van 20 ha glasopstand met aanvullende en ondersteunende voorzieningen, in totaal ca. 43 ha. Het plangebied ligt gedeeltelijk in het waterbergend gebied. De uitbreiding zal gefaseerd in de komende 10 tot 15 jaar gerealiseerd worden.
Voor het project zal een separate structuurvisie en een herziening van het bestemmingsplan worden opgesteld. Vaststelling van de projectgebonden structuurvisie is voorzien in januari 2014.

Ontwikkelingstraject gebiedsvisie Buggenum Neer en relatie tot Hoogwaterproblematiek/Ruimte voor de Rivier
Op dit moment is een initiatief van Kuypers Kessel in voorbereiding om in samenspraak met het provinciaal- en gemeentebestuur een gebiedsontwikkeling in het gebied tot stand te brengen waarbij hoogwaterbescherming een belangrijk uitgangspunt is. De gemeente Leudal heeft ingestemd met een verdere uitwerking van deze gebiedsontwikkeling. De besluitvorming in de gemeente Beesel dient nog te geschieden.

Naast de bovenbedoelde ontwikkeling zal een vergunning worden aangevraagd voor het ontgronden en herinrichten van een gebied direct aansluitend aan de bestaande ontgronding. Deze ontgronding, ca. 11 ha., past binnen de indertijd voor de bestaande ontgronding opgestelde visie.

9.3. Maatregelen

Bouxweerd (mp27)

Het inrichtingsplan voor Bouxweerd bestaat uit twee geulen en reliëfvolgende weerdverlaging. De meest westelijke geul loopt aan bovenstroomse zijde vanuit de plas Bouxweerd onder aan de rand van het zogenaamde middenterras, iets verderop doorkruist hij het middenterras om verder benedenstrooms weer uit te komen net ten noorden van "het Oog". "Het Oog" wordt deels opgevuld om de verhouding tussen water- en landoppervlakte verder te herstellen en een goede droge verbinding te creëren tussen Hanssum en Maaswienerte. De bodem van de geul ligt op een hoogte van 15 m +NAP waardoor deze onder normale omstandigheden droog staat. Ongeveer een maand per jaar zal de geul meestromen. De geul die het dichtst langs het zomerbed ligt takt aan op de plas Bouxweerd en aan benedenstroomse zijde komt deze samen met de geul in het middenterras en sluiten ze samen aan op het zomerbed. De bodem van de geul langs het zomerbed ligt op een hoogte van 13,6 m +NAP. Dit is een halve meter onder stuwpeil en zal daardoor permanent onder water staan. Het daadwerkelijk meestromen van de geul vindt pas bij hogere afvoeren plaats, daarbij moet gedacht worden aan een aantal maanden per jaar. Het gebied ten noorden van Maaswienerte wordt verlaagd tot ongeveer 17 m +NAP.

Spoorbrug Buggenum (waq02)

Een deel van de taakstelling wordt bereikt door de spoorbrug bij Buggenum te verruimen. Het waterstandverlagend effect bedraagt circa 5 cm en dit effect is merkbaar over het traject tussen rkm 69 en 84. Het doorstroomprofiel ter plaatse van de spoorbrug Buggenum wordt vergroot door de aanleg van 3 onderdoorgangen die bij maatgevende afvoer ieder circa 20 m3/s doorlaten.

Beheeraanpassing (mp40)

Versterking van de terrasranden, zodat de westelijke begrenzing van de Maasvallei weer herkenbaar wordt.

9.4. Projecten

Mooi Buggenum

De ambitie om van het Buggenumerbroek, gelegen ten zuiden van de kern Buggenum, iets bijzonders te maken blijkt wel uit de naam die het project heeft meegekregen: 'Mooi Buggenum'. Een aanleiding om te kiezen voor een integraal project is enerzijds het gegeven dat nagenoeg het gehele gebied in het provinciale beleid is aangewezen als 'nieuwe natuur' en in die zin een belangrijke functie gaat krijgen als kerngebied in de ecologische hoofdstructuur. Anderzijds is het Buggenumerbroek In het DOP aangeduid als de voortuin van Buggenum. Belangrijk zijn het behoud van het groene karakter van die voortuin, een betere aansluiting op het dorp, een betere toeristisch-recreatieve ontsluiting van het gebied en een groene verbinding naar het Geylenbroek. Tenslotte is het Buggenummerbroek in het DOP ook aangeduid als groene buffer tussen de kern en het bedrijventerrein en het spoor.

In dit plan wordt de "De Ziep" landschappelijk ingericht waardoor het mogelijk is om op deze waterpartij in de wintermaanden te schaatsen. Bij de basisschool komt een educatieve poel. Het gehele gebied wordt door aanleg van semi-verharde wandel- en fietspaden en door struinpaden beter ontsloten en tevens worden de wandelbrug en het uitkijkpunt nabij het afwateringskanaal opgewaardeerd. Er vindt een uitbreiding van het aantal ligplaatsen in de jachthaven plaats.

Maasfront Hanssum

In aansluiting op de regiovisie ziet de gemeente Leudal vrije tijd (recreatie en toerisme) als een belangrijke economische drager. Om de lokale economie en leefomgeving te bevorderen, blijft Leudal de komende jaren veel aandacht besteden aan het voortzetten van de groene koers waarbij de groene en ruimtelijke kwaliteiten optimaal worden benut. Daarnaast wil de gemeente zorgen voor meer levendige kernen.

Het Maasfront Hanssum omvat drie onderdelen, het Vitelia-complex, de Maasboulevard en de jachthaven. Het doel voor het Maasfront is het creëren van een aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat door het maken van een verbinding tussen de Maas en haar achterland. Het Maasfront Hanssum vervult een belangrijke verbindende recreatieve schakel tussen de steilrand in het noorden van de gemeente en de te ontwikkelen natuur – en recreatiemogelijkheden in het Maasdal tussen Buggenum en Neer aan de zuidkant. Bovendien verbindt Maasfront het op de oostoever gelegen Beesel met het aan de westzijde gelegen unieke beekdalenlandschap. Het Maasfront Hanssum maakt daarmee onderdeel uit van het toeristisch product Maasplassengebied.
Het Maasfront zal daarnaast een poortfunctie vervullen voor het versterken van de relatie tussen watersport en landrecreatie. Deze poortfunctie werkt twee kanten op: watersporters gaan hier aan land om te verblijven en te recreëren. En landrecreanten ontdekken hier waterrecreatieactiviteiten en vinden hun weg verder het Maasplassengebied in. Het faciliteren van de bezoekers staat centraal.
Het Maasfront Hanssum koppelt hiermee het watersportproduct Maasplassen aan het toeristisch-recreatieve achterland. Leudal trekt zo meer bezoekers naar haar kernen, het cultuurhistorisch erfgoed en de natuurgebieden. De economische spin-off van het toerisme neemt aanzienlijk toe. Daarbij krijgt het Maasfront een verpoosfunctie waar (nieuwe) inwoners, wateren landrecreanten pauzeren en aangenaam wonen en verblijven.
Het gebied als geheel is een attractief en aantrekkelijk verblijfs- en bestemmingsgebied: horeca en voorzieningen zijn van een hoog niveau, er is eenheid en herkenbaarheid in het gebied en het gebied heeft een levendige uitstraling. De poortfunctie is de basis voor deze levendigheid.

Recreatiewoningen Bouxweerd
Ten zuiden van de kernen Neer en Hanssum is een zoekgebied voor recreatiewoningen opgenomen, waarbij nadrukkelijk rekening is gehouden met een verbinding met de kern Hanssum. Dit zoekgebied betreft een hoogwatervrij terrein met een oppervlakte van ca 23 hectare. Mogelijk dat het genoemde initiatief van Kuypers Kessel een verschuiving van dit zoekgebied gaat inhouden in de richting van het Zwaarveld (locatie varkensbedrijf).

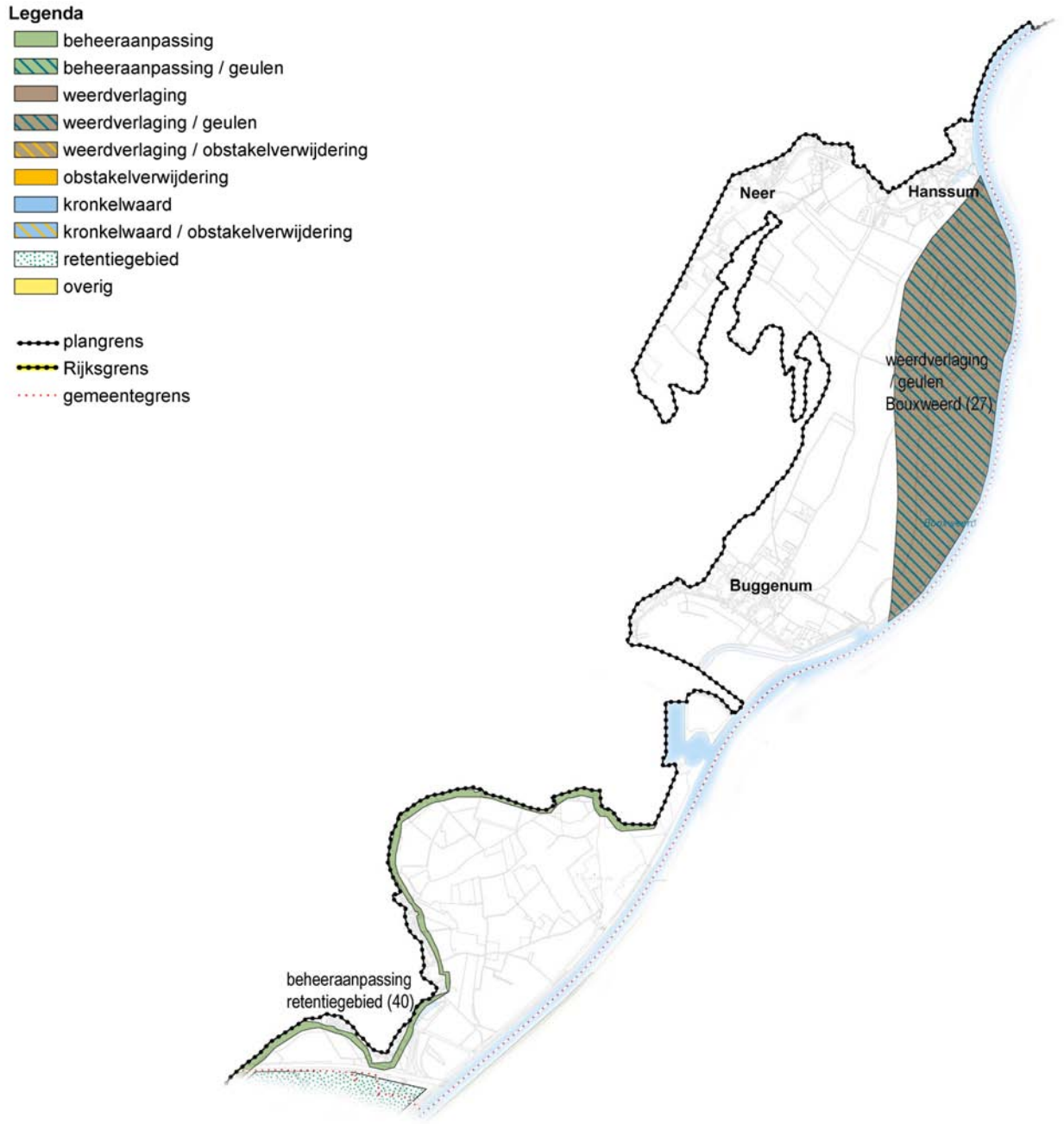

Overzicht maatregelen in gemeente Leudal

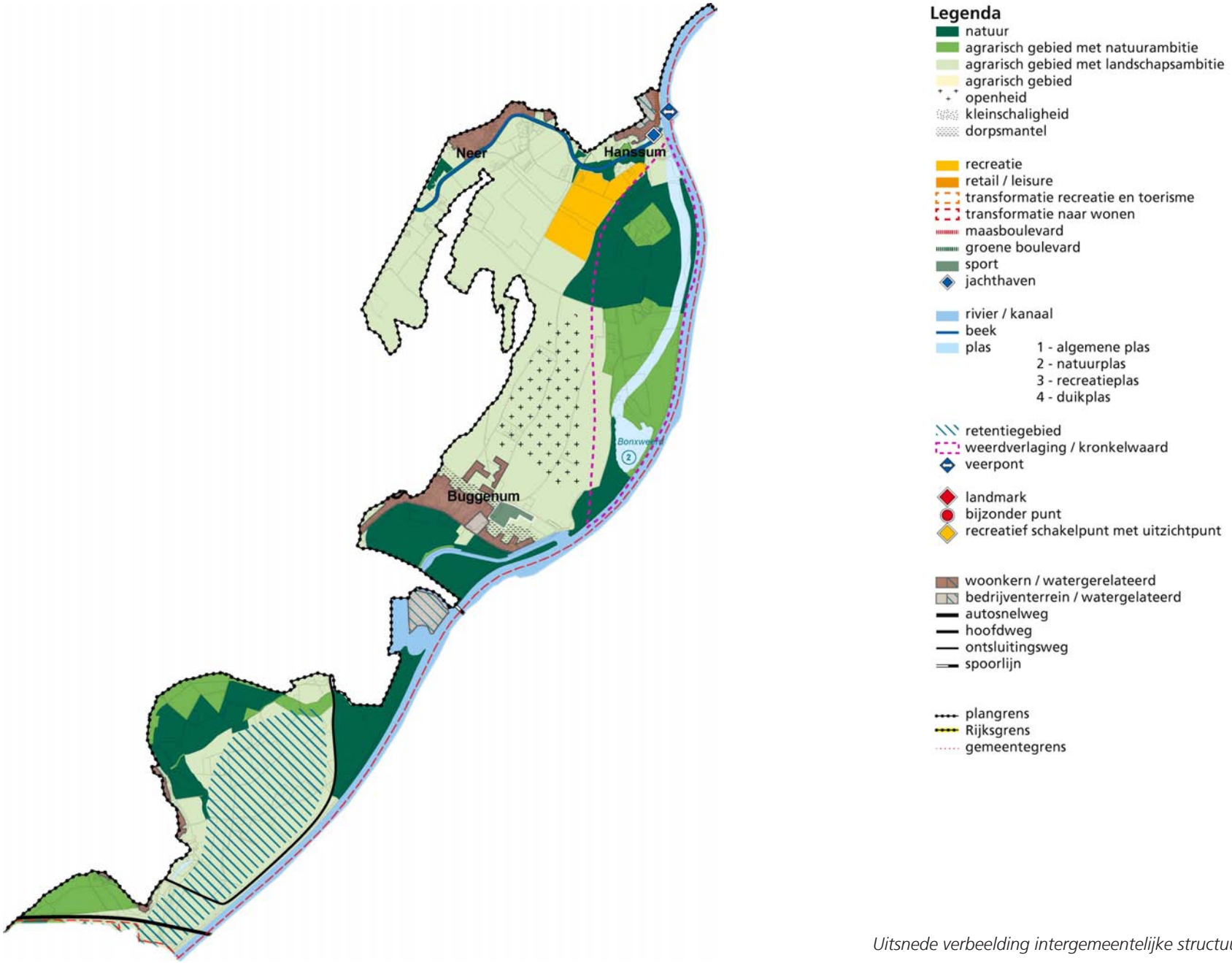

Uitsnede verbeelding intergemeentelijke structuurvisie

90
1977
70
60
50

10. Gemeente Beesel

10.1. Inleiding

De gemeente Beesel vormt samen met de gemeente Leudal de noordelijke entree tot het Maasplassengebied. Het Maasdal is hier aanzienlijk smaller dan in de rest van het Maasplassengebied. Karakteristiek voor dit deelgebied is de combinatie van uitgestrekte agrarische gebieden en natuurgebieden, waterbeleving en idyllische dorpskernen.
Beesel bestaat uit de kernen Beesel en Reuver. Het buurtschap Rijkel heeft met zijn boerderijen een oude relatie met de Maas. Het gebied Leewen/de Weerd herbergt vele waarden die het karakter van het gebied weerspiegelen. Dit zijn landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten zoals holle wegen, een oude Maasarm, bossen, fort St. Brigitte en St. Lambertuskapel. Deze kwaliteiten dragen bij aan de hoge recreatieve kwaliteit van het gebied. Landschappelijk ligt het gebied op de overgang van het midden- naar het laagterras.

10.2. Streefbeeld

De gemeente Beesel heeft de ambitie om het gebied aantrekkelijker te maken voor recreanten, toeristen en eigen inwoners. De gemeente staat daarbij voor een integrale aanpak, waarbij in ieder geval cultuurhistorie fungeert als inspiratiebron.
De landschappelijke structuur in het gebied De Schei is een belangrijke identiteitsdrager. In het gebied ligt een uitgestoven laagte met ontwikkelkansen voor natuur. Het kleinschalige landschap en de openheid in het gebied tussen Reuver en de Maas zijn hierbij leidend. Aan de Berkenweg in het Maasduinengebied ten noordwesten van Reuver is een oude schans gelegen die nog in tact is gebleven. Deze wordt weer zichtbaar en beleefbaar maken. Er zijn kansen voor recreatiepaden om het gebied ook recreatief aantrekkelijker te maken.

Rivierkundige structuur
Benedenstrooms van de spoorbrug wordt de oever tussen de Asseltse plassen tot aan de pont Neer-Rijkel verlaagd. Hierdoor zal dit verlaagde terrein ongeveer twee maanden per jaar gaan meestromen. In het laatste stukje van het traject ligt een oude meander. Deze meander ligt voor een deel onder waterniveau. In de toekomstige situatie vindt voor de rest van de meander een ondiepe vergraving plaats, waardoor er ook in dit deel sprake is van (ondiep) water zodat de meander beter zichtbaar wordt in het landschap. Rivierkundig gezien heeft deze aanpassing weinig invloed. In tegenstelling tot de oeververlaging in het bovenstrooms gelegen traject wordt de oever tussen de meander en het zomerbed reliëfvolgend verlaagd waardoor het natuurlijke reliëf, minder uitgesproken, behouden blijft.
In de Rijkelse Bemden wordt een kronkelwaard aangelegd om het dynamische karakter van de rivier beter te benadrukken. Daarnaast zorgt het deels afgraven van de oever en het verplaatsen van de invaart voor een beperkte waterstanddaling. Hierbij is een deel van de bestaande plas opgevuld. De invaart is echter afgesloten omdat varen op de plas niet is toegestaan vanwege de natuurfunctie.
Voor het traject vanaf de molen Grauwe Beer wordt in noordelijke richting gekozen voor een herprofilering van de Maasoever. Vanwege de bijzondere landschappelijke kwaliteiten wordt hier gekozen voor een evenwichtige maatregel en wordt niet ingezet op de optimale rivierkundige ingrepen met de grootste bijdrage aan het behalen van de taakstelling. Molen de Grauwe Beer ligt op de scheidslijn van het gebied waarin de weerdverlaging zal plaatsvinden. Het is noodzakelijk om de molen te verplaatsen als gevolg van deze maatregelen. Binnen het huidige perceel en bestemmingsplan zijn hiervoor mogelijkheden. Aandachtspunt bij de verplaatsing is dat de molen op voldoende hoogte wordt geplaatst, zodat geen problemen ontstaan bij hoge waterstanden.

Natuur en landschap
Natuur en landschap zijn voor de gemeente Beesel belangrijke dragers voor een goed woon- en verblijfsklimaat. Het gaat dan om het versterken en beter benutten en beleven van het landschap en de aanwezige natuurwaarden, vaak in samenhang met de cultuurhistorische waarden, landbouw en recreatie.
In de gemeente Beesel is het Maasdal aanzienlijk smaller. Hierdoor kunnen bestaande bossen op de terrasranden worden verbonden met nieuw bos zodanig dat met name de westelijke begrenzing van de Maasvallei nadrukkelijker herkenbaar wordt. Ten noorden van het veer Beesel-Kessel ligt parallel aan de Vissersweg een verlande Maasmeander. In de buitenbocht wordt hier, via aangepast beheer, de vorming van bos gestimuleerd. Ten westen van dit gebied wordt de landbouwkundige functie vervangen door het beheer van half natuurlijk grasland. De begrazing die hierop vervolgens plaatsvindt, levert een aantrekkelijk landschapsbeeld op voor onder andere de recreanten die gebruik maken van het veer. Langs de Maas wordt een weerdverlaging die tussen rkm 95 en 100 uitgevoerd dat een open landschapsbeeld oplevert dat bestaat uit half natuurlijk grasland met slechts beperkt opgaand groen

Recreatie en toerisme
De gemeente streeft naar een verbreding van het aanbod verblijfsrecreatie en zoekt daarnaast vooral naar mogelijkheden om recreatie te koppelen aan natuur, landschap en cultuur. De uitbreiding van vakantiepark Lommerbergen in Reuver, net buiten het Maasdal, vindt plaats in zuidoostelijke richting en borduurt voort op de reeds bestaande recreatieve voorzieningen. Hoewel de ligging en beoogde uitbreiding geen directe visuele relatie heeft met de Maas, kan recreatiepark Lommerbergen wel invulling geven aan de verwachte groei van verblijfsrecreatieve tijdsbesteding in het Maasplassengebied. Ook verblijfsrecreatie op Drakenrijk nabij Reuver wordt in de toekomst mogelijk geacht en kan een impuls geven aan het Maasplassengebied.

10.3. Maatregelen

Rijkelse Bemden (mp30)
In de Rijkelse Bemden wordt een kronkelwaard aangelegd om het dynamische karakter van de rivier beter te benadrukken. Daarnaast zorgt het deels afgraven van de oever en het verplaatsen van de invaart voor een beperkte waterstanddaling. De kronkelwaard begint op 14 m+NAP)net onder stuwpeil' en loopt vanaf de waterlijn over een afstand van 250 meter schuin op tot huidig maaiveld (15,70 m+NAP). Hierbij wordt een deel van de bestaande plas opgevuld. De invaart wordt verplaatst in benedenstroomse richting van rkm 91 naar rkm 91,8. Doordat het laagste deel van de kronkelwaard iets onder stuwpeil ligt zal onder normale omstandigheden het wateroppervlak hier wat groter zijn dan in de huidige situatie, ook zal door het schuine talud een deel van de kronkelwaard al eerder mee gaan stromen dan voorheen het geval was. Ondanks een bredere Maas is door het deels opvullen van de plas en de vollere begroeiing het onderscheid tussen de Maas en de plas duidelijker.

Weerdverlaging Beesel (mp33 en mp43)
Op het traject van rkm 91,8 tot 94,8 wordt aan de oostzijde van de Maas gekozen voor een herprofilering van de oever. Voor het traject vanaf de molen Grauwe Beer wordt in noordelijke richting het getrapte profiel ongeveer 60 meter verlegd vanaf de waterlijn. De 60 meter brede oeververlaging ligt op een hoogte van 14,3 m+NAP, net boven stuwpeil. Vervolgens loopt de oever via een steilrand weer op tot huidig maaiveld (ongeveer 19,5 m+NAP). Hierdoor blijft het natte oppervlak van de Maas onder normale omstandigheden gelijk. De hoek in de kade bij Beesel (rkm 92,35) wordt 30 m naar binnen gelegd.
Molen de Grauwe Beer ligt op de scheidslijn van het gebied waarin de weerdverlaging zal plaatsvinden. Het is noodzakelijk om de molen te verplaatsen als gevolg van deze maatregelen. Aandachtspunt bij de verplaatsing is dat de molen op voldoende hoogte wordt geplaatst, zodat geen problemen ontstaan bij hoge waterstanden.

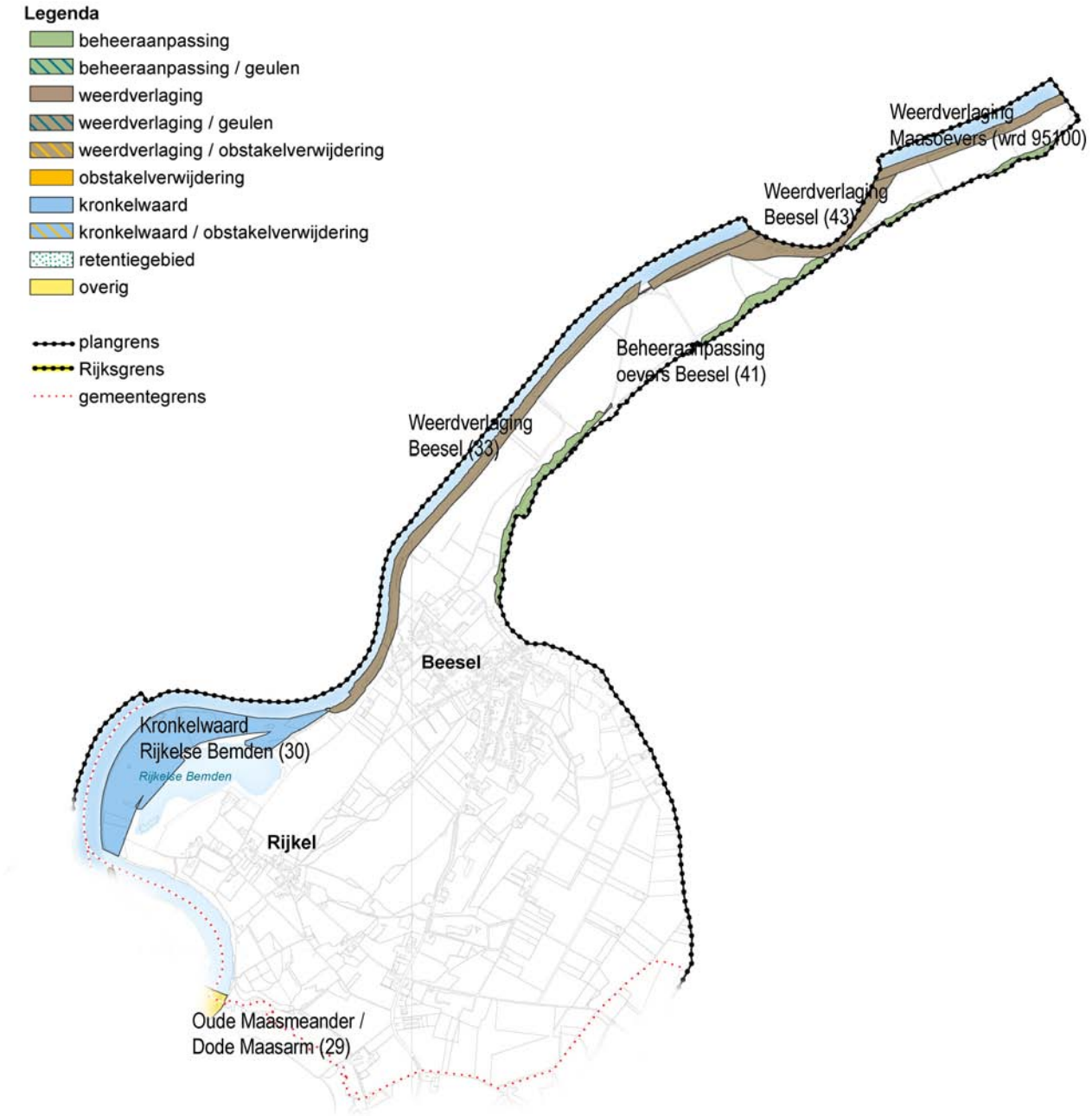

Overzicht maatregelen in gemeente Beesel

Weerdverlaging rkm 95 - rkm 100 (wrd95100)
Aan de oostelijke oever van de Maas is gekozen voor een weerdverlaging, daar waar dit fysiek mogelijk is.

Beheeraanpassing (mp41)
Voorgesteld wordt om op de hogere oevers binnen de gemeente Beesel opgaande begroeiing (hardhout ooibos) te realiseren.

10.4. Projecten

Voor de gemeente Beesel zijn in het masterplan Maasplassen geen sleutelprojecten benoemd.

Ontwikkeling Leewen / De Weerd
Het gebied Leewen / De Weerd, aangewezen als Belvédèregebied, herbergt vele waarden die het karakter van het gebied weerspiegelen. Dit zijn landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten zoals holle wegen, een oude Maasarm, bossen, fort St. Brigitte en de St. Lambertuskapel. Deze kwaliteiten dragen bij aan de hoge recreatieve kwaliteit van het gebied.
De gemeente Beesel heeft de ambitie om het gebied op samenhangende wijze voor de toekomst aantrekkelijker te maken voor de eigen inwoners, maar ook voor recreanten en toeristen. Binnen het gebied wordt ingezet op 5 bijzondere locaties "knooppunten", te weten: de Schei, de Schans, het Veer, de Weerd en het routenetwerk.

Nautische voorzieningen Maasplassen
In het Nautisch programma van eisen wordt een (stads)gastenhaven nabij de kern Beesel voorgesteld. De kern moet op een comfortabele wijze ontsloten worden met een passantenhaven, zodat een kort bezoek aan de kern mogelijk is, maar ook aan bijvoorbeeld Drakenrijk en molen De Grauwe Beer. Daarnaast wordt een pontverbinding tussen Neer en Rijkel naar Asselt gerealiseerd. De pontverbinding is essentieel in het fiets- en wandelnetwerk. Een pontje zorgt voor een verbinding met de overkant en zorgt daarmee voor rondgaande (en dus veelal aantrekkelijke) routes. Het uitbouwen van het netwerk met pontjes verrijkt het Maasplassengebied.

Uitsnede verbeelding intergemeentelijke structuurvisie

Bijlagen

Bronnenlijst

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, 13 maart 2012.
- Rivierkundig beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren, versie 2.01, Rijkswasterstaat Waterdienst, 1 juli 2009.
- Handreiking Beleidsregels Grote Rivieren, 23 februari 2006.
- Masterplan Maasplassen, Heusschen*Copier, Gulpen, 5 oktober 2011.
- Maas en Meer, vlekkenplan, ontwikkelperspectief voor het Maasplassengebied, Kernteam Urgenda limburg in samenwerking met Heusschen*Copier, 19 april 2010.
- Groenvisie Maasplassen, Jan Rademakers (Ecologie en Ontwikkeling, Ooijen) en Bart Peters (Bureau Drift), 10 augustus 2009.
- Nautisch Programma van Eisen, projectbureau Vrolijk, Breda, februari 2013.
- Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2006 inclusief actualisaties, provincie Limburg.
- Regiovisie "Het oog van Midden-Limburg" 2008-2028, Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg.
- Structuurvisie Echt-Susteren 2025, gemeente i.s.m. El Plano, RO-advies en Projectmanagement, Dienst Landelijk gebied en dhr. B. Locht, 12 december 2012.
- Structuurvisie Maasgouw 2030, ARCADIS Nederland BV, 5 juli 2012.
- Gemeentelijk kwaliteitsmenu, thematische structuurvisie kwaliteitsverbetering bij ontwikkelingen in het buitengebied, ARCADIS Nederland BV, 5 juli 2012.
- Structuurvisie kwaliteitsbijdrage gemeente Roermond, 16 februari 2012.
- Structuurvisie Roermond, Kuiper Compagnons, maart 2001.
- Toekomstvisie Swalmen 2014, Fase III, 14 juni 2004.
- Structuurvisie Leudal, Bro, 2 februari 2010.
- Structuurvisie Beesel, Grontmij Nederland BV, 20 juli 2011.
- Structuurvisie Leewen / De Weerd, DHV, augustus 2009.

Bijlage 1: Nautisch Programma van Eisen

Projectbureau Vrolijks, Breda
Parkstraat 1B
4818 SJ Breda
076-5339850
info@vrolijks.nl I www.vrolijks.nl

Nautisch Programma van Eisen Maasplassen Limburg

Februari 2013

Inhoud

Inhoud en leeswijzer

Schema werkwijze

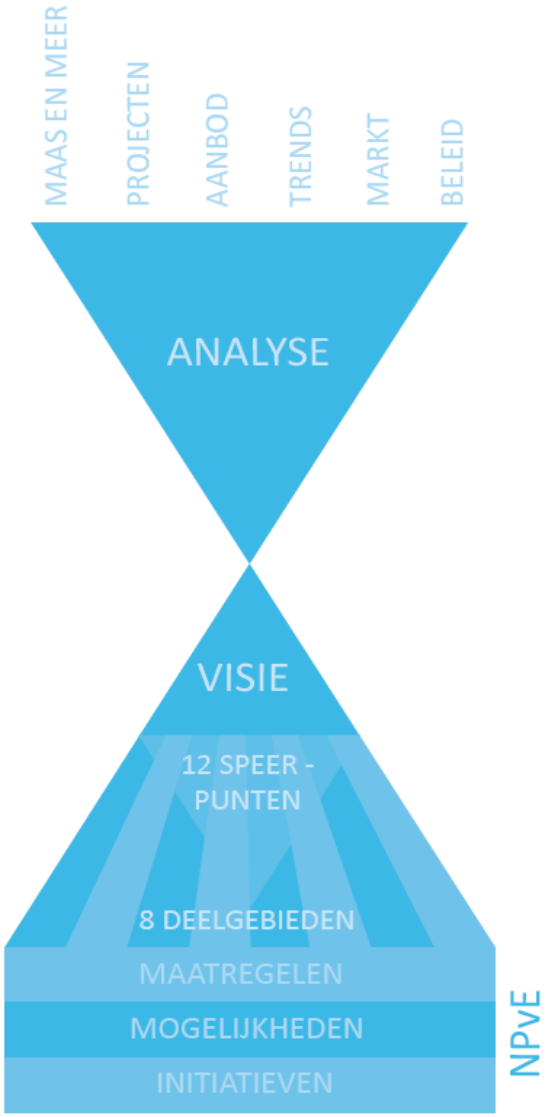

Inhoud

Inleiding……..pag. 3

Proces…….....pag. 4

Analyse doelgroepen…….pag. 5

- watersporters

- waterrecreanten

Conclusie……..……pag. 18

12 Speerpunten ……....pag. 19

Visie per speerpunt ……...pag. 20

Visie per deelgebied…….pag. 35

Uitvoering……...pag. 53

Inleiding

Nautisch Programma van Eisen
Het Nautisch Programma van Eisen vormt een nadere uitwerking van het Masterplan Maas en Meer op het vlak van waterrecreatie. In het NPvE wordt op basis van analyse van markt en aanbod een visie gemaakt op de toekomst van de watersport in het gebied. Op basis daarvan worden in het NPvE keuzes gemaakt voor een concreet uitvoeringsprogramma met breed draagvlak. Maatregelen en mogelijkheden moeten gecombineerd worden en initiatieven voor de toekomst gepositioneerd (uitleg pagina 33). Dit moet de basis leggen voor een nieuwe ontwikkelingsdynamiek op verschillende schaalniveaus.

Inleiding Nautisch Programma van Eisen Maasplassen Limburg

De Limburgse Maasplassen vormen een uniek en aantrekkelijk aaneengesloten gebied voor watersport en waterrecreatie. De Maas rijgt over een afstand van 43 km 39 plassen aan elkaar tot een aaneengesloten watersportgebied. Juist daarom hebben in het verleden meer dan 7000 ligplaatshouders besloten dit gebied als thuishaven te kiezen, en ook daarom kiezen regionale inwoners en bezoekers voor de Maasplassen om aan het water te recreëren.

In het Maasplassengebied komen vele belangen samen. De afvoercapaciteit van de rivier heeft na de overstromingen van 1993 en 1995 de hoogste prioriteit, de natuurwaarden in het gebied zijn door de 'jonge leeftijd' van de ontgrindingsplassen volop in ontwikkeling en de economische belangen en gevraagde woonkwaliteit vragen om eigen ruimte op en aan het water. Juist deze complexe belangen vragen om een goede afweging van functies en mogelijkheden.

De gezamenlijke stakeholders in het gebied denken al langere tijd na over de toekomst. Hoewel er een redelijk eenduidig beeld bestaat over de ambitie om de kansen van Maasplassen Limburg beter te benutten, worden door stakeholders verschillende accenten gelegd. Er zijn meerdere initiatieven en projecten in het gebied die al langere tijd bekend en gewenst zijn maar nog niet gerealiseerd. In de praktijk blijkt dat wet- en regelgeving beperkend werkt, tijdrovend is en op individueel projectniveau soms moeilijk te overwinnen. Daardoor stagneert de realisatie van kleine en grote projecten.

De visie voor de Maasplassen met daarin ambities van gemeenten en provincie, keuzes van natuurbeschermingsorganisaties en afvoerbevorderende maatregelen voor de rivier zijn in 2011 samengebracht in het Masterplan Maas en Meer. Dit masterplan vormt de inhoudelijke uitgangspositie.

In het Masterplan zijn ook richtingen geschetst voor de verdere ontwikkeling van watersport en waterrecreatie. Deze zijn echter minder ver uitgewerkt dan andere gebiedsdoelstellingen. Het masterplan stelt dan ook dat er een Nautisch Programma van Eisen opgesteld moet worden. In een eenduidig programma moet geconcretiseerd worden hoe Maasplassen haar ambitie kan waarmaken om uit te groeien tot topwaterrecreatiegebied.

Het Nautisch Programma van Eisen kent verschillende invalshoeken:

- Het beleid zoals vastgelegd in het Masterplan wordt uitgewerkt naar de opgaven voor de watersportontwikkeling.
- Op basis van markt en trends worden bestaande en potentiële gasten in beeld gebracht.
- Middels een analyse van het gebied, de activiteiten van ondernemers en verenigingen en het raadplegen van stakeholders worden de kansen en beperkingen duidelijk.
- Door middel van onderzoek onder jachthavens naar toeristisch-recreatief gebruik van de Maasplassen wordt een nulmeting gedaan voor beter inzicht.
- Door inzicht te krijgen in projecten uit eerdere inventarisaties ontstaat een beeld van de wensen en initiatieven van de sector.

Het Nautische Programma van Eisen vormt input voor de intergemeentelijke structuurvisie. Aan deze structuurvisie is ook een planMER gekoppeld. Bovendien is met Rijkswaterstaat besproken om naast individuele projecten ook gebundelde pakketten aan maatregelen en mogelijkheden binnen het NPvE gelijktijdig te toetsen en waar nodig te salderen met rivierverruimende maatregelen uit het Masterplan. Voor sommige projecten zou dit tot versnelling kunnen leiden, andere projecten zullen beter realiseerbaar zijn in hun eigen dynamiek en kunnen zelf voor eventuele saldering zorgen.

Proces

Proces met stakeholders en overleg met partners

Het Nautisch Programma van Eisen is tot stand gekomen met input van een grote groep experts uit de regio Maasplassen. In de zomer van 2012 bezochten deze ondernemers, belanghebbende organisaties en overheden gezamenlijk Friesland en Deventer om inspiratie op te doen en te leren van de ervaringen in het Friese Meren Project en een rivierverruimingsproject in Deventer.

Op 9 november 2012 werd een brede bijeenkomst georganiseerd als start voor het opstellen van het Nautisch Programma van Eisen (NPvE). De deelnemers werden geïnformeerd over uitgevoerde onderzoeken en werden betrokken in de centrale opgaven voor de Maasplassen 'aan de waterkant'. Aan de hand van zes bepalende toekomstvragen voor het Maasplassengebied werd kennis gemaakt met de werking van 'haventypologieën' als instrument in beleidsvorming.

Een expertgroep werd samengesteld, met hierin ruim 20 ondernemers, vertegenwoordigers van organisaties en overheden, met als doel alle soorten expertise te verenigen in het op te leveren programma van eisen. Zij gaven input aan het uitvoerend bureau over gebiedskwaliteiten, keuzes voor lopende en nieuwe projecten, belangrijke beleidsrichtingen en uitvoeringsinitiatieven. Zij gaven ook hun reactie op concept stukken.

Tussentijds werd gesproken met Rijkswaterstaat, natuurbeschermingsorganisaties en met de overheden in het gebied over de ontwikkelingsrichting en de terugkoppeling van de uitkomsten van de expertbijeenkomsten. Rijkswaterstaat heeft aangegeven de inhoudelijke feedback pas in een eventuele vergunningsfase te kunnen geven, niet op programmaniveau. Diverse belangenorganisaties brachten hun visie en projecten actief in als bouwsteen. Aan belanghebbenden in het gebied wordt het definitieve NPvE eind februari 2013 gepresenteerd.

Het Nautisch Programma van Eisen is een uitvloeisel van deze inbreng en werkwijze. Er zijn keuzes gemaakt voor maatregelen, mogelijkheden en (markt) initiatieven die onderdeel uitmaken van het programma (uitleg begrippen pagina 33).

Om de regionale ambitie, uit te groeien tot topwaterrecreatiegebied, te verwezenlijken zijn vele partijen aan zet. Het NPvE beoogt die projecten in beeld te brengen die gerealiseerd moeten worden om de positie van de regio op waterrecreatiegebied te versterken en verdere ontwikkeling als topwaterrecreatiegebied te faciliteren. Zij vormen een gewogen en samenhangend pakket waarbij op verschillende schaalniveaus en termijnen verbeteringen mogelijk moeten worden.

Het NPvE is geen limitatieve lijst en mag derhalve niet als toetsingskader worden beschouwd. Het programma beoogt richting aan de gewenste ontwikkeling te geven waarbij projecten in onderlinge samenhang worden bezien. Ondernemersinitiatief en doorontwikkeling van projecten en plannen vraagt om voortdurende flexibiliteit, waarbij ondernemers kunnen inspelen op (toekomstige) trends, en marktkansen kunnen benutten die we nu nog niet kennen.

Ondernemers binnen de expertgroep onderschrijven de noodzaak van de gezamenlijke focus in de visie en werkten vanuit dit oogpunt mee aan het NPvE. De uitvoerbaarheid wordt hierdoor vergroot en het draagvlak bij overheidsorganisaties wordt groter, waardoor realisatie beter haalbaar wordt.

Door deze focus wordt ook een goede basis gelegd naar doorvertaling in de intergemeentelijke structuurvisie, waarin nadere ruimtelijke keuzes noodzakelijk zijn. Een breed gedragen NPvE maakt de input in deze structuurvisie krachtig en realistisch. Een goede organisatievorm moet bijdragen aan het versnellen van projecten die gereed zijn voor uitvoering.

Doel-groepen

Maasplassen: Doelgroepen, behoeften en huidig aanbod

Het Maasplassengebied is een uitgestrekt watersportgebied. Via 43 kilometer bevaarbare Maas wordt een plassengebied van in totaal 3000 ha aan elkaar gekoppeld. Het gebied is over het water bereikbaar via de Maas in noordelijke en zuidelijke richting en via de kanalen in westelijke richting naar Vlaanderen en Brabant. De afstand tot andere omvangrijke watersportgebieden is groot, de Biesbosch, Delta of Randmeren zijn voor de meeste schepen twee dagen varen. Deze geïsoleerde ligging maakt de interactie met andere gebieden beperkt. Maasplassen is voor de grote Duitse markt in Nordrhein Westfalen, met 16 miljoen inwoners op korte afstand, wel het meest nabije watersportgebied van enige omvang. De Duitse doelgroep is daarmee ook zeer belangrijk.

Het vaargebied kenmerkt zich door de plassenstructuur, die veelal gekoppeld is aan de Maas. De Maasplassen zijn in enkele gevallen onderling doorgekoppeld, maar vaak blijft er één toegang vanaf de Maas. Dit wordt ervaren als een beperking; het varen van rondjes in het gebied is nagenoeg niet mogelijk. De heen- en terugweg zijn vaak dezelfde. In een dergelijk gebied zijn bestemmingen om heen te varen als bewust doel des te belangrijker. De plassen kennen een aantrekkelijke landschapsstructuur. De oever is altijd dichtbij en er is de nodige variatie in landschap. Dat maakt varen in het gebied redelijk afwisselend. De segmentatie van plassen biedt voor de toekomst een aantrekkelijke onderlegger om de variatie nog sterker te maken en daarmee de beleving van de waterkant interessanter.

Het gebied kent een zeer lange oeverlijn, door de structuur van het gebied. Juist deze kwaliteit biedt onderscheidende kansen voor het gebied. Het beleven van het water vanaf het land en andersom is een sterke kwaliteit die andere regio's in mindere mate kunnen bieden.

In dit hoofdstuk een kenschets van de te onderscheiden watergerelateerde doelgroepen met hun behoeften en ontwikkelingen gecombineerd met het bestaande aanbod in het Maasplassengebied.

Watersporters en watertoeristen
Bij de beschrijving van watersportdoelgroepen wordt onderscheid gemaakt tussen twee hoofddoelgroepen; waterrecreanten en watersporters. Watersporters zijn mensen die actief sporten waarbij met een boot of (surf)plank gevaren wordt . Ook duikers, sportvissers en snelvaren valt in dit plan onder de noemer watersporters. Onder waterrecreanten verstaan we mensen die als dagtoerist of verblijfsgast naar het gebied komen en daarbij ook gebruik maken van de mogelijkheden die het water biedt. Meestal recreëren zij aan de waterkant, zwemmen, spelevaren of maken een rondvaart. Zij fietsen en wandelen veel en pakken een terras met uitzicht over het water.

De Maasplassen, een overzicht

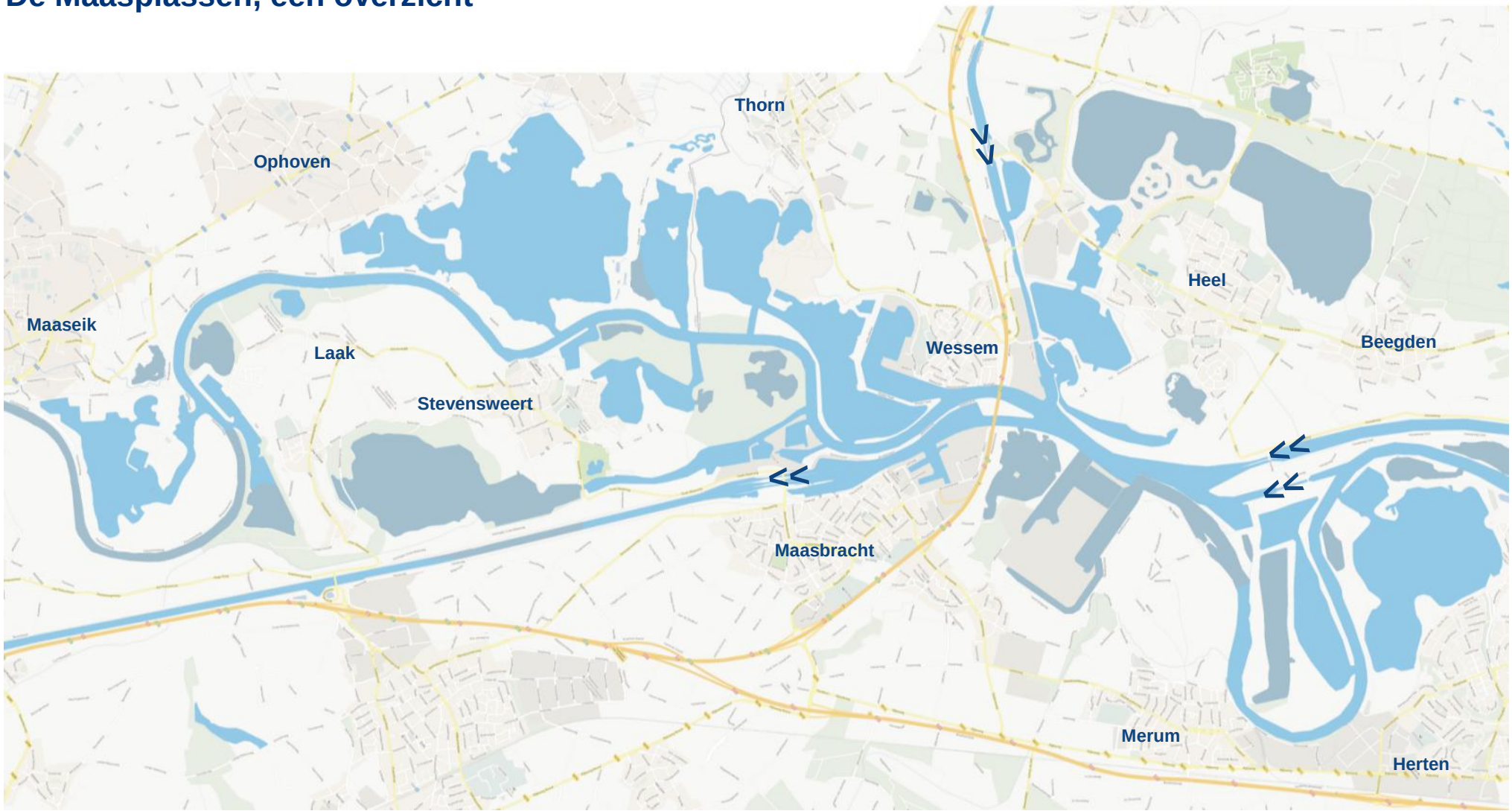

Vaarwater

Beperkt of niet bevaarbaar

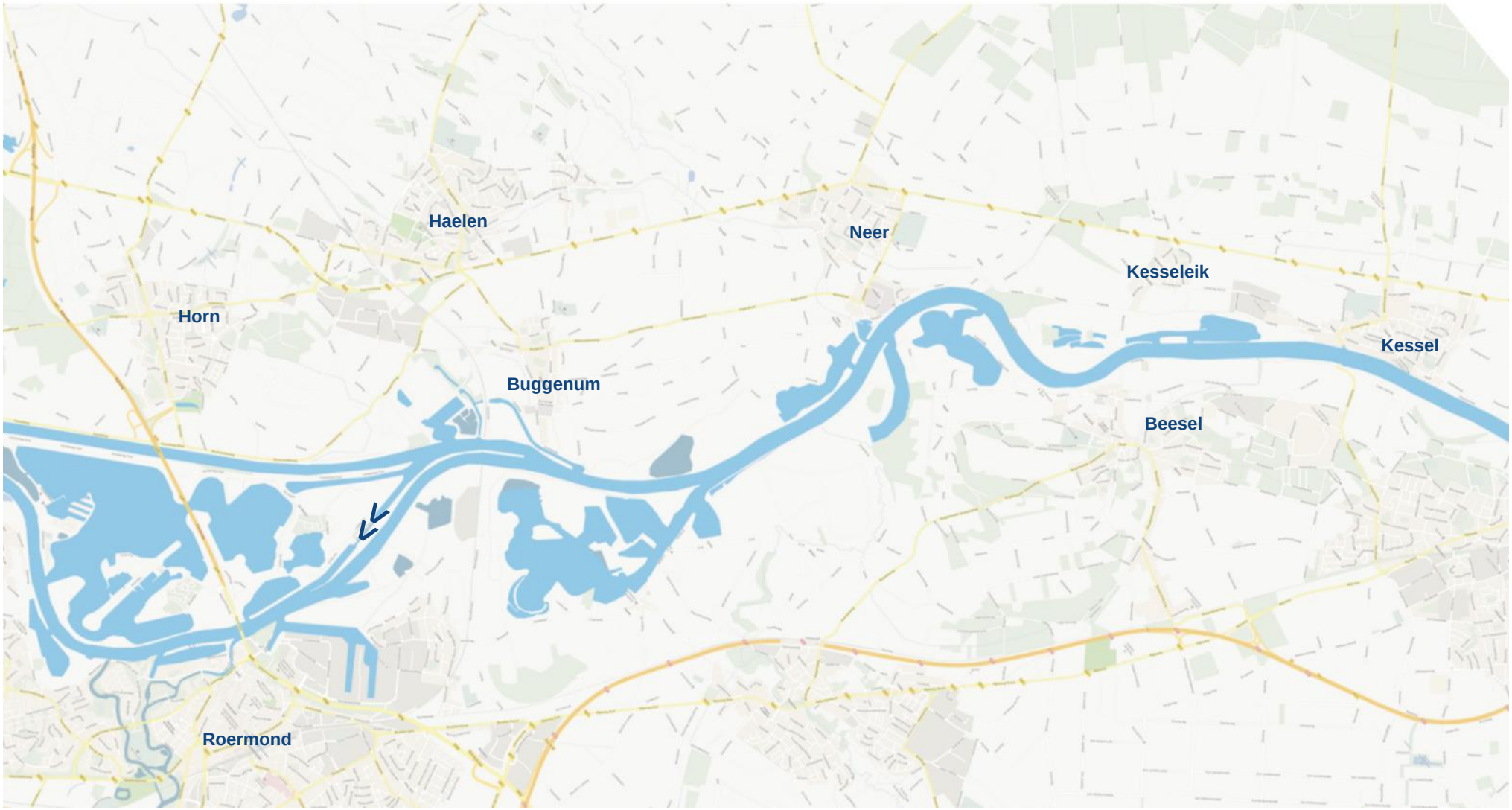
Haelen
Neer
Kesseleik
Horn
Kessel
Buggenum
Beesel
Roermond

Water-sporters

Grote watersporters
Onder' grote watersport' verstaan we bezitters van kajuit zeil- en motorjachten met een vaste ligplaats in het water. Daarnaast onderscheiden we passanten en toervaarders. Passanten kunnen ligplaatshouders zijn die een weekend onderweg zijn en een nacht elders in het gebied verblijven of een toervaarder uit een ander gebied.

Duitse Markt
Voor de grote watersport leunt de regio voor een belangrijk deel op de Duitse Markt. Deze ontwikkelt zich ten opzichte van de Nederlandse markt positiever tijdens de crisisperiode. De structurele ontwikkelingen voor de watersportmarkt en het bootbezit komen echter sterk overeen. In de bijlagen is een samenvatting van enkele onderzoeken opgenomen die hierin meer inzicht geven.

1. Bootbezitters / ligplaatshouders

Algemeen
Na een jarenlange groei van meer boten, grotere boten en uitbreidingen van jachthavens, ziet Nederland voor het eerst een kentering in de grote watersportsector. De sector ziet voor het eerst dat er minder boten bij komen. Dit is een direct gevolg van de huidige economische crisis, maar hoogstwaarschijnlijk moet ook rekening gehouden worden met een trendbreuk, o.a. als gevolg van de vergrijzing.

Trends in grote watersport
De traditionele doelgroep van watersporters wordt kleiner. Steeds minder jonge mensen schaffen een jacht aan. Op de lange termijn zal dat de groep bootbezitters meer en meer 'vergrijzen'. Op dit moment is de leeftijd van een gemiddelde bootbezitter boven de 55 jaar. Mensen gebruiken de boot minder vaak en varen minder lange afstanden. Door de crisis zijn de bootverkopen enorm gedaald en deze ontwikkelingen samen maken dat de markt onder druk staat. Jachthavens zien landelijk de bezetttingsgraad dalen. 95% bezetting is veelal nodig voor een rendabel bedrijf.

Al langere tijd is de verwachting dat de verhuurvloot zal groeien ten koste van het bootbezit, doordat steeds meer mensen maar weinig vaardagen per jaar maken. Deze trend zien we langzaam groeien door de toename van de verhuurvloot.

Nieuwe concepten spelen ook in op de behoefte aan varen zonder de zorgen van het bezit van een boot. Er zijn inmiddels enkele bedrijven actief met een soort 'gedeeld bezit', te vergelijken met Greenwheels voor auto's. Per zeven of acht eigenaren wordt een schip aangekocht. Een vast maandbedrag geeft recht op een bepaald aantal dagdelen varen. Ook bootverhuurders ontdekken deze markt met abonnementen en nieuwe concepten.

Aanbod ligplaatshouders in Maasplassen
Het gebied kent in totaal 41 bedrijven en locaties waar ligplaatsen worden verhuurd.
Samen zijn zij goed voor 7833 ligplaatsen. De ligplaatsen kennen twee grotere concentratiegebieden, de regio Roermond en het deelgebied Maaseik-Kessenich-Thorn. In de andere gebieden liggen ook enkele jachthavens.

Bezetting en boten
De bezetting van de ligplaatsen ligt met ca. 85% onder het landelijk gemiddelde. Commerciële jachthavens hebben in het gebied een lagere bezetting dan verenigingsjachthavens. Ook regionaal zijn er verschillen, de bezetting is hoog in het deelgebied Roermond. Hier is de leegstand beperkt. Een derde deel van de boten in het gebied betreft zeilboten, tweederde zijn motorboten. De zeilboten liggen met name in het deelgebied rond Thorn en Roermond. Hier zijn ook de grootste plassen met de beste zeilmogelijkheden. Duitsland is de belangrijkste markt voor ligplaatshouders, meer dan de helft komt daar vandaan. De Belgische markt is vooralsnog klein, en driekwart van de Belgische ligplaatshouders kiest voor een haven in eigen land. De gemiddelde bootlengte is 8,5 meter. Dat is lager dan bijvoorbeeld in Friesland of op het IJsselmeer (gemiddeld ca 10 meter)

Zestien jachthavens in het gebied kennen wachtlijsten, veelal zijn dit de verenigingshavens. Het aantal wachtenden voor de commerciële jachthavens is beperkt. Toch is er sprake van uitbreidingsplannen, met name in de regio Roermond. De uitbreidingsplannen zijn er alleen bij commerciële exploitanten.

Een derde van de schepen gaat in het winterseizoen bij de haven de kant op, soms ook binnen in een loods. Een derde van de schepen blijft in het water. De overige schepen gaan wellicht mee naar huis. De service aan schepen is deels gekoppeld aan jachthavens, maar grotendeels geclusterd op enkele locaties rond Maasbracht, Roermond, Neer en Wessem. Trend is een verdere professionalisering van de service met korte doorlooptijden uit het water. Daarbij worden bedrijven steeds professioneler en clusteren zij zich tot complete servicecentra met verkoop, reparatie, onderhoud en refit.

Water-sporters

2. Toervaarders en passanten in het gebied

Algemeen
Een vaargebied is aantrekkelijk als er een grote variëteit is aan bestemmingen, zoals historische stadjes en dorpen, winkelen, horeca, vrije aanlegplaatsen in de natuur en toeristische mogelijkheden. Omdat mensen steeds minder lange afstanden varen is het van belang dat deze bestemmingen niet op te grote afstand van elkaar liggen.

Onderzoek en trends
De jachthavens van de Maasplassen ontvangen gezamenlijk 8.500 passanten. Hierbij wordt gerekend in 'bootnachten', het aantal boten, vermenigvuldigd met de gemiddelde verblijfsduur. Een gemiddelde bootbezetting is ca 2,4 personen. De gemiddelde verblijfsduur is 1,5 nacht. De verwachting is dat er in het gebied weinig overnachtingen worden gemaakt bij de openbare aanlegplaatsen, omdat de aanlegplaatsen zich daar minder goed voor lenen en de passantenhavens langs de rivier weinig worden gebruikt. Gebiedsbeheerders geven aan dat de schepen veelal 's-avonds terug gaan naar de eigen haven.

In 2012 is er sprake van een daling van het aantal passantennachten van 10 % ten opzichte van 2011. Het totaal aantal passantenovernachtingen buiten de eigen haven is zeer gering, zeker in relatie tot het aantal ligplaatsen. Opvallend is dat de verenigingen de meeste passantenovernachtingen registreren. Meer dan de helft van de overnachtingen vindt plaats rondom Roermond en een kwart in het deelgebied Buggenum tot Kessel. De overige deelgebieden hebben samen ruim een kwart van de overnachtingen. In andere vaargebieden, bijvoorbeeld rond het IJsselmeer is sprake van een factor 10; het aantal bootnachten is tien keer zo groot als het aantal ligplaatsen. In de Deltawateren varieert deze factor tussen de 5 en de 10. De Maasplassen is daarmee vooral een gebied voor vaardagtochten, niet voor meerdaags verblijf.

Jachthavens in het algemeen krijgen steeds meer het karakter van een soort drijvende camping, waar mensen op hun eigen plek in hun eigen schip meerdaags verblijven. De variatie die havens bieden om deze trend te accommoderen is vooralsnog zeer beperkt. Stedelijke havens en havens met een compleet voorzieningenaanbod of hoge verblijfskwaliteit worden als ligplaats en bestemming steeds aantrekkelijker, door de verblijfskwaliteit en vermaakmogelijkheden die zij bieden.

Aanbod voor toervaarders en passanten in Maasplassen
De bestemmingen in de Maasplassen zijn redelijk eenzijdig. Passanten kunnen terecht bij de jachthavens aan de Maasplassen en bij een aantal passantensteigers. Er zijn geen gegevens beschikbaar van het aantal overnachtingen bij de passantensteigers en de ankerplaatsen. De indruk is dat deze niet vaak gebruikt worden.

Voor toeristen die een boot willen huren in het gebied is er op diverse locaties jachtverhuur mogelijk verdeeld over de deelgebieden.

Water-sporters

Watersportgebied voor de toekomst
Het gebruik van watersportgebieden verandert. Vaartijden en vaarafstanden dalen, het aantal vaardagen daalt en havens worden steeds meer verblijfsplekken voor één of meerdere nachten. De kwaliteit van de haven en het achterland wordt daarmee belangrijker dan de kwaliteit van het vaarwater zelf. Het vaarwater moet zich lenen voor korte tochtjes. Watersporters worden steeds minder ervaren, en steeds meer mensen maken kennis met watersport en varen af en toe eens. Een gebied dat eenvoudig en toegankelijk is met een aantrekkelijk achterland en havens als prettige verblijfslocaties is daarmee een gebied met toekomstperspectief voor 'de nieuwe watersport'. Maasplassen Limburg is zo een gebied.

2. Toervaarders en passanten in het gebied

Sluispassages
Het beeld van de dagtochten op korte afstand van de eigen haven wordt onderstreept door het aantal sluispassages. Alleen de sluis bij Linne wordt jaarlijks gepasseerd door meer dan 15.000 schepen. De sluizen in zuidelijke, noordelijke en westelijke richting vormen de aansluiting naar andere vaargebieden. In totaal zijn deze sluizen goed voor nog geen 20.000 schuttingen in beide richtingen samen. Een deel van deze passages betreft ook nog transitverkeer, dat via de Maas of de kanalen in zuidelijke of noordelijke richting doorvaart en de Maasplassen niet als bestemming heeft. Ter vergelijking: in de Grevelingen liggen ca. 5000 schepen en de Grevelingensluis (enige ingang en uitgang van het gebied) schut jaarlijks ca. 40.000 schepen. Ook hier geldt een factor 8.

Om de Maasplassen te bereiken of te verlaten is het passeren van een sluis noodzakelijk. Relatief gebeurt dit dus in geringe mate. De Maasplassen zijn maar in beperkte mate een bestemming voor schepen van elders en er zijn maar weinig gebiedseigen schepen die het gebied verlaten voor vakantie.

Sluis	*Beroepsvaart*	*Recreatievaart*
Belfeld	23.330	8.069
Roermond	2.973	10.459
Linne	2.719	16.888
Heel	21.379	3.895
Panheel	Ca. 7.000	Ca. 3.000
Maasbracht	24.814	5.171

Sluispassages, cijfers 2011

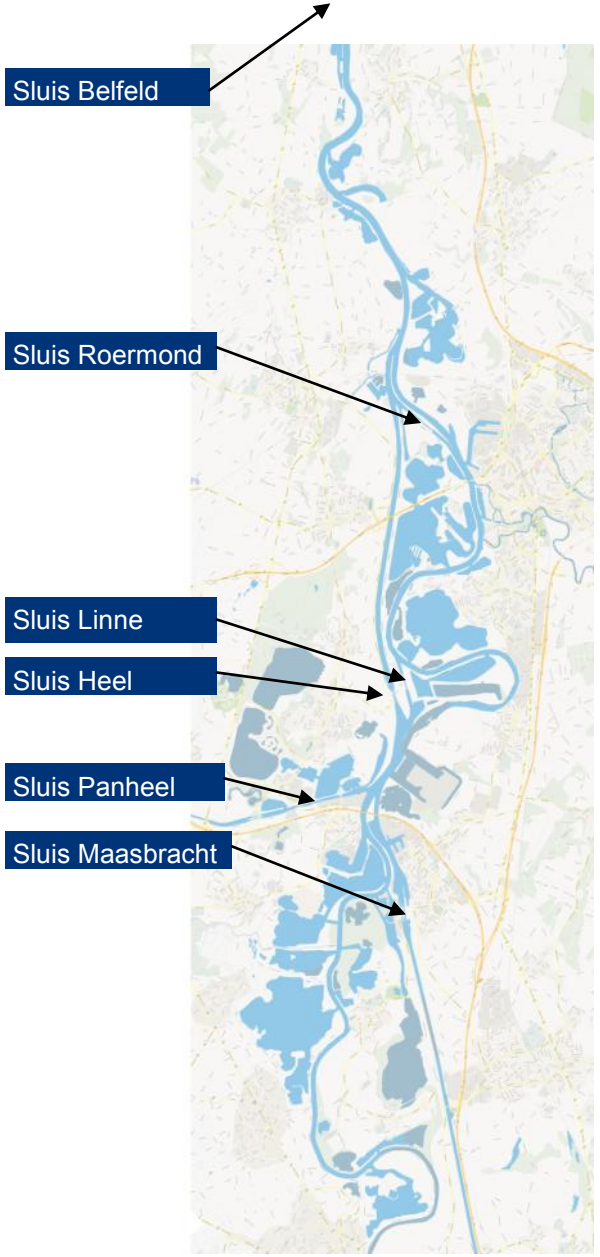

Water-sporters

3. Zeilers open zeilboten, motorsloepen

Algemeen
Hoewel een grote groep Nederlanders regelmatig op het water vertoeft met open zeilboten, sloepen etc., is er relatief weinig bekend over de marktontwikkelingen. Open zeilboten worden door de sector vaak gezien als broedplaats voor nieuwe watersporters. Om die reden zetten branchevereniging en watersportverbond sterk in op stimuleren van de zeilsport en wordt er veel geïnvesteerd in wedstrijden en ontwikkeling van nieuwe snellere boten. Sloepen mag je vaak zonder vaarbewijs en kennis vooraf varen.

Trends
De belangstelling voor zeilles groeit sinds enkele jaren. Veel zeilscholen werken volgens het systeem van de Commissie Watersportopleidingen (CWO). Het aantal CWO diploma's steeg de laatste jaren met enkele procenten (HISWA). Het aantal verkochte sloepen heeft een enorme vlucht genomen begin deze eeuw. Door de crisis is deze groei - al dan niet tijdelijk - sterk afgenomen.

Aanbod voor zeilers open zeilboten en motorsloepen in Maasplassen
Het Maasplassengebied is vooral geschikt om te zeilen met kleinere boten. De structuur met relatief kleine plassen die aaneengeknoopt worden tot een totaal watersportgebied is minder aantrekkelijk voor grotere schepen die langere rakken willen varen. Bovendien zorgen de bruggen voor een deling van het gebied in meerdere deelgebieden, zeker voor kajuitzeilboten, die een grotere doorvaarthoogte kennen.

Bij Sailcenter Kinrooi (Be) en Zeilschool Frissen kun je leren zeilen of een vaarbewijs halen voor motorboten. Ook kun je hier boten huren in diverse maten. Elektrische sloepen zijn o.a. te huur bij botel Ophoven en via www.stilsloep.be. Er zijn initiatieven om de locale jeugd via schoolkampen te leren varen en zeilen. Voor de Spaanjerd bestaat de ambitie om een olympische zeildriehoek te realiseren en daarmee een trainingslocatie en wedstrijdlocatie te bieden. Ook op andere plassen worden door actieve zeilverenigingen regelmatig wedstrijden georganiseerd.

Zeilgebieden waar aaneengesloten met staande mast gevaren kan worden

snelvaarzones

Water-sporters

4. Sportvissers

Algemeen
In Nederland wordt naar schatting door ruim 1,7 miljoen mensen gevist (waaronder ca. 150.000 buitenlanders). Het valt op dat een groot aantal vissers vaak gaat vissen, meer dan 42 keer per jaar. Vissen is een van de belangrijkste vormen van openluchtrecreatie in Nederland. Er zijn boot- en kantvissers. Van de bootvissers heeft een vierde een ligplaats in een haven, de overigen maken gebruik van een helling. De boot ligt dan elders.

Trends
Bijzonder is het grote aantal vissende kinderen in Nederland. Dit aantal stijgt.
Ook in de Maasplassen zie je een jaarlijkse stijging van de verkoop van de jeugdVISpas en in 2011 is de verkoop van Maasplasvergunningen voor jeugd ook weer gestegen. Vanaf 2013 kunnen alle mensen met een VISpas in Nederland zonder verdere vergunningen vissen in deze regio. Dit zal zorgen voor een verdere groei en biedt ook kansen voor betere combinaties met de verblijfsrecreatie (geen administratieve drempels meer).

Aanbod voor sportvissers in Maasplassen
Van het Maasplassengebied zijn de Oolderplas, Zuidplas en Plas Koeweide de meest favoriete viswateren. Daarbij spelen rustige omgeving en goede bereikbaarheid vanaf de oever een grote rol. Uit onderzoek van Sportvisserij Limburg blijkt dat de slechte bereikbaarheid van de waterkant van de Maasplassen als grootste knelpunt wordt ervaren door de sportvisser. Je moet weten hoe en waar je de oever kunt bereiken. De visstand zelf is prima op orde.

Water-sporters

5. Windsurfers

Algemeen
Hoewel er meer dan 300.000 surfplanken in Nederland liggen, zijn er slechts 15.000 mensen actief met de sport bezig, verspreid door het land.

Trends
Het aantal surfers is de laatste jaren sterk afgenomen. Er vindt een verschuiving plaats van surfen op kleine plassen, naar surfen op groter water. Het aantal sportieve surfers groeit ten opzichte van de 'mooi-weer surfers'. Uit gegevens van het jaarlijkse onderzoek 'Wassersportmarkt ' blijkt dat ook in Duitsland het windsurfen al meerdere jaren licht daalt.

Aanbod voor surfers in Maasplassen
De Maasplassen zijn aantrekkelijk om te leren surfen, voor bewoners en het grote aantal verblijfsgasten in het gebied. Windsurfgelegenheden zijn te vinden bij Maaspark Boschmolenplas, bij Barten, Hatenboer, Hermans, Niessen , Marina Oolderhuuske in Roermond en verder bij Comfortparc Wessem. Bij dagstrand Oolderplas en bij De Weerd is een windsurfschool gevestigd. Ook is 'suppen' (Stand-Up Paddling) mogelijk bij de surfscholen en bij funbeach.

6. Waterskien en wakeboarden

Algemeen
Voor Belgen is waterskiën een veelbeoefende sport en aan de zuidkant van het Maasplassengebied is het grootste aanbod te vinden. Extreme watersporten hebben aantrekkingskracht op jongeren en niet geoefende watersporters.

Trends
De Nederlandse Waterskibond geeft aan dat er een sterke verschuiving is van waterskien naar wakeboarden, maar ook van waterskiën/boarden achter een boot naar kabelski. De kosten voor het skiën of boarden achter een boot zijn erg hoog ten opzichte van de kabelbanen. Verwachting is dat het aantal kabelskibanen verder zal groeien, ten koste van het gebruik van snelvaarzones voor waterski of wakeboarden.

Aanbod waterski, wakeboarden en extreme sporten in Maasplassen
Bij Xtremezone in Ohé en Laak kunnen gasten wakeboarden, wakeskaten, wakesurfen, waterskiën en banaan varen. Bij Event & Leisurepark Fun beach te Panheel kan men terecht voor extreme watersporten zoals Zapata Flyboarden en Airstream. Een waterskischool is ook te vinden in Kinrooi. Men vaart op de snelvaarzones in het gebied.

Snelvaargebieden in paars

Water-sporters

7. Duikers

Algemeen
Er zijn 240.000 duikers woonachtig in Nederland, waarvan er 60.000 duiken in Nederland. Het gros van de duikers haalt zijn brevetten om in het buitenland te kunnen duiken. Toch maakt men in Nederland zo'n 16 duiken per jaar, waarbij Zeeland een unieke positie heeft. In principe hebben duikers boven water niet veel faciliteiten nodig. Verharde paden, een trap over de dijk, een vlonder of trap aan de waterkant en een parkeerplaats. Onder water zijn harde voorwerpen en organismen zaken die een locatie aantrekkelijk maken.

Trends
Er is een terugloop van het aantal duikers in Nederland. Dit komt deels door de vergrijzing van de sportduikers, er is onvoldoende jonge aanwas. Bovendien speelt de onrust in traditionele duikbestemmingen, zoals Egypte, een rol. Daardoor stagneert de instroom van geïnteresseerden.

Ook voor de Duitse markt is sprake van een daling. De bestedingen aan de duiksport dalen volgens het jaarlijkse onderzoek Wassersportmarkt al meerdere jaren langzaam.

Aanbod voor duikers in Maasplassen
Met een duikbrevet kan men vrijduiken in de Maasplassen. De meest gebruikte duikplaatsen zijn te vinden bij Maasbracht, Panheel en Grote Hegge bij Thorn. In de Grote Hegge zijn diverse gezonken voorwerpen te vinden zoals een grindschuit en er is een rijk visbestand. Bij de Boschmolenplas is een duikschool gevestigd en op de bodem liggen diverse duikbezienswaardigheden. De Molengriend is niet zo rijk aan vis, er zijn wel zoetwaterkreeftjes, zoetwatermosselen en paling. Verder is bij Oolderhuuske en in Maaseik een duikschool gevestigd. De markt voor de duikscholen is vooral gericht op losse dagtochten, de combinatie met verblijfsrecreatie wordt nog maar weinig gezocht.

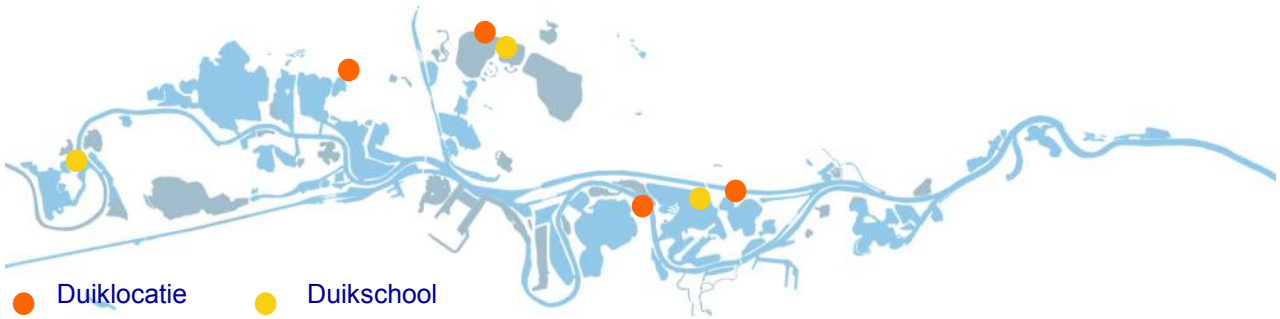

Water-recreanten

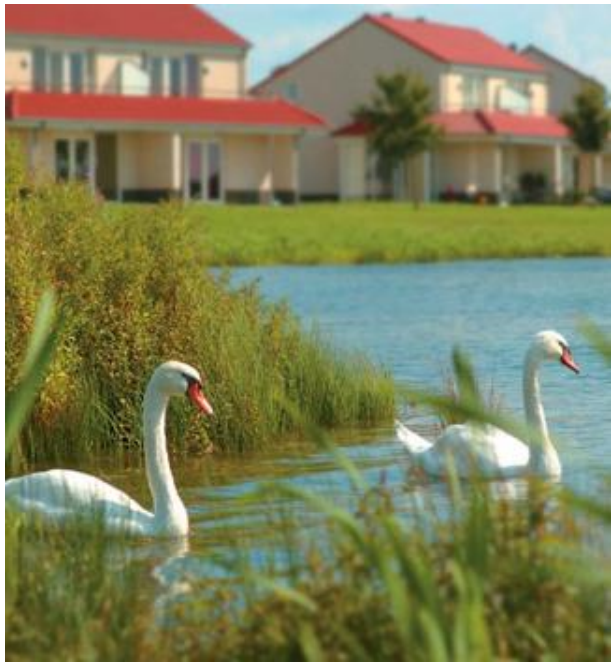

1. Verblijfsrecreatie

Algemeen Limburg
Hoewel het marktaandeel vakanties in Limburg van Nederlanders meer groeit dan in de rest van het land, loopt de bedbezetting al een aantal jaren terug. Afgezet tegen de gemiddelde bezettingsgraad van andere Nederlandse provincies staat Limburg qua bezetting van huisjes wel bovenaan en de hotelsector op de vierde plaats. Qua bestedingen tijdens toeristische vakanties doet Limburg het goed in vergelijking met andere provincies, maar de bestedingen nemen de laatste jaren wel af. De bezetting van campings ontwikkelt zich positief, maar relatief gezien betreft het aantal kampeerders een kleine groep. In Midden-Limburg is het aandeel middellange vakanties groter dan korte vakanties. Van het aantal buitenlandse gasten in Midden Limburg zijn de meeste gasten uit Duitsland afkomstig (50%). Dit aandeel neemt af, terwijl het aandeel Belgische gasten behoorlijk stijgt.

Activiteiten tijdens vakantie
Het Continue Vakantie Onderzoek meet het type vakantie dat wordt ondernomen. Een natuurgeoriënteerde vakantie scoort hoog in Limburg (na relaxvakantie). Hoewel er veel water in het gebied aanwezig is, wordt dit niet genoemd als reden om in Limburg op vakantie te komen. En als men dan in Limburg is, zegt men niet of nauwelijks aan watersport te doen. Slechts een klein percentage van de vakantiegangers geeft aan een rondvaart te maken of te gaan vissen.

Verwachte trends
In de nabije toekomst is de verwachting dat het aandeel korte (extra) vakanties in hotels en bungalows zal toenemen. Citybreaks en vakanties in de natuur zijn populair. Hang naar authenticiteit, vakantie in het achterland en behoefte aan rust, ruimte, er even tussen uit zijn belangrijk. Kansrijk blijft het groeiend aantal senioren waarbij factoren gezondheid, comfort en veiligheid een rol spelen.

Aanbod voor verblijfsrecreanten in Maasplassen
Het verblijfsaanbod in het gebied is eenzijdig en kent een beperkt toeristisch karakter. Meerdere tweede woningcomplexen kennen geen of zeer beperkte centrale voorzieningen. De relatie met het water wordt zeer beperkt gelegd en uitgebuit. De vernieuwing van het aanbod heeft de laatste jaren stil gestaan, mede door het beperkte toeristische karakter en door ingewikkelde regelgeving voor ontwikkelingen aan de rivier. Dit heeft geleid tot een verouderd aanbod en een dalende bezettingsgraad.

Er zitten in het Maasplassengebied meerdere plannen voor bungalowparken in de ‘pijplijn’. Bij elkaar gaat het om circa 15 plannen voor uitbreiding en/of de realisatie van nieuwe complexen. Momenteel kent het gebied circa 1500 woningen. In de toekomst zou dat aantal kunnen verdubbelen en uitgroeien naar ruim 3100, op basis van de thans bekende plannen en ideeën.

Of deze verdubbeling daadwerkelijk zal worden gerealiseerd is onbekend. De bestaande marktsituatie en het bestaande aanbod vraagt om vernieuwing, met onderscheidende concepten, gericht op verhuur en met een sterke relatie met het water. Meerdere plannen zijn ook gericht op (deels) drijvende verblijfsmogelijkheden.

Water-recreanten

2. Dagrecreatie

Algemeen Limburg
Van alle binnenlandse uitstapjes in Limburg wordt het overgrote deel gemaakt door de Limburgers zelf. Zij doen aan waterrecreatie (waaronder zwemmen), watersport en uitstapjes in de culturele sfeer. Deze laatste activiteit is groeiend, terwijl andere type uitstapjes dalen. Andere daggasten komen vooral uit de provincies Noord-Brabant, Zuid-Holland, Noord-Holland en Gelderland. De belangrijkste activiteitenclusters van deze groep qua totale bestedingen in Limburg zijn winkelen voor plezier, uitgaan en buitenrecreatie.

Limburg is veruit de meest bezochte provincie voor een dagtocht vanuit Duitsland. Een klein deel (3%) van de Duitsers dat Limburg bezoekt tijdens een dagtocht, doet aan watersport (tov 4% van totaal Nederland). De belangrijkste activiteit is winkelen in een (binnen)stad.

Trends
Over het algemeen zijn wandelen en fietsen de meest ondernomen activiteiten voor dagtochten en tijdens korte vakanties. Ook buitenlandse gasten fietsen graag tijdens het verblijf en zoekt hierbij vaak de natuur op. Buitenlanders waarderen routes langs het water.

Aanbod voor dagtoeristen in Maasplassen
Langs de Maas loopt een Landelijke Fietsroute en Midden-Limburg heeft een fietsknooppuntennetwerk. Dit netwerk ligt voor een deel langs de Maasplassen. Een aantal pontjes verbindt de routes.

Het Maasplassengebied kent dagstranden met zwemmogelijkheden. De zwemkwaliteit wordt door de Waterschappen in de gaten gehouden. De locaties waar gezwommen kan worden zijn Oolderplas, Heerenlaak, Spaanjerdplas, De Grote Hegge, De Weerd Roermond, Fun Beach Panheel, De Kis Stevensweert en Dilkensplas bij Ohe en Laak. Ook bij de huisjescomplexen vind je de strandjes. Een onderscheidend concept hierbij is Fun Beach.

De belangrijkste trekker van Midden-Limburg is het winkeltoerisme. De komst van het Designer Outlet Center heeft daar een nieuwe forse impuls aan gegeven. Jaarlijks trekt het DOC bijna 4 miljoen bezoekers, waaronder vele Duitsers.

Op dit moment is het kooptoerisme nog vooral dagtoerisme. Meerdere ondernemers zien kansen om daar meerdaags verblijf aan te koppelen. Er zijn wensen om meer evenementen te organiseren en attracties te realiseren.

De koppeling tussen kooptoerisme en het water is nog bijzonder beperkt. De koopgasten worden niet verleid om ook het water in de dagtocht op te nemen. Tegelijkertijd kennen watertoeristen Midden-Limburg nog niet als bestemming voor hoogwaardig kooptoerisme. Zowel toervaarders als rondvaartgasten en riviercruisegasten hebben in potentie een aantrekkelijke bestemming aan het DOC en het koopcentrum van Roermond. Hier ligt een belangrijke kans.

Water-recreanten

2. Dagrecreatie, varende bezoekers

Rondvaarten
Rondom de Maasplassen zijn vier rondvaartbedrijven actief. Deze hebben zowel Nederlandse, Belgische als Duitse gasten aan boord. De rederijen varen vaste programma's en de schepen zijn in te huren voor partijen. Rederij Cascade heeft ook een vaste dienstregeling als vaarverbinding tussen Wessem, Thorn en Stevensweert.

De rederijen hebben allemaal op eigen wijze gezorgd voor aanlegmogelijkheden en bestemmingen. Hierdoor ontbreekt een eenduidige presentatie, herkenbaar voor toeristen. Ook de pontverbindingen kennen geen eenduidige presentatie aan de waterkant.

Riviercruises
Riviercruises zijn al jarenlang een begrip, maar de laatste jaren ondergaat deze markt een sterke ontwikkeling. Ook in Nederland wordt steeds meer gevaren en meer en meer bestemmingen worden aangedaan. Uit onderzoek blijkt dat er in Nederland op jaarbasis zo'n 1500 weekreizen worden gemaakt. Het meest succesvol zijn bestemmingen die gasten een aantrekkelijk middagprogramma kunnen bieden en op een doorgaande route liggen. Ook spelen de aanlegfaciliteiten een rol. Aantrekkelijk is een locatie dichtbij een stadje of bijzondere bezienswaardigheid. Dit kan een bijzonder museum zijn of een onderscheidende attractie. Natuur is geen bestemming voor deze doelgroep, die meestal uit oudere senioren bestaat (60+).

Fiets-vaarvakanties worden door een andere doelgroep ondernomen. Deze groep fietst overdag en komt 's avonds weer aan boord. Deze groep is jonger, sportiever en houdt van de natuur. Ook deze reizen worden in groepsverband aangeboden, maar varen op kleinere boten. Bestemmingen zijn gebieden met bezienswaardigheden, toeristische trekpleisters en mooi achterland.

Trend
De markt van de hotelboten groeit de laatste jaren enorm (ca 20 % per jaar). Gezien de verwachte groei van senioren de komende jaren, zal deze markt zich de komende jaren nog verder ontwikkelen. Daarnaast ontwikkelt zich een luxer segment dat in grotere boten met betere voorzieningen vaart.
De vraag wordt tot op heden sterk bepaald door het aanbod van een rederij plus de inspanning van een gebied/VVV om deze rederijen aan te trekken.

Aanbod dagrecreatie voor varende bezoekers in Maasplassen
Een van de rederijen die het Maasplassengebied aandoet is Rederij Feenstra. Zij leggen aan in Roermond en bij Thorn. Boten hebben meestal een lengte van 70-90 meter, de huidige aanlegvoorzieningen zijn minimaal. Ook luxere boten van Feensta van 135 meter meren af en toe aan in Roermond. De voorzieningen zijn matig en niet voor iedere boot voldoende.

Combineerbaarheid van voorzieningen voor riviercruises en rondvaarten blijkt in de praktijk lastig. De kades of steigers moeten voor rondvaarten regelmatig beschikbaar zijn om te laden en te lossen, terwijl riviercruises vaak voor meerdere uren of een dag op een plek blijven.

Visie

Maasplassen Limburg is een topgebied voor waterrecreanten, die varen combineren met recreatie aan de wal of op de oever. Het is een toegankelijk en ‘eenvoudig’ gebied met de oever altijd dichtbij. het is een ideaal gebied voor korte dagtochten op het water, soms aaneengeknoopt tot een ‘vakantie’. Ideaal om kennis te maken met watersport, om te leren en om te huren. De verschillende plassen met hun eigen karakter vormen de basis voor een steeds wisselend waterrecreatieaanbod. Dit karakter wordt gewaardeerd als comfortabele thuishaven voor de regionale en internationale dichtbijmarkt. Verblijfskwaliteit van de havens zelf, gecombineerd met vaarbestemmingen op korte afstand, vormen voor hen een blijvend bezoekmotief. Gekoppeld aan het toervaartnetwerk vormt Maasplassen ook een onderscheidende bestemming voor watertoeristen uit andere gebieden. Toegankelijke en beleefbare oevers maken het water een vast onderdeel van de vrijetijd in de regio.

Conclusie en ambitie, Top waterrecreatiegebied?

In het Masterplan Maasplassen is de ambitie uitgesproken uit te groeien tot topwaterrecreatiegebied. Het gebied moet in kwaliteit en aantrekkelijkheid de vergelijking aan kunnen met meer bekende en traditionele gebieden in het land.

De Maasplassen brengen daarvoor sterke troeven in. De rivier met daaraan gekoppeld een veelheid van plassen, ieder met hun eigen uitstraling, vormen de basis van het watersportgebied. De Maas maakt onderdeel uit van een netwerk van vaarwegen waarmee stedelijke trekkers als Maastricht, Antwerpen en ’s-Hertogenbosch gekoppeld worden aan meer natuurlijke watersportgebieden zoals de Biesbosch en de Maasplassen. De relatief beschutte ligging maakt het gebied comfortabel voor velen, de landschappelijke structuur is aantrekkelijk, de oever is altijd dichtbij. De dorpen en steden langs de rivier vormen cultuurhistorische parels en geven mogelijkheden voor wandelen, fietsen, winkelen en ontdekken. Het culinaire karakter en het ‘joie de vivre’ zorgen voor een plezierig verblijfsklimaat. Voor de belangrijke Duitse markt is het Maasplassengebied het dichtstbij gelegen watersportgebied.

Maar het gebied kent ook haar beperkingen ten opzichte van andere watersportgebieden. De decentrale ligging van de Maasplassen op de Nederlandse waterkaart maakt Limburg een ‘verwegbestemming’ voor varende toeristen vanuit de meeste concentratiegebieden (minimaal 2 dagen varen). Het karakter van de rivier met daaraan gekoppeld de plassen, niet onderling verbonden, beperkt de rondvaarmogelijkheden. De diepgang van overgangen tussen rivier en plas is soms gering. De plassen zijn bruikbaar voor vele vormen van watersport, maar de echte uitgestrektheid voor (sportief) zeilen ontbreekt. Daarin zal Limburg haar meerdere erkennen in de Delta of het IJsselmeer. De Maasplassen zullen dus niet voor alle watersporters als een topgebied worden ervaren, ook niet in de toekomst.

Tegelijkertijd verandert de watersport sterk. Het aantal vaaruren per dag neemt af, het aantal vaardagen neemt af en traditionele doelgroepen drogen op. De watersport zal nieuwe doelgroepen aan zich moeten binden. Deze doelgroepen kiezen voor het water als decor en gebruiksruimte, niet als hoofddoel voor verblijf of recreatie. Jachthavens transformeren van parkeerplaatsen voor regelmatig varende boten naar drijvende vakantieparken. Daarbij is differentiatie essentieel voor marktbewerking en meerwaarde. Varen wordt meer een bijzaak, bestemmingen moeten gevarieerd en dichtbij zijn. De Duitse dichtbijmarkt is een sterke troef voor verdere uitbouw van de watersport in de regio.

Het Maasplassengebied is ook vanaf het land uniek. De grote lengtes oever bieden in potentie kansen voor een goede beleving van het water en de oevers. De natuurwaarden zijn hoog en in ontwikkeling. Deze vormen een belangrijke randvoorwaarde voor de recreatie. Natuurontwikkeling en recreatie gaan in de Maasplassen hand in hand, door zonering in tijd en ruimte. De bereikbaarheid van de oevers is echter beperkt, daarnaast zijn de oevers weinig beleefbaar.

Inzet van het Nautisch Programma van Eisen is onder meer de oever te openen en toegankelijk te maken voor diverse doelgroepen. Het water en de oever moeten echt onderdeel gaan uitmaken van vrijetijdsbesteding in Midden-Limburg.

Visie

12 speerpunten
Om de Maasplassen te kunnen ontwikkelen tot een uniek en groots watersportgebied worden na uitgebreide analyse 12 speerpunten benoemd, die in het Nautisch Programma van Eisen verder worden uitgewerkt.

Visie en opgave, verbeteringen voor meerdere doelgroepen

1. Flexibiliteit in aanbod en regelgeving: de regelgeving in het gebied is sterk beperkend geweest voor bedrijven die flexibel in moeten spelen op trends in vraag en aanbod. Flexibilisering is noodzakelijk.
2. Watersport voor iedereen: Het gebied moet het kennismakingsgebied bij uitstek zijn voor verschillende leeftijdsgroepen. Leren varen, funvaren, sportvissen en spelevaren krijgen ieder hun eigen ruimte, maar ook voor rustzoekers worden maatregelen genomen.
3. Integratie met verblijfsrecreatie: Watersport kan beter worden ingezet als element in de kwaliteitsontwikkeling voor bungalowparken en woonmilieus in steden en dorpen. Vissen, huren en leren varen vormen de nieuwe meerwaarde.
4. Bestemmingen om heen te varen: Het gebied moet gevarieerde vaarbestemmingen krijgen, in de natuur, bij stranden, bij stadjes en dorpjes, bij winkelcentra en bij toeristische attracties. Ook de bungalowparken en jachthavens moeten aantrekkelijk worden als bestemming, door hun voorzieningen of ambiance. Bestemmingen moeten bereikbaar worden voor rondvaarten, riviercruises en voor pleziervaartuigen
5. Variatie in haventypologieën: De jachthavens en watersportvoorzieningen moeten gedifferentieerd worden, met veel aandacht voor verblijfskwaliteit in de haven en veel aandacht voor laagdrempelige vormen van watersport. Daarmee worden regionale doelgroepen en bungalowgasten naar het water gehaald voor kennismaking.
6. Service en bedrijvigheid: Ondersteunende voorzieningen voor de watersport zoals service en verkoop kunnen door clustering versterkt worden tot een compleet aanbod.
7. Jonge doelgroepen binden: Jonge mensen naar de waterkant trekken en activiteiten bieden zorgt voor de markt van de toekomst. Inzetten op watersport met een hoge fun-factor is belangrijk. Een lage drempel in tijd en geld verbreedt de doelgroep
8. Variatie voor oeverrecreatie: Het veelzijdige gebied met plassen leent zich ervoor verschillende doelgroepen een eigen plek te geven aan het strand of de waterkant.
9. Beleefbare waterkant: De waterkant moet beter toegankelijk gemaakt worden voor mensen die er langs fietsen of wandelen, met gebruik van pontjes voor meerdere routes. Horeca, museumhaven of beachclub maken de waterkant aantrekkelijk
10. Activiteiten vanaf de oever: de locaties om te vissen en te duiken vragen om uitbreiding en betere bekendheid. Zij worden ingezet als activiteit voor verblijfsrecreanten en inwoners.
11. Rondvaarten en riviercruises: Bestemmingen om naar toe te varen met rondvaartboten of meerdaagse riviercruises moeten ontsloten worden en eenduidige voorzieningen krijgen.
12. Kennis, evenementen, tijdelijke functies en marketing: Waterrecreatie heeft niet alleen voorzieningen nodig maar ook een organisatievorm die aansluit bij de doelstellingen. Er moet ruimte zijn voor (culturele) evenementen op en aan het water om de regionale bevolking te betrekken bij de gebiedskwaliteiten. (Tijdelijke) voorzieningen moeten mogelijk zijn. De waterrecreatiemogelijkheden van de Maasplassen moeten beter bekend worden bij traditionele watersporters en bij anderen, in Nederland en het nabije buitenland.

Visie

Flexibel NPvE, flexibiliteit in aanbod en regelgeving

Waterrecreatie is geen statische sector. Wat twintig jaar geleden een goede havenindeling of voorzieningenpakket was, is nu achterhaald. Aanbieders moeten de mogelijkheid hebben vrij te ondernemen en daarmee in te spelen op veranderende doelgroepen, gastenwensen en voorzieningensoorten. Het NPvE brengt maatregelen, mogelijkheden en initiatieven samen in een programma, dat voor de komende jaren focus geeft aan de toekomst van het Maasplassengebied. Ook dat is geen statisch gegeven. Het NPvE is dan ook een 'levend programma' van verbeteringen in het gebied dat de veranderende sector, de veranderende vraag en het daarin mee te ontwikkelen aanbod beoogt te faciliteren. Toekomstige initiatieven worden derhalve, wanneer het programma in uitvoering is, ingepast. Ook wijzigingen in koers van projecten en initiatieven worden meegenomen, indien zij aansluiten bij de gebiedsvisie en mogelijkheden.

Het Rijksbeleid in Limburg is tot nu toe sterk beperkend van karakter geweest. Met name de afvoercapaciteit van de rivier heeft ontwikkelingen stil doen staan. Daarmee is bedrijven en verenigingen deels de kans ontnomen mee te gaan met de tijd.

Voor de toekomst moet dat anders. Bedrijven moeten in kunnen spelen op trends. Zonder aanvullende procedures moeten bedrijven de ruimte krijgen om het bedrijf naar eigen inzicht in te richten.

Het Nautisch Programma van Eisen vraagt om het generiek toestaan van de volgende bedrijfsaanpassingen, nu en in de toekomst:

- Herinrichting van havens, aanpassen boxenplan.
- Realiseren van drijvende voorzieningen ten behoeve van de havens en verblijfsrecreatie zoals sanitaire voorzieningen, havenkantoor, zwemplatform en milieustation.
- Aanpassing van de ontsluiting en aanlanding van de haven en parkeren bij de haven.
- Het in de zomer in gebruik hebben van bedrijfsvaartuigen voor het vervoeren van passagiers, overzetdiensten, voor het verkopen van ijs en dranken (parlevinker) en dergelijke.
- Realisatie van kleine steigervoorzieningen voor nieuwe recreatieve activiteiten.
- Toegankelijk maken van oevers en aanpassing van de padenstructuur om de binding tussen land en water ter versterken.
- Plaatsen van bewegwijzering op land en op water

Naast het generieke toestaan van 'watergebonden funcncties' is het nodig dat er een versoepeling van de toepassing van artikel 6D van de Beleidslijn Grote Rivieren wordt doorgevoerd, zodat ook andere ontwikkelingen mogelijk worden.

Op diepte houden vaarwater en haventoegangen
Aparte aandacht wordt gevraagd voor het op diepte houden van de vaarwegen en de toegangen tot plassen en havens. toegankelijkheid is een basisvoorwaarde voor de toekomst. Het NPvE moet de vaarmogelijkheden bewaken, regelgeving voor het verwijderen van slib moeten hierin meegaan.

Visie

Watersport voor iedereen, leren, verenigingen en verhuren

De vergrijzing van de watersport is een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst. Inzet op nieuwe instromers is belangrijk.

Zeil- en vaarscholen
Zeil- en vaarscholen vormen voor veel kinderen en volwassenen de eerste kennismaking met de watersport. Stimulering van deze activiteiten en een goede regionale verankering daarvan zorgt voor de markt van de toekomst. Inpassen van deze activiteit in projecten binnen de regio, bijvoorbeeld door koppeling aan (nieuwe) verblijfsrecreatie-initiatieven, vergroot de binding van deze initiatieven met water en verbreedt de doelgroep.

Watersportclusters
Een deel van de toegankelijke watersportvoorzieningen en activiteiten wordt aangeboden in verenigingsverband, binnen scouting, roeivereniging, zeilvereniging of kanoclub. Allen hebben binnen het Maasplassengebied te maken met aanzienlijke hoogwaterbestendige investeringen om hun activiteiten aan te kunnen bieden. Clustering levert synergie op. Een watersportcluster bij Roermond is gewenst, een tweede locatie in de buurt van Thorn is mogelijk.

Verhuurvloot
Bootverhuur is een belangrijke nieuwe troef voor het Maasplassengebied. De verhuur moet eenvoudig, toegankelijk en talrijk zijn. Een bootje huren moet een logisch onderdeel worden van een vakantie of dagje uit aan de Limburgse Maasplassen, zoals dat voor Giethoorn is. Initiatieven die de laagdrempelige verhuur in hun plannen opnemen dragen extra bij aan de brede inzet van watersport in de regio. Ruimtelijk moeten er mogelijkheden komen om eenvoudig een verhuurlocatie op te kunnen zetten voor de zomerperiode.

INNOVATIEF

LEARNING CENTER

WATERSPORTCLUSTER

SPECIFIEK

VERHUURHAVEN

Visie

Integratie met verblijfsrecreatie, varen als vakantieactiviteit

Verblijf en water echt samen
Watersport en verblijfsrecreatie zijn in het Maasplassengebied soms nog twee gescheiden werelden. Binnen het Nautisch Programma van Eisen wordt de ambitie vastgelegd om deze meer en meer aan elkaar te verbinden. Voor nieuwe verblijfsconcepten moet het water en de beleefbaarheid daarvan de belangrijkste centrale voorziening zijn. Verhuur en zeilscholen maken een logisch onderdeel uit van het bedrijfsconcept. Gasten worden niet alleen in bungalows ontvangen, maar ook met de boot. Verblijfseenheden zijn op of direct aan het water gesitueerd om het onderscheidend vermogen te versterken.

Vakantieparken als vaarbestemming
Vakantieparken moeten een echte vaarbestemming worden, waar gasten per boot voor een paar uur, een dag of meerdere dagen aan kunnen meren. Zo wordt de capaciteit vergroot en de aantrekkelijkheid voor het gebied versterkt. Juist de combinatie met de centrale voorzieningen van een vakantiepark maken deze haven een aantrekkelijke bestemming. Horeca en dagrecreatievoorzieningen zijn gericht op bezoekers per boot.

Toegankelijke oevers voor gasten en passanten
Uitbouw van de verblijfsmogelijkheden aan de waterkant mag niet leiden tot verdere 'privatisering' van de waterkant. De oevers moeten optimaal toegankelijk blijven voor gasten op de stranden, met bootjes en via routes. Bij realisatie van (drijvende) vakantiewoningen moet passantenplekken en openbare oevers onderdeel uitmaken van het ontwikkelingsconcept. Ook toegankelijke steigers vergroten de binding met het water.

TOTAAL CONCEPT

MARINA RESORT

SPECIFIEK

CAMPINGHAVEN

TOEGANGELIJKE OEVERS

Visie

Beheersbaarheid passantenplaatsen
De succesvolle watersportgebieden in Nederland bieden een combinatie van openbare aanlegplaatsen en professionele jachthavens. Voor watersporters is de aanwezigheid van openbare aanlegplaatsen een belangrijke keuzefactor bij hun vaargebied of vaarbestemming. De voorzieningen vormen daarmee een verrijking van het gebied en dus een ondersteuning van de bestaande havenaanbieders. Het is belangrijk dat de voorzieningen eenvoudig van aard blijven. Het afkondigen van een verbod op overnachtingen is alleen in natuurgebieden goed mogelijk. Aandachtspunt is in alle gevallen de handhaving, waarvoor veelal de capaciteit ontbreekt.

Bestemming om heen te varen, strand, dorp, stad, shoppen

Strandhaven
Maasplassen Limburg blijkt een dagbestemming, waar mensen die op hun boot kunnen slapen, 's avonds vaak naar de eigen haven terugkeren. Een populaire dagbestemming is de combinatie van strand met ligplaatsen. Hiervoor zijn voorzieningen als steigers om aan te leggen en aan wal te gaan of een vrij toegankelijk strand waar (speed) boten af kunnen meren nodig. Dergelijke bestemmingen vormen een aanwinst in Heerenlaak, op de Spaanjerdplas.

Dorpsgastenhaven / stadsgastenhaven
De historische en minder historische kernen moeten op een comfortabele manier ontsloten worden met passantenhavens voor een kort stadsbezoek. Dergelijke voorzieningen moeten veilig zijn op plekken zonder al te veel golfslag. Mensen verlaten dan hun boot voor dorps- of stadsbezoek. Deze voorzieningen vragen om verbetering in Thorn, Wessem, Roermond, Kessel en Stevensweert. Maaseik is in potentie een nieuwe bestemming met de boot.

Boodschappenhaven / winkelhaven
Het Designer Outlet Center is de grootste attractie van de regio met jaarlijks 4 miljoen bezoekers. Deze attractie ontsluiten voor natte bezoekers voegt een wezenlijke unieke kwaliteit toe aan het profiel van de Maasplassen. Succes elders (Maasmechelen Village) bewijst de kracht van de combinatie.

BESTEMMING

BEACHHAVEN

BESTEMMING

DORPSGASTENHAVEN

BESTEMMING

BOODSCHAPPENHAVEN

Visie

Beheersmodellen voor aanlegplaatsen
Voor het beheer van openbare aanlegplaatsen zijn in Nederland meerdere modellen van toepassing, die voor de Maasplassen bekeken kunnen worden:

- Friesland kent een systeem met een vrijwillig vaandel dat watersporters kopen. De aanlegplaatsen worden door vrijwilligers beheerd en bijna iedereen heeft een dergelijk vaandel.
- Op de Grevelingen is sprake van een vignet, dat watersporters kopen om gebruik te mogen maken van de aanlegplaatsen. De jachthavens in het gebied nemen, tegen reductietarief, voor alle ligplaatshouders vignetten af, ongeacht of deze de aanlegplaatsen willen gebruiken.
- De Randmeren kennen een regeling waarbij de eilanden beheerd worden door de havens in de omgeving, wat hen ook het recht geeft daar passantengelden te innen.

Bestemming om heen te varen, horeca en natuur

Horecahaven
Een dagtochtenbestemming wordt aantrekkelijk en economisch interessant indien er voldoende bereikbare horeca aan het water bereikbaar is. In het Maasplassengebied is deze combinatie relatief beperkt en ook ingewikkeld, door de grote afstand van de wal en het water. De combinatie is krachtig omdat die het goede Limburgse leven naar de waterrecreanten brengt. Dergelijke combinaties zijn te maken in Asselt, Roermond, Oolderplas, Stevensweert en Thorn.

Natuurhavens
De Maasplassen kennen een typologie per plas, waardoor een aantal deelgebieden een sterk groen en natuurlijk karakter hebben. Deze plekken ontsluiten als extensieve natuurbestemmingen via het water , verrijkt de vaarvariatie in het gebied en daarmee de aantrekkelijkheid voor langer verblijf. Afhankelijk van de omvang en draagkracht van het gebied kan gekozen worden voor moorings (ankerboeien, voor één schip), natuurhaven (enkele aanlegplaatsen) en groene buitenhaven (grotere capaciteit). Het betreft in alle gevallen passantenplaatsen, al dan niet met overnachtingsmogelijkheden, maar zonder voorzieningen (als sanitair).

Visie

Doelgroepen en motieven:
Steeds meer worden watersportontwikkelingen gekoppeld aan doelgroepen en motieven. Leefstijlen geven input aan de soort van watersportwensen en de uitstraling en inrichting van gebieden. Door HISWA Vereniging wordt voor jachthavens gewerkt met Smartagent, een segmentatiesysteem dat ook in de verblijfsrecreatie vaak wordt toegepast.

In het Maasplassengebied zijn er meerdere initiatieven waarbij watersport en verblijfs-recreatie gezamenlijk worden (her)ontwikkeld. Nadenken over verschillende doelgroepen zorgt voor een brede variatie en voor onderlinge meerwaarde. De verantwoording ligt bij de initiatiefnemer.

Variatie in haventypologieën

Variatie in jachthavens wordt steeds belangrijker. Door het veranderende gebruik van boten (minder varen, vaker in de haven als vakantieverblijf) worden de voorzieningen, de uitstraling, de ligplaats en het achterland steeds belangrijker.

Een compleet en toekomstbestendig watersportgebied biedt daarom een optimale variatie aan haventypologieën voor verschillende doelgroepen en motieven.

De kwaliteitsverbetering en doorontwikkeling van de havens in de regio zal zich met name op deze variatie moeten richten. Niet meer van hetzelfde, maar onderscheidende concepten met een duidelijk eigen profiel.

Bezettingsgraad en nieuwe initiatieven
Uit het onderzoek onder de jachthavens, uitgevoerd in 2012, blijkt dat de bezettingsgraad van ca. 85% onder het landelijk gemiddelde ligt. Gezien de grote nabijgelegen Duitse markt en de kansen van de Maasplassen als toegankelijk watersportgebied is er potentie voor verbetering. Bestaande havenaanpassingen en nieuwe initiatieven zullen bij moeten dragen aan de variatie die een gebied nodig heeft.

Inhaalslag havenindeling
Door de stringente regelgeving op en rond de Maas hebben de havens de laatste jaren onvoldoende de mogelijkheid gehad met de tijd mee te ontwikkelen. Daardoor zijn havenindelingen nog deels gebaseerd op bootmaten en gebruiksvormen die steeds minder belangrijk zijn. Deze inhaalslag is een uitstekende aanleiding om de variatie in voorzieningen te vergroten en daarmee het gebied aantrekkelijker te maken voor meerdere doelgroepen.

BESTEMMING

STADSONTWIKKELINGSHAVEN

TOTAAL CONCEPT

FULL SERVICE MARINA

INNOVATIEF

SELFSUPPORTING MARINA

Visie

Service en bedrijvigheid voor de aanwezige en nieuwe vloot

Servicehaven
Met een vloot van ca 7.500 boten is er behoefte aan ondersteunende watersportservice, voor winterstalling, onderhoud, reparatie en refit. Vergaande specialisatie in de servicesector vraagt om clustering van aanbieders, waardoor ook investeringen gedeeld kunnen worden. Clustering van watersportservice ligt voor de hand in Wessem (lichtere vormen van service, veelal binnen, goede uitstraling) en zwaardere vormen van service en scheepsbouw in Maasbracht. Andere mogelijke locaties voor serviceclusters in de regio Roermond zijn kansrijk op vrijkomende bedrijfscomplexen aan het water.

SPECIFIEK

SERVICEHAVEN

Verkoophaven
Vernieuwing van de vloot en haar publiek is gebaat bij professionele verkooppunten, waar nieuwe en gebruikte schepen worden geshowd. Ruimte voor deze bedrijfstak kan gemaakt worden in combinatie met de watersportservice, of gekoppeld aan goed geoutilleerde jachthavens. Grotere importeurs kiezen soms voor clustering van activiteiten waar ook testvaren mogelijk is. Dergelijke activiteiten zijn goed voor de verbreding van de vloot en de nieuwe aanwas.

SPECIFIEK

VERKOOPHAVEN

Stallingshaven
Op dit moment gaat ongeveer 1/3 van de schepen aan wal tijdens het winterseizoen. Beleidsmatige beperkingen voor het winterbed van de rivier verengen deze mogelijkheden. Gekoppeld aan een vrijkomend bedrijventerrein is realisatie van een stallingshaven met een hoogwater vrij terrein en eventueel ondersteunende service aantrekkelijk. De ruimtelijke kwaliteit van deze functie is beperkt. Veelal ligt een combinatie met een servicehaven voor de hand.

INNOVATIEF

STALLINGHAVEN

Visie

Jonge doelgroepen binden
De vergrijzing van de watersport is de belangrijkste zorg. Het is zaak om jonge doelgroepen te binden. Met name in de leeftijdscategorie tussen 14 en 25 jaar zoeken jonge mensen andere vormen van waterrecreatie. In de regio ontbreekt van oudsher een watersportcultuur waardoor stimulering van de regionale bevolking extra belangrijk is. Dit vraagt om toegankelijke oevers en om onderscheidende bedrijfsconcepten die zich richten op deze doelgroepen. Het gehele gebied profileren op 'rust en ruimte' zou onvoldoende potentie bieden voor de vraag van de toekomst. Hippe plekken aan het water dragen bij aan een grotere betrokkenheid van jongeren.

Jonge doelgroepen binden

Snelvaren
Het snelvaren in de regio staat onder druk. Voor drie van de bestaande vier locaties zijn argumenten om deze zones te sluiten. Dat is voor de waterrecreatie ongewenst. Het bieden van een aantrekkelijke locatie om snel te varen, met name ook om te spelevaren (waterski, band achter boot) is daarbij gewenst. Ieder stuwpand zou een dergelijke zone moeten hebben. Het NPvE pleit dan ook voor handhaving en optimalisering van de bestaande snelvaarzones. Gekoppeld aan snelvaargebieden liggen begaanbare stranden waar speedboten bij kunnen komen om te kijken en bekeken te worden.

Funstrand
Een nieuwe vorm van strandrecreatie is het funstrand, gericht op vermaak op het strand. Dat kan voor vele leeftijdsgroepen zijn. Combinatie met horeca en activiteiten en mogelijkheden op het water bepalen het karakter van het strand. Uitbouw van dergelijke voorzieningen past goed bij het profiel van de Maasplassen als gevarieerd gebied. Deze functie uitbouwen rond enkele plassen is gewenst, eventueel in combinatie met uitgaan in Roermond.

Waterskibaan
Een aantrekkelijke en laagdrempelige voorziening die een jonge doelgroep bedient is een kabelskibaan. Deze wordt veel gebruikt voor trendsporten zoals wakeboarden en Freestyle boarden. De ruimte is exclusief beschikbaar voor de gebruikers. Daardoor neemt deze voorziening ook potentiële vaarruimte in. Een combinatie met andere watersporten is dan ook minder voor de hand liggend. Een kansrijke locatie is de Boschmolenplas of het Leerke Ven, waar de combinatie met het bungalowpark en Funbeach een sterk cluster vormt.

WATERRECREATIE

FUNSPORTHAVEN

WATERRECREATIE

FUNSTRAND

WATERRECREATIE

KABELSKIBAAN

Visie

Variatie voor oeverrecreatie

Outdoor
Het gebruik van stranden voor andere zaken dan zwemmen en windsurfen verbreedt het gebruik en vergroot de variatie van waterbeleving in het Maasplassengebied. Outdooractiviteiten op een apart strandgedeelte biedt goede mogelijkheden voor verbreding. Een initiatief bij Stevensweert biedt kansen voor de combinatie met dagstrand de Kis. Bestaande mogelijkheden zijn er op Fun Beach, bij Roermond en bij Asselt.

Naturisme
Aan de Oolderplas is op dit moment aan de westzijde een gedeelte van de groene omzoming van de plas beschikbaar voor naaktrecreatie. Een naturistenvereniging behartigt de belangen van deze groep recreanten. Ook per boot arriveren hier gebruikers. De voorgenomen tweede ontsluiting per boot van de Oolderplas kan de toegang tot het terrein en de exclusiviteit voor deze gebruikers belemmeren. Een oplossing wordt gezocht binnen een overleg met gemeente, beheerder en belanghebbenden. Het behouden van deze variatie is gewenst.

OUTDOOR

NATURISME

Visie

Beleefbare waterkant, toegankelijk, routes, pontjes, horeca

Een beleefbare waterkant voor mensen die aan de wal zijn en vooral kijken naar het water is een belangrijke kwaliteit. De raakpunten van land en water zijn hiervoor de belangrijkste ingrediënten. Het Maasplassengebied heeft door haar structuur een heel lange 'kustlijn' en in potentie heel veel kwaliteit aan de waterkant. Deze moet echter wel versterkt worden.

Toegankelijke oevers
Toegankelijkheid van de oever is de belangrijkste randvoorwaarde. Vaak weten lokale inwoners wel op welke plaatsen strandjes en doorgangen te vinden zijn, maar ook bezoekers moeten regelmatig aan de plas kunnen komen om te genieten van de waterkant.

Routes en plekken
De fietsroutestructuur is goed ontwikkeld in het Maasplassengebied. Op meerdere plaatsen wordt echter het water niet echt als kwaliteit opgenomen in de routestructuur, die vooral kernen van dorpen aan elkaar verbindt. Door meer routes langs het water te voeren, eventueel als zomers alternatief, wordt de beleving van Maasplassen vergroot. Ook vanuit watersportbedrijven als jachthavens zijn aansluitroutes op het netwerk gewenst. Het wandelroutenetwerk is in ontwikkeling, evenals het ruiterroutenetwerk. Op diverse plaatsen kunnen rustplekken aan het water of met uitzicht over het water worden gerealiseerd.

Pontjes
De pontverbindingen zijn essentieel in het fiets- en wandelnetwerk aan en om de Maasplassen. Zij maken verbindingen naar de overkant en zorgen daarmee voor rondgaande (en dus veelal aantrekkelijke) routes. Handhaven van het bestaande netwerk is de minimale opgave. Uitbouw van het netwerk van pontjes op andere plaatsen verrijkt het gebied. De combinatie met rondvaarten, zoals nu in de regio Wessem en Thorn wordt gevaren, past goed in deze ambitie en in de beleving van het water. De combinatie van nieuwe recreatieve fietsroutes met pontjes, zoals voorgesteld bij Wessem, eveneens.

Horeca en beachclubs
Op maar enkele plaatsen zijn horecabedrijven met terrassen sterk gericht op het water en de plassen. Uitbouw van deze mogelijkheden is gewenst. Daarbij zijn drijvende paviljoens zeker een optie, maar ook tijdelijke voorzieningen of voorzieningen op palen passen bij de uitstraling van het gebied. Belangrijk is in te zetten op meerdere doelgroepen, waarbij ook 'jong en hip' in de vorm van een beachclub een belangrijke aanvulling kan zijn.

Museumhaven
Het afmeren van historische schepen aan de kade versterkt het kadebeeld en de beleving van het water. Het realiseren van enkele plekken voor historische schepen aan de kade van Maasbracht past in het havenfront en versterkt de clustering van beroepsvaart en pleziervaartactiviteiten die hier zo mooi samenkomen.

Visie

Activiteiten vanaf de oever

Sportvissen
De Maasplassen en de Maas zijn vanaf 2013 viswater voor iedereen met een VISpas. Ook de Belgische markt is in opkomst en doorgaans sterk gericht op de hengelsport. De verschillende plassen lenen zich uitstekend voor diverse soorten vangsten.

Om de hengelsport te ondersteunen is het van belang de waterkant aan de belangrijkste plassen beter bereikbaar te maken, een aantal hellingen en steigers voor bootvissers aan te leggen, bootverhuur uit te breiden en te zorgen voor een brede visstand voor meerdere type vissers. Verder leent het gebied zich uitstekend voor grote internationale viswedstrijden. Met beperkte voorzieningen kunnen grootschalige evenementen gehouden worden.

Om de diversiteit aan vissoorten te vergroten kan de Boschmolenplas worden ontwikkeld als hengelsportlocatie voor Meerval en Karper. Gecombineerd met elektrische boten geeft dit de plas een extra dimensie. De plassen als de Oolderplas en de Spaanjerdplas bieden mogelijkheden voor visbootverhuur. De wereldkampioenschapen hengelen kunnen gehouden worden aan het Lateraalkanaal.

Bij de Oolderplas zijn voorzieningen als een kleine visbotensteiger en de realisatie van visplekken aan de oever wenselijk. De populaire plas Koeweide zou voorzien kunnen worden van een trailerhelling en een traject voor wedstrijden. De bereikbaarheid en voorzieningen van de oevers van Douves Beemd, Molengreend, visvijver Stevensweert, Plas Brandt, De Kis, Dilkensplas en de Schroevendaalsplas moeten worden versterkt. Een helling aan de Gerelingeplas, de Oolderplas, Grote Hegge en Koeweide en Asseltseplas zorgen dat mensen ook met een boot het water op kunnen.

Om beter te anticiperen op de continue groei onder jeugdvissers zijn speciale voorzieningen en eenvoudige accommodaties gewenst nabij woonkernen en verblijfsaccommodaties.

Aandachtspunt voor de toekomst is het handhaven van een passend gebruik om het draagvlak voor de hengelsport goed te houden.

Duiken
Bestaande duiklocaties en duikscholen kunnen voor de toekomst een belangrijke rol spelen als recreatieve activiteit tijdens vakantie of vrije tijd. Korte cursussen, arrangementen met verblijfsparken en uitbouw van de recreatieve duikcentra zijn een aantrekkelijke verbetering. De combinatie met een eventueel commercieel indoor diving center past goed in dit perspectief.

Visie

Rondvaartbestemming en riviercruisebestemming

Rondvaarten
Een viertal rederijen varen een programma in het Maasplassengebied. Het beperkte aantal aanlegsteigers en de hoge investeringen voor dergelijke voorzieningen maken dat deze activiteiten niet of nauwelijks groeien.

Naar het voorbeeld van Rotterdam zou de Maasplassen zich uitstekend lenen voor een soort van 'Waternet'. Dit is een netwerk van vaarbestemmingen voor rondvaartboten. Het zijn openbaar toegankelijke steigers die via een systeem online te reserveren zijn, alleen voor het laden en lossen van passagiers. Hierdoor wordt de drempel om te starten met een nieuwe route of een nieuw arrangement verlaagd en wordt productverbreding bevorderd. Een dergelijke steiger vormt een aantrekkelijke aanvulling in Maaseik, Thorn (uitbreiding), Stevensweert, Wessem, Roermond, DOC en bij enkele bungalowparken aan het water, als opstapplaats voor vakantiegasten.

Riviercruisemarkt
De markt voor hotelschepen valt uiteen in twee hoofdgroepen, de zogenaamde fietsboten (ca 25 passagiers, meerdaags, fiets aan boord, fietsen of varen overdag, afmeren 's nachts) en riviercruises (ca 100 a 150 passagiers aan boord, dagtochten op verschillende plaatsen, varen naar de volgende bestemming 's nachts). Met name de laatste markt groeit fors, met ca 20% per jaar. Limburg is door relatief weinig rederijen in het programma opgenomen. Een enkele rederij heeft Thorn en Roermond als bestemming opgenomen in een combinatiereis van o.a. Antwerpen, Maastricht, Rotterdam en Arnhem. Groei wordt wel verwacht. Goede voorzieningen bij deze twee plaatsen bieden mogelijkheden voor uitbouw. Met name voor Roermond is een combinatie met DOC en de stad een potentieel zeer aantrekkelijke bestemming.

Visie

Organisatiestructuur, evenementen en marketing

Kennis
Het Nautisch Programma van Eisen is gebaseerd op een verkenning van de markt waarvoor zeer versnipperde en verschillende gegevens voorhanden waren. Daarop zijn beleidsaanbevelingen gebaseerd. Het is zaak te zorgen voor een meer continue verzameling van marktgegevens en marktontwikkelingen voor het Maasplassengebied. Op die manier kan in de toekomst gemonitord worden hoe de bezettingsgraden zich ontwikkelen, of het aantal dagtochten aan de waterkant stijgt en of varen en waterbeleving een steeds belangrijker onderdeel uitmaakt van een dagtocht op vakantie in het Maasplassengebied.

Voor de jachthavensector is in het kader van het NPvE een nulmeting gedaan door Waterrecreatieadvies BV waarbij gegevens zijn verzameld over de omvang van de havens, soorten schepen en gasten, bezettingsgraad, passantenaantallen en dergelijke (zie bijlage). Uit andere regio's blijkt de meerwaarde van het frequent op dezelfde manier uitvoeren van dit onderzoek, om ontwikkelingen en verschuivingen te kunnen volgen. Voor de Maasplassen, en beter nog voor heel Limburg, is een dergelijke meting om de drie jaar van meerwaarde.

Veiligheid en handhaving
De veiligheid en handhaving op en aan het water is in een gebied waar juist ook beginnende watersporters het water op gaan een belangrijk aandachtspunt. De Reddingsbrigade Maasplassen is actief in het gebied en kan bij initiatieven en evenementen betrokken worden voor advies of voorlichting. Handhaving op het juiste gebruik van voorzieningen vraagt aandacht.

Evenementen
Evenementen vormen een belangrijke methode om nieuwe gasten naar het Maasplassengebied te trekken. Podia met optredens, wedstrijden op het water en evenementen op het strand vergroten de aantrekkelijkheid en de bekendheid. Een goed programma van regio-overstijgende evenementen is gewenst.

Ruimte voor dergelijke evenementen in combinatie met het gebruik van voorzieningen voor parkeren zijn aantrekkelijk. Per evenement zijn de behoeften met betrekking tot bereikbaarheid, ruimte op het land en waterprogramma telkens verschillend. Het aanduiden van mogelijke locaties en aanleggen van nutsvoorzieningen maakt de organisatie eenvoudiger.

Flexibele vergunningen voor tijdelijke functies
In het Maasplassengebied komt een groot aantal belemmerende regels en situaties samen. Daardoor is het realiseren van voorzieningen relatief ingewikkeld. Alle regelgeving is (terecht) gebaseerd op de meest ongunstige situatie. Het terugdringen van de regeldruk is echter gewenst om initiatief te ondersteunen. Daarbij is tijdelijkheid en verplaatsbaarheid een belangrijke richtlijn. Op andere plaatsen in Nederland dragen tijdelijke vergunningen sterk bij aan de toeristische infrastructuur. Denk hierbij aan strandtenten en strandhuisjes aan de kust, verhuureenheden in de uiterwaarde, ventvergunningen en tijdelijke paviljoens voor horeca en evenementen en rijdende of drijvende verkooppunten. Het scheppen van dergelijke mogelijkheden wakkert een nieuw soort kleinschalig ondernemerschap aan in de regio en trekt daarmee ook ander publiek naar het water.

Marketing
Onbekendheid van het gebied is een veel gehoorde opmerking. De Maasplassen zijn zeer aantrekkelijk, maar bijna niemand weet het. Gezamenlijk marketing bedrijven is daarom een belangrijke opgave voor de toekomst. Zaak is om deze niet in te zetten op de traditionele bootbeurzen en watersportpromotie. Daar zit een doelgroep die krimpend is. Maasplassen Limburg moet het hebben van nieuwe markten en nieuwe watersporters. Deze zitten in eerste instantie bij de verblijfslocaties en in de regio zelf. Maasplassen profileren als totaalgebied dat eenvoudig en toegankelijk de toegang vormt tot de watersport is de voornaamste boodschap.

Visie

Nautisch Programma van Eisen, onderscheid in aanpak

Het Nautisch Programma van Eisen moet inzicht geven in hetgeen nodig is om het Maasplassengebied te positioneren als topwaterrecreatiegebied. De visie geeft richting aan de soorten van verbeteringen die nodig zijn. Uitwerking per deelgebied naar een concreet programma is de volgende stap.

Concreetheid, omvang en uitvoeringstermijn
Binnen de regio is een groot aantal projecten en initiatieven bekend. Deze zijn als input gebruikt voor het NPvE en aangevuld met voorzieningen en initiatieven die nodig zijn om uitvoering te geven aan de visie. De concreetheid van deze verbeteringen verschilt sterk. Van kleine ingrepen om een strand of plaats bereikbaar te maken via oeververbeteringen voor specifieke doelgroepen tot uitgebreide marktinitiatieven voor geheel nieuwe (drijvende) bedrijfsconcepten op en aan het water.

Ook de overeenstemming en (mogelijke) toestemming voor de verschillende verbeteringen verschilt sterk. Sommige kleine projecten wachten op financiering en toestemming in het kader van de Rivierwetgeving, andere projecten staan aan de vooravond van een intensief beleidsproces voor ruimtelijke en rivierkundige overeenstemming met gemeente, omwonenden en Rijkswaterstaat.
Het Nautisch Programma van Eisen zoekt de combinatie tussen een pragmatische benadering om de kleine verbeteringen door te kunnen voeren (financieren en vergunnen) en een beleidsmatige benadering als uitwerking van het vastgestelde Masterplan. Daarbij gecombineerd een inhoudelijke benadering om die projecten te ondersteunen die een versterking vormen van het waterrecreatieprofiel zoals in de visie verwoord.

In het NPvE wordt daarom onderscheid gemaakt tussen maatregelen, (markt)mogelijkheden en (markt) initiatieven.

- Maatregelen zijn zaken waarvoor de overheid veelal zou moeten zorgen. Zij vormen een belangrijke basisinfrastructuur voor het gebied en zorgen voor toekomstig succes van het gebied. Los van de mogelijkheid dit programma (volledig) financierbaar en haalbaar te kunnen maken zijn dit de sectorale wensen voor een beter gebied.

- Mogelijkheden zijn verbeteringen met een relatief beperkte ruimtelijke en rivierkundige impact. Deze verbeteringen zijn nu al bekend of zouden straks mogelijk moeten zijn als invulling van de visie. Het kunnen initiatieven van ondernemers of gemeenten zijn, maar ook mogelijkheden voor toekomstige initiatieven van derden.

- (markt)Initiatieven zijn belangrijke projecten die invulling geven aan de ambitie van het gebied. Het zijn veelal grootschalige projecten, met invloed op de rivierafvoer, woonmilieus en met nog (ingewikkelde) te doorlopen procedures. Vanuit de visie wordt voor deze initiatieven een aantal uitgangspunten of wensen geformuleerd. Zo wordt inzicht gegeven in het belang van deze projectonderdelen voor het totale Maasplassengebied.

Deel-gebieden

Maasplassen deelgebieden

1. Maaseik - Susteren
2. Eiland in de Maas
3. Ophoven / Geistingen / Kessenich en Land van Thorn
4. Heel en Panheel
5. Maasbracht en omstreken
6. Linne - Oolderplas
7. Roermond - Herten
8. Asselt-Buggenum, Neer, Kesseleik, Beesel en Kessel

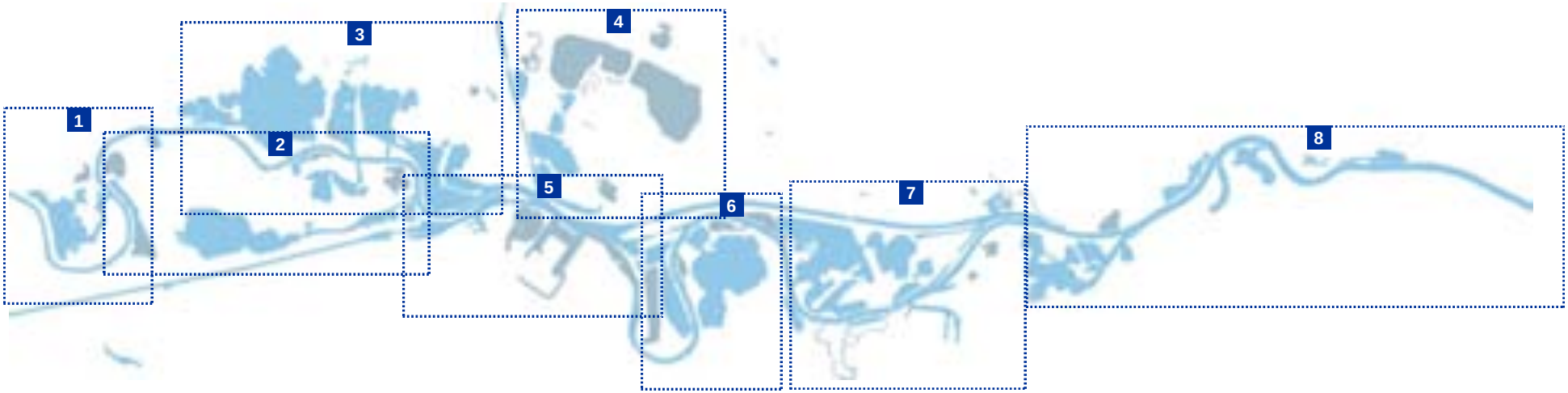

Maaseik - Susteren

Visie op het deelgebied Maaseik - Susteren

Dit deelgebied kent twee gezichten. De plas Heerenlaak is volledig aangeduid als snelvaarzone. De daar gelegen camping en jachthaven ontleent zijn onderscheidende waarde daaraan. Het gebied is daarmee minder geschikt voor andere medegebruikers, behoudens de motorboten in de jachthaven. Verdere uitbouw van deze mogelijkheden is aantrekkelijk. Snelvaren is kansrijk in combinatie met bereikbare stranden waar mensen vanaf het water en vanaf het land kunnen samenkomen.

Ook aanlegplaatsen buiten de haven zijn populair, bijvoorbeeld met aanlegeilanden (bbq-eilanden). Uitbouw van de funzone is vooral een zaak van initiatiefnemers. Het beleid mag niet te beperkend zijn om in te kunnen spelen op hoogdynamische trendsporten.

Het project Stad aan de Maas brengt straks de stadsontwikkeling tot de meest zuidelijke punt van de Heerenlaak. Hier wordt een stadshaven voorzien. Inpassing van deze functie in het snelvaargebied vraagt om aandacht. De combinatie met de aantrekkelijke winkelstad, de nieuw te bouwen Sangersbrug en een mogelijk bezoekerscentrum maken dit cluster een aantrekkelijke bestemming.

Visie Stad aan de Maas, Maaseik

Maaseik - Susteren

Eventuele toelichting

Maatregelen:
1. Zone aanwijzen speciaal voor boten
2. Openbare steiger, onderdeel van project Stad aan de Maas

Mogelijkheden:
3. Uitbouw van funsport gekoppeld aan camping of Sporta Beach Club

Eiland in De Maas

Visie op het deelgebied Eiland in de Maas

In het Masterplan Maas en Meer is het voornemen opgenomen om wordt op twee plaatsen de ontsluiting van recreatieve plassen te wijzigen. Hierdoor worden stranden verplaatst en havens opnieuw ingedeeld. De jachthaventypologie moet bijdragen aan de ontwikkelingskansen voor onderscheidende verblijfsrecreatie. Er moet ruimte zijn voor bezoekers per boot en in Stevensweert ook voor rondvaartboten. De verandering van de invaart zorgt ook voor nieuwe, relatief luwe, gebieden waar geen doorvaart meer is. De Lakerweerdplas en de Brandtplas kunnen ontwikkeld worden als recreatieve vaarbestemming voor dagbezoek. Koppeling van ligplaatsen aan stranden en aan oeverrecreatie zijn aantrekkelijk, maar ook aanlegplaatsen in luwe inhammen zijn populair als bestemming. De Brandtplas kent hengelsportvoorzieningen die verbetering behoeven.

Een nieuw concept voor verblijfsrecreatie met mogelijkheden voor meer doelgroepen in Stevensweert vormt een versterking van dit deelgebied en vergroot het draagvlak voor horeca en winkelvoorzieningen in de kern Stevensweert. Uitbouw van kampeermogelijkheden, een hotel en vakantiebungalows, al dan niet drijvend, bieden de gewenste variatie. De oriëntatie op het water is daarbij belangrijk.

Optimalisatie van de snelvaarzone op de Maas met oog op de veiligheid (voetveer) is noodzakelijk. Behoud van de snelvaarmogelijkheden is gewenst.

Eiland in de Maas

Eventuele toelichting:

Maatregelen:
1. Strand met aanlegplaatsen koppelen aan natuurgebied
2. Strand met aanlegplaatsen koppelen aan natuurgebied. Combinatie maken met verbeteren van parkeervoorzieningen voor sportvisserij.

Mogelijkheden:
3. Herontwikkeling jachthaven, Ohe en Laak, te realiseren bij doorsteek Dilkensplas en Schroevendaalseplas.
4. Herontwikkeling jachthaven, Ohe en Laak, Koppeling WSV Leverkusen aan vernieuwde jachthaven.

Initiatieven:
5. Herontwikkeling van jachthaven en waterfront van Stevensweert (Plas de Kis) biedt kansen voor een vernieuwend verblijfsrecreatieconcept met hotel. De herinrichting van de haven biedt plaats aan grotere boten en drijvende verblijfsvoorzieningen. Combinatie met een goede passantenvoorziening voor Stevensweert en een steiger voor de rondvaarten maakt Stevensweert tot een belangrijke bestemming. Behoud van een openbare oever met de aanleg van wandelpaden versterkt de relatie tussen stad, bedrijf en water.

Ophoven / Geistingen / Kessenich en Land van Thorn

Visie op het deelgebied Ophoven / Geistingen / Kessenich en Land van Thorn

Het deelgebied kent een aantrekkelijke omvang van plassen. De Spaanjerdplas is de grootste plas van Limburg. De functionele samenhang met de Grote Hegge en de Dragasaplas is beperkt. De grote concentratie boten en de sterke oriëntatie op zeilen maakt dit deelgebied een aantrekkelijke locatie voor de meer sportieve recreatie. Deze kan op de Spaanjerdplas en de Grote Hegge gericht zijn op zeilen, en op de Dragasaplas gericht op natuurlijke recreatie, zoals kanovaren.

De oever is beschikbaar voor nieuwe initiatieven, te starten met een strand en theehuis bij Thorn. Thorn en Wessem moeten centrale bestemmingen worden voor toervaart, riviercruises en rondvaartboten in het Maasplassengebied. De plassen vragen om verdere inrichting met openbare aanlegplaatsen.

Het bedrijventerrein van Wessem biedt kansen voor de uitbouw en kwaliteitsverbetering van nautische bedrijvigheid, waarbij aandacht moet zijn voor beeldkwaliteit in verband met de toekomstige woningbouwontwikkeling en uitbouw van Comfortparc Wessem.

Een drijvende evenementenlocatie kan het waterfront van Wessem versterken en maakt een combinatie tussen verschillende functies mogelijk.

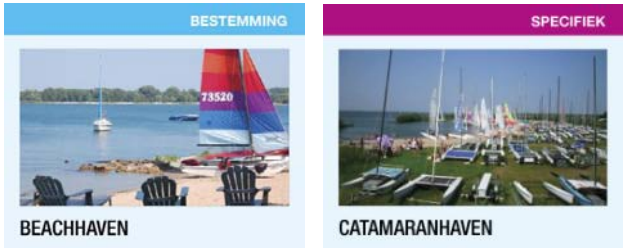

Ophoven / Geistingen / Kessenich en Land van Thorn

Eventuele toelichting:

Maatregelen:

1. De passantenvoorziening en rondvaartsteiger uitbreiden in combinatie met de ontwikkeling van een theehuis en herinrichting en recreatieve zonering van het strand tussen de kern van Thorn en de grens.
2. Verbetering van bestaande voorzieningen, eventueel in combinatie met een evenementenponton en verbeterde aanlegplaats rondvaartboot (trekker Cascade)
3. Rechtstreekse recreatieve ontsluiting Waage Naa op Thornseweg

4 .Olympische Zeilbaan Spanjaardplas

5. Trailerhelling visboten Grote Hegge

Mogelijkheden:

6. Verbinding tussen kern en Comfort park, combinatie met verbetering passantenhaven Wessem en verleggen fietsroute via Waage Naak
7. Zorgtoerisme Steenberg

Initiatieven:

8. Ontwikkeling park de Groeskamp tot watergerelateerd verblijfspark. Vanuit het NPvE zijn toegankelijkheid van de oever, combinatie met het water, bootverhuur en ruimte voor passanten belangrijke ingrediënten.
9. Uitbouw Comfortparc Wessem als verblijfspark op het water in combinatie met bootverhuur, horeca, herinrichting ligplaatsen met nieuwe jachthaven tbv overloopfunctie Comfortparc.
10. Op landtong versterkt het recreatieve profiel van Wessem aanzienlijk. Een goede analyse van de haalbaarheid woningbouw is voor veel partners van belang.
11. Watersportcluster realiseren voor verenigingen, scouting etc.

Heel en Panheel

Visie op het deelgebied Heel en Panheel

Het deelgebied ligt centraal in het Maasplassengebied en is goed via de weg bereikbaar. De bevaarbare plassen Polderveld en Tesken en de Anthoniusplas zijn te beperkt van omvang om als zelfstandig vaarwater veel meerwaarde te hebben. De Boschmolenplas is bevaarbaar voor elektrische boten, maar niet ontsloten en de Lange Vlieter is niet bruikbaar voor watersport. De verblijfsrecreatie is omvangrijk maar ontbeert dagrecreatieve voorzieningen, Funbeach is een onderscheidend strandconcept op het Leerke Ven. De Slaag is een aantrekkelijke natuurplas met 'Biesboschkwaliteit'.

Dit alles maakt het deelgebied uitstekend geschikt als gemengd waterrecreatiegebied met ruimte voor fun, strand en landschappelijk een aantrekkelijke bestemming. De Boschmolenplas is afgesloten en kent een intensief gebruik door sportduikers. Uitbouw van mogelijkheden op deze plas voor spelevaren en leren varen is goed mogelijk. Ruimte voor een kabelskibaan biedt nieuwe mogelijkheden voor de jonge doelgroepen. Ook voor de sportvisserij kan hier gekozen worden voor specifieke vangsten. Combinatie van al deze functies vraagt om een strakke zonering.

In de winter mag deze plas niet gebruikt worden in verband met de functie van vogelrustplaats.

Uitbouw van Funbeach versterkt het dagrecreatieve profiel. Aanlegplaatsen op de Antoniusplas ontsluiten deze attractie. Er is ruimte voor initiatieven, gericht op jeugd en waterbeleving.

SPECIFIEK

VERHUURHAVEN

INNOVATIEF

LEARNING CENTER

BESTEMMING

GROENE BUITENHAVEN

WATERRECREATIE

ZWEMSTRAND

WATERRECREATIE

FUNSTRAND

WATERRECREATIE

FESTIVAL-BEACH

WATERRECREATIE

KABELSKIBAAN

WATERRECREATIE

DUIKLOCATIE

WATERRECREATIE

HENGELSPORTLOCATIE

Heel en Panheel

Eventuele toelichting:

Maatregelen:

1. Passantenhaven mogelijk ook verbetering bestaande voorziening zuidoosthoek
2. Deels bestaande aanlegplaatsen combineren met nieuwe afmeerboeien. Handhaving op langdurig verblijf is noodzakelijk.
3. Uitzetten bijzondere vissoorten voor extra hengelsportmilieu, Meerval en Karper)
4. Verbetering bereikbaarheid van de zuidkant van de Boschmolenplas tbv de ontsluiting van dagrecreatieve voorzieningen aan en op het water"

Mogelijkheden:

5. Afzinken schip voor meer aantrekkingskracht

Initiatieven:

6. Uitbouw van het bungalowpark Boschmolenplas, toevoegen van waterrecreatiemogelijkheden (vissen, waterskiën, zeilen) als extra dagrecreatieve kwaliteit. De combinatie met Wellness wordt voorzien.
7. Ontwikkeling Belevenissenpark voor mensen met een beperking, eventueel in combinatie met Boschmolenplas (initiatief 5)

Maasbracht e.o.

Visie op het deelgebied Maasbracht en omstreken

Het deelgebied rond Maasbracht is een transfergebied. Hier wordt de natte ruimte gedeeld met beroepsvaart en met intensieve en beeldbepalende industrie. De brug over de A2 knipt het gebied voor zeilers functioneel in twee delen. Het karakter is niet gericht op recreatief verblijf, maar op een veilige doorvaart tussen de andere deelgebieden. Maasbracht kan binnen dit transfergebied een bestemming zijn.

Het Havenfront Maasbracht brengt de bedrijfsmatige kant van het water samen met de pleziervaart, waarbij het cluster van sluizen, passantenhaven, rondvaarthalte, museumhaven en horeca zorgen voor een levendig ensemble. De scheepsbouwstraditie in Maasbracht biedt kansen voor intensivering van de servicesector met ruimte voor een verkoophaven en servicehaven. Uitbouw van bestaande bedrijvigheid is mogelijk.

Maasbracht en omstreken

Eventuele toelichting:

Maatregelen:
1. Havenfront, dorpsgastenhaven Maasbracht, integraal herontwikkelingsproject waarin rondvaartvoorzieningen, passantenhaven, horeca en wandelboulevard samenkomen
2. Bebording naar servicecluster Verlengde Oude Maas (ten westen van sluis Maasbracht)

Mogelijkheden:
3. Verkoophaven en servicehaven en uitbouw mogelijkheden scheepsbouw en service locatie Linssen Yachting
4. Museumhaven met bewoonde schepen binnen Havenfront Maasbracht

Linne-Oolderplas

Visie op het deelgebied Linne-Oolderplas

Dit deelgebied vormt een belangrijke natuurbestemming van het Maasplassengebied. Door ingrepen in de structuur van de rivier en herontwikkeling van delen van het gebied ontstaat hier een hoogwaardige en beleefbare natuur.

Waterrecreatieve ontwikkeling moet ook gericht zijn op natuurbeleving en beleving van de buitenruimte. De groene ruimte moet ontsloten zijn voor mensen zonder boot en met boot. Daarbij is de functie als uitloopgebied voor de nieuwe en jonge wijk Oolderveste leidend, watersporters zijn medegebruikers. Er is ruimte voor kleinschalige initiatieven voor bijvoorbeeld bootverhuur of een kleine zeilschool voor beginners, gecombineerd met een strand. Horeca aan het water en een rondvaartsteiger verbreden de doelgroep.

Behoud van de snelvaarzone is gewenst als vaargebied voor specifieke doelgroepen in het stuwpand Roermond. Alternatieve locaties zijn niet voorhanden.

BESTEMMING

NATUURHAVEN

BESTEMMING

GROENE BUITENHAVEN

BRON

MOORINGS VASTE LIGPLAATSEN

INNOVATIEF

MINI-FLOATING HARBOR

BESTEMMING

HORECAHAVEN

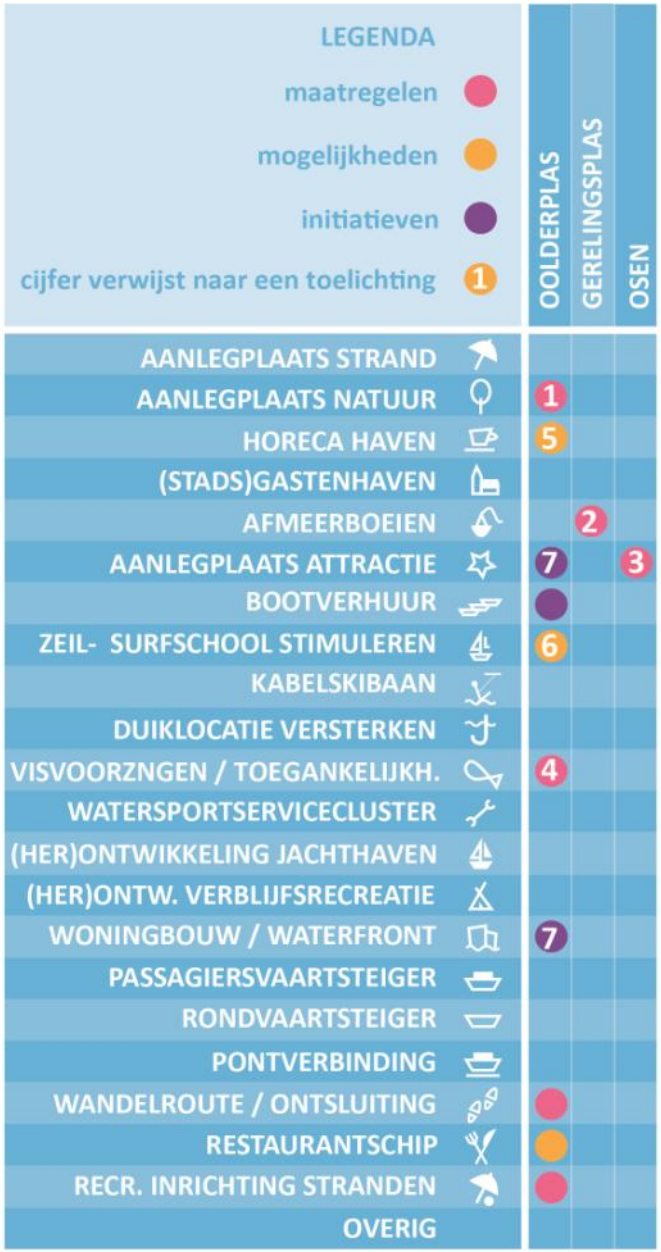

Linne - Oolderplas

Eventuele toelichting:

Maatregelen:
1. Gekoppeld aan de te ontwikkelen Pier (initiatief 7)
2. Alleen daggebruik
3. Aanlegplaats bezoekerscentrum Plas Osen, nabij de sluis
4. Trailerhelling voor kleine bootjes en vissersbothaven

Mogelijkheden:
5. Restaurant op palen, beachclub of iets dergelijks, eventueel in combinatie met kleinschalig verblijf
6. Kwaliteitsslag en meer permanente huisvesting surfclub voor breder gebruik, voorkeur ook locatie zeilschool voor beginners

Initiatieven:
7. Er is een idee om op de Oolderplas een pier te plaatsen, als landmark voor het Maasplassengebied. Voor het nautisch Programma van Eisen is het belangrijk daarbij de combinatie te zoeken met passantenvoorzieningen (horecahaven), een rondvaartsteiger en met bijvoorbeeld kleinschalige verhuurmogelijkheden van fluisterboten oid.

NB:
Met betrekking tot de ontsluiting van de plas over water en de (rondgaande) wandelroute is er nog onzekerheid. Een combinatie wordt uitgewerkt die voor de watersporters, de bewoners en naturisten inpasbaar is en aansluit bij de bestaande ontwikkeling.

Roermond-Herten

Visie op het deelgebied Roermond - Herten

Deelgebied Roermond is het concentratiegebied van de Maasplassen. Hier ligt het grootste deel van de schepen en ook de meeste bezoekers zijn hier te vinden. Het deelgebied kent vooral recreatieve plassen die samen een gevarieerd product vormen. Voor zeilers wordt het gebied in twee delen geknipt door de N280. Het gebied ten noorden van de bruggen vraagt om een kwaliteitsslag. In dit gebied komen verblijfsrecreatie en watersport echt dicht bij elkaar. De verblijfsparken liggen op eilanden, veelal omgeven door jachthavens. Deze vakantieclusters vormen in potentie bestemmingen op zich. Verdere uitbreiding moet dan ook gericht zijn op een sterkere relatie tussen verblijfsrecreatie en watersport.

De combinatie met de stedelijke bestemming Roerhaven en de shoppingbestemming DOC ligt voor de hand, ook voor rondvaartboten. Riviercruises vormen een nieuwe stedelijke en koopkrachtige doelgroep.

Voor toervaarders is de veelzijdigheid de belangrijkste trekker die zorgt voor verlenging van de verblijfstijd. Een deelgebied met een hoge concentratie boten en gasten vraagt om een fijnmazige inrichting met passantenvoorzieningen. Stranden en horeca moet bereikbaar zijn via land en water.

BESTEMMING

BEACHHAVEN

SPECIFIEK

SLOEPENHAVEN

SPECIFIEK

VERHUURHAVEN

INNOVATIEF

LEARNING CENTER

INNOVATIEF

WOONSCHEPENHAVEN

TOTAAL CONCEPT

MARINA RESORT

BESTEMMING

BOODSCHAPPENHAVEN

BESTEMMING

GROENE BUITENHAVEN

WATERRECREATIE

ZWEMSTRAND

WATERRECREATIE

RONDVAARTHALTE

BESTEMMING

STADSGASTENHAVEN

WATERRECREATIE

FUNSPORTHAVEN

WATERRECREATIE

RIVIERCRUISEHAVEN

BESTEMMING

HORECAHAVEN

NPvE

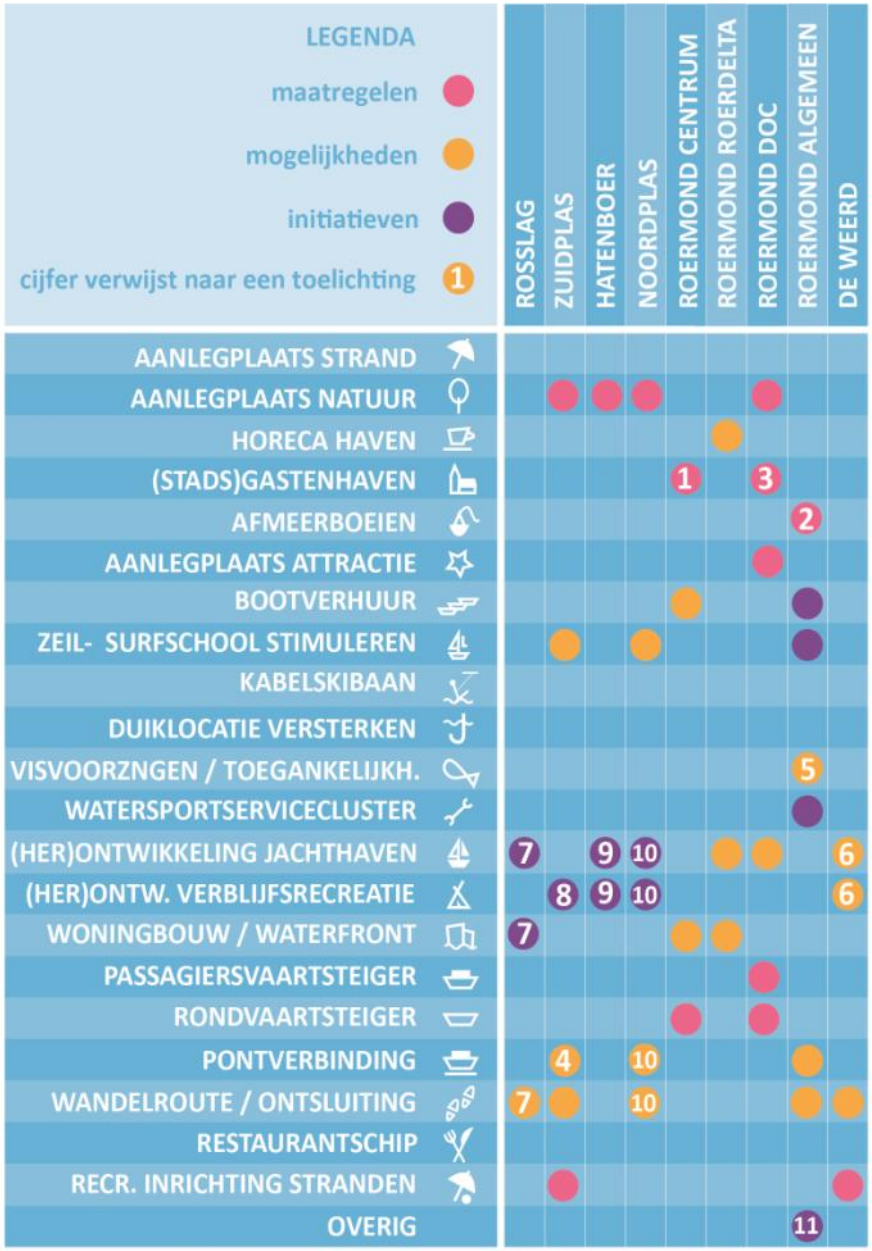

Roermond - Herten

Eventuele toelichting:

Maatregelen:
1. Uitbreiding passantenvoorzieningen Roermond stad in combinatie met herontwikkeling havens project Roerdelta
2. BBQ eilanden
3. Aandacht voor meer passantencapaciteit en koppeling aan DOC

Mogelijkheden:
4. Uitbreiding netwerk pontverbindingen
5. Visparcours wedstrijden Lateraal Kanaal
6. Herontwikkeling jachthaven en herontwikkeling verblijfsrecreatie de Weerd

Initiatieven binnen het Masterplan:
7. Kwaliteitsslag jachthaven de Rosslag, in combinatie met ruimere ligplaatsen, betere parkeervoorzieningen op veilig niveau, natuurontwikkeling, openbare oevers met wandelpaden, een nieuwe ontsluiting en appartementen voor permanente bewoning.
8. Zuidplas, appartementencomplex Oolderhuuske
9. Ontwikkeling haven Hatenboer in combinatie met verblijfsrecreatie
10. Het Nautisch Kwartier Noorderhaven zet in op de ontwikkeling van een totaalconcept met drijvende en vaste woningen voor verblijf en bewoning. Vanuit het NPvE is het belangrijk dat dit project een echte bestemming wordt, met ruimte voor passanten, toegankelijke oevers, verhuurvloot, recreatieve voorzieningen en strand. Zo wordt aan het gebied een nieuwe vaarbestemming toegevoegd. Openbaarheid van de oever is essentieel.
11. Watersportcluster realiseren voor verenigingen, scouting etc.

Asselt-Buggenum, Neer, Kesseleik, Beesel en Kessel

Visie op het deelgebied Asselt-Buggenum, Neer, kesseleik, Beesel en Kessel

Het gebied is de poort van Limburg voor de Maasplassen en vormt de overgangszone tussen het intensief gebruikte Maasplassengebied en de Maas als rivier, verder stroomafwaarts. De Asseltse Plassen vormen een belangrijke natuurlijke vaarbestemming. Hier en op andere plaatsen in het deelgebied komen de Maasdorpen en de rivier samen. De natuurwaarden aan de Maas zijn in dit deelgebied de moeite van het ontsluiten waard. Eenvoudige passantenvoorzieningen vormen zo een transferium naar natuurlijk achterland. Het water echt inzetten als plek om de groene buitenruimte te beleven is belangrijk. Met natuurlijke passantenplaatsen voor watersporters en bestemmingen op of direct aan het water voor fietsers en wandelaars. Uitbouw van kanovaren rond het bestaande aanbod (www.natuurlijkasselt.nl) verbreedt het profiel van het gebied.

BESTEMMING

NATUURHAVEN

BRON

MOORINGS VASTE LIGPLAATSEN

WATERRECREATIE

SURFSTRAND / WATERSPORTSTR.

WATERRECREATIE

HENGELSPORTLOCATIE

BESTEMMING

HORECAHAVEN

Asselt-Buggenum, Neer, Kesseleik, Beesel en Kessel

Eventuele toelichting:

Maatregelen:

1. Optimaliseren bestaande trailerhelling, visbotensteigers

Mogelijkheden:

2. Onder de titel Maasfront Hanssum wordt gewerkt aan een aantrekkelijk woon– en verblijfsklimaat als binding tussen stad en land. Het project omvat een boulevard en een jachthaven en moet een poortfunctie vervullen naar de landrecreatie die hier talrijk is.
3. Mogelijk combineren van pontverbinding tussen Neer en Rijkel naar Asselt.

Totaalprogramma, samenhang maatregelen, mogelijkheden en initiatieven in gebied

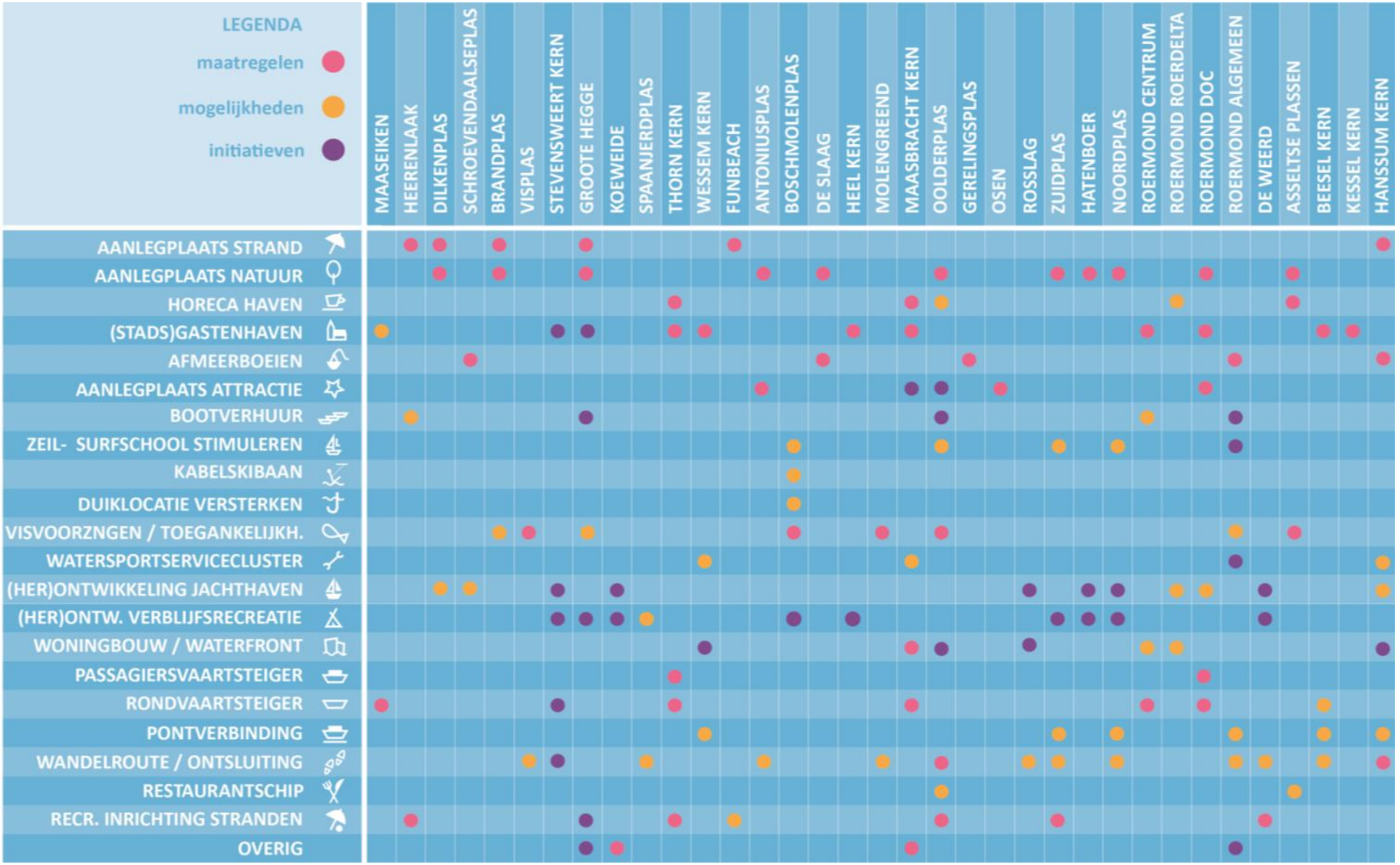

Uitvoering

Voorbeelden van elders
In andere regio's in Nederland zijn de ambities voor watersportgebieden eveneens samengebracht in een programma. De uitvoering wordt verschillend ter hand genomen:

- In het Friese Merenprogramma werken overheden onder leiding van de provincie samen aan de uitvoering van grote en kleine projecten, op basis van een forse financiële impuls vanuit de provincie en een speciaal ingericht Programmabureau.
- Onder de naam 'Brabant aan Zee' werken gemeenten in West-Brabant aan een gezamenlijke ambitie, een bundeling van lokale projecten. Het programmamanagement ondersteunt gemeenten bij het vinden van aanvullende middelen voor uitvoering.
- In de Grevelingen zorgt het Natuur– en Recreatieschap voor samenhang in beleid en uitvoering, met een eigen budget, apparaat en mandaat.

Uitvoering, Programmamanagement, structuur en inzet

In het Nautisch Programma van Eisen zijn in totaal 95 maatregelen, mogelijkheden en initiatieven opgenomen. Het betreft investeringen waarvoor de overheid zal worden aangesproken, mogelijkheden waarvoor ruimte moet worden gemaakt in regelgeving en toestemming moet worden gegeven en initiatieven van marktpartijen, die uitgewerkt moeten worden en verankerd in beleid en ruimtelijke ordening.

Rolverdeling

- De overheid (rijk, provinciaal, regionaal en lokaal) staat aan de lat voor investeringen in openbare ruimte. Daarnaast kan zij initiatieven mogelijk maken, stimuleren of bepleiten bij anderen, nader uitwerken of meekoppelen met lopende projecten.
- Van ondernemers wordt verwacht dat zij investeren in voorzieningen, soms mee investeren in openbare voorzieningen en dat zij door samenwerking een steeds completer product leveren.
- Van intermediaire organisaties wordt verwacht dat zij soms mee investeren in voorzieningen, deze stimuleren of bepleiten of deze koppelen aan andere projecten. Ook beheren en onderhouden kan bij organisaties worden ondergebracht.

De taakverdeling tussen ondernemers, overheden en organisaties is uitgebreid onderwerp van overleg geweest. Ondernemers geven aan op projectniveau deel te willen nemen aan organisatie en financiering, maar zien op programmaniveau geen mogelijkheid voor een brede inzet. Per project of initiatief kan gekeken worden wie welke rol speelt. Op een flexibele manier samenwerken geeft de beste resultaten.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid.
De uitvoering van het NPvE is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Een goede en gedragen organisatie is nodig om gezamenlijk projecten tot uitvoer te brengen. Deze organisatie is daarmee ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Deze gezamenlijkheid wordt onderstreept door gezamenlijke middelen (geld), een gezamenlijk meerjarenplan en een gezamenlijke aansturing. Actieve deelname van ondernemers en organisaties en overheden in deze uitvoeringsorganisatie vergroot het draagvlak en vergroot de kracht.

Van uitvoering naar bestuurlijke structuur
Breed gedeeld is het besef dat uitvoering van het NPvE vraagt om een uitvoeringsorganisatie, die verankerd is in de overheid en die ondernemers desgevraagd helpt bij het realiseren van projecten en initiatieven. Inzet van programmacoördinatie voor het Nautisch Programma van Eisen moet de procedures sneller maken, de samenhang bewaken, een loket zijn voor ontwikkelingsvragen en financiering en uitvoering voorbereiden. Starten met deze werkzaamheden vanuit een bestaande organisatie, zoals de GOML, met extra capaciteit is gewenst, om te voorkomen dat tijd verloren gaat. Een regionale organisatie waarin gemeenten vertegenwoordigd zijn ligt als basis voor de hand.

Uitvoering

Aansturing en financiering, Programmaraad

Programmaraad
Betrokkenheid bij deze organisatie waar het gaat om prioriteiten en samenhang is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, bedrijfsleven en organisaties. Een Programmaraad moet hieraan vormgeven. Hierin moeten de verschillende geledingen vertegenwoordigd zijn en moet de kennis over het gebied, haar gebruikers en haar initiatieven aan tafel zitten. De exacte vertegenwoordigingsstructuur is een verantwoordelijkheid van de verschillende geledingen. Ondernemers kiezen uit hun midden vertegenwoordigers of brengen de branche-organisaties in. Overheden koppelen de vertegenwoordiging aan een bestaande besluitvormingsstructuur of stemmen onderling af, evenals de maatschappelijke organisaties. Betrokkenheid van de regionale VVV en van Toerisme Vlaanderen zorgt voor een koppeling van product aan gebiedsmarketing. Gebruiksorganisaties als Watersportverbond, Sportvisserij en Sport Limburg verankeren de uitvoering in de regionale samenleving. Deelname van Rijkswaterstaat is zeer gewenst om een vroegtijdig afstemmen van ambities en regelgeving beter mogelijk te maken.

Belangrijk uitgangspunt is dat de vorming van een Programmaraad een gelijktijdige start kent als de uitvoering zelf. Uitvoering hoeft niet te wachten op definitieve installatie van de Programmaraad, maar is zelf een activiteit van de uitvoerende organisatie of coördinator.

Financiering
De financiering van de uitvoering is sterk projectgebonden. Per project zal financiering soms een zaak voor de markt, voor de overheid, voor organisaties of voor een combinatie van allen zijn. Het in beeld brengen van de financieringsmogelijkheden en het benutten van externe financieringsbronnen is een taak voor de Programmacoördinatie. Voor de organisatiekosten wordt voorshands een beroep gedaan op de provinciale en lokale overheid.

Flexibel en inzetbaar waar gewenst
De uitvoeringsorganisatie wordt ingericht om processen beter en sneller te laten verlopen en projecten uit het NPvE tot uitvoering te brengen. De Programmaraad denkt mee over werkwijze, prioriteiten en inzet van middelen voor de eigen uitvoeringsorganisatie. Deze structuur zorgt ervoor dat er niet een nieuwe bestuurslaag nodig is, waarin initiatieven eerst voor goedkeuring worden voorgedragen. Initiatieven kunnen ook op eigen kracht en met eigen middelen en toestemming de weg naar uitvoering vinden. Het Programmamanagement functioneert als optionele buitenboordmotor, voor wat extra vaart vooruit.

Uitvoering

Inhoudelijke prioriteiten

- De visie geeft duidelijke richtlijnen welke soorten verbeteringen belangrijk zijn voor Maasplassen:
- Zorg voor flexibele regelgeving voor ondernemers om kansen te benutten
- Maak bestemmingen bereikbaar
- Breng variatie in jachthaventypologieën
- Zorg voor de doelgroep van de toekomst, zorg voor verjonging
- Maak water toegankelijk voor velen, ook mensen zonder een boot
- Maak oevers bereikbaar en beleefbaar

Deze inhoudelijke prioriteiten zijn verder uitgewerkt op de volgende pagina.

Prioriteiten stellen én kansen benutten

Prioriteiten en flexibiliteit

Het Nautisch Programma van Eisen brengt een tal van maatregelen mogelijkheden en initiatieven in beeld die vorm geven aan de ambitie van het gebied om een top waterrecreatieregio te zijn. Over deze lijst en de inhoud van de projecten bestaat een breed draagvlak. Deze dragen ieder bij aan de kwaliteit van de Maasplassen. In die zin is er geen prioriteit aan te geven. Projecten uit deze drie categorieën zijn nodig om Maasplassen aantrekkelijker te maken. Tussen de projecten is maar een beperkt voorwaardelijk verband. De projecten kunnen ook zonder elkaar worden uitgevoerd, hoeven niet ‘op elkaar te wachten’.

De projecten hebben ieder hun dynamiek en snelheid. Financiering, toestemming en regelgeving kunnen zorgen voor vertraging en het koppelen aan andere lopende initiatieven kan zorgen voor versnelling. Welke projecten als eerste aan bod komen is daarmee ook een flexibel proces, waarbij gekeken wordt naar de status en uitvoerbaarheid op korte termijn en naar de bijdrage voor het gebied. Telkens zullen mogelijk ‘pakketten’ gemaakt worden waarin maatregelen, mogelijkheden en initiatieven samen in uitvoering worden genomen. Daarmee ontstaat een afgewogen verbetering van het Maasplassengebied waarbij ieder, gelijktijdig, zijn eigen verantwoordelijkheid neemt.

Flexibele regelgeving

Vanuit het Nautisch Programma van eisen wordt er gepleit voor een flexibele toepassing van regelgeving, zodat een aantal specifieke aanpassingen van het watersportaanbod eenvoudig en zonder aanvullende procedures doorgevoerd kunnen worden. De uitvoeringsorganisatie zal inzetten op het toelaten van deze specifieke maatregelen. Zo zou ‘het slot van het gebied af moeten’.

Mogelijk maken

Vanuit het Nautisch Programma zijn er meerdere maatregelen die nu al binnen de regelgeving uitvoerbaar zijn. Deze worden in de eerste tranche benut en voor uitvoering voorgedragen. Financiering van deze projecten is de belangrijkste eerste opgave. Tegelijkertijd zijn er projecten van ondernemers, organisaties en gemeenten die mogelijk zijn of eenvoudig mogelijk gemaakt kunnen worden. Ook deze krijgen prioriteit. Door een start te maken met deze soms kleine verbeteringen ontstaat dynamiek en vertrouwen in het totale NPvE en de uitvoerbaarheid daarvan.

Meekoppelen

Binnen het Maasplassengebied worden er doorlopend aanpassingen gedaan aan de rivier, de plassen zelf en de oevers. Het Nautisch Programma van Eisen biedt de groslijst van mogelijke verbeteringen. De uitvoeringsorganisatie zal alert moeten zijn op deze mogelijkheden om zo werk met werk te maken. Het koppelen van belangen, procedures en uitvoering biedt een versnelling voor diverse projecten.

Kiezen

In bovenstaande werkwijze naar uitvoering zit een sterke oriëntatie op kansen benutten. De bestaande regelgeving en de bestaande financiële situatie van overheden en bedrijven vraagt ook om nieuwe en slimme combinaties. Daarnaast is een inhoudelijke prioritering gewenst, waarin, los van de te benutten kansen, inhoudelijke keuzes gemaakt worden. In het kader op deze pagina zijn de prioriteiten voor uitvoering benoemd en zijn de meest urgente of kansrijke locaties binnen die prioriteiten verder uitgewerkt. Voor ondernemersinitiatieven is een dergelijke keuze niet gemaakt. Daar zullen marktontwikkeling en toestemming maatgevend zijn bij de prioriteit in uitvoering.

Uitvoering

Inhoudelijke keuzes bij prioriteiten

Flexibilisering van de regelgeving
Maak afspraken op bestuurlijk niveau met Rijkswaterstaat op welke wijze projecten getoetst worden en welke vrijheid belanghebbenden in de Maasplassen hebben om zonder aanvullende procedures hun bedrijf aan te passen. Neem hierin ook mogelijkheden op voor tijdelijke (zomer)voorzieningen. Leg deze afspraken vast en monitor de toepassing ervan. Voor deze prioriteit is de overheid verantwoordelijk.

Maak bestemmingen bereikbaar
De belangrijkste bestemmingen met de hoogste meerwaarde zijn Thorn, DOC Roermond, Maaseik en Funbeach. Natuurlijke bestemmingen en bereikbare stranden vanaf het water zijn belangrijk, maar qua locaties niet nader te prioriteren. Realisatie van 3 of 4 locaties, waaronder ten minste één met afmeerboeien, geven nieuwe bestemmingen en kunnen gevolgd worden op hun gebruik en meerwaarde. Geef toestemming voor tenminste één horecaschip in het gebied, bij voorkeur aan de Ooldersplas. Bepleit bovendien dat bij herontwikkeling van havenlocaties deze haven ook functioneert als bestemming, met voldoende ruimte voor passanten. De investeringen in deze bestemmingen is grotendeels een overheidstaak, mogelijk gecombineerd met ondernemersinitiatieven.

Breng variatie in haventypologieën
Deze opgave ligt met name bij het bedrijfsleven voor. Voor de regionale kwaliteit en de toekomstige markt zijn haventypologieën van belang die een bestemming vormen, die verblijfskwaliteit in de haven bieden en die verblijfsrecreatie met watersport combineren. Onderscheid ten opzichte van bestaand aanbod verbreedt het gebied en zorgt voor nieuwe doelgroepen en een betere bezetting. Voor de variatie in haventypologieën is het bedrijfsleven verantwoordelijk

Zorg voor de doelgroep van de toekomst, zorg voor verjonging
Handhaaf en optimaliseer de drie bestaande snelvaarzones op de Maas en het Lateraal Kanaal. Ontwikkel samen met ondernemers stranden en concepten waar jonge mensen naar toe willen komen. Realiseer een kabelskibaan in het gebied. Onderzoek welke plas een vrijzone kan worden voor huidige en toekomstige trendsporten. Deze prioriteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Maak water toegankelijk voor velen, ook mensen zonder boot
Stimuleer alle initiatieven die de dag- en weekendverhuur van boten uitbreidt. Geef zeil- en surfscholen de ruimte voor eenvoudige ontwikkeling. Stimuleer scholen en verenigingen om het water intensiever te gaan gebruiken en ontwikkel een laagdrempelig watersportcentrum waar verenigingen hun thuis hebben. Realiseer samen met marktpartijen openbare rondvaartsteigers in Maaseik, Thorn, Stevensweert en bij DOC om zo rederijen meer programmamogelijkheden te bieden. Onderzoek een toekomstige aanlegkade voor riviercruises bij DOC, in te passen in de planvorming van City Meadow. Deze prioriteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen overheid, ondernemers en organisaties.

Maak oevers bereikbaar en beleefbaar
Maak visplekken toegankelijk langs het Lateraal Kanaal en optimaliseer de bereikbaarheid van enkele visplassen. Zet enkele gebieden in als laagdrempelig visgebied met onderscheidende vangsten. Neem bij de eerstvolgende herijking van de routestructuur de havens en de waterkant mee als aan te haken bestemmingen. Zorg voor een basisbewegwijzering op de oevers. Handhaaf ten minste de bestaande veerpontroutes. Deze prioriteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid en intermediaire organisaties.

Tenslotte

Afsluiting en opgenomen bijlagen

Het Nautisch Programma van Eisen Maasplassen Limburg markeert een belangrijke stap voor het Limburgse Maasplassengebied. De ambities van ondernemers en overheden worden samengebracht in een programma met bijna 100 maatregelen, mogelijkheden en initiatieven. Deze zijn gebaseerd op een gedegen marktverkenning en een analyse van de kwaliteiten en beperkingen van het gebied. De ambitie om een Top Waterrecreatiegebied te worden krijgt hiermee een afgebakende vorm.

Realisatie van projecten op de Limburgse Maasplassen is soms niet eenvoudig. Regelgeving en belangen komen in dit gebied juist rond het water samen. Met een gezamenlijke ambitie en duidelijke projecten moet er echter voortgang gemaakt kunnen worden.

De insteek is pragmatisch: realiseer wat er kan en wat er belangrijk is en benut zo de kansen die het gebied heeft. Zet in op grootschalige en kleinschalige zaken tegelijkertijd en werk samen waar dit van meerwaarde is.

Met dit programma is mogelijk ook een nieuwe samenwerking tussen ondernemers en overheden geboren. De inzet van ondernemers en belanghebbenden bij de vorming van het NPvE markeert de betrokkenheid bij het gebied en haar toekomst.

Graag wil ik, mede namens de opdrachtgever, iedereen bedanken die in dit proces kritisch, opbouwend en informerend zijn input heeft geleverd.

Rob Vrolijks
Februari 2013

Bijlagen NPvE

In de bijlagen zijn de volgende zaken opgenomen:

- Een lijst van experts die hebben deelgenomen aan de bijeenkomsten rond het NPvE
- Een lijst van geraadpleegde bronnen bij de totstandkoming
- Een tabel waarin het NPvE gekoppeld wordt aan de beleidsmatige speerpunten zoals opgenomen op pagina 19
- Een verkorte weergave van de resultaten van het onderzoek van Waterrecreatieadvies dat gehouden is onder alle jachthavens in het gebied.

Bijlage

Deelnemers werkbijeenkomsten NPvE

Organisatie	Naam
Arcus Zuid Projectontwikke-ling	Guy Habets
Cascade	David van de Runst-raat
Comfort Ships	Marcel Sniekers
Fun Beach	Luc van Engelen
Gemeente Maasgouw	Roger Huntjes
Gemeente Roermond	Maurice Maessen
Gemeente Roermond	Christine Jansen
GOML	Hans Corsten
GOML	Paul Vossen
HISWA	Rowena van der Maat
Huis voor de Sport	Jack Opgenoord
Maasplassen BV	Paul Dormans
Maasplassen BV	Rob Vrancken
Marec	Erik Opdenakker
Oolderhof	Jan Theunissen
Oolderhuuske	Perry Houkes
Provincie Limburg	Gerda Verbraeken
Roerdelta BV	Peter Vinck
Sangershoeve	Paul Sangers
Sportvisserij Limburg	Marc Budé
Toerisme Limburg	Andreas Gijbels
VVV Midden-Limburg	Giel Polman
Watersportverbond	Ap Joosten

Tussentijds is malen overleg gevoerd met:

- De (andere) gemeenten in het gebied
- Programmalijnmanagers GOML
- Rijkswaterstaat
- Provincie Limburg

Bijlage

(Markt)informatie verkregen van interviews en gesprekken

- Waterskibond Nederland
- Watersportverbond, divers
- Diverse rederijen en cruiseorganisaties, Van de Valk, Rederij Veenstra, Amsterdam Cruise Port,
- Diverse ondernemers in gebied (duikschool, wakeboardschool)
- Ontwikkelingsvisie Havens Stevensweert/ Porto Isola
- Ruimtelijk plan en toelichting Jachthaven de Rosslag BV
- Gebiedsvisie Nautisch Kwartier Roermond
- Projectnotities Comfortparc Wessem
- Diverse mailverkeer over deelprojecten

Geraadpleegde literatuur en bronnen

Markinformatie algemeen

- Inleiding op de factsheets van de 7 dagrecreatie belevingswerelden7 segmenten, smart Agent
- Inleiding op de factsheets van de dagrecreatie activiteiten, Smart Agent
- Het Gastvrij Nederland onderzoek voor dagrecreatie
- Ambitiedocument Vrijetijdseconomie- PS 2 maart 12
- Spelers in de waterrecreatie en – toerisme – Decisio
- ContinuVakantieOnderzoek 2010- Maatwerkrapportage Provincies
- Factsheet panal kajuitbootbezitters 2011
- Koppeling GVNL –CVO 2009
- Monitor inkomend dagbezoek vanuit Duitsland *Eindrapportage 2010/2011 Provincie Limburg,* Research Department , NBTC , December, 2011
- Bezetting logiesaccommodaties Limburg, Opleg-notitie bij Toeristische Trendrapportage Limburg 2011-2012, 1 oktober 2012 ZKA Consultants & Planners
- Maasplassen: meer focus, meer samenhang, ZKA Consultants & Planners
- Pre-verkenning waterrecreatie, Inventarisatie van beschikbare kennis, Stichting Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum, 2008
- Toeristische Trendrapportage Limburg 2011-2012 ZKA Consultants & Planners, 2012
- Samenvatting Toeristische Visie Wassenberg Roedalen
- Trendwatching.com

Marktinformatie Watersport

- Sluispassages limburg
- Visplan Midden Limburgse Maasplassen 2010
- Sportvisserij Limburg, jaarverslag 2011
- KNVB Masterplan ter ontwikkeling van de watersport in Limburg 2012,
- Bijlage: Maatregelen uit het Maatregelenplan Maasplassen Midden-Limburg (dec. 2005)
- Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland BRTN 2008-2013, SRN
- Artikelen over Duitse watersportmarkt van Bundesverband Wassersportwirtschaft e.V. (tbv Boot Dusseldorf 2013)
- Konjunkturbarometer Wassersportbrache 2011
- Duitse markt, NBTC

Beleidsstukken

- Vlekkenplan 2010
- Masterplan Maas en Meer
- Masterplan Maasplassen
- Gebiedsvisie Midden Limburg, Quick Scan, Projectbeschrijvingen Maasplassengebied, Groenplanning Maastricht 2009
- Beleid voor Eiland in de Maas Structuurvisie
- Visie maasplassen van Marina Oolderhuuske
- Beleid Land van Thorn structuurvisie
- Scenario's Land van Thorn
- Visie haven Wessem
- POL Zandmaas Kadeplan
- Vijfkansenkaarten, nieuwe markten voor toerisme Noord- en Midden Limburg 2007
- Maatregelenplan Maasplassen Midden-Limburg, Visie, zonering en maatregelen, Nuland en Partners 2005
- Het Oog van Midden Limburg, Regiovisie 2008-2028 Gebiedsontwikkeling Midden Limburg
- Bestemmingsplan buitengebied Maas en Maasplassen 2007
- Project Kop Hatenboer Roermond, Arc 2010
- Maas en Mensen, Beheersvisie Maasplassen Limburg 2005
- Economische Uitvoeringsagenda en Netwerkstructuur Brainport 2020, Hoge Dunk / OML
- Het oog van Riek Bakker 2009
- Quickscan Leisure en (water)sport Maasplassen, Kernteam Urgenda Limburg
- Kansenkaart sport, bewegen en gezondheid IC Land van Thorn, 2010
- Factfindingtrip Friesland 2012, Provincie Limburg

Bijlage

Onderzoeksresultaten havens Maasplassen

In oktober 2012 is er een onderzoek uitgevoerd door Waterrecreatie Advies onder alle jachthavens in het Maasplassengebied met als doel inzicht te krijgen in het totale aanbod ligplaatsen en gebruikers. Gevraagd is naar het type boten, de herkomst van de eigenaren, het aantal gasten dat zij ontvangen, toekomstplannen en overige activiteiten. Alle jachthavens hebben meegewerkt aan het onderzoek.

Ligplaatsen

Het gebied kent in totaal 41 bedrijven en locaties waar ligplaatsen worden verhuurd. Samen zijn zij goed voor 7.833 ligplaatsen, waarvan 85% bezet is. Van de havens is twee derde commercieel, de overige zijn verenigingshavens.

De ligplaatsen zijn verdeeld over het gebied ,maar hebben twee grotere concentratiegebieden, de regio Roermond (heeft 47% van totaal aantal ligplaatsen) en het deelgebied Maaseik-Kessenich-Thorn (23% van het totaal aantal ligplaatsen).

Verdeling ligplaatsen

Verdeling ligplaatsen in het Maasplassengebied

Opvallend is dat de eigenaren voor meer dan de helft uit Duitsers bestaat. 37% van de boten vaart onder de Nederlandse vlag en een klein deel heeft een Belgische eigenaar.

Bezetting

De bezetting van de ligplaatsen ligt met 85% onder het landelijk gemiddelde. Commerciële jachthavens hebben in het gebied een lagere bezetting dan verenigingsjachthavens. Ook regionaal zijn er verschillen, de bezetting is zeer hoog in het deelgebied Roermond, nl. 98%. Het deelgebied Eiland in de Maas heeft de laagste bezetting met 72%.

Wachtlijsten

Zestien jachthavens in het gebied kennen wachtlijsten, veelal zijn dit verenigingshavens. Het aantal wachtenden voor de commerciële jachthavens is beperkt. Totaal staan er 482 boten op wachtlijsten, onbekend is hoeveel boten op meerdere wachtlijsten tegelijk staan. Van uitbreidingsplannen is vooral sprake in de regio Roermond, waar de bezetting zeer hoog is. Uitbreidingsplannen zijn er alleen bij commerciële exploitanten. In totaal zijn er uitbreidingsplannen voor 793 ligplaatsen.

Winterstalling

Winterstalling van boten wordt aangeboden in het water, op het land buiten en in loodsen. Ca 35% van de schepen kiest voor winterstalling op het droge, waarvan ongeveer 11% binnen en 24% buiten. De winterstalling binnen kent een hoge bezettingsgraad.

Bijlage

Onderzoeksresultaten havens Maasplassen

Type boten
Een derde deel van de boten in het Maasplassen-gebied is zeilboot, tweederde motorboot. De zeil-boten liggen met name in de deelgebieden Bug-genum, Roermond en Thorn. Hier is de verhou-dingen motorboot – zeilboot wat gelijkmatiger verdeeld. In de andere gebieden bestaat de vloot voornamelijk uit motorboten. De gemiddelde boot-lengte is 8,5 meter.

Passanten
Passanten zijn mensen die met boten onderweg zijn en ergens één of meerdere nachten verblijven. In totaal worden er circa 8.500 bootnachten ge-maakt in het gebied. In 2012 is er een daling van dit aantal van 10%. De gemiddelde verblijfsduur per haven is 1,5 nacht.

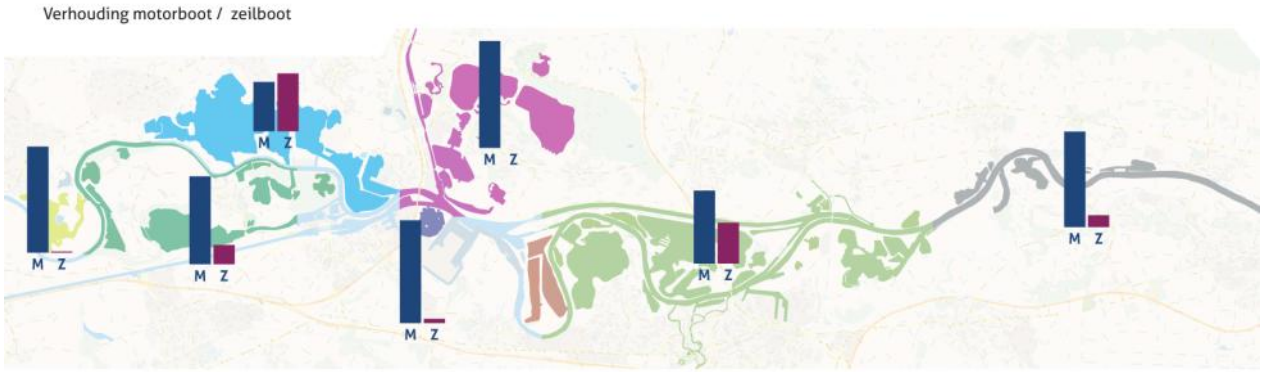

Verhouding motorboot/zeilboot

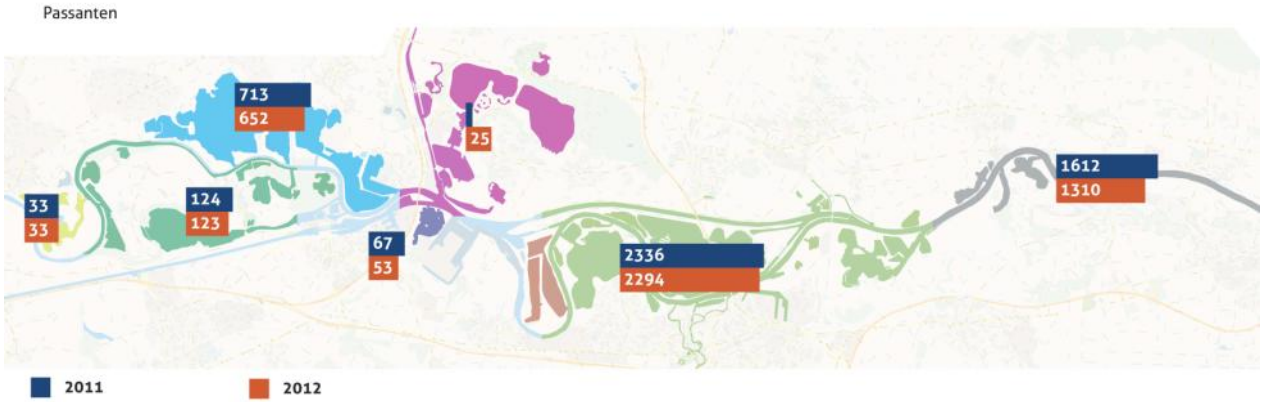

Passantenovernachtingen in het Maasplassengebied (bootovernachtingen)

Bijlage

Conjunctuurontwikkelingen Duitsland
In verband met het grote belang van de Duitse Markt voor de jachthavens is apart gekeken naar de trends binnen deze markt. Door het Bunderverband Wassersportwirtschaft wordt jaarlijks in kaart gebracht hoe de watersportmarkt zich ontwikkelt in termen van omzet. De ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn hier opgenomen. In tegenstelling tot de Nederlandse markt blijft de Duitse markt voor nieuwe en gebruikte boten relatief goed overeind.

Structurele ontwikkeling bootbezit Duitsland
In 2007 is er een grootschalig onderzoek gehouden onder Duitse bootbezitters. Gekeken is naar de leeftijdsopbouw van de eigenaren, de demografische ontwikkelingen en de gevolgen voor de toekomst. Belangrijk is daarbij dat de booteigenaren hun eerste boot kochten voor hun 40e verjaardag. Het bootbezit nu onder de groep tot 40 jaar is beduidend lager dan 20 jaar geleden. Als dit gemiddelde bootbezit niet significant stijgt, daalt het aantal booteigenaren aanzienlijk. De trendmatige ontwikkeling toont de stijging van het bootbezit onder jongere doelgroepen (nog) niet .

Duitse situatie bootbezit en watersportmarkt

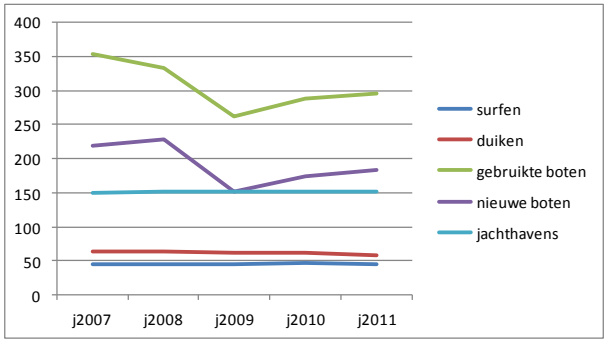

Ontwikkeling omzet watersport Duitsland, ligt herstel, maar geen groei ten opzichte van 2007

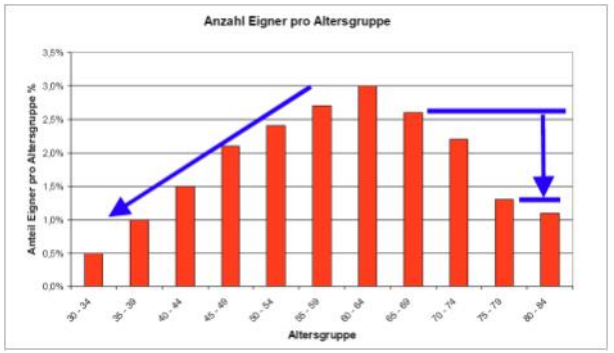

Percentage bootbezit per leeftijdsgroep, vooral groepen boven 50 jaar bezitten boten. Onder 40 jaar slechts 1 % bezit

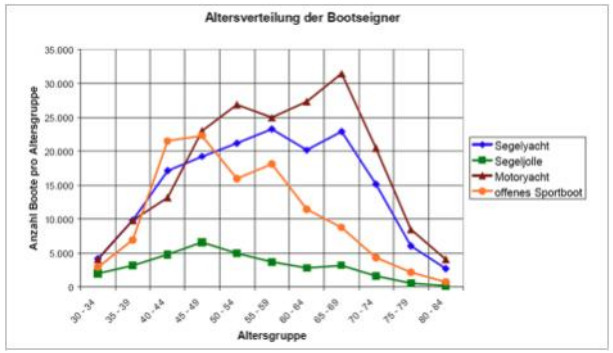

Leeftijdsopbouw eigenaren boten in 2007, grote groep senioren op zeilboten en motorjachten

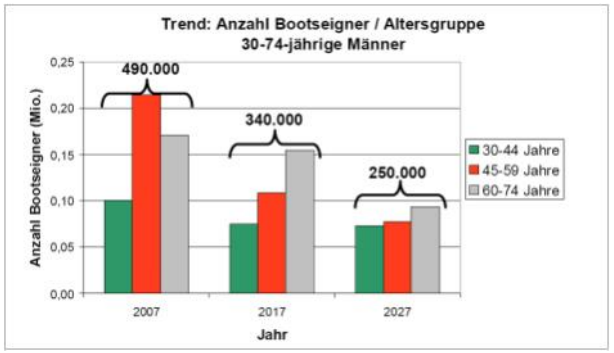

Scenario komende decennia als bootbezit onder jonge mensen niet stijgt en aankoopleeftijd niet hoger wordt

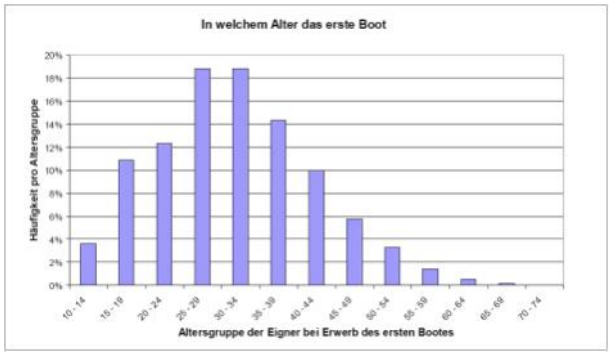

Leeftijd aankoop eerste boot veelal voor 40e jaar

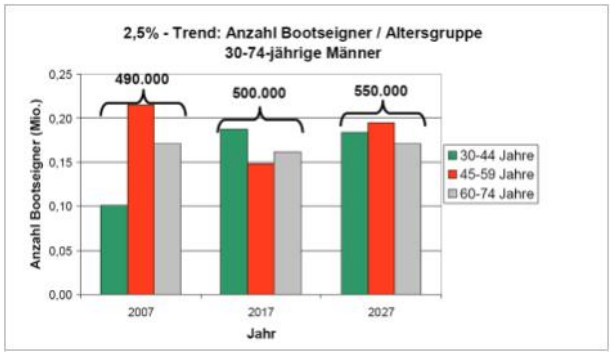

Scenario op basis van trendbreuk: bootbezit onder jonge mensen stijgt weer naar niveau jaren 70 en ouderen varen langer

Bijlage 2: Beleidskader

Europees beleid

Kaderrichtlijn Water

In 1997 heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend om alle bestaande richtlijnen en beschikkingen over het Europees waterbeleid tot een logisch geheel samen te brengen met een hydrografisch bekken als logische eenheid voor het waterbeheer. Een akkoord over deze Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is in 2000 gesloten en de richtlijn moet ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa in 2015 op orde is.
Algemene doelstelling van de Kaderrichtlijn is de vaststelling van een raamwerk voor de bescherming van water, en waarin - anderzijds - duurzaam gebruik van water wordt bevorderd.
Centrale aandachtspunten zijn:

- de gebiedsgerichte aanpak, waarbij wordt uitgegaan van een indeling in stroomgebieddistricten;
- de aanrekening van het watergebruik, waarbij een volledige kostenterugwinning vooropgesteld wordt, v voor geleverde diensten inzake watergebruik;
- het uitwerken van maatregelen, onder meer uitgaande van een gecombineerde aanpak door beperking van verontreiniging aan de bron door middel van emissiegrenswaarden en door het vastleggen van milieukwaliteits-normen;
- het bereiken van de milieukwaliteitsdoelstellingen, namelijk de goede ecologische toestand voor het opper-vlaktewater en de goede chemische toestand voor het grondwater, via de opmaak van stroomgebied-beheerplannen en het uitwerken van programma's.

Verschillende doelstellingen uit de Kaderrichtlijn zijn ook opgenomen in ander waterbeleid. Aspecten betreffende duur-zaam gebruik vormen bijvoorbeeld een belangrijk onderdeel van de nota Waterbeleid in de 21e eeuw (WB21). Ook in de Vierde nota Waterhuishouding (NW4) zijn al vergaande doelstellingen ten aanzien van de waterkwaliteit opgenomen.
Op grond van de Kaderrichtlijn Water worden eisen gesteld aan de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. De door de Richtlijn vereiste kwaliteit is de zogenaamde goede watertoestand die eind 2015 moet zijn gehaald. In het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren 2009-2015 (BPRW) is per waterlichaam aangegeven welke doelstellingen voor het waterlichaam gelden en welke maatregelen zullen worden genomen om deze doelstellingen te halen.
Voor Rijkswateren is in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 - 2015 (Bkmw) een toetsingskader voor individuele besluiten opgenomen, dat regelt dat de KRW-doelstellingen zoals die zijn vastgelegd in het plan in veel gevallen toch betrokken moeten worden bij het vaststellen van watervergunningen, projectplannen en andere besluiten op grond van de Waterwet. Hierbij dient te worden bekeken of het behalen van de KRW-doelen zoals vastgelegd in het waterplan voor het relevante waterlichaam nog wel mogelijk als deze activiteit ongewijzigd doorgang vindt. Daarbij wordt enerzijds gekeken naar emissies van verontreinigende stoffen en anderzijds naar de effecten van fysieke ingrepen op de ecologie. Activiteiten, waarvan de effecten in het kader van het opstellen van het waterplan al beoordeeld en meegenomen zijn, hoeven in principe niet opnieuw integraal getoetst te worden aan de KRW-doelen.

Om zeker te stellen dat aan het einde van de planperiode daadwerkelijk aan de gestelde KRW-doelen voor alle water-lichamen in Rijksbeheer wordt voldaan, worden nieuwe initiatieven met mogelijke effecten op de KRW-waterlichamen aan een aanvullende toetsing onderworpen op grond van het toetsingskader voor individuele besluiten uit het BPRW 2009-2015. Op deze manier wordt indirect getoetst aan het Bkmw.

In het BPRW worden de doelstellingen specifiek uitgewerkt naar waterlichamen en wordt aangegeven hoe hierop voor nieuwe activiteiten wordt getoetst. In het BPRW is daarvoor een toetsingskader waterkwaliteit opgenomen. Beoordeling op grond van het toetsingskader uit het BPRW is in elk geval vereist als er voor een initiatief een vergunningplicht of projectplanplicht bestaat.

De PKB-maatregel realisatie van KRW-maatregelen is in het BPRW opgenomen als Ruimte voor de Rivier-maatregel met een positief effect op de KRW-doelstelling. Het toetsingskader richt zich op de vraag of het realiseren van milieukwaliteitseisen en het waarborgen van 'geen achteruitgang' voor de toestand van de KRW-waterlichamen mogelijk is, indien de activiteit plaatsvindt.
Met betrekking tot de voornoemde maatregelen is in principe in de fase van het opstellen van het BPRW al getoetst wat de effecten van de maatregelen op het behalen van de KRW-doelen waren. Uit deze toetsing is gebleken dat de effecten netto positief zijn.

Europese Hoogwaterrichtlijn (EU Flood Directive)
In 2007 is de EU Hoogwaterrichtlijn van kracht geworden. Het doel van de Hoogwaterrichtlijn is het reduceren van het aantal slachtoffers en de financiële gevolgen van overstromingen. Volgens deze richtlijn moeten de EU-lidstaten vóór eind 2015 overstromingsrisicobeheerplannen vaststellen. De EU Hoogwaterrichtlijn schrijft voor dat de waterbeheerders de volgende drie resultaten dienen te behalen:
- voorlopige overstromingsrisicobeoordeling;
- overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten;
- overstromingsrisico-beheerplannen.

Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)
Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geeft een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040, de Nota Mobiliteit, de MobiliteitsAanpak en de Structuurvisie voor de Snelwegomgeving. Tevens vervangt het een aantal ruimtelijke doelen en uitspraken in onder andere de Agenda Landschap en de Agenda Vitaal Platteland. Daarmee wordt de SVIR het kader voor thematische of gebiedsgerichte uitwerkingen van rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.
In de SVIR heeft het Rijk drie rijksdoelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):
- Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- Het verbeteren, instandhouden en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Voor de drie rijksdoelen worden 13 onderwerpen van nationaal belang benoemd. Hiermee geeft het Rijk aan waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken. Buiten deze nationale belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid. Opgaven van nationaal belang voor het Maasplassengebied zijn:
- Het instandhouden van het hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen om het functioneren van het mobiliteitssysteem te waarborgen.

- Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling.
- Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten.
- Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten.
- Zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten.

Het Rijk richt zich bij deze doelen op het versterken van de internationale positie van Nederland en het behartigen van de belangen voor Nederland als geheel, zoals de hoofdnetwerken voor personen- en goederenvervoer, energie en natuur, alsook ondergrond en ruimte voor militaire activiteiten. Ook waterveiligheid en milieukwaliteit horen daarbij, evenals de bescherming van ons werelderfgoed.
Buiten deze belangen bestaat beleidsvrijheid voor decentrale overheden, zoals de gemeente.

Waterveiligheid
De afgelopen jaren is gebleken dat de veiligheid tegen overstromingen beter moet worden gewaarborgd. Behalve zeespiegelrijzing worden ook grotere extremen in neerslag- en droogteperioden verwacht. Voeg daarbij de bodemdaling, vooral in het toch al laaggelegen westen van Nederland, en het is duidelijk dat ingrijpende aanpassingen in het watersysteem en de waterhuishouding nodig zijn. Dit heeft ook consequenties voor de agrarische bedrijfsvoering en de manier waarop nieuwe verstedelijking wordt vormgegeven. Waterveiligheid is dan ook als nationaal belang vastgesteld ("ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en kaders voor klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling").

Natuur en landschap
De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is in deze SVIR herijkt. De robuuste verbindingen tussen natuurgebieden zijn geschrapt. Het Rijk heeft het natuurbeleid gedecentraliseerd. Het rijk en de provincies hebben hierover op 20 september 2011 een onderhandelingsakkoord gesloten. Rijk, provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor diverse soorten beschermde natuurgebieden: Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, Natuurbeschermingswetgebieden en de EHS. In de SVIR is de instandhouding van de ecologische hoofdstructuur als nationaal belang opgenomen. De uitvoering van de EHS is in handen van de provincies. Daar vindt ook een nadere herijking op provinciaal niveau plaats.

Recreatie en toerisme
Het bieden van voldoende recreatiemogelijkheden is een belang dat gevat wordt onder het eerste door het rijk geformuleerd nationale belang, namelijk: "een excellente ruimtelijk-economische structuur van Nederland door een aantrekkelijk vestigingsklimaat in en goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 30 december 2011 in werking getreden en geeft richtlijnen voor de inhoud van bestemmingsplannen voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang. Deze vorm van normstelling sluit aan op de vroegere pkb's met concrete beleidsbeslissingen en beslissingen van wezenlijk belang die ook van betekenis waren voor de lagere overheden.
In de SVIR wordt een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau gegeven. In het SVIR wordt bepaald welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Het Barro bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken. De normering uit het Barro werkt zoveel mogelijk direct door op het niveau van de lokale besluitvorming.

In het Barro is de ruimtelijke doorwerking geregeld van de Beleidslijn grote rivieren (zie elders in deze bijlage), de pkb Ruimte voor de Rivier en het Nationaal Waterplan voor zover het gebieden betreft die daarin worden gereserveerd voor mogelijke toekomstige rivierverruimende maatregelen.

Er worden algemene eisen gesteld aan de inhoud van nieuwe bestemmingsplannen die betrekking hebben op gronden gelegen in het rivierbed. Deze strekken ertoe te voorkomen dat omgevingsvergunningen worden verleend voor afwijking van een bestemmingsplan ten behoeve van werkzaamheden die in het kader van het Waterbesluit niet of slechts onder bepaalde voorwaarden zijn toegestaan, bijvoorbeeld omdat ze een bedreiging vormen voor de waterafvoer of omdat zij de vergroting van de afvoercapaciteit feitelijk kunnen belemmeren of omdat sprake is van een meer dan geringe waterstandverhoging of de afname van het bergend vermogen dan wel dat de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewaterlichaam verslechtert.
Voor voorgenomen (bouw)activiteiten in de zogeheten bergende en stroomvoerende delen van het rivierbed stelt het besluit aan bestemmingsplannen enkele aanvullende eisen. Deze houden in dat resterende, blijvende effecten op de waterstand en afname van de bergingscapaciteit moeten worden gecompenseerd. Dat betekent ook dat financiering en tijdige realisering van die maatregelen moeten zijn verzekerd, omdat het bestemmingsplan anders niet uitvoerbaar is. Bij voorgenomen activiteiten die per saldo meer ruimte voor de rivier opleveren, moeten eveneens de overeengekomen rivierverruimende maatregelen zijn gegarandeerd.
Ten slotte wordt voorgeschreven dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op reservering van een gebied voor de lange termijn geen wijziging van de bestemming mag bevatten die ten opzichte van het daaraan voorafgaande bestemmingsplan kan leiden tot grootschalige of kapitaalintensieve ontwikkelingen die het treffen van rivierverruimende maatregelen kunnen belemmeren.

Op 1 oktober 2012 is een wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) in werking getreden waarbij een regeling omtrent de planologische borging van de ecologische hoofdstructuur is opgenomen. Het Barro vormt daarmee het kader voor de ruimtelijke bescherming van de EHS (op land) en gaat uit van een 'nee, tenzij'-regime, inclusief saldobenadering, kleinschalige herbegrenzing en compensatie. Het Barro kent de verplichting voor provincies om in een verordening de EHS-gebieden aan te wijzen, met de bijbehorende wezenlijke kenmerken en waarden, en regels voor herbegrenzing op te nemen. Door het opnemen in een provinciale verordening zijn gemeenten gehouden de betreffende bestemmingsplannen bij de vaststelling hiermee in overeenstemming te brengen. De verordening is ook van toepassing wanneer ten behoeve van een initiatief met een omgevingsvergunning wordt afgeweken van het geldende bestemmingsplan.
De Provincie Limburg heeft vooralsnog geen verordening voor de regeling van de EHS opgesteld.

Waterwet
Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Kort samengevat regelt de Waterwet het beheer van oppervlaktewater en grondwater. Ook verbetert de wet de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening.
De Waterwet heeft een groot aantal wetten op het gebied van water vervangen en biedt instrumenten om het waterbeheer op een doeltreffende en doelmatige manier op te pakken. De Waterwet bevat regels ten aanzien van de organisatie van het waterbeheer, een aantal kaarten betreffende de toedeling van beheer, de begrenzing van oppervlaktewaterlichamen en de aanwijzing van de drogere oevergebieden, alsmede regels voor gegevensverstrekking aan het Rijk ingevolge Europese verplichtingen. Verder regelt de Waterwet een enkel inhoudelijk aspect van het regionaal waterplan en beheerplannen. Voorts bepaalt de Waterwet dat een projectplan (besluit) vereist is ingeval door de uitvoering van een werk het waterstaatswerk, de rivier de Maas, wordt gewijzigd. Dit vereiste vervalt indien de provincie een inpassingsplan opstelt waarin de wijziging van het waterstaatswerk is opgenomen. In dat inpassingsplan dient een beschrijving van het betrokken werk te worden gegeven alsmede te worden ingegaan op de wijzen van uitvoering en de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk. In dat kader dient tevens een toetsing plaats te vinden aan de in artikel 2.1 van de Waterwet vermelde doelstellingen welke zijn gericht op voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met:
- bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen; en,

- vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Een vergunningplicht en algemene regels zijn uitgewerkt voor het gebruik van rijkswaterstaatswerken en voor het lozen of onttrekken van water aan oppervlaktewater in beheer bij het Rijk.
Hoofdstuk 6, paragraaf 6, van het Waterbesluit geeft aan onder welke voorwaarden er zonder vergunning mag worden gebouwd in een oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij Rijkswaterstaat (zoals de meeste rivieren en daarbij behorende buitendijkse gebieden). Paragraaf 6 is niet van toepassing op de in bijlage IV opgenomen gebieden binnen de begrenzing van de rivieren. Voorheen was dit geregeld in artikel 2a van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en het daarop gebaseerde Besluit rijksrivieren. De uitzonderingsgebieden liggen met name langs de onbedijkte Maas. De begrenzing van de gebieden hangt samen met de ruimte van het rivierbed en de ligging van het bebouwde gebied.

Nationaal Waterplan
In december 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan (NWP) vastgesteld. Dit plan geeft op hoofdlijnen aan welk beleid het Rijk in de periode 2009 - 2015 voert om te komen tot een duurzaam waterbeheer. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en diverse vormen van gebruik van water. Ook worden de maatregelen genoemd die hiervoor worden genomen. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet die met ingang van 22 december 2009 van kracht is. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. In het Nationaal Waterplan is een eerste uitwerking gegeven aan het Deltaprogramma dat wordt opgesteld naar aanleiding van het advies van de Deltacommissie in 2008. Dit programma is gericht op duurzame veiligheid en zoetwatervoorziening. De stroomgebiedbeheerplannen zijn een bijlage van het NWP. De Ministerraad heeft 27 november 2009 het 'Stroomgebiedbeheerplan Maas' 2009-2015 vastgesteld. Het stroomgebiedbeheerplan geeft onder andere een beschrijving van het stroomgebied van de Maas, de doelen voor de oppervlakte- en grondwaterlichamen en een samenvatting van de maatregelen die genomen gaan worden. De Maas en de grote oppervlaktewateren in het plangebied maken deel uit van de waterlichamen ten behoeve van de voorbereiding van drinkwater. Er zijn geen innamepunten van drinkwater in het plangebied gelegen. Wel zijn er zwemwaterlocaties in het plangebied gelegen die als zodanig zijn aangewezen in de nota.

Deltaprogramma
Het Deltaprogramma staat voor een veilig én aantrekkelijk Nederland, nu maar ook in de toekomst. Het kabinet wil er met het Deltaprogramma voor zorgen dat de huidige en volgende generaties veilig zijn tegen het water en dat we de komende eeuw beschikken over genoeg zoet water.
Het Deltaprogramma is noodzakelijk om een veilig vestigings- en investeringsklimaat te garanderen. Het is niet alleen een voorwaarde voor onze economie, maar biedt ook de kans om internationaal onze vleugels uit te slaan. Onze water- en deltatechnologie zijn wereldwijd bekend. Bovendien willen we ook een aantrekkelijk land zijn, waar het prettig wonen, werken en recreëren is.

Centraal in het Deltaprogramma staat een aantal belangrijke beslissingen die we moeten nemen voor de toekomst van onze delta, de zogenaamde deltabeslissingen. Het Deltaprogramma kiest daarbij voor een samenhangende aanpak bij het vinden van oplossingen. Dat kan ook niet anders: ons watersysteem vormt 1 geheel en de opgaven en maatregelen van waterveiligheid en zoetwatervoorziening vertonen sterke onderlinge samenhang via de waterkeringen en het peilbeheer. Om de opgaven voor veiligheid, watervoorziening en de rol die ruimtelijke inrichting daarbij kan spelen in samenhang te benaderen, zijn in het Deltaprogramma 5 belangrijke deltabeslissingen neergelegd die grote invloed hebben op de toekomst van ons land. In 2014 worden deze deltabeslissingen aan de politiek voorgelegd.
Voor het plangebied zijn vooral de volgende deltabeslissingen relevant:
1. Deltabeslissing Waterveiligheid.
2. Deltabeslissing Zoetwaterstrategie.

3. Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie.

Verder is in het kader van het Deltaprogramma een aantal deelprogramma's opgesteld. Een tweetal deelprogramma's verdient daarbij bijzondere aandacht:

Deelprogramma Rivieren

Het deelprogramma Rivieren richt zich primair op veiligheid tegen overstromingen op de lange termijn. Daarbij geldt dat het rivierengebied een aantrekkelijk gebied is én moet blijven, om te leven, wonen, werken, recreëren en investeren.
In het deelprogramma werken Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen samen met maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstituten. De opdracht van het deelprogramma Rivieren reikt tot het jaar 2100 en houdt met het oog op een overstromingskans van 1 op 1250 jaar rekening met maximale rivierafvoeren van 4600 m3/s voor de Maas. Dit is nu 3.800 m3/s. Daarnaast houdt het deelprogramma rekening met stijging van de zeespiegel en stijging van het IJsselmeerpeil.
Het deelprogramma combineert deze veiligheidsopgave met opgaven voor onder meer natuur, waterkwaliteit, scheepvaart en grondstoffenwinning. Ook regionale gebiedsontwikkelingsprojecten krijgen een volwaardige plek.
In het rivierengebied spelen op dit moment verschillende gebiedsontwikkelingsprojecten (onder andere project Maasplassen). Partijen in zo'n project willen graag rekening houden met de langetermijnopgave van het Deltaprogramma Rivieren. In november 2011 heeft de stuurgroep Delta Maas de 'Handreiking langetermijnbijdrage' vastgesteld. Met deze handreiking kunnen initiatiefnemers nu al rekening houden met de langetermijnopgave (2100) voor het rivierengebied, vooruitlopend op de definitieve langetermijnstrategie, die pas in 2014 bekend is. Zo wordt korte termijn en lopende gebiedsontwikkeling alvast verbonden aan lange termijn (opgave 2100).

Deelprogramma Nieuwbouw en herstructurering

Het deelprogramma Nieuwbouw en herstructurering (DPNH) verkent hoe ruimtelijke maatregelen kunnen bijdragen aan het beperken van de gevolgen van een overstroming, een hevige regenbui, langdurige droogte en extreme hitte. Dit mondt in 2014 uit in een Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie.
Stad en water komen elkaar steeds vaker tegen. Waterveiligheid is niet alleen meer een kwestie van dijken bouwen en onderhouden, maar ook van ruimtelijke inrichting. Daarnaast wordt die ruimtelijke inrichting van steeds groter belang bij het aanpakken van de problemen die heftige regens, droogte en hitte met zich meebrengen. Om nu, en in de toekomst, goed te kunnen wonen en werken in Nederland, moet de manier veranderen waarop het stedelijk gebied wordt ingericht, bijvoorbeeld door slim aangepast te bouwen. Het deelprogramma Nieuwbouw en herstructurering (DPNH) helpt daarbij.

Deltaprogramma Limburgse Maasvallei

In het nationale Deltaprogramma werken Rijk en regionale overheden samen met als doel de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening op de lange termijn veilig te stellen. In de Limburgse Maas krijgen we door klimaatverandering tot 2100 te maken met 20% hogere waterafvoeren (+ 30 tot 90 cm). Ook heroverweegt het Rijk de wettelijke beschermingsnormen (norm niet sec baseren op de kans op overstroming, maar ook rekening houdend met risico's op slachtoffers en economisch schade).
De provincie Limburg is trekker van het regioproces Deltaprogramma Limburgse Maasvallei, waarin publieke partners (gemeenten, waterschappen, RWS) en stakeholders (Klankbordgroep Limburgse Maasvallei) participeren.
De opgave is om de hoogwaterbescherming in de Maasvallei op orde te brengen en te houden. Dit wordt aangepakt in drie trajecten:

1. Het afronden van het project Maaswerken: het realiseren van de al geplande rivierverruiming en de prioritaire kademaatregelen.
2. De aanvullende werkzaamheden om het overeengekomen beschermingsniveau van 1/250 per jaar in het Maasdal te bereiken. Deze worden in beeld gebracht op basis van het resultaat uit de derde ronde toetsen op waterveiligheid, waarin de Limburgse waterkeringen voor de eerste maal zijn getoetst.

3. De langetermijnopgave voor het Maasdal. Dit wordt uitgewerkt in het Deltaprogramma; het deelprogramma ` Rivieren komt hierover in 2014 met een advies. Rijk en regio willen de problematiek integraal benaderen. De oplossing van de Grensmaasproblematiek heeft voor het Rijk de hoogste prioriteit. Gelijktijdig met deze werkzaamheden zal de binnenhaven van Wanssum voor zowel container- als bulkoverslag aanzienlijk worden uitgebreid, waardoor de logistieke hotspot Venlo/ Wanssum aanzienlijk wordt versterkt.

Het gebiedsontwikkelingsproject Ooijen-Wanssum realiseert de 1/250 per jaar opgave in het plangebied en draagt bij aan de langetermijnopgave in het Maasdal. De gebiedsontwikkeling Maasplassen in samenhang met de N280 verkeert in de startfase.
De afgelopen periode zijn de mogelijkheden verkend om de toekomstige hoogwateropgave op te vangen met alléén dijkversterking of alléén rivierverruiming. De resultaten hiervan zijn nu bekend. Op basis hiervan hebben vertegenwoordigers van de publieke partners vijf uitgangspunten bepaald voor de volgende stap in het regioproces, het opstellen van een voorkeursstrategie:

- Daarbij wordt het principe "Ruimte waar het kan, dijken waar het moet" gehanteerd;
- De combinatie van maatregelen moet leiden tot een robuust en duurzaam systeem;
- Koppeling van de hoogwateropgave met ruimtelijke ontwikkelingen is gewenst om de ruimtelijke kwaliteit en regionale economische ontwikkeling te vergroten;
- Waar mogelijk voortborduren op bestaande plannen voor rivierverruiming en dijkversterking, maar laten niet na deze in de voorkeursstrategie te optimaliseren (no regret);
- De wettelijke veiligheidsnorm (huidige of eventueel nieuwe) realiseren we via preventie (dijken of rivierverruiming). Met aangepast bouwen of calamiteitenplannen beperken we het "restrisico".

Het Deltaprogramma onderzoekt ook de mogelijkheden voor een nieuwe wettelijke beschermingsnorm. De economisch optimale norm voor Limburgse dijkringen lijkt grofweg te variëren tussen 1/250 en 1/1250 per jaar. De huidige norm is 1:250. De hogere norm betekent een waterstandverhoging van maximaal enkele decimeters bovenop de verhoging als gevolg van klimaatverandering, op te vangen met hogere dijken of extra rivierverruiming.

Beleidsregels grote rivieren (Bgr)
Met de Waterwet en bijbehorende kaarten is wettelijk geregeld dat het Rijk rivierbeheerder is. Voor ingrepen in het rivierbed zijn ten aanzien van de hoogwaterveiligheid de beleidsregels het toetsingskader. Na de hoogwaters van 1993 en 1995 zijn op 4 juli 2006 de gewijzigde beleidsregels formeel in werking getreden. De Beleidsregels grote rivieren gelden voor alle grote rivieren en zijn bedoeld om plannen en projecten in de uiterwaarden te beoordelen in het kader van de Waterwetvergunning.

De beleidsregels stellen de afvoercapaciteit van de rivier voorop: nieuwe activiteiten mogen de afvoer niet hinderen en geen belemmering vormen voor toekomstige verruiming van het winterrivierbed.
Dit betekent voor grote delen van het plangebied dat alleen riviergebonden activiteiten, zoals voor natuur, overslagbedrijven, scheepswerven, jachthavens en steenfabrieken, onder bepaalde voorwaarden zijn toegestaan. Niet-riviergebonden activiteiten zijn niet toegestaan (artikel 6 Bgr), tenzij het een van de volgende omstandigheden betreft en op andere locaties meer ruimte voor de rivier wordt gecreëerd:

- een groot openbaar belang en de activiteit niet redelijkerwijs buiten het rivierbed kan worden gerealiseerd (artikel 6a Bgr);
- een zwaarwegend bedrijfseconomisch belang voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven en de activiteit kan redelijkerwijs niet buiten het rivierbed worden gerealiseerd (artikel 6b Bgr);
- een functieverandering binnen de bestaande bebouwing (artikel 6c Bgr);

- een activiteit die per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie (artikel 6d Bgr); of,
- een activiteit die onderdeel uitmaakt van een projectbesluit als bedoeld in de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier en waarvan de uitvoering door de Staatssecretaris wordt gefinancierd (artikel 6e Bgr).

Aan nieuwe en wijziging van bestaande activiteiten in het rivierbed zijn voorwaarden verbonden. Voor alle activiteiten waarvoor toestemming mogelijk is, geldt dat deze (1) het veilig functioneren van het waterstaatswerk niet mogen aantasten, (2) geen feitelijke belemmering voor vergroting van de afvoercapaciteit mogen inhouden en (3) niet meer dan een zo gering mogelijke waterstandsverhoging of afname van het bergend vermogen met zich meebrengen.

Voor activiteiten die zijn toegestaan onder artikel 4 t/m artikel 6c Bgr geldt aanvullend de voorwaarde dat de resterende, blijvende waterstandseffecten of de afname van het bergend vermogen duurzaam worden gecompenseerd, waarbij de financiering en de tijdige realisatie van de maatregelen gezekerd zijn.
Voor activiteiten die zijn toegestaan onder artikel 6d geldt aanvullend de voorwaarde dat de gevraagde rivierverruimende maatregelen genomen worden, waarbij de financiering en de tijdige realisering van de maatregelen gezekerd zijn.

Bij de actualisatie van de kaarten in 2009 zijn ook de bergende gebieden van de Grensmaas vergunningsplichtig geworden (voorheen uitgezonderd van vergunningsplicht). In het kader van deze wijziging is (in bijlage 2 behorend bij artikel 2 lid 2) een lijst met zogenaamde pijplijnplannen opgenomen. Dit betreffen plannen, die ten tijde van inwerkingtreding van de gewijzigde kaarten, voldoende concreet waren, een planologische procedure (grotendeels) hadden doorlopen en geen rivierkundige belemmering vormden. Voor deze plannen blijft een Waterwetvergunning nodig, maar wordt niet getoetst aan de beleidsregels Grote Rivieren. Voor het Maasplassengebied gaat het om de volgende plannen:

- Project Groeskamp, Thorn (Maasgouw);
- Afronding Porta Isola, Stevensweert (Maasgouw);
- Afronding Op de Konie, Ohé (Maasgouw);
- Units schietterrein St. Anfried, Thorn (Maasgouw).
- Project Hoekstraat, Roosteren (Echt-Susteren)
- Visserweert 51, Roosteren (Echt-Susteren)

Toelichting systematiek beleidsregels
De beleidsregels bieden de randvoorwaarden waarbinnen ontwikkelingen in het rivierbed plaats kunnen vinden zonder afbreuk te doen aan een veilige afvoer en berging van het rivierwater. Deze randvoorwaarden zien toe op:

1. Het beschikbaar blijven van de huidige afvoercapaciteit en bergingscapaciteit van het rivierbed;
2. Het tegenhouden van ontwikkelingen die de mogelijkheden tot rivierverruiming in de toekomst feitelijk onmogelijk maken.

De beleidsregels bevatten een afwegingskader om te kunnen beoordelen of activiteiten in het rivierbed mogelijk zijn, en zo ja, onder welke voorwaarden.

Voor de toetsing aan de beleidsregels is het rivierbed, mede op basis van rivierkundige uitgangspunten, ingedeeld in 3 gebieden:

	Stroomvoerend regime	Bergend regime	Vergunningsvrij
Riviergebonden:	ja, mits	ja, mits	ja
Niet-riviergebonden:	nee,tenzij		

In het stroomvoerend regime is de toetsing in eerste instantie dus functie-gerelateerd; hoort de functie wel of niet in het rivierbed thuis? Pas in tweede instantie wordt getoetst aan de rivierkundige aspecten; wordt voldaan aan de voorwaarden?

Achtergrond van deze uitgangspunten is dat stroomvoerende gebieden zoveel mogelijk vrijgehouden moeten worden voor (compensatie van) riviergebonden functies en toekomstige rivierverruiming.

Toelichting artikel 6d
Artikel 6 is van toepassing op niet-riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend rivierbed.
Hiervoor geldt het principe 'nee,tenzij'. Indien een activiteit per saldo meer ruimte voor de rivier oplevert op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie, kan de activiteit worden toegestaan. Aard en omvang van de rivierverruiming moet in verhouding staan tot de ingreep en dient plaats te vinden op een rivierkundig bezien aanvaardbare locatie.
De rivierbeheerder dient dit te beoordelen. De initiatiefnemer draagt de kosten voor de rivierverruimende maatregel.

RO en Beleidsregels
Ruimtelijke ordening is een taak van gemeenten en provincies, ook in het rivierbed. Deze overheden moeten daarbij echter rekening houden met de waterveiligheid; de waterveiligheid in de grote rivieren is een van de dertien nationale belangen die zijn vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De Beleidsregels grote rivieren zijn daarom opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). In het bestemmingsplan kan een 6d-activiteit alleen mogelijk gemaakt worden als een ruimtelijke ontwikkeling gekoppeld wordt aan een concrete verruimende maatregel. Het is wenselijk en noodzakelijk om het waterspoor en het ruimtelijk spoor in het rivierbed samen te brengen en tot een goede, integrale afweging te komen, waarbij de rode ontwikkelingen voldoen aan de beleidsregels.

Provinciaal beleid

Provinciaal Omgevingsplan Limburg (actualisatie 2011)
Hoogwaterbeleid
Op 22 september 2006 is een nieuw Provinciaal Omgevingsplan (POL) vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg. Vervolgens is het nieuwe POL op 1 december 2006 gepubliceerd en daarmee in plaats getreden van het tot dan toe vigerende POL uit 2001. In 2008, 2009 en 2011 is het POL op onderdelen geactualiseerd. Net als het 'oude' POL is het POL 2006 een integraal plan dat verschillende, bestaande plannen voor de fysieke omgeving op de beleidsterreinen milieu, water, ruimte, mobiliteit, cultuur, welzijn en economie integreert. Het bevat de provinciale visie op de ontwikkeling van de kwaliteitsregio Limburg en beschrijft de ambities, de context en de hoofdlijnen van aanpak voor onderwerpen waarbij de provincie een rol speelt. Het POL 2006 is het beleidskader voor de toekomstige ontwikkelingen van Limburg tot een kwaliteitsregio.
De kwaliteitsregio Limburg wordt gedefinieerd als een regio waar het goed en gezond leven, wonen, leren, werken en recreëren is. Een regio die zich bewust is van de unieke kwaliteit van de leefomgeving en de eigen identiteit. En een regio die stevig is ingebed in internationaal verband. Ten behoeve van de kwaliteitsregio Limburg wordt ingezet op duurzame ontwikkeling. Dat is een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties in gevaar te brengen om ook in hún behoeften te voorzien.

In het POL wordt ook aandacht besteed aan een veilige Maas. Dit is met name ingegeven door de hoogwatergolven van 1993 en 1995, die grootschalige overstromingen in het Maasdal met veel schade tot gevolg hadden. Het Rijk, de provincie en de waterschappen hebben daarna de taak op zich genomen om samen met de regio de bescherming tegen overstromingen aanzienlijk te verbeteren, waardoor overstromingen met vergelijkbare effecten veel minder vaak zullen voorkomen.
Kort na die overstromingen zijn in het Maasdal kaden aangelegd om de dorpen langs de Maas te beschermen tegen overstromingen met een toenmalige kans van 1:50 per jaar. De kaden hebben sinds 2005 de wettelijke status van "primaire waterkering" en staan daarmee op gelijke voet met de dijken langs de Midden-Nederlandse grote rivieren.

Toch wordt in Limburg nog vaak de term "kaden" gebruikt om ze te onderscheiden van de meestal beduidend hogere "dijken" in Midden-Nederland. Bij de hoogwatergolven van 2002 en 2003 hebben deze kaden nieuwe grootschalige overstromingen voorkómen.
Om de kans op overstromingen verder terug te dringen tot het gewenste niveau van 1:250 per jaar voert de projectorganisatie De Maaswerken rivierverruiming uit (rivierverdieping, verbreding en uiterwaardverlaging), waardoor de waterstanden verlaagd worden en de kaden minder vaak zullen overstromen. Rivierverruiming is een natuurlijker, duurzamer maatregel dan kadeverhoging en is bovendien veiliger doordat de waterdiepten bij een onverhoopte kadedoorbraak geringer zijn dan wanneer de kade wordt opgehoogd.

Ondanks deze primaire inzet op rivierverruiming is het toch noodzakelijk gebleken om de meeste kaden te verhogen teneinde het beschermingsniveau van 1:250 te behalen. Het herstel van de sponswerking door het vasthouden en bergen van water in de haarvaten van het gehele internationale stroomgebied is een duurzame oplossingsrichting die bijdraagt aan het verminderen van de hoogwaterpieken in de Maas (zie hoofdstuk 2). De huidige verwachting –onderschreven in het advies van de Deltacommissie- is dat de piekafvoeren van de Maas gedurende de 21e eeuw met ca. 20% zullen toenemen door de klimaatverandering. Als dit uitkomt zal de maatgevende afvoer van de Maas (met kans van optreden van 1:1250 per jaar) toenemen van 3800 m3/s nu tot ca. 4600 m3/s in 2100.

De provinciale ambitie is erop gericht om het overstromingsrisico vanuit de Maas aanzienlijk te verminderen. In de door waterkeringen beschermde gebieden zal in 2015 in de Zandmaas en in 2017 in de Grensmaas een beschermingsniveau van 1:250 zijn bereikt. In de Grensmaas wordt dit beschermingsniveau bereikt door rivierverbredingen, waarmee tevens de natuurlijke dynamiek wordt hersteld en grindwinning mogelijk wordt gemaakt en waarbij een grootschalig natuurgebied van minimaal 1.000 ha zal ontstaan.

In de Zandmaas wordt het beschermingsniveau door uitvoering van rivierverruiming in samenhang met de verbetering van de scheepvaartroute over de Maas en natuurontwikkeling (570 ha), in combinatie met de aanleg en aanpassing van waterkeringen. Het dal van de Zandmaas zal gebiedsgericht verder ruimtelijk worden ontwikkeld. Er zal meer natuur worden gerealiseerd en de kans op overstromingen zal verder worden verminderd, anticiperend op de verwachte stijgende afvoeren door klimaatveranderingen.

Bij de aanpak van de hoogwaterproblematiek in de Maas streeft de provincie in (inter-)nationaal verband naar verdere ontwikkeling en afstemming van beleid en maatregelen op stroomgebiedniveau.

Maaswerken
De Maaswerken omvatten de projecten Zandmaas I en Grensmaas met als hoofddoel hoogwaterveiligheid en het project Maasroute voor de verbetering van de scheepvaartroute. Het Zandmaasproject is verdeeld in twee "pakketten": Pakket I, getrokken door het Rijk, heeft als hoofddoel om het beoogde veiligheidsniveau te halen en het Pakket II, waarvoor de provincie verantwoordelijk is, beoogt gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling anticiperend op klimaatverandering. Het Zandmaas- en Maasrouteproject is ruimtelijk vastgelegd d.m.v. het Tracébesluit (2002) dat is genomen door de ministers van VROM en V&W en door de provincie is opgenomen in de POL-aanvulling Zandmaas (2002 en herziening 2004).
In Zandmaas Pakket II is een aantal rivierkundige ingrepen met accent op natuurontwikkeling voorzien, waarmee tevens aanvullende waterstandsverlaging wordt gerealiseerd, anticiperend op hogere Maasafvoerpieken door klimaatveranderingen. In 2006 is een Statenvisie Zandmaas Extra gepresenteerd. Pakket II tezamen met de Statenvisie en enige aanvullende initiatieven in de omgeving hebben aanleiding gegeven om een meerjarenplan Zandmaas 2 2007-2015 te maken, dat het kader vormt voor samenhangende, gebiedsgerichte projecten, waarmee het noordelijk Maasdal op steeds hoger wordende rivierafvoeren (en dus klimaatbestendig) ingericht wordt.

De evaluatie van dit meerjarenplan en een aantal analyses ten aanzien van deelsaspecten die het geheel van de rivier en de vallei betreffen hebben inmiddels geleid tot een herzien meerjarenplan Zandmaas 2 (2009), waarin verdieping, verbreding en een grotere klimaatbestendigheid is gezocht.
Door de gebiedsontwikkeling operationeel samen met de streek vorm te geven, zullen deze maatregelen in de Zandmaas in meerdere opzichten winst opleveren. Er wordt in deze projecten naar ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid gezocht. Op onderdelen zullen daarvoor zonodig partiële POL-herzieningen worden vastgesteld.

Het Grensmaasproject omvat grootschalige herinrichting langs de Maas die in 2005 ruimtelijk zijn vastgelegd in de POL-aanvulling Grensmaas. Door de huidige rivier aanzienlijk te verruimen met ondiepe ontgrondingen langs de rivier, waarbij grind en zand gewonnen worden, zal in combinatie met natuurontwikkeling over een lengte van ruim 40 kilometer een nagenoeg aaneengesloten natuurgebied ontstaan voor karakteristieke en beschermde soorten. Intensieve samenwerking met de Vlaamse autoriteiten biedt perspectief op een grootschalig grensoverschrijdend rivierpark. Op enige afstand van de rivier zal het verontreinigde, onvermarktbare materiaal dat vrijkomt bij de ontgrondingen worden gebruikt ter opvulling van diepere grindgaten. De grote hoeveelheden zand en met name grind die vrijkomen, brengen de financiële balans van het project in evenwicht.

Uitvoering Zand- en Grensmaas
Samen met het Rijk geeft de provincie gestalte aan de uitvoering van de projecten Grensmaas en Zandmaas. Bij vaststelling van het POL Grensmaas zijn Rijk en provincie een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met het Consortium Grensmaas. Het Consortium heeft daarmee de verplichting op zich genomen het gehele plan integraal en voor eigen rekening en risico uit te voeren. De wijze van uitvoering en de daaraan te stellen voorschriften zijn in vergunningen vastgelegd.
Met de vijf gemeenten in het gebied zijn afspraken gemaakt over de herziening van de bestemmingsplannen voor het gebied. De vermindering van het hoogwaterrisico in het Maasdal wordt door de provincie programmatisch aangepakt.

Daarbij worden de korte termijn aanpak (de Maaswerken), de op langere termijn te bereiken doelen (ruimtelijke opgaven in verband met klimaatverandering) en de verschillende daarvoor beschikbare instrumenten met elkaar verbonden. Voor de reeds vastgestelde projecten/plannen (Grensmaas en Zandmaas) heeft dit het karakter van een uitvoeringsprogramma, waarbij externe partijen uitvoeringsverantwoordelijkheid dragen en de provincie zich beperkt tot de rol van (faciliterend) bevoegd gezag. Voor ruimtelijke ontwikkeling op langere termijn is sprake van een ontwikkelingsprogramma met eigen initiatieven, regie en beïnvloeding.

Toetsing waterkeringen
De Maaskaden zijn in 2005 aangewezen als zogenaamde "primaire waterkeringen" en vastgelegd in de Waterwet. Op basis van de Waterwet moet eens in de 6 jaar de veiligheid van de primaire waterkeringen getoetst worden. De waterschappen zijn de beheerders van vrijwel alle Maaskaden en voeren deze toets dus uit, voor het eerst in 2009-2010. De provincie heeft bij deze toetsing een toezichthoudende en faciliterende rol. De beheerders van de Maaskaden rapporteren de provincie over deze toetsing en de eventuele noodzaak van maatregelen, en de provincie brengt hierover verslag uit aan het Rijk, aangevuld met de conclusies over de veiligheid van deze keringen. De hoge gronden waarop de kaden aansluiten worden beoordeeld in het kader van de toetsing. Veel kaden zijn nu echter nog niet hoog en/of sterk genoeg om aan de wettelijke norm van 1:250 veiligheid te voldoen. De projectorganisatie Maaswerken voert in samenwerking met de beheerders en de provincie in 2009 een verkenning uit om te beoordelen welke kaden verbeteringen behoeven (verhoging, versterking en/of verlenging) om in 2015 (Zandmaas) of in 2017 (Grensmaas) de beoogde veiligheid te kunnen bieden. Het Rijk is financieel verantwoordelijk voor het op orde brengen van deze kaden zodat deze veiligheid tijdig bereikt wordt. De provincie zal erop toezien dat alle noodzakelijke werken worden uitgevoerd om de veiligheid te bereiken.

Verbetering veiligheidsketen
In de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's en in het nieuwe nationale beleid "Waterveiligheid 21e eeuw" wordt aandacht gevraagd voor de gehele veiligheidsketen: niet alleen preventieve maatregelen (dijken, rivierverruiming) maar ook maatregelen om de gevolgen van overstromingen te verminderen (o.a. door ruimtelijke ordening) en risicomanagement (hoogwatervoorspelling, rampenbeheersing) zijn in samenhang belangrijk voor de beveiliging tegen overstromingen. De provincie zal samen met Rijkswaterstaat en de waterschappen werken aan de verbetering van de gehele veiligheidsketen in Limburg, o.a. in de vorm van actuele hoogwaterrisicokaarten van het Limburgse Maasdal.
Natuur
In het POL geeft de provincie aan dat de ambitie erop gericht is om de verscheidenheid in plant- en diersoorten te behouden, de leefgebieden voor planten en dieren te versterken en deze van goede randvoorwaarden te voorzien. Daartoe wil de provincie in 2018 de grensoverschrijdende (Rijks-) Ecologische Hoofd Structuur (EHS) in Limburg realiseren. Als versterking hiervan wil de provincie dat voldoende extra natuur, bos en landschapselementen binnen de aansluitende Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) gerealiseerd wordt.
Buiten de EHS en POG wil de provincie we een zodanige groene kwaliteit verkrijgen dat daarmee de provinciale doelen op het gebied van bescherming van soorten, een aantrekkelijk landschap, recreatie en behoud en verbetering water- en milieukwaliteit voldoende gediend worden. Hiertoe wordt ingestoken op enerzijds het behouden en versterken van de groene dooradering van agrarische cultuurlandschappen en het verspreid voorkomen van natuur- en bosgebieden alsmede het vergroten van de recreatieve mogelijkheden in deze cultuurlandschappen. Anderzijds is het nodig dat er in de directe omgeving van de grootste agglomeraties extra groene recreatiegebieden worden aangelegd.
Limburg beschikt door zijn ligging, variatie in geologie en landschappelijke kenmerken over het juiste potentieel om een grote verscheidenheid aan soorten, levensgemeenschappen en ecosystemen mogelijk te maken.

Door milieuverontreiniging, oprukkende bebouwing, versnippering door infrastructuur en klimaatsverandering staat de natuurkwaliteit en biodiversiteit onder druk. In het streven naar behoud van biodiversiteit is aangesloten bij de Europese doelstelling (Göteborg, 2000) om per 2010 de afname van de biodiversiteit om te buigen naar een toename van de biodiversiteit. De bescherming van leefgebieden en ecologische structuur is geregeld in ondermeer de nationale Natuurbeschermingswet de Flora en Faunawet en in de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

In de diverse POL-plannen en met name de POL-herziening op onderdelen EHS (2005) wordt aangegeven hoe op provinciaal niveau invulling geven aan deze bescherming. De provinciale nota Natuur- en landschapsbeheer 2000-2010, de Bosnota en de gebiedsprogramma's geven inzicht in de wijze waarop de provincie samen met de regio toewerkt naar de realisatie van gestelde doelen en de middelen daartoe inzet voor inrichting en beheer. De voorziene natuurdoeltypen per deelgebied, uitgaande van de haalbare en realiseerbare abiotische omstandigheden, zijn vastgelegd in de provinciale Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap. Deze plannen zijn inmiddels opgegaan in het provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2013.
Bescherming, ontwikkeling en beheer van natuur (vaak in combinatie met landschap) wordt samen gedaan met de rijksoverheid (gericht op de Ecologische Hoofdstructuur) en een groot aantal beherende instanties zoals de landbouw, waterschappen, gemeenten en de natuurbeschermingsorganisaties (Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten).
Voor de bescherming van soorten is gekozen voor de leefgebiedenbenadering en er wordt aan gewerkt om alle beschikbare kennis optimaal toegankelijk te maken voor bewoners, gebruikers en beheerders van het platteland.

De programmering van middelen (geld en menskracht) en de organisatie voor het ontwikkelen en/of beheren van gebieden met natuurwaarden worden vorm gegeven via de reguliere provinciale begrotingscyclus op basis van het Coalitieakkoord en uitvoeringsprogramma's in het kader van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (o.a. Reconstructieplan, Plan van aanpak Zuid-Limburg Vitaal Platteland).

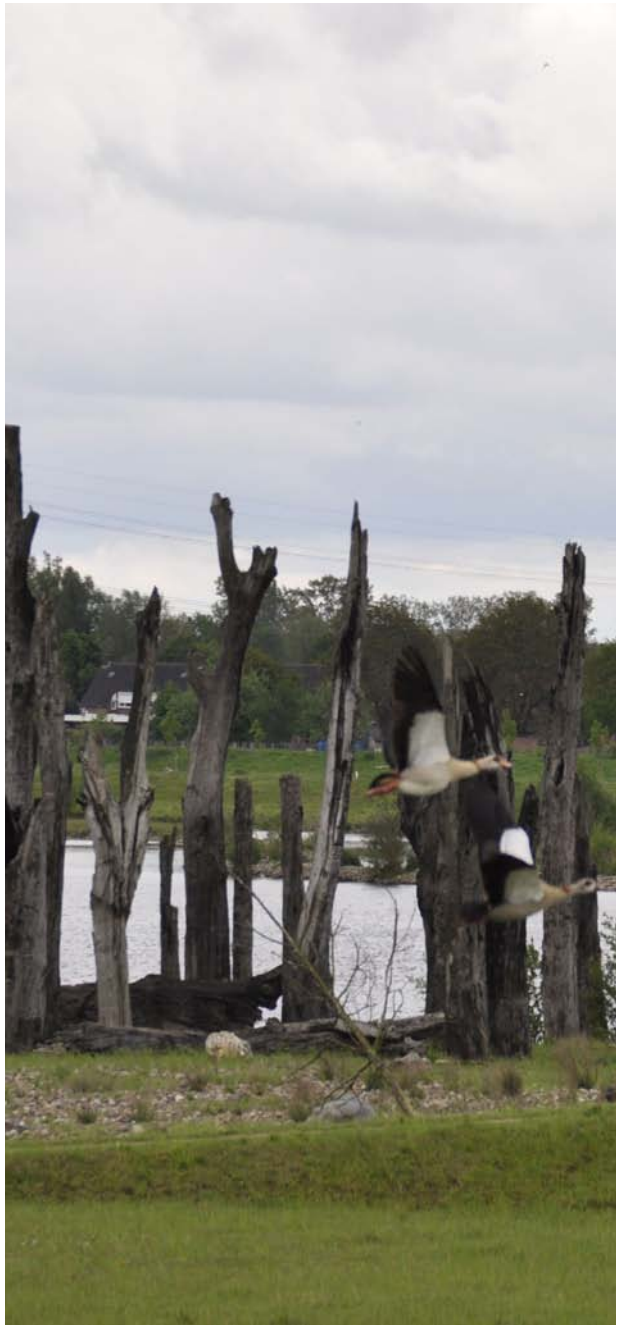

Op basis van concrete projecten en kansen (waaronder het verkrijgen van Europese co-financiering) wordt samengewerkt met overheden en beherende instanties over de grens. Daarnaast maakt de provincie zich sterk voor het genereren van extra stimulansen door de toepassing van de instrumenten Verhandelbare ontwikkelingsrechten (VORm) en Rood voor groen. Inmiddels zijn de laatstgenoemde drie genoemde instrumenten opgegaan in het Limburgs Kwaliteitsmenu.
Ingeval van knelpuntsituaties tussen natuur en andere maatschappelijke ontwikkelingen wordt met inachtneming van het Europees- en rijksbeleid gezocht naar ontwikkelingsgerichte oplossingen. Voor maatwerk in de EHS bestaan de instrumenten Herbegrenzen EHS en EHS saldobenadering (zie POL-herziening op onderdelen EHS).
In de POL-aanvulling Zandmaas (2002) is voor de Maasplassen een scheiding gemaakt tussen recreatief water en ecologisch water. In POL Zandmaas is in detail aangegeven welke hoofdfunctie de verschillende plassen hebben, of recreatief medegebruik mogelijk is, de eventuele wenselijkheid van tijdsfasering met betrekking tot recreatief medegebruik en eventuele opmerkingen ten aanzien van het gebruik van oevers.
Bij ecologisch water ligt het accent op het behoud van natuurwaarden en wordt tevens gestreefd naar een versterking van de natuurfunctie. Nieuwe toeristisch-recreatieve voorzieningen worden in principe niet toegestaan, met het oog op de aanwezige waarden. Vanwege het ecologisch belang als onderdeel van de natte ecologische structuur in het Maasdal en het reeds geldende beleid op basis van POL Zandmaas rekent de provincie de categorie ecologisch water, voor zover in overeenstemming met de huidige gebruiksfunctie, tot de EHS. Voor het specifieke beleid wordt verwezen naar POL Zandmaas. De hierin geboden gebruiksmogelijkheden zijn opgesteld op basis van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze plassen.

De Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn onderdeel van de EHS. Voor afwegingen geldt het nee, tenzij regime. Daarnaast gelden voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden het Europese afwegingskader zoals dit voortkomt uit deze richtlijnen (artikel 6). Zie hiervoor de POL-herziening EHS. Voor deze gebieden zal de provincie via Natuurbeschermingswetvergunningen beheer en gebruik richten op de instandhoudingdoelen. Binnen deze gebieden ligt nog een beperkt aantal ecologisch kwetsbaar gelegen gebieden die niet bestaan uit bos- en natuurgebied, nieuwe natuurgebied of beheersgebied.
Voor landbouwenclaves binnen de Habitatrichtlijn-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden waar nog geen financiering voor realisering is voorzien, wordt ernaar gestreefd om in deze gebieden de natuurwaarden te versterken. Hiertoe worden tevens de instrumenten die voor realisering van de POG zijn voorzien aan deze gebieden gekoppeld (zie tevens POL-herziening EHS).

Op dit moment wordt door het rijk voor de Habitatrichtlijngebieden de aanwijzingsprocedure voorbereid (binnen de huidige begrenzing gelden overigens reeds de beschermingsbepalingen). Omdat de provincie de Habitatrichtlijngebieden onderdeel wil laten uitmaken van de EHS leidt dit na aanwijzing mogelijk tot beperkte wijziging van de EHS begrenzing (waaronder de categorie ‘Overige functies binnen de EHS’).

Landschap
In het POL wordt ten aanzien van het aspect landschap gesteld dat de provinciale ambitie gericht is op het streven naar behoud, ontwikkeling en beheer van de kernkwaliteiten van het landschap. Om deze te verbeteren wil de provincie op regionaal niveau een landschappelijk raamwerk ontwikkelen met een bundeling van laagdynamische functies (natuur, water, bosbouw, extensieve recreatie, cultuurhistorie). Ook streeft de provincie naar verbetering van de kernkwaliteit door “ontwikkeling met kwaliteit”.
Bestaande landschappelijke kernkwaliteiten wil de provincie borgen in het ruimtelijk beleid voor de perspectieven met focus op het behoud van de afwisseling van open (weidse) gebieden en kleinschalige (besloten) gebieden met een bebouwingsarm karakter. Hierbij wordt gestreefd naar het behouden van bebouwingsarme gebieden en historische samenhang in het landschap.

Het Landschapskader Noord- en Midden-Limburg vormt een concretisering van de kernkwaliteiten op regionaal niveau. Voor de borging van de kernkwaliteiten van de Limburgse landschappen wordt de doorwerking van het beleid van de perspectieven in de ruimtelijke plannen gestimuleerd. Het vanaf het begin betrekken en benutten van de kernkwaliteiten in ontwikkelingsplanologie, zowel op regionaal niveau als op projectniveau, is een belangrijke voorwaarde.
In de landschapsontwikkeling gericht op behoud en versterking van de kernkwaliteiten dient gebruik gemaakt te worden van "ontwikkelen met kwaliteit" bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied.

Nieuwe activiteiten geven zo een kwaliteitsimpuls aan het landschap in waardevolle en ook minder aantrekkelijke gebieden, waardoor de kwaliteit van het landschap voor bewoners en toeristen toeneemt. De provincie ziet hierop toe en spreekt gemeenten en andere planontwikkelaars daarop aan. Ook stimuleert de provincie de ontwikkeling van het landschappelijke raamwerk met laagdynamische functies en overige kernkwaliteiten in de uitvoeringsorganisatie Platteland in Uitvoering, waarbij medefinanciering van regionale partijen noodzakelijk is. Tevens wordt gezocht naar een duurzame financiering van landschapsbeheer, waarbij allen die van het landschap profiteren ook daaraan financieel bijdragen. Hierbij zouden nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied ook via VORm financieel moeten bijdragen aan de ontwikkeling van de kernkwaliteiten. Zoals eerder aangegeven is de VORm-regeling inmiddels opgegaan in het Limburgs KwaliteitsMenu.

Recreatie en toerisme
In het POL wordt onderstreept dat toerisme een belangrijke economische sector voor Limburg is, van belang bovendien voor de kwaliteit en vitaliteit van het platteland en de instandhouding van cultureel erfgoed binnen Limburg. De provincie wil die positie verder versterken, zodat de sector verder uit kan groeien tot vrijetijdseconomie. Daarvoor is nodig: vernieuwing, imago en ruimte.
De noodzakelijke professionalisering en beperkte schaalvergroting in de sector vraagt om een kwaliteitsimpuls. De ambitie is om de kwaliteitsverbetering van het toeristisch product te laten samengaan met verbetering van de omgevingskwaliteit, zoals het realiseren van nieuwe natuur, het oplossen van knelpunten binnen de EHS of landschapsbeheer. Een goede omgevingskwaliteit is immers de basisvoorwaarde voor een bloeiende toeristische en recreatieve sector.
De vergrijzing van de bevolking wordt zeker voor deze sector gezien als een ontwikkeling die kansen biedt. Die kansen moeten benut worden. Voorts wordt ingezet op recreatief medegebruik van natuur en infrastructuur.
Een belangrijke flankerende inspanning is de versterking van het toeristisch imago van Limburg.

Vernieuwing van de toeristische sector wordt gestimuleerd via nieuwe allianties binnen de toeristische bedrijfskolom en met andere sectoren zoals gezondheid, senioreneconomie, voeding en landbouw. Hier wordt een grote verantwoordelijkheid gezien voor de regio, het georganiseerde bedrijfsleven en de lokale overheden. De noodzakelijke dynamiek in deze sector wil de provincie ook stimuleren door het creëren van voldoende ontwikkelingsruimte, die samengaat met verbetering van de omgevingskwaliteit. Ondernemers worden uitgenodigd om haalbare plannen te ontwikkelen die inspelen op de toenemende vraag naar kwaliteit van verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen (comfort, ruimte) en tegelijkertijd bijdragen aan verbetering van de omgevingskwaliteit, zoals het realiseren van nieuwe natuur, het oplossen van knelpunten binnen de ecologische hoofdstructuur (gebiedsgerichte saldobenadering) en landschapsbeheer.
De Provincie heeft hierbij een faciliterende rol en zorgt voor de ontwikkeling van instrumenten die dit ontwikkelingsgericht maatwerk mogelijk maken, daarbij inspelend op nieuwe kansen binnen het rijksbeleid.
Ingespeeld wordt op de uiteenlopende kansen en mogelijkheden van de diverse gebieden binnen de Provincie, de POL-perspectieven en de beleidsregio's. Indien zich ontwikkelingen voordoen zal tevens invulling gegeven dienen te worden aan het Limburgs Kwaliteitsmenu.
Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vormen van recreatie en toerisme die thuis horen in het landelijk gebied, en overige vormen van recreatie en toerisme (zie Beleidsregel Limburgs kwaliteitsmenu).
In het eerste geval gaat het om ontwikkelingen zoals kampeerterreinen, bungalowparken, golfbanen en routegebonden vormen van recreatie.

In het tweede geval gaat het om intensieve vormen van recreatie die binnen de grenzen stedelijke dynamiek thuis horen, zoals kartbanen, overdekte skibanen, vakantieappartementencomplexen.
Grotere ontwikkelingen dienen bij voorkeur plaats te vinden in de stadsregio's of bij de speerpuntgebieden recreatie en toerisme.
Bij bestaande bedrijven gelegen in de EHS wordt gebruik gemaakt van de EHS-saldobenadering, -herbegrenzing en aanvullend instrumentarium (Limburgs Kwaliteitsmenu). Met de saldobenadering wordt de lang gekoesterde wens om op flexibele wijze met de EHS om te gaan geëffectueerd.

Ruimtelijke claims binnen de EHS zullen kritisch worden beoordeeld en afhankelijk van de noodzaak van de ingreep, het ontbreken van alternatieven, de meerwaarde voor de EHS en de bredere inbedding van het initiatief, gefaciliteerd.
Om de toeristische mogelijkheden binnen het Maasdal optimaal te benutten, wordt ingespeeld op de mogelijkheden die de Beleidslijn grote rivieren biedt. In samenspraak met Rijkswaterstaat willen we de kansen verzilveren.
Voor de recreatietoervaart zijn Maas, vaarten, kanalen en plassen belangrijk. Met inbegrip van hun oevers. Deze vormen bovendien aantrekkelijke landschapelementen waarlangs toeristische wandel- en fietsroutes lopen. In afstemming met de beheerders van de verschillende waterwegen wordt ingezet op het bevorderen van de mogelijkheden van veilig recreatief medegebruik.

Door de mogelijkheid te benutten om toeristische functies onder te brengen in monumentale gebouwen zoals kasteelen, hoeven en kloosters willen we de instandhouding van het cultuurhistorisch erfgoed binnen Limburg bevorderen. De uitstraling van monumentale bouwwerken kan een bijdrage leveren aan nieuwe product – marktcombinaties, bijvoorbeeld op het gebied van zorg, welness en senioreneconomie. Gezocht wordt naar investeerders die een wezenlijke investeringsbijdrage kunnen leveren aan de instandhouding van ons het cultuurhistorisch erfgoed.
Als voor het handhaven van monumentale bebouwing extra bouwvolume nodig is, zal de economische noodzaak, kwaliteit van het plan en lokale landschappelijke en ecologische waarden worden afgewogen. Hierbij is ook het Limburgs Kwaliteitsmenu aan de orde.
Toeristische routes vormen de ruggengraat in de ontsluiting van de omgeving en toeristische voorzieningen. Om deze reden worden lokale en regionale overheden aangesproken op behoud van de kwaliteit van bestaande routenetwerken. Bij infrastructurele projecten dient aantasting van bovenlokale toeristische routes door de initiatiefnemer gecompenseerd te worden. Het betreft de volgende routestructuren: Basis recreatie toervaartnet (BRTN), Lange afstand wandelpaden netwerk, Lange afstand fietspaden netwerk en het Provinciaal fietsknooppunten netwerk.

Hoofdlijnenschets POL2014, eerste contouren
Hoogwaterbeleid
Begin 2013 is de Hoofdlijnenschets POL2014, eerste contouren verschenen. Hierin wordt de richting van het POL2014 geschetst. Vooropgesteld wordt dat de veiligheid tegen overstromingen van de Maas een groot maatschappelijk belang is, dat speelt op internationaal, nationaal en regionaal niveau. Met de maatregelen die momenteel worden uitgevoerd in het kader van de Bestuursovereenkomst hoogwaterveiligheid 2011 wordt volgens planning in 2020-2024 een beschermingsniveau bereikt dat gelijk staat aan een overstromingskans van eens in de 250 jaar. Hierbij is echter nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de verwachte klimaatverandering: in 2100 moet rekening worden gehouden met een stijging van de hoogwaterstanden met 30-90 cm. In termen van waterafvoer: nu wordt uitgegaan van een maatgevende afvoer van 3.275 m3/sec, in 2100 wordt dat 3.950 m3/sec.
Zeker in Limburg, waar vanwege de in nationaal opzicht unieke karakteristiek van Maasvallei de strikte scheiding tussen binnendijks en buitendijks kunstmatig is en grote delen van de Maasvallei periodiek overstromen, zijn deze ontwikkelingen van grote impact.
Daar komt nog bij dat de huidige veiligheidsnormen zijn gebaseerd op een overstromingskans, waarbij geen rekening gehouden wordt met de in een gebied aanwezige risico's.

De landelijke insteek is om tot veiligheidsnormen te komen gebaseerd op overstromingsrisico's, waarbij risico's op slachtoffers of economische en/of maatschappelijke schade mede het te hanteren veiligheidsniveau bepalen.
Klimaatverandering heeft ook gevolgen voor droogte. Om die reden moet het Maasafvoerverdrag met België dat voldoende afvoer naar de gemeenschappelijke Maas (tenminste 10 m3/sec) en de Zuid-Willemsvaart borgt gehandhaafd worden.
De Limburgse ambitie is gericht op het borgen van de hoogwateropgave voor de lange termijn, in samenhang met veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk-economische ontwikkeling. Tegelijk voorzien in adequate maatregelen om te kunnen anticiperen op droogteperioden.
De primaire verantwoordelijkheid voor de hoogwaterveiligheid langs de Maas ligt bij het Rijk. De provincie wil echter meer regie voeren op de ruimtelijke ontwikkelingen in het winterbed van de Maas in samenhang met de lange termijnopgave voor de waterveiligheid (deltaprogramma's). In het nationale Deltaprogramma werken rijk en regionale overheden samen met als doel de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening op de lange termijn veilig te stellen. Op deze manier kan de regionale kennis en kunde en regionaal draagvlak een belangrijke plek krijgen in de vormgeving van de rijksbeslissingen.
De provincie Limburg is trekker voor het Limburgse deel van de Maas. Het regioproces biedt de mogelijkheid om de problematiek van de Limburgse Maasvallei evenals de lopende en voorgenomen Limburgse gebiedsontwikkelingen optimaal in te brengen in het nieuwe nationaal Hoogwaterbeschermingsprogramma (nHWBP) en in het nationale Deltaprogramma.
In het proces rond het Deltaprogramma Grote Rivieren worden kansrijke strategieën geanalyseerd en keuzen gemaakt. Als eerste stap zijn recent twee uitersten in beeld gebracht:

1. een strategie waarbij maximaal wordt ingezet op verhogen, versterken en uitbreiden van dijken en keringen. Door enkel de waterkeringen te verhogen zonder ruimte in het winterbed te scheppen nemen de waterstanden toe.
Dit heeft de volgende consequenties:
- De omvang van het winterbed neemt toe;
- Naast verhoging van de waterkeringen is daarom ook een verlenging van dijkringtracés (en wellicht incidenteel een nieuw dijktracé) nodig, omdat het winterbed op de onbedijkte delen groter wordt;
- Bebouwing buiten de dijkringen krijgt dan ook te maken met hogere waterstanden.

2. en een strategie waarbij maximaal wordt ingezet op het creëren van meer ruimte voor de rivier (door verbreding of verruiming van het rivierprofiel).
- De strategie leidt niet tot waterstandverhoging en realiseert een waterstanddaling door te verruimen en zo hogere hoogwatergolven af te voeren en te bergen.
- Er liggen kansen voor meekoppeling met binnen- en buitendijkse ruimtelijke (gebieds-)ontwikkelingen (toerisme en recreatie, natuurontwikkeling, grondstoffenwinning);
- Groot effect op het huidige grondgebruik;
- Deze variant vergt plaatselijk kostbare aanpassingen aan de hoofdinfrastructuur (bruggen, leidingen, sluizen);
- Grootschalige ontgrondingen of vergravingen kunnen veelal op maatschappelijke weerstand rekenen vanwege de overlast en (tijdelijke) aantasting van de belevingswaarde en het woongenot.

Vanuit het concept van de zogenaamde meerlaagse veiligheid worden deze strategieën gecombineerd met maatregelen in de tweede (gevolgenbeperking) en derde veiligheidslaag (rampenbeheersing).

Op basis van analyses en maatschappelijke discussie over deze strategieën wordt nu als uitgangspunten voor de fase 2 voorgestaan:
- Ruimte geven waar het kan, dijken waar het moet: dat leidt per maastraject tot een andere verhouding.
- De combinatie van maatregelen moet leiden tot een robuust en duurzaam systeem.
- Koppeling van hoogwateropgave met ruimtelijke ontwikkelingen is gewenst om ruimtelijke kwaliteit en regionale economische ontwikkeling te vergroten.

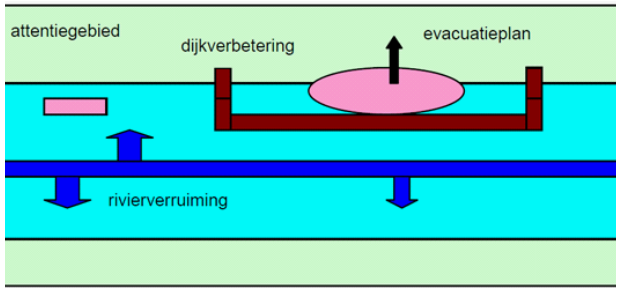

- Waar mogelijk voortborduren op bestaande plannen voor rivierverruiming en dijkversterking, maar laten niet na deze in de voorkeursstrategie te optimaliseren (no regret).

Bij het realiseren van de wettelijke veiligheidsnorm (huidige of eventueel nieuwe) wordt in principe uitgegaan van preventie in laag 1. In het buitendijks gebied wordt bezien of en hoe maatregelen voor gevolgbeperking en rampenbestrijding uitwerken. Met voorgenomen gebiedsprojecten als Ooijen-Wanssum, Maaspark Well, en de gebiedsontwikkelingen bij de Maasplassen kan al in belangrijke mate toegewerkt worden naar die toekomstige gewenste veiligheidssituatie.
Grotere opgaven zijn:
- Maasdal ten zuiden van Maastricht.
- Maasplassengebied.
- Maas tussen Buggenum en Venlo.
- Maasdal Noord.

Natuur en landschap
In de Hoofdlijnenschets wordt aangegeven dat het areaal natuurgebied de laatste jaren gestaag is gegroeid, naar bijna 44.000 ha nu. Sinds 1975 wordt gewerkt aan het versterken van de ecologische structuur door enerzijds landbouwgronden om te vormen naar nieuwe natuurgebieden en daarnaast natuurgericht beheer van blijvend landbouwgebied te stimuleren (beheergebieden). In Limburg is zodoende reeds ca. 8.000 ha aan nieuwe natuur gerealiseerd of in ontwikkeling (o.a. via de Maaswerken). Het waterbeheer in Limburg levert een belangrijke bijdrage aan het natuurherstel door het leveren van de juiste randvoorwaarden: vrij meanderende beken en voldoende en schoon water voor de natte natuur.

Binnen de ecologische structuur kan onderscheid gemaakt worden tussen gouden en zilveren natuurzones. De ‘gouden’ natuurzones omvatten de natuurgebieden die horen tot de Europese Natura2000-structuur, de nationale parken (Maasduinen, Meinweg en Groote Peel), de projectgebieden Zandmaas en Grensmaas, en ecologisch belangrijke beken zoals Swalm, Roer en Geul (Kaderrichtlijn Water beken).
De andere natuurgebieden vormen de ‘zilveren’ natuur samen met het merendeel van de ca. 7.000 ha blijvende landbouwgebieden waar natuurwaarden om extra aandacht vragen, de beheergebieden. De gouden en zilveren natuurzones zijn ingebed en verbonden door landschappelijk waardevolle beekdalen (met de daarin aanwezige (extensievere) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen e.d.): de bronsgroene landschapszones.
De verschillende gouden en zilveren natuurzones en bronsgroene landschapszones gaan uiteindelijk samen een robuust netwerk vormen in de vorm van een dubbele ladder. Met als stijlen de natuurgebieden aan de westkant van onze provincie (Peel, Budelerbergen, Kempen), in het midden de Maas en aan de oostgrens een keten van natuurgebieden deels in Duitsland (Reichswald, Maasduinen, Schwalm-Nettetal, Roode Beek, Brunssummerheide en Vijlenerbos). Deze stijlen worden verbonden door enkele beekdalen.
Natuurgebieden zijn belangrijk als plek om te recreëren (in steeds actievere vormen), vormen een beeldbepalende component in ons landschap, maar zijn vooral essentieel voor het instandhouden van de biodiversiteit. Vooral Zuid-Limburg herbergt een groot aantal specifieke plant- en diersoorten. Met het merendeel van de in Limburg voorkomende Europees bedreigde en beschermde soorten gaat het gelukkig weer beter, al zijn de meeste soorten nog niet uit de gevarenzone.
Voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten is het belangrijk om te zorgen voor voldoende leefgebieden én voor mogelijkheden om zich te kunnen verplaatsen tussen die leefgebieden via de dubbele ladder.
Door de aanpak van de verdroging is de kwaliteit van een aantal natte natuurgebieden de afgelopen jaren flink verbeterd, maar de waterkwaliteit vormt nog een aandachtspunt. Op milieugebied vormt met name stikstof (N) nog een probleem, hoewel ook hier al een duidelijke verbetering heeft plaatsgevonden. Klimaatverandering zal de biodiversiteit verder onder druk zetten.

De provinciale ambitie is gericht op het ontwikkelen van een robuust natuur- en waternetwerk van goede kwaliteit om de biodiversiteit in stand te kunnen houden, in te kunnen spelen op de effecten van de klimaatverandering voor flora en fauna, als belangrijke recreatiezone en als drager van de landschappelijke structuur.

In bestuursakkoorden met het Rijk zijn de provinciale taken en rollen op het gebied van natuur en water nader vastgelegd. Het realiseren van een natuurnetwerk is een (inter-)nationaal belang.

Nederland heeft zich met het biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000) gecommitteerd aan afspraken over soorten en leefgebieden daarvan. De begrenzing van de Natura2000 gebieden ligt vast binnen als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. De uitvoering hiervan is bij de provincies neergelegd. Zij moeten de begrenzing van de gehele Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in een omgevingsverordening vastleggen en daarin ook een beschermingsregeling opnemen. De provincie Limburg heeft vooralsnog geen verordening waarin de EHS is geregeld.

Conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn in 2009 doelen en maatregelen bepaald en vastgelegd in een stroomgebiedbeheersplan Maas (SGBP) 2010-2015. Het provinciaal waterplan is kaderstellend voor het regionaal schaalniveau.

Doel is het bereiken van een goede ecologische en chemische waterkwaliteit van oppervlaktewater en grondwater en heeft betrekking op de SEF-beken en de verdroogde TOP-gebieden, waaronder Natura 2000 gebieden, als ook het grondwater in de gehele provincie. In 2014 wordt voor de periode 2016-2021 een tweede Stroomgebiedsbeheerplan voorbereid. De uitdaging: opgaven, principes en aanpak (een eerste beeld op hoofdlijnen).

Kort samengevat: in het POL 2014 zal onderscheid worden gemaakt tussen een viertal natuurbeleidscategorieën:
» *Goudgroene natuur:* deze categorie omvat alle prioritaire natuurgebieden (met name de Natura2000 gebieden en de prioritaire KRW-beekdalen).
» *Zilvergroene natuur:* alle (overige) bestaande en nieuwe natuur en agrarische beheersgebieden voorzover gelegen in EHS
» *Bronsgroene landschapszones:* alle prioritaire landschapszones buiten de EHS. In POL-termen: de samenvoeging en integrale actualisatie van de perspectieven 2 en 3 uit het POL2006 (resp. de POG en de Veerkrachtige Watersystemen).

De goudgroene natuur wordt volledig gefinancierd uit de nog beschikbare (gedecentraliseerde) rijksmiddelen. De zilvergroene natuurzones worden, voorzover de gewenste nieuw natuur nog niet bestaat, omgezet naar agrarisch natuurbeheergebied. Deze gebieden kunnen met inzet van provinciale middelen als nieuwe natuur worden gerealiseerd mits de regio of derden voor 50% cofinanciering zorgen.

Limburgs KwaliteitsMenu
Het Limburgs Kwaliteitsmenu (LKM), waarvoor de beleidsmatige basis wordt gelegd in de POL-aanvulling 'Verstedelijking, gebiedsontwikkeling en kwaliteitsverbetering', is gebaseerd op het idee dat bebouwingsontwikkelingen in het buitengebied leiden tot verlies van omgevingskwaliteit en dat dit verlies op een kwalitatieve manier wordt gecompenseerd. De doelstelling is dan ook het combineren van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied met het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in Limburg. Op 12 januari 2010 hebben Gedeputeerde Staten de beleidsregel Limburgs Kwaliteitsmenu vastgesteld. Op 2 januari 2012 is de geactualiseerde beleidsregel vastgesteld.
In het Limburgs Kwaliteitsmenu zijn de bestaande provinciale instrumenten als VORm (Verhandelbare Ontwikkelingsrechtenmethode) Rood voor Groen, Ruimte voor Ruimte en BOM+ (Bouwkavel op maat) geïntegreerd en aangevuld met een aantal nieuwe instrumenten.

Een belangrijke verandering hierbij is dat de verantwoordelijkheid en de uitvoering van het Kwaliteitsmenu waar mogelijk in handen van de gemeenten wordt gelegd.
Het Limburgs Kwaliteitsmenu bestaat uit meerdere modules, onder meer voor landbouw, toeristisch-recreatieve functies, landgoederen, woningen, bedrijven, uitbreidingen van werklocaties en woongebieden. Per module wordt in de Beleidsregel Limburgs Kwaliteitsmenu uitgewerkt hoe de kwaliteitsbijdrage kan worden bepaald, alsmede de aard van de te realiseren kwaliteitsverbeterende maatregelen.

De provincie heeft de gemeenten geadviseerd om de uitgangspunten van het Limburgs Kwaliteitsmenu door te vertalen in een Gemeentelijk Kwaliteitsmenu (GKM) en dit te verankeren in hun structuurvisie. Elke gemeente heeft inmiddels een eigen structuurvisie met GKM vastgesteld. Het GKM heeft als doelstelling om door de gemeente planologisch als wenselijk geachte ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied te combineren met een kwaliteitsverbetering van het buitengebied.

Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2013 (Partiële Herziening X, Tevens POL herziening op onderdelen EHS)
Het Provinciaal Natuurbeheerplan (voorheen Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap) vormt het leidend document voor de subsidieverlening in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL).
In het Provinciaal Natuurbeheerplan worden de doelen voor natuur- en landschapsbeheer gebiedsgericht geformuleerd, hetgeen een belangrijke doelstelling is uit de Nota Natuur en Landschapsbeheer 2000-2010 van de provincie Limburg.
Met het opstellen van het Provinciaal Natuurbeheerplan is hieraan invulling gegeven.
Met het Provinciaal Natuurbeheerplan worden de volgende doelen nagestreefd:

- Geven van een heldere, gebiedsgerichte formulering van de provinciale doelstellingen ten aanzien van natuur en landschap.
- Kaderstelling voor de uitvoering van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) binnen de provincie Limburg.
- Stimuleren van overheden, organisaties, ondernemers en particulieren bij de realisatie van de provinciale doelstellingen ten aanzien van natuur en landschap binnen de begrenzingen van het Provinciaal Natuurbeheerplan.

Regionaal beleid

Regiovisie 2008 – 2028: Het oog van Midden-Limburg
In opdracht van de stuurgroep Midden-Limburg is in 2008 de ‘Regiovisie 2008-2028 – Het oog van Midden-Limburg’ opgesteld. In deze regiovisie heeft een verdieping plaatsgevonden van vier programmalijnen, waaronder de programmalijn ‘Maasplassen’.
Het Maasplassengebied heeft verschillende functies, zoals afvoer van water, transport over water, natuur en landschap, wonen, bedrijvigheid en recreatie, die stuk voor stuk een claim leggen op de beschikbare ruimte. De afgelopen decennia heeft de ontwikkeling van het Maasplassengebied vooral in het teken gestaan van het realiseren van economische doelen en infrastructuur. Grootschalige ontgrondingen en de hierop aansluitende herinrichtingen hebben het gebied blijvend een ander uiterlijk en karakter gegeven. De huidige inrichting van het gebied dateert uit de jaren 80 en voldoet niet meer aan de huidige eisen, onder ander op het vlak van toerisme en recreatie. De conclusie is gerechtvaardigd dat daarbij onvoldoende is gekeken naar de optimale samenhang tussen de verschillende projecten en te weinig rekening is gehouden met de kwaliteit van het leefmilieu.
Als gevolg hiervan is in het gebied een zekere onbalans ontstaan. Om in de Maasplassen de gewenste ontwikkelingen op gang te kunnen brengen, is het noodzakelijk dat de balans tussen economie, infrastructuur en leefmilieu wordt hersteld. In de praktijk betekent dit dat een integraal en samenhangend masterplan dient te worden ontwikkeld waarbij de accenten op een evenwichtige wijze op de genoemde drie aspecten moeten komen te liggen.

Doel van het programma Maasplassen is het optimaal en duurzaam benutten van het economisch potentieel van de Maasplassen en het in balans brengen van de verschillende functies, zodat de Maasplassen als een herkenbaar samenhangend gebied op de kaart worden gezet. Met individuele projecten of initiatieven of met sectorale plannen per functie/deelgebied kan de impasse in de Maasplassen niet worden doorbroken. De sleutel voor succes ligt in een integrale aanpak voor het gehele gebied, waarbij op een duurzame wijze aandacht wordt geschonken aan de hoogwaterproblematiek, het behoud en de ontwikkeling van natuur en landschap en de gewenste ruimtelijke en recreatieve ontwikkelingen.

Een aantal zaken dient daarbij integraal in ogenschouw te worden genomen. Er dient ruimte voor de rivier de Maas te worden gecreëerd om ook na 2050 het gewenste veiligheidsniveau te kunnen bieden. Daarnaast zal er de nodige natuurontwikkeling plaats gaan vinden, waarbij het dooraderen van de ecologische hoofdstructuur en het creëren van robuuste natuurlijke verbindingen centraal staan in de plannen. Niet alleen moeten de natte natuurgebieden in het Maasdal onderling worden verbonden, ook de verbindingen tussen deze gebieden en de droge gebieden aan de flanken van het Maasdal moeten worden versterkt. De bedrijvigheid in het gebied laat de laatste jaren een kentering zien; met name als gevolg van de beëindiging van de zand-, grind- en kleiwinning. Als gevolg hiervan bestaat voor diverse van oudsher riviergebonden bedrijven geen directe noodzaak meer om in het Maasdal gesitueerd te zijn c.q. te blijven. Hierdoor kan een herstructurering (transformatie) op gang komen die ook ruimte biedt voor andere functies, zoals wonen, toerisme en recreatie. Op het gebied van 'wonen aan het water' bieden de Maasplassen absoluut potenties. Deze nieuwe woningen mogen het ruimtelijk evenwicht in het gebied echter niet verstoren. Dat stelt eisen aan zowel de potentiële woningbouwlocaties (met name uit oogpunt van hoogwaterveiligheid) als aan woonmilieus die in de Maasplassen worden toegestaan. Het benutten van de economische potenties van de Maasplassen ligt voornamelijk op het gebied van recreatie en toerisme. Uitgangspunt is dat het economisch rendement van de recreatieve potentie van de Maasplassen verbeterd wordt. De kwaliteiten van de regio moeten meer met elkaar verbonden worden en kansen voor nieuwe ontwikkelingen moeten in beeld gebracht en verzilverd worden. Dit alles moet leiden tot nieuwe markten en doelgroepen en verlenging van de verblijfsduur. Tot slot moet de samenhang van bestaande initiatieven en ontwikkelingen kritisch worden beschouwd.
Er is een ontwikkelingsstrategie opgesteld om bovenstaande doelstellingen tot uitvoering te kunnen brengen. Hierbij draait het om het succesvol formuleren en uitvoeren van een integrale aanpak voor de Maasplassen. Dit vraagt om een evenwichtige strategie die door alle belanghebbenden breed wordt gedragen. Het uiteindelijke resultaat van de gebiedsvisie is dat alle functies in de Maasplassen een plaats krijgen binnen een integraal en samenhangend masterplan en dat door het in uitvoering nemen van dat plan de onbalans in het gebied wordt hersteld. Om het beoogde masterplan te kunnen opstellen is een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Deze strategie kent tien stappen die deels na elkaar en deels parallel aan elkaar dienen te worden doorlopen.

Gemeentelijk beleid

Gemeentelijke structuurvisies
Elke gemeente heeft een integrale, gemeentegronddekkende structuurvisie opgesteld. Deze structuurvisies zijn in essentie ruimtelijke plannen, maar geven ook de samenhang met economisch, ecologisch of sociaal-maaschappelijk beleid aan. De gemeenten beschouwen de structuurvisies als een richtinggevend kader, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken als dat in het belang van de gemeente en haar inwoners noodzakelijk wordt gevonden.
Deze structuurvisies zijn geen statische documenten en bieden de gemeenten ruimte om steeds alert te blijven reageren op nog niet bekende ontwikkelingen. Dit maakt regelmatige (thematische) bijstelling en/of actualisering van deze visies gewenst.

Kwaliteitsbeleid gemeenten

Op beperkte schaal kunnen nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied van de Maasplassen worden toegelaten. De gemeenten zijn ten aanzien van deze nieuwe ontwikkelingen, als die planologisch aanvaardbaar zijn, bereid mee te werken indien ter plaatse van de nieuwe ontwikkeling of elders, maar binnen de eigen gemeentegrens, een kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd. De waarden die door de nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied verloren gaan, worden gecompenseerd door de verbetering van de kwaliteit van het buitengebied.

De hoogte/grootte van de gevraagde kwaliteitsverbetering is afhankelijk van de ingreep. Voor elk initiatief geldt dat er altijd een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing plaatsvindt.

In de verschillende GKM's zijn de uitgangspunten van het gemeentelijk kwaliteitsbeleid uitgewerkt en worden de ontwikkelingsmogelijkheden in overzichtelijke modules nader toegelicht. Het GKM is de basis voor compensatie van verlies aan kwaliteiten in het buitengebied als gevolg van ontwikkelingen (investeringen in natuurontwikkelingen, landschapsversterking, recreatieve belevingskwaliteit, educatie en/of cultuurhistorie).

In elk GKM wordt aangegeven welke kwaliteitsverbeterende maatregelen en/of kwaliteitsbijdragen wordengevraagd voor een bepaalde ontwikkeling in de betreffende gemeenten. Met kwaliteitsverbeterende maatregelen worden de maatregelen bedoeld die worden genomen om een ontwikkeling in te passen en om het verlies aan omgevingskwaliteit als gevolg van de ontwikkeling te compenseren. Kwaliteitsverbeterende maatregelen in het kader van het gemeentelijk kwaliteitsmenu hebben een fysiek karakter.

De uitvoering van de ontwikkeling en de kwaliteitsverbeterende maatregelen dan wel kwaliteitsverbetering en landschappelijke inpassing dienen zoveel mogelijk aan elkaar gekoppeld te zijn en de uitvoering dient zeker te worden gesteld. De hoogte van de kwaliteitsbijdragen wordt via drempels en maatwerk bepaald. Met de kwaliteitsbijdrage moeten de kwaliteitsverbeterende maatregelen worden uitgevoerd. In elk GKM is aangegeven welke kwaliteitsbijdragen worden gevraagd bij een bepaalde ontwikkeling.

Bijlage 3: Projectenoverzicht

Nr	PROJECTEN Maasplassen omschrijving	gebieds type *	Investering	Dekking	Termijn K	ML	L	Projecten nautisch programma
	Gemeente echt Susteren							
1	Recreatief schakelpunt met uitzichtpunt	1 en 2	€ 1.000.000	gem + derden				
	Gemeente Leudal							
1	Mooi Buggenum	2	€ 700.000	derden / provincie				
2	Maasfront Hanssum	1	€ 6.000.000	Gemeente, subsidies martkpartijen				Aanlegplaats strand Waterfront Wandelroute / ontsluiting
3	Ontwikkeling Bouxweerd							
	Gemeente Maasgouw							
1	Recreatieve as kasteel Walborgh-Hompesche molen	1 en 2	€ 700.000	Gemeente, GOML Derden				
2	Porta Isola e.o.	1 en 2 vrijgesteld	nb					Gastenhaven voor kern Stevensweert Herontwikkeling jachthaven en en waterfront Stevensweert aan De Kis (Her) ontwikkeling verbijfsrecreatie Rondvaartsteiger Wandelroute/ontsluiting kern - De Kis
3	Maasfront Thorn	2	€ 1	particulier				Horeca (Stads) gastenhaven Passagiersvaartsteiger Rondvaartsteiger

4	Groeskamp & Meersveld	2 vrijgesteld	€ 1.200.000	diverse financiers en projecten				
								Aanlegplaats strand
								Aanlegplaats natuur
								Bootverhuur
								(Her) ontwikkeling verbijfsrecreatie
								Recreatieve inrichting stranden
								Watersportcluster realiseren voor verening etc
5	Haven Wessem	1 en 2	nb	nb				
								(Stads)gastenhaven
								(Her) ontwikkeling jachthaven
								(Her) ontwikkeling verblijfsrecreatie
								Woningbouw waterfront
6	Kanaalzone	--	nb					
7	Clauscentrale e.o.	1	nb	gemeente, provincie, GOML				
8	Havenfront Maasbracht							
								Horeca haven
								(Stads) gastenhaven
								Aanlegplaats attractie
								Rondvaartsteiger
								Bebording servicecluster verlengde oude maas
9	Boschmolenplas en Daelzicht	--	nb	nb				
								(Her) ontwikkeling verblijfsrecreatie
10	Nautische voorzieningen maasplassen	1 en 2	nb	publiek / privaat				
								Aanleg strand Dijkensplas
								Aanlegplaats natuur Dijkensplas
								Aanlegplaats natuur Brandt
								Herontwikkeling jachthaven Dijkensplas
								Herontwikkeling jachthaven Schroevendaalseplas
								Aanlegplaats strand Fun Beach (Leerke Ven)
								Aanlegplaats natuur Anthoniusplas
								Aanlegplaats natuur De Slaag
								(Stads) gastenhaven Heel (Polderveld?)
								Aanlegplaats attractie Anthoniusplas

Gemeente Roermond

1	Nautisch kwartier	1		derden				
								Aanlegplaats Noordplas
								(Her) ontwikkeling jachthaven
								(Her) ontwikkeling verblijfsrecreatie
								Recreatieve inrichting stranden

2	Oolderpier, Bezoekerspaviljoen Limburg Landschap en (brug)verbinding	1	€ 1.600.000	nb				Aanlegplaats natuur Aanlegplaats attractie (pier) Bootverhuur Waterfront Wandelroute/ontsluiting Recreatieve inrichting stranden
3	De Rosslag	1 en 2						(Her) ontwikkeling jachthaven Waterfront
4.	Kop Hatenboer	1	nb	nb				Aanlegplaats natuur
5	Nautische voorzieningen Maasplassen	1 en 2						Aanlegplaats attractie Osenplas Aanlegplaats natuur Zuidplas Aanlegplaats natuur DOC (Stads) gastenhaven Roermond centrum in combinatie met herontw. Havens project Roerdelta (stads) gastenhaven DOC Aanlegplaats attractie DOC Bootverhuur Roermond Zeil- surfschool stimuleren Watersportservice cluster Roermond (Her) ontwikkeling jachthaven Hatenboer (Her) ontwikkeling verblijfsrecreatie Zuidplas (Her) ontwikkeling verblijfsrecreatie Hatenboer Passagiersvaatsteiger DOC Rondvaartsteiger Roermond centrum en DOC Recreatieve inrichting stranden Zuidplas Aanlegplaats natuur Asseltse plassen Horeca haven Asseltse plassen

Gemeente Beesel

1	Ontwikkeling Leeuwen / De Weerd							
2	Nautische voorzieningen maasplassen	1						(Stads)gastenhaven kern Beesel Pontverbinding tussen Neer en Rijkel naar Asselt

** Gebiedstype:*

1 Stroomvoerend regime

2 Bergend regime

Bijlage 4: Brief ministerie Ien M

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Geadresseerde (zie verzendlijst)

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2013/239499

Bijlage(n)
1

Datum 15 NOV. 2013
Betreft Notitie "Regie op ruimte in het rivierbed".

Geachte ,

Hierbij bied ik u de notitie "*Regie op ruimte in het rivierbed*" aan. Deze notitie is opgesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu naar aanleiding van discussies die in de afgelopen jaren hebben gespeeld rond de toepassing van artikel 6, onderdeel d, van de Beleidsregels grote rivieren.

Achtergrond
Dreigende overstromingen in 1993 en 1995 hebben het inzicht gegeven dat de ruimte voor de rivier behouden moet blijven in verband met de waterveiligheid. Daarbij is het ook van belang om oog te houden voor de ruimtelijke en economische kwaliteit van het rivierbed. Veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed vragen goede afstemming. Om dit te bewerkstelligen zijn door het Rijk kaders voor bouwen in het rivierbed vastgelegd in de Beleidsregels grote rivieren. De beleidsregels vormen het beoordelingskader voor de vergunningverlening op grond van de Waterwet. In deze regels wordt onderscheid gemaakt tussen het stroomvoerend en bergend deel van de rivier. Voor niet riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend deel van de rivier geldt op grond van artikel 6 van de beleidsregels een 'Nee, tenzij' beleid.

Aanleiding notitie
In onderdeel d, van artikel 6 van de beleidsregels is bepaald dat niet riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend deel van de rivier alleen onder voorwaarden zijn toegestaan. Eén van deze voorwaarden is dat de activiteit 'per saldo meer ruimte voor de rivier' op moet leveren. In de praktijk is gebleken dat het onvoldoende duidelijk is op welke wijze invulling moet worden gegeven aan deze voorwaarde. Door het ministerie is daarom een 'rekenregel' ontwikkeld, waarmee duidelijkheid wordt geboden over de mate van rivierverruiming die verbonden is aan artikel 6, onderdeel d. In de notitie wordt dit nader beschreven.

Samenwerken aan een aantrekkelijk en veilig rivierengebied
Het Rijk, provincies en gemeenten hebben allen een verantwoordelijkheid in het rivierbed van de grote rivieren. Ik hecht belang aan een goede samenwerking tussen deze partijen. Daarbij kan de provincie, als gebiedsregisseur in de ruimtelijke ordening, een belangrijke rol spelen. Zij kan het voortouw nemen om samen met partijen een gebiedsplan te maken waarin ruimtelijke ontwikkelingen

en watervelligheidsbelangen worden samengebracht. In de notitie wordt een aanpak beschreven die hiervoor kan worden gevolgd.

Tot slot
Mijn ministerie werkt momenteel aan een actualisatie van de handreiking bij de Beleidslijn grote rivieren. Deze handreiking dient als handvat voor de uitvoeringspraktijk. De notitie "*Regie op ruimte in het rivierbed*" wordt in de geactualiseerde versie van de handreiking verwerkt. Mijn verwachting is dat de geactualiseerde handreiking in februari 2014 via de website van het ministerie en de helpdesk water beschikbaar wordt gesteld.

Rijkswaterstaat wil als rivierbeheerder en vergunningverlener graag met betrokken partijen samenwerken vanuit de aanpak van de toepassing van artikel 6, onderdeel d, zoals in de notitie "*Regie op ruimte in het rivierbed*" is beschreven. Indien u een nadere toelichting op deze aanpak wenst, kunt u zich wenden tot Rijkswaterstaat.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

mw. drs. M.H. Schultz van Haegen

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IENM/BSK-2013/239499

Verzendlijst
GS provincie Brabant
Dhr. Y.C.M.G. de Boer
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

GS provincie Gelderland
Mevr. J. Meijers
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

GS provincie Limburg
Dhr. P.F.C.W. van der Broeck
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

GS provincie Overijssel
Dhr. E. Boerman
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

GS provincie Zuid-Holland
Dhr. H. Weber
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Interprovinciaal Overleg (IPO)
Dhr. J.W. Remkes
Postbus 16107
2500 BC Den Haag

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
Dhr. A.P. Heidema
Postbus 30435
2500 GK Den Haag

Vereniging van Nederlandse Riviergemeenten (VNR)
Dhr. H.J. Zomerdijk
Velperdijk 157
6824 MB Arnhem

Unie van Waterschappen (UvW)
Dhr. P.C.G. Glas
Postbus 93218
2509 AE Den Haag

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IENM/BSK-2013/239499

Notitie
Regie op ruimte in het rivierbed

Belangen in het rivierbed
De hoofdfunctie van de rivieren is het afvoeren van water, sediment en ijs. Daarnaast is het rivierengebied een belangrijk onderdeel van het Nederlands landschap. Belangrijk voor functies als scheepvaart, natuur, recreatie en ruimtelijke en economische ontwikkeling. De dreigende overstromingen van de grote rivieren in 1993 en 1995 hebben het inzicht gegeven dat de ruimte voor de rivier behouden moet blijven, of zelfs vergroot, om de veiligheid van het achterliggende gebied te bewaken. Dat betekent dat er in het rivierbed geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die een negatief effect hebben op de afvoercapaciteit. Daarnaast is het ook van belang om oog te houden voor de ruimtelijke en economische kwaliteit in het rivierbed. Veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen moeten dan ook goed op elkaar worden afgestemd. Om dit te bewerkstelligen is het beleid voor bouwen in het rivierbed, zoals vastgelegd in de Beleidsregels grote rivieren, door zowel voormalig VROM als VenW vastgesteld. De Beleidsregels vormen voor Rijkswaterstaat het beoordelingskader voor waterveiligheid voor het verlenen van een vergunning op grond van de Waterwet. De Beleidsregels zijn ook vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en daarmee bindend voor wijzigingen in bestemmingsplannen in het rivierbed.

Samenwerken aan een aantrekkelijk en veilig rivierengebied
Het Rijk, provincies en gemeenten hebben allen een verantwoordelijkheid in het rivierbed van de grote rivieren. Voor initiatieven in het rivierbed is een goede samenwerking tussen deze partijen dan ook van belang. In de praktijk gebeurt dit vaak al. Voorbeelden daarvan zijn de intergemeentelijke structuurvisie voor WaalWeelde in Gelderland en het masterplan voor de Maasplassen in Limburg, waarin beoogde ruimtelijke ontwikkelingen en de opgave voor waterveiligheid zijn samengebracht. Het is wenselijk om deze werkwijze door te voeren voor het hele rivierbed, zodat de mogelijkheden die de Beleidsregels grote rivieren bieden voor ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder ontwikkelingen die bijdragen aan de waterveiligheid (artikel 6d uit de Beleidsregels grote rivieren), optimaal benut kunnen worden.

Provincie regisseert en maakt economische ontwikkelingen mogelijk
De provincies spelen in de samenwerking een essentiële rol als gebiedsregisseur in het kader van de ruimtelijke ordening. Deze rol biedt kansen om de economische potentie van het rivierbed optimaal te benutten. Om voor initiatiefnemers te komen tot een vlottere afweging of een ontwikkeling al dan niet mogelijk is en zo ja onder welke voorwaarden, kan de provincie het voortouw nemen om samen met gemeenten en andere partijen te komen tot een gebiedsplan. In een dergelijk plan worden gewenste ruimtelijke ontwikkelingen, conform de voorwaarden van de Beleidsregels grote rivieren, samengebracht met de opgave vanuit waterveiligheid in een bepaald riviertraject. Het doel hiervan is het ontwikkelen van een realistisch beeld van wat kan en mag binnen een gebied. Daarmee wordt voor alle partijen, zowel de betrokken overheden als private initiatiefnemers, duidelijkheid geboden over de toestemmingen en besluiten die noodzakelijk zijn en kan in een vroegtijdig stadium een inschatting worden gemaakt of initiatieven al dan niet mogelijk zijn. Gebiedsplannen zijn geen nieuw instrument in de ruimtelijke ordening. De vorm waarin dit plan wordt opgesteld kan variëren van een masterplan tot structuurvisie of bestemmingsplan. De plannen voor Waalweelde en Maasplassen zijn in principe een voorbeeld van gebiedsplannen,

Het voordeel van gebiedsplannen is dat gemeenten, toch vaak de eerste ingang voor initiatiefnemers, direct kunnen vertellen of hun plannen passen binnen het ruimtelijke beleid van het gebied. Het biedt de provincie een handig hulpmiddel om goede ruimtelijke afwegingen te maken voor het rivierbed. Bovendien kan Rijkswaterstaat zijn vergunningverlening mede baseren op het gebiedsplan. Rijkswaterstaat kan vanuit haar rol als rivierbeheerder ondersteuning bieden bij het opstellen van deze plannen.

De provincie kan een verdergaande faciliterende rol spelen. Een provincie die meerdere initiatiefnemers behulpzaam wil zijn heeft de mogelijkheid om uit verschillende initiatieven binnen een (beperkt) gebied één project samen te stellen (opbossen), deze te koppelen aan één verruimende maatregel en daarvoor zelf één watervergunning aan te vragen bij Rijkswaterstaat. De provincie, als vergunninghouder, staat vervolgens garant voor realisatie van de verruiming en compensatie en maakt eventueel afspraken met de afzonderlijke initiatiefnemers over het betalen van de kosten van de verruimende maatregel aan de provincie dan wel dat initiatiefnemer het zelf gaat realiseren.

Rijk stelt de kaders vanuit veiligheidsbelang
Voor waterveiligheid blijft het beleid zoals vastgelegd in de Beleidsregels grote rivieren het uitgangspunt, ook bij het opstellen van gebiedsplannen. Ten aanzien van riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend bed zijn de voorwaarden helder vastgelegd: het effect op de waterstand moet worden gecompenseerd. Ten aanzien van niet-riviergebonden activiteiten in het stroomvoerend bed zonder een groot openbaar belang (artikel 6d uit de Beleidslijn grote rivieren) was deze helderheid er nog niet. Artikel 6d stelt als voorwaarde dat een niet-riviergebonden activiteit is toegestaan als deze per saldo meer ruimte voor de rivier realiseert. Niet duidelijk was hoe invulling moet worden gegeven aan "per saldo meer". Daarom heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu een 'rekenregel' ontwikkeld (zie bijlage). Met deze rekenregel wordt de waterstanddaling die een niet- riviergebonden activiteit moet realiseren transparant gemaakt. De rekenregel legt hiervoor een relatie tussen de ruimte die de activiteit inneemt, de vrije ruimte die ter plaatse nog aanwezig is en de voor de lange termijn te realiseren waterstandsdaling. Vervolgens kan een verruimende maatregel worden ontworpen die deze waterstandsdaling duurzaam realiseert.

Om in aanmerking te komen voor een vergunning, wordt onder meer de voorwaarde gesteld dat de financiering en tijdige realisatie van deze verruimende maatregel gegarandeerd is. Hieraan wordt voldaan als de maatregel vooraf of gelijktijdig met de ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd. Omdat de verruimende maatregel bijdraagt aan de lange termijn doelstelling voor waterveiligheid, is het ook mogelijk de verruimende maatregel later te realiseren. In zo'n geval moet de initiatiefnemer, voor het verkrijgen van een watervergunning, garanties bieden over de financiering en de tijdige realisatie van de verruimende maatregel. Tijdelijke of permanente negatieve effecten op de waterstand moeten wel direct worden gecompenseerd. Wat betreft de locatie van de compenserende en/of verruimende maatregel geldt dat deze de veiligheid op de locatie (of in de nabijheid van) van het initiatief moet borgen, respectievelijk vergroten. Indien blijkt dat dit niet mogelijk is, kan gezocht worden naar een maatregel op een andere locatie. Uiteraard moeten initiatief en maatregel rivierkundig bezien wel aan elkaar gerelateerd zijn.

1. De 6d-rekenregel
Afbakening van de 6d-rekenregel
Elk nieuw initiatief in het rivierbed wordt in het kader van de Waterwetvergunning getoetst aan de algemene voorwaarde dat een activiteit geen feitelijke belemmering oplevert voor uitbreiding van de afvoercapaciteit op de lange termijn. Hiervoor wordt per riviertraject in kaart gebracht welke maatregelen, en daarmee hoeveel ruimte, nodig is om de lange termijn taakstelling te halen.
In de rekenregel wordt het 6d-initiatief gekoppeld aan de benodigde lange termijn maatregelen in de directe nabijheid van het initiatief. Dit kan ook een combinatie van maatregelen zijn. De afbakening van de 6d-rekenregel is daarom zodanig dat deze wordt toegepast op inhoudelijk samenhangende rivierkundige trajecten waarin de maatregel – of combinatie van maatregelen – hun rivierkundige effect hebben, c.q. waterstanddaling genereren. Een rivierkundige traject wordt vaak gedefinieerd als een uiterwaard aan één zijde van de rivier maar kan ook meerdere uiterwaarden bevatten zolang deze maar een inhoudelijke samenhang met elkaar hebben. Deze samenhang wordt bepaald door o.a. het verhang van de rivier en vernauwingen van het rivierbed. Voor (delen van) de Rijntakken wordt veelal de reeds gemaakte opdeling in trajecten i.k.v. het Nationaal Waterplan gebruikt.

1 De 6d-Rekenregel

Rekenregel voor het bepalen van de verruimingsopgave

$$Opgave_{6d} = \frac{Opp_{initiatief}}{Opp_{vrij}} \times LT_{taakstelling}$$

Definities

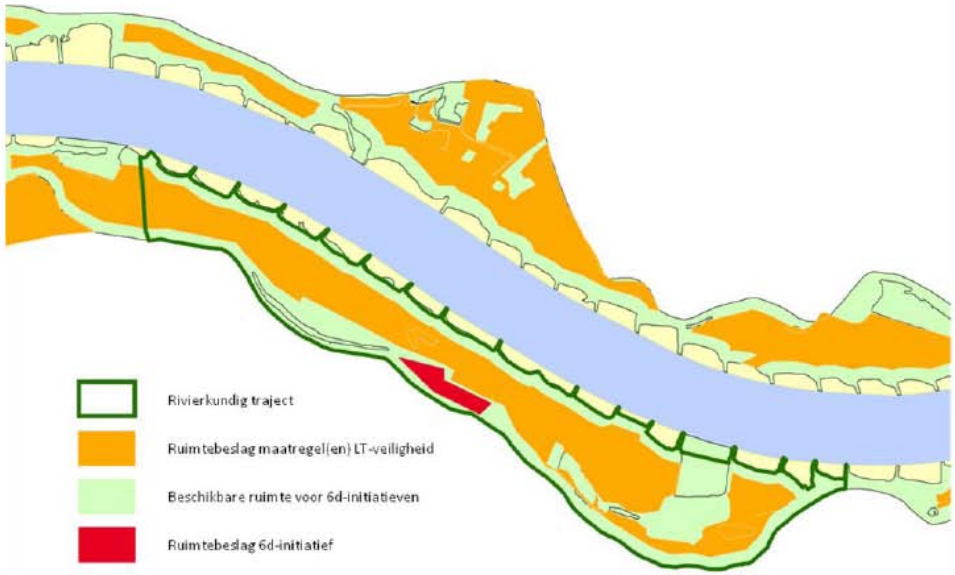

	Uiterwaard of rivierkundig traject. Dit is de afbakening voor het gebruik van de 6d-rekenregel
$Opgave_{6d}$	De opgave die een initiatiefnemer moet realiseren (cm)
$Opp_{initiatief}$	Oppervlakte van het ruimtebeslag van het niet-riviergebonden initiatief (**rood**) (ha)
Opp_{vrij}	Oppervlakte van de beschikbare ruimte in de uiterwaard of rivierkundige eenheid (ha, **groen**). Dit is gelijk aan het oppervlakte van de uiterwaard of rivierkundige eenheid, minus reservering oppervlakte maatregelen voor de lange termijnopgave (**oranje**)
$LT_{taakstelling}$	De opgave voor de lange termijn in de uiterwaard of rivierkundige eenheid (cm) (Uit: Nationaal Waterplan of volgens uitwerking gebiedsplan)

Hier zijn de rivierkundige trajecten vaak gedefinieerd als uiterwaarden waarin bv. een nevengeul is gepland (zie nevenstaande figuur). Voor bv. het Maasplassen gebied langs de Maas of de Rhederlaag langs de IJssel moet een dergelijke indeling nog worden uitgewerkt door Rijkswaterstaat.

Hoe wordt de lange termijn taakstelling bepaald?
Uitgangspunt voor de bepaling van de lange termijn taakstelling is de opgave zoals die wordt gepresenteerd in het Nationaal Waterplan. In analogie met wat hierboven is beschreven, is (voor de Rijntakken) of wordt (voor de Maas) de opgave doorvertaald naar een lange termijn taakstelling per riviertraject door Rijkswaterstaat. Hierbij wordt dus bepaald welk maatregelenpakket per riviertraject nodig is om voor de hele rivier aan de opgave te voldoen en hieruit volgt vervolgens per riviertraject een taakstelling.

Daar waar het huidig wettelijk niveau nog niet daadwerkelijk is gerealiseerd wordt de verruimingsopgave bepaald door uit te gaan van die situatie die ontstaat nadat dit wettelijk niveau gerealiseerd is. De verruimingsopgave heeft dus alleen betrekking op de lange termijn waterveiligheidsopgave.

In het lopende Deltaprogramma wordt toegewerkt naar een deltabeslissing over de toekomstige bescherming tegen hoogwater. De gekozen strategie kan andere claims op de ruimtelijke inrichting leggen dan nu in het Nationaal Waterplan is voorzien.

Wat als er op een gebied geen taakstelling voor de lange termijn rust?
Ook in gebieden waar geen taakstelling voor de lange termijn is opgelegd (Nederrijn-Lek) gelden de voorwaarden van artikel 6d en moet per saldo meer ruimte voor de rivier worden gecreëerd. In deze gevallen kan de 6d-rekenregel niet worden toegepast. Dit hoeft initiatieven om de ruimtelijke kwaliteit en/of economie te verbeteren niet in de weg te staan. In overleg met de rivierbeheerder kan dan gezocht worden naar maatwerk.

Het oppervlak van een 6d-initiatief
Het rode oppervlak van het 6d-initiatief beslaat alle ruimte die door het initiatief wordt ingenomen en daarmee niet meer beschikbaar is voor rivierverruiming of andere ontwikkelingen. Het is dus de contour van het te ontwikkelen gebied, inclusief bebouwing, wegen, groen en overige inrichtingselementen.
Hoe wordt de 6d-opgave voor het initiatief bepaald?
De 6d-opgave voor een of meerdere initiatieven binnen een uiterwaard of rivierkundige eenheid wordt bepaald volgens bovenstaande formule. Hierin zijn de hierboven genoemde basisprincipes voor de opgave 'per saldo rivierverruiming' verwerkt.

Indien er meerdere initiatieven in een gebiedsplan zijn opgenomen, maar in verschillende uiterwaarden of rivierkundige eenheden, wordt voor ieder initiatief afzonderlijk een eigen 6d-opgave bepaald.

Hoe wordt de 6d-opgave vertaald naar een lange termijn maatregel?
De berekende 6d-opgave(n) moet(en) worden vertaald naar een rivierverruimende maatregel die deze waterstanddaling realiseert. Gestreefd wordt naar een duurzame en robuuste maatregel waarvoor kan worden aangetoond dat financiering en onderhoud over de gehele levenscyclus is geborgd.

Mag de 6d-opgave alleen worden ingevuld met maatregelen uit het maatregelenboek?
In het Nationaal Waterplan is voor zowel de Rijntakken als de Maas een maatregelenpakket gedefinieerd waarmee de lange termijn taakstelling kan worden gerealiseerd Deze maatregelen zijn in meer of mindere mate gedetailleerd uitgewerkt en zijn beschikbaar voor de initiatiefnemer.

Met name voor de Maas zal nadere uitwerking nodig zijn waarbij, zoals gezegd, Rijkswaterstaat voor inhoudelijke ondersteuning kan zorgen. De maatregelen zijn echter één manier om de lange termijn taakstelling uit het Nationaal Waterplan te bereiken. Een provincie die een gebiedsplan opstelt kan deze taakstelling op een andere manier invullen en voor andere maatregelen kiezen als deze beter passen bij de visie voor het gebied. Te allen tijde zal het lange termijn maatregelpakket zoals in het definitieve gebiedsplan wordt gepresenteerd, moeten worden doorgerekend. De afzonderlijke maatregelen zullen daarna als basis te dienen voor het bepalen van de 6d-opgave . Het is daarom van belang om voor de berekeningen en het bepalen van de 6d-opgave Rijkswaterstaat te betrekken bij het opstellen van de plannen zodat voorkomen wordt dat aan het einde van het proces blijkt dat de lange termijn taakstelling niet wordt gehaald of niet wordt voldaan aan andere voorwaarden (bv effecten op scheepvaart) die worden gesteld.

Locatie van de maatregel
In ieder geval dienen waterstandverhogende effecten op de locatie van de bouwactiviteit te worden gecompenseerd. De extra ruimte voor de rivier (de bijdrage aan de lange termijn taakstelling cf de rekenregel) dient bij voorkeur op de locatie van de (bouw)activiteit of in de nabije omgeving te ontstaan. Als er geen maatregel in de nabije omgeving (uiterwaard/rivierkundige eenheid) te vinden is die de gevraagde waterstanddaling realiseert of alleen een hele grote maatregel, kan het zoekgebied worden vergroot. Voorwaarde is daarbij dat maatregel en (bouw)activiteit binnen een riviertraject liggen van gelijke rivierkundige karakteristieken. Daarmee hebben activiteit en maatregel een relatie met elkaar en is de lange termijn opgave in verhouding tot het initiatief te bepalen (voorwaarden BGR).

2 Het gebiedsplan
Een gebiedsplan is geen nieuw instrument in de ruimtelijke ordening of vanuit de Waterwet. Het staat de trekker van een gebiedsplan vrij om een keuze te maken in welke vorm een gebiedsplan wordt opgesteld, dit kan variëren van een masterplan tot structuurvisie of bestemmingsplan. De trekker kan een provincie zijn, maar ook een gemeente. In een gebiedsplan worden de gewenste ontwikkelingen (bouwactiviteiten, herontwikkeling etc), de natuuropgave en de benodigde maatregelen om de waterveiligheidsopgave te realiseren samengebracht. Het gebiedsplan biedt daarmee initiatiefnemers inzicht in de haalbaarheid van de gewenste ontwikkelingen.

Het plan zelf leidt niet tot vergunningverlening, dit is een zelfstandige afweging binnen zowel het RO-spoor als het Waterwetspoor.

Een individuele initiatiefnemer kan altijd buiten het gebiedsplan om bij Rijkswaterstaat een vergunning aanvragen. Deze wordt getoetst aan de eisen die op grond van de Waterwet en Beleidsregels worden gesteld.

Omvang van het gebiedsplan
De omvang van een gebiedsplan wordt niet voorgeschreven maar wordt bepaald door de behoeftes vanuit de ruimtelijke ontwikkeling. Een gebiedsplan kan dan ook meerdere rivierkundige trajecten (zie toelichting rekenregel) beslaan.

Wie maakt het gebiedsplan en rol Rijkswaterstaat
De provincie of de gemeente is de trekker van het plan. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de keuze en uitwerking van de maatregelen die getroffen moeten worden voor compensatie en de gevraagde bijdrage aan de lange termijn taakstelling. Rijkswaterstaat kan vroegtijdig worden betrokken en inhoudelijke ondersteuning leveren over de inns and outs van de eisen voor waterveiligheid, of andere rivierbelangen (zoals scheepvaart) waar uiteindelijk op wordt getoetst. Hiermee wordt voorkomen dat het definitieve plan geen goede basis is voor de vergunningverlening op grond van de Waterwet.

Daarnaast stelt Rijkswaterstaat de modellen beschikbaar om de rivierkundige berekeningen uit te voeren en de kaders waarop Rijkswaterstaat als rivierbeheerder het definitieve plan zal beoordelen. Ook is Rijkswaterstaat altijd bereid vragen te beantwoorden.

Van gebiedsplan naar vergunning
Een vastgesteld gebiedsplan is niet per definitie een document op basis waarvan een vergunning in het kader van de waterwet kan worden aangevraagd. De initiatieven uit het gebiedsplan en de compenserende en verruimende maatregelen zullen hiervoor veelal eerst nader moeten worden uitgewerkt. De uiteindelijke vergunningaanvraag wordt naast de toets aan de rekenregel getoetst aan een aantal andere beheersaspecten. Hierbij valt te denken aan de onderhoudbaarheid van de te nemen maatregelen maar ook aan eventuele effecten op scheepvaart.

Om in aanmerking te komen voor een vergunning, wordt onder meer de voorwaarde gesteld dat de financiering en tijdige realisatie van deze verruimende maatregel gegarandeerd is. Hieraan wordt voldaan als de maatregel vooraf of gelijktijdig met de ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd. Omdat de verruimende maatregel bijdraagt aan de lange termijn doelstelling voor waterveiligheid, is het ook mogelijk de verruimende maatregel later te realiseren, maar binnen een termijn van 10 jaar. In zo'n geval moet de initiatiefnemer, voor het verkrijgen van een watervergunning, de garantie bieden dat de financiering en de tijdige realisatie van de verruimende maatregel is gezekerd. Tijdelijke of permanente negatieve effecten op de waterstand moeten wel direct worden gecompenseerd.

Naast de vergunningverlening vanuit de waterwet speelt de vergunningverlening vanuit het ruimtelijke spoor. Essentieel is het maken van de koppeling tussen de te realiseren verruimingsmaatregel (blauw) en de gewenste ontwikkelingen (rood), deze kan in het bestemmingsplan worden vastgelegd. Voor de regio kan het instrument structuurvisie een belangrijke rol spelen bij verevening en/of fondsvorming.

Bijlage 5: Rekenkundige eenheden RWS voor Maasplassen

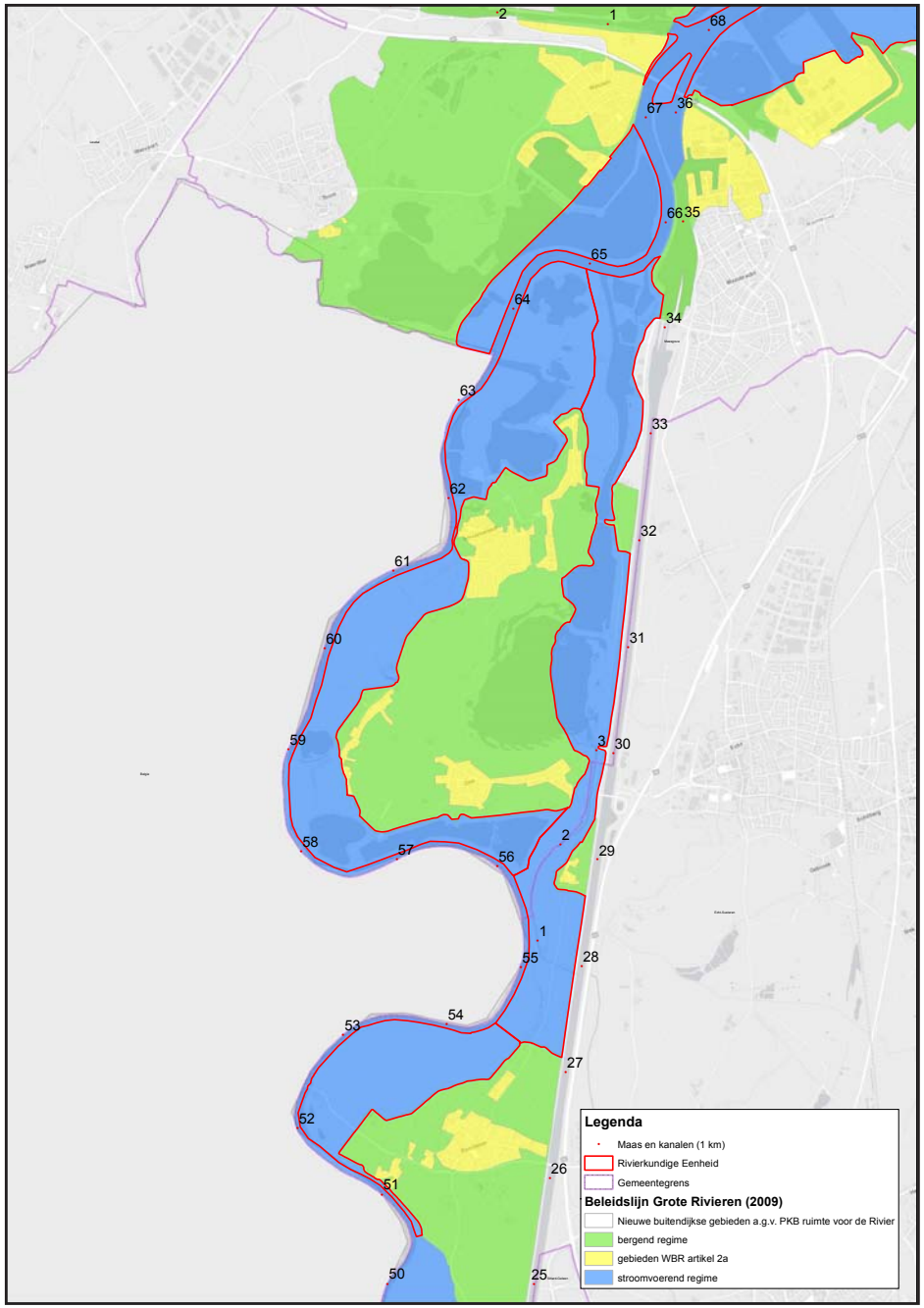
Legenda
Maas en kanalen (1 km)
Rivierkundige Eenheid
Gemeentegrens
Beleidslijn Grote Rivieren (2009)
Nieuwe buitendijkse gebieden a.g.v. PKB ruimte voor de Rivier
bergend regime
gebieden WBR artikel 2a
stroomvoerend regime

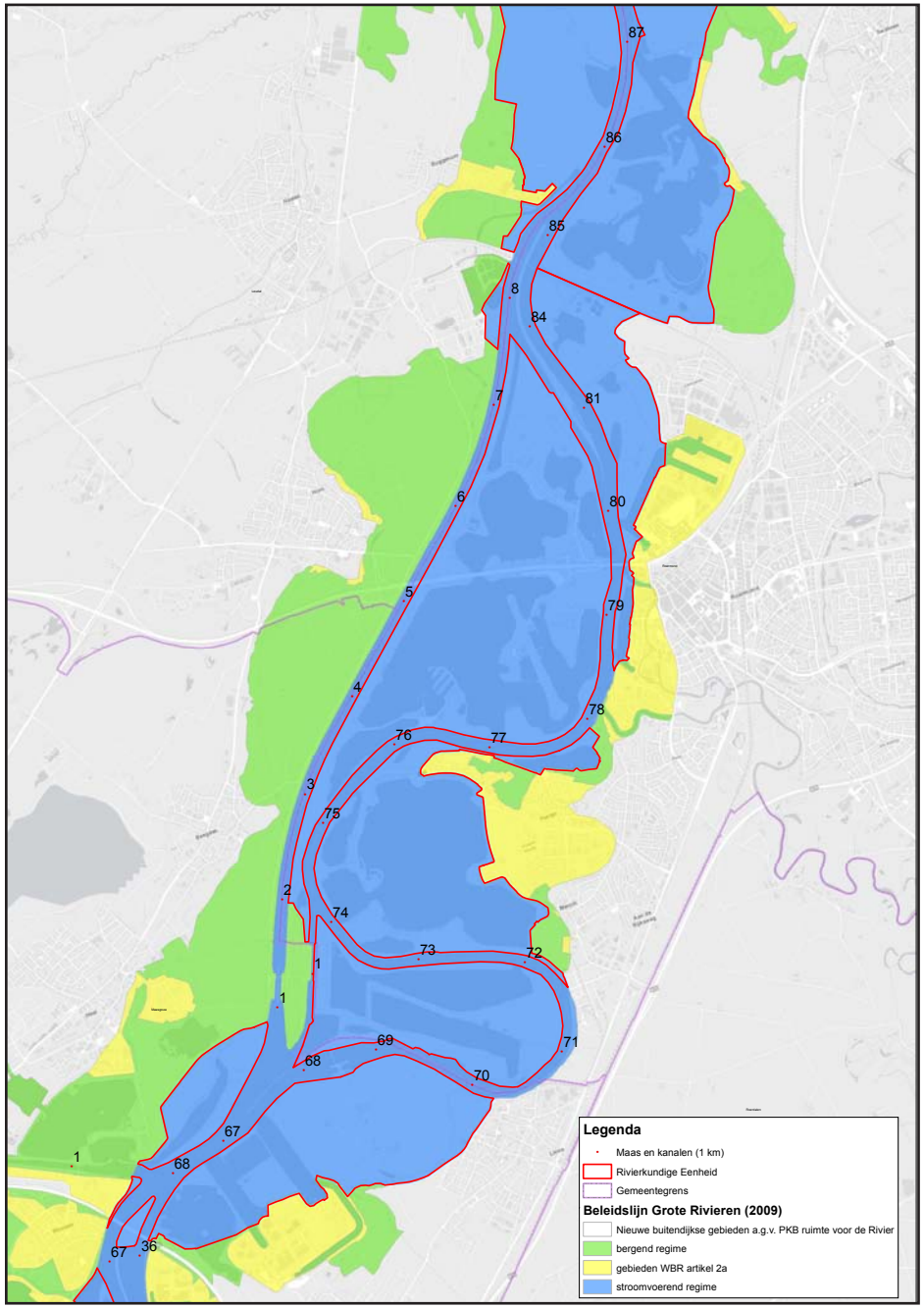
Legenda
Maas en kanalen (1 km)
Rivierkundige Eenheid
Gemeentegrens
Beleidslijn Grote Rivieren (2009)
Nieuwe buitendijkse gebieden a.g.v. PKB ruimte voor de Rivier
bergend regime
gebieden WBR artikel 2a
stroomvoerend regime

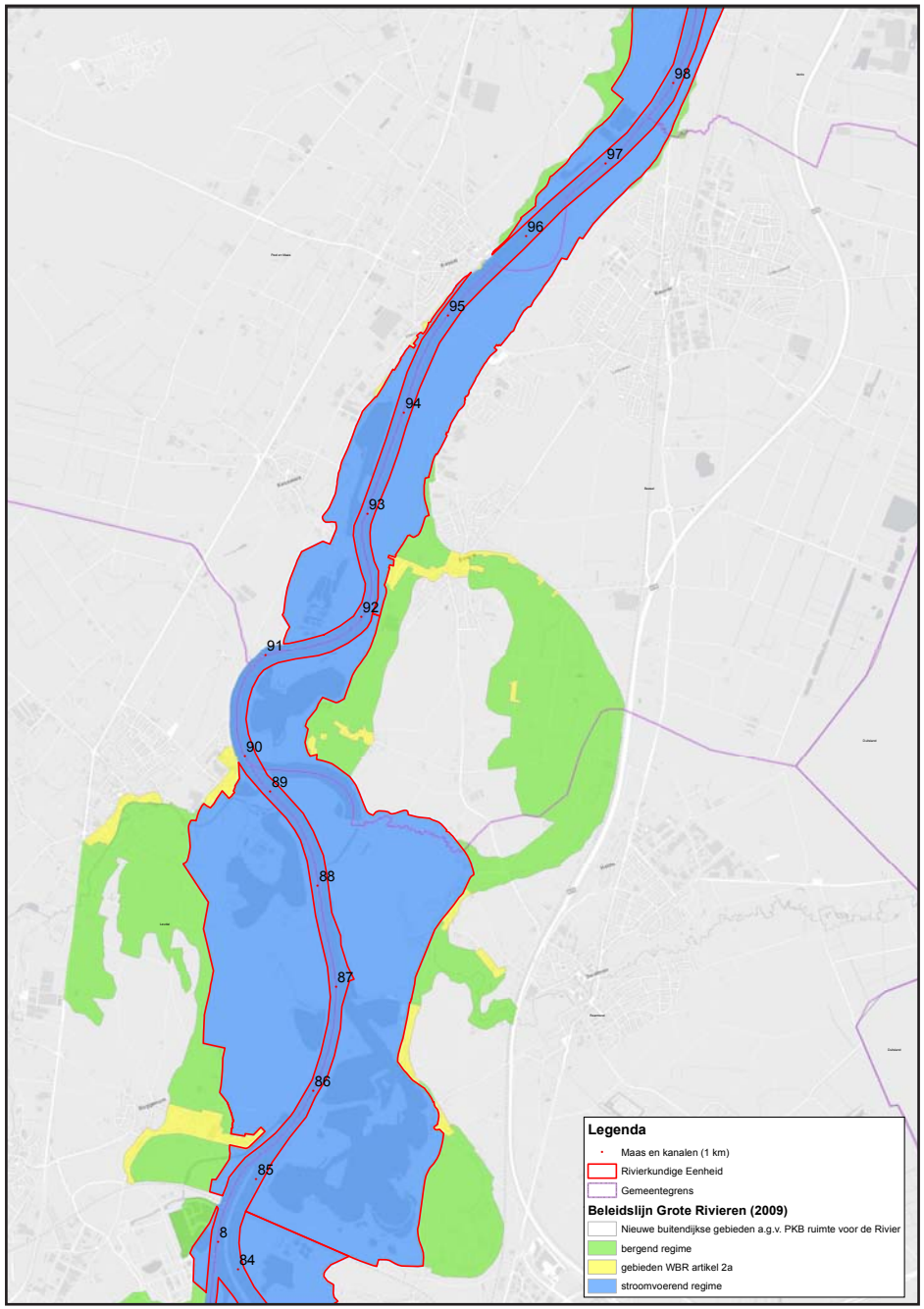
98
97
96
95
94
93
92
91
90
89
88
87
86
85
8
84
Legenda
Maas en kanalen (1 km)
Rivierkundige Eenheid
Gemeentegrens
Beleidslijn Grote Rivieren (2009)
Nieuwe buitendijkse gebieden a.g.v. PKB ruimte voor de Rivier
bergend regime
gebieden WBR artikel 2a
stroomvoerend regime

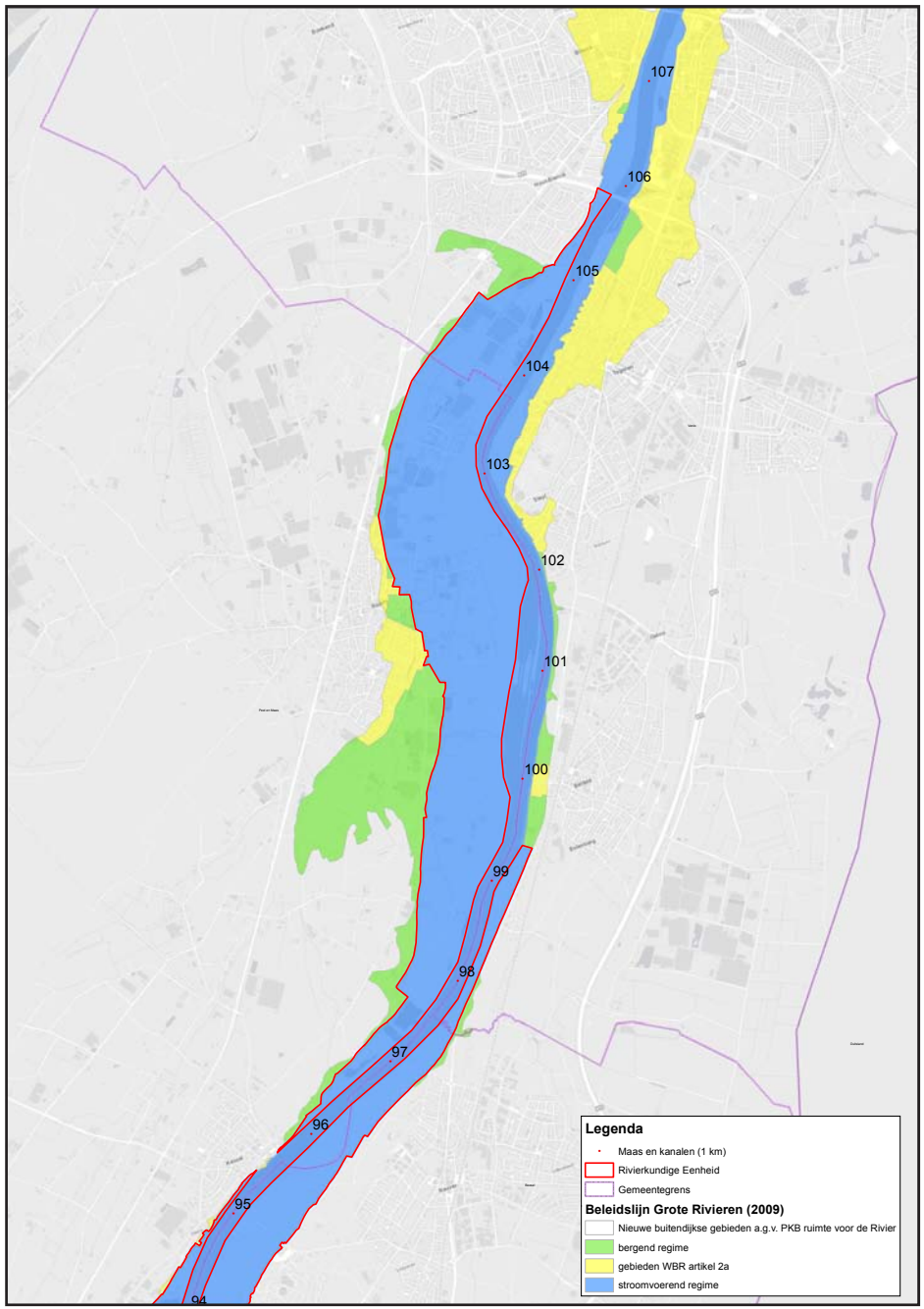
107
106
105
104
103
102
101
100
99
98
97
96
95
94
Legenda
Maas en kanalen (1 km)
Rivierkundige Eenheid
Gemeentegrens
Beleidslijn Grote Rivieren (2009)
Nieuwe buitendijkse gebieden a.g.v. PKB ruimte voor de Rivier
bergend regime
gebieden WBR artikel 2a
stroomvoerend regime

Bijlage 6: Belangrijkste verschillen tussen IG-SV en masterplan Maasplassen

De belangrijkste verschillen tussen deze intergemeentelijke structuurvisie en het masterplan Maasplassen, dat ten grondslag ligt aan deze structuurvisie, zijn:

- De plangrens van de intergemeentelijke structuurvisie is kleiner geworden. De plangrens is bepaald aan de hand van het masterplan Maasplassen, de grens van de Beleidsregels grote rivieren, lands- en gemeentegrenzen.
- De Belgische zijde van het Maasplassengebied maakt geen onderdeel uit van de intergemeentelijke structuurvisie. Er wordt in de tekst echter wel verwezen naar de projecten op Belgisch grondgebied.
- Maatregel Mp26 (obstakelverwijdering en weerderverlaging Buggenum) is vervallen.
- Maatregel Mp06 is vervallen (Porto Isola) De huidige situatie blijft gehandhaafd.
- De aanduiding Zeilplas in De Grote Hegge verdwijnt.
- Voor de Kanaalzone (kanaal Wessem-Nederweert) wordt in de intergemeentelijke structuurvisie gekozen voor een "bouwstoffenboulevard" waar in het masterplan nog uitgegaan werd van een "nautische boulevard".
- De herijking van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is doorgevoerd, waardoor er sprake is van minder natuur ambitie in het plangebied en er meer ruimte blijft voor de landbouwsector.
- Opstellen van een planMER om het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven.
- Toevoeging van het hoofdstuk uitvoerbaarheid (hoofdstuk 5).
- Toevoeging van het Nautisch programma van eisen.

Bijlage 7: Toelichting op legenda bij verbeelding

Toelichting

De verbeelding van de intergemeentelijke structuurvisie is een verbeelding op hoofdlijnen, passend bij het globale niveau van een lange termijn visie. De verschillende gebieden zijn hierin globaal begrensd en niet bepaald aan de hand van perceelsgrenzen.

De opgenomen begrippen worden in onderstaande tabel nader toegelicht.

Legenda	Toelichting
Natuur	Dit zijn bestaande natuurgebieden en nog te realiseren natuurgebieden met de hoogste prioriteit. Deze gebieden zijn bedoeld voor behoud en ontwikkeling van natuur.
Agrarisch gebied met natuurambitie	In deze gebieden gaat de voorkeur uit naar natuur boven de agrarische functie. De omzetting naar natuur is dan ook prioriteit. In deze gebieden kan de agrarische functie worden voortgezet als dit niet ten koste gaat van de actuele en potentiële natuurwaarden.
Agrarisch gebied met landschapsambitie	In deze gebieden krijgt de agrarische sector de ruimte, mits de karakteristieke landschapselementen worden gerespecteerd. Naast alle soorten van landbouwkundig gebruik is recreatief medegebruik ook toegestaan.
Agrarisch gebied	In deze gebieden krijgt de agrarische sector de volledige ruimte.
Openheid	Gebieden waarin de openheid van het landschap waarneembaar is, omdat elementen hoger dan ooghoogte in de wijde omgeving, zoals opgaande begroeiing (oa. bos, singels en houtwallen) en bebouwing het zicht op het landschap niet ontnemen.
Kleinschaligheid	Kleinschaligheid in het landschap kent een sterke groene dooradering. Het (agrarisch) gebied wordt veelvuldig afgewisseld met bosjes en/of wordt doorsnede met lijnvormige beplanting zoals houtwallen, bomenrijen en heggen.
Dorpsmantel	De dorpsmantels vormen het overgangsgebied tussen het buitengebied en de kernen. De dorpsmantels zijn het aanzicht van de kernen met een afwisselend beeld. Dit kan bereikt worden door enerzijds een ruimtelijke afwisseling en anderzijds een functionele afwisseling. Ruimtelijk gezien is het gewenst om te variëren in open en gesloten ruimtes, groene en bebouwde ruimtes. Er dient een geleidelijke overgang plaats te vinden van landschap naar kern.
Recreatie	Alle activiteiten die in de vrije tijd plaatsvinden en ontspanning als doel hebben, en in het bijzonder dagrecreatie, verblijfsrecreatie en watersportrecreatie.
Retail/leisure	Een vorm van vrije tijdsbesteding waarbij de nadruk ligt op winkelen en aanvullende thema's als horeca, sport/fitness, wellness en entertainment.

Legenda	Toelichting
Transformatie naar recreatie en toerisme	Streefbeeld voor de toekomst (langere termijn) om de huidige functie om te zetten naar recreatie en toerisme (Maasgouw).
Transformatie naar wonen	Streefbeeld voor de toekomst (langere termijn) om de huidige functie om te zetten naar wonen (Maasgouw).
Maasboulevard	Een aantrekkelijke overgangszone van de kern naar de Maas waar wonen, winkelen, horeca, water en recreatie logisch in elkaar overvloeien.
Groene boulevard	Een aantrekkelijke, groen ingerichte zone langs de plas Grote Hegge waar het water door wandelen en fietsen beter wordt beleefd.
Algemene plas	Op deze plas zijn diverse vormen van water- en dagrecreatie mogelijk.
Natuurplas	Binnen deze plas is de natuurfunctie van groot belang. Er kan sprake zijn van recreatief medegebruik.
Recreatieplas	Op of aan de oevers van deze plas zijn recreatieve voorzieningen mogelijk, liggen jachthavens of een dagstrand.
Duikplas	Deze plas is uitermate geschikt om te duiken
Zeilplas	Op deze plas krijgt zeilen de prioriteit en dienen alle overige functies op of aan het water dit te ondersteunen.
Retentiegebied	Een gebied waar Maaswater bij extreem hoogwater tijdelijk geborgen kan worden, met het doel stroomafwaarts gelegen gebieden te vrijwaren van overstromingen.
Weerdverlaging	Het maaiveld van de uiterwaarden c.q. het winterbed van de Maas wordt door afgraving verlaagd, waardoor per saldo meer waterbergende capaciteit ontstaat in het Maasdal.
Kronkelwaard	Vanaf maaiveld wordt een talud gerealiseerd tot aan de waterlijn, waardoor het Maasdal een meer dynamisch karakter krijgt en er ruimte ontstaat voor riviernatuur.
Landmark	Elementen in de omgeving die vanwege hun uiterlijk, omvang of historische betekenis als oriëntatiepunt fungeren.
Bijzonder punt	Cultuurhistorisch element in het landschap met toeristisch-recreatieve functie.
Recreatief schakelpunt met uitzichtpunt	Multifunctioneel bezoekers-, educatie- en informatiecentrum.